

Eva Birkeland (red.)

Forskjeller i levekår
Hefte 1: Inntekt

Forord

Statistisk sentralbyrå (SSB) har utført en rekke oppdrag for Sosial- og helsedepartementet (SHD) og andre departementer i forbindelse med regjeringens arbeid med en stortingsmelding om utjevning av forskjeller i levekår. Disse oppdrag ble utformet gjennom en dialog mellom SHD og SSB hvor behov og muligheter ble sett i sammenheng. På denne bakgrunn ble det utarbeidet nye tabeller ut fra foreliggende statistisk materiale som var relevant for problemstillingene. I noen tilfeller kunne SSB også påta seg å analysere tallmaterialet, i andre tilfeller var det ikke tid eller kapasitet til annet enn å frambringe tallmaterialet. Noen av oppdragene gjaldt mer teoretiske vurderinger av spesielle problemstillinger.

Arbeidet har involvert alle fagavdelingene i SSB i tillegg til Forskningsavdelingen, og har vært koordinert av seniorrådgiver Eva Birkeland, Avdeling for personstatistikk.

SSB har valgt å offentliggjøre alle bidragene i en samlet form, men uten ytterligere bearbeiding. Materialet er samlet i fire hefter under en felles tittel: Forskjeller i levekår:

Forskjeller i levekår I: Inntekt
Forskjeller i levekår II: Levekår og helse
Forskjeller i levekår III: Bruk av velferdsordninger
Forskjeller i levekår IV: Regionale forskjeller.

Dette heftet inneholder tre notater; to om måling av fattigdom og et som diskuterer inntektsbegrepet og tar for seg problemer med å observere og måle inntekter. I tillegg er det tatt med en samling av tabeller over minstepensjonister, samt en rekke tabeller over forskjeller i inntekt for ulike grupper, som ble utarbeidet som et supplement til Rapport 98/17: Jon Epland. Endringer i fordelingen av husholdningsinntekt 1986-1996. Denne rapporten inngår også som en del av underlaget for arbeidet med stortingsmeldingen.

Innhold

Rolf Aaberge, Arne S Andersen og Tom Wennemo:

Temporær og kronisk fattigdom i Norge. 1979-1996. Side 5

Kjetil Lund og Rolf Aaberge:

Effekten av val av ekvivalensskala på tallfesting av omfang, fordeling og utviklingen av fattigdom i Norge. 1982-1995. Side 44

Erik Fjærli:

Ulikhet og inntektens sammensetning - betydningen av uregistrerte formuesinntekter for observert inntektsulikhet. Side 89

Jon Epland:

Tillegg til Rapport 98/17: Endringer i fordelingen av husholdningsinntekt. 1986-1996. Side 103

Vidar Pedersen:

Inntektsstatistikk for minstepensjonister, 1996. Side 147

Temporær og kronisk fattigdom i Norge, 1979-1996

av

Rolf Aaberge, Arne S. Andersen og Tom Wennemo

1. Innledning

Fattigdom er et begrep vi i Norge gjerne reserverer for andre verdensdeler eller en fjern fortid. Likevel har dette begrepet i stigende grad dukket opp i media og den offentlige debatt der oppmerksomheten rettes mot personer eller grupper av personer som har økonomiske problemer. Det har antakelig flere årsaker.

Den sterke vekstperioden på midten av 1980-tallet, med store og tilsynelatende lettjente gevinster, bidro til å rette oppmerksomheten mot økonomisk ulikhet. Dette ble forsterket av sterkt økende arbeidsledighet, og av den såkalte gjeldskrisen fra 1989. Til sammen skapte dette et klima som førte til at ikke bare økonomisk ulikhet, men også fattigdom stadig oftere ble nevnt som et samfunnsproblem. Gjeldskrisen var et resultatet av flere sammenfallende forhold. Perioden 1984-1987 var preget av risikovillige aktører med store låneopptak, først og fremst til finansiering av boliger i et marked med stigende priser og høyt rentenivå. Vendepunktet kom i 1988 med sterkt fall i boligprisene og samtidig økte vansker på arbeidsmarkedet.

Også økningen i tallet på mottakere av økonomisk sosialhjelp bidro antakelig til at fattigdomsproblemer fikk økt oppmerksomhet. Det var imidlertid neppe en avgjørende faktor. Økningen i antallet sosialhjelpsklienter hadde vært betydelig også under høykonjunkturen fra 1983 til 1987. Det var antagelig økende arbeidsløshet og gjeldskrise som ga 'legitimitet' til å introdusere fattigdom som et mulig samfunnsproblem.

Fattigdomsbegrepet har imidlertid endret betydning over tid og har etterhvert blitt brukt som et relativt begrep; dvs. fattigdomsgrensen avhenger av den generelle levestandarden i samfunnet. Denne betydningen står i sterk kontrast til den opprinnelige absolutte definisjonen av fattigdom. Etter denne definisjonen ble folk klassifisert som fattige hvis deres samlede økonomiske ressurser ikke strakk til å dekke kostnadene til et minstekvantum av basisgoder som mat, klær og bolig. Overgangen fra absolutt til relativt begrep gjør fattigdomsbegrepet mer diffust og gir rom for forestillinger som varierer fra absolutt nød til uakseptabel lav levestandard. Forståelsen av hva som er uakseptabel lav levestandard vil naturligvis avhenge av det generelle nivået på levestandarden i samfunnet. Dette ble allerede påpekt av Platon, som argumenterte for at den høyeste inntekten i samfunnet ikke burde være mer enn fire ganger så stor som den laveste inntekten. For å kunne delta i samfunnslivet eller som Adam Smith (1776) uttrykte det, "appearing in public without shame", trengs det mer inntekt i et rikt land enn i et fattig land. Slik sett gir betegnelsen lavinntekt en mer relevant assosiasjon til hva som menes med relativ "fattigdom" enn hva som følger av det tradisjonelle fattigdomsbegrepet. Betegnelsen fattigdom er imidlertid så innarbeidet i den internasjonale litteraturen at vi nedenfor likevel kommer til å benytte denne betegnelsen i stedet for lavinntekt. Vi kommer nærmere tilbake til definisjon, operasjonalisering og måling av fattigdom i kapitlene 2, 4 og 5.

Tallfesting av antall fattige vil være avhengig av en rekke forhold som er gjenstand for diskutabile valg. De viktigste er definisjon av

- populasjon
- inntektsbegrep og regnskapsperiode
- skala for sammenligning (ekvivalensskala)
- fattigdomsgrense

Basispopulasjonen i denne analysen vil være alle personer med norsk statsborgerskap; dvs. den omfatter også alle barn selv om barn ikke har egne inntekter. Vi vil dessuten benytte to forskjellige inntektsbegrep og tre forskjellige fattigdomsgrenser. Som ventet viser resultatene som gis i kapitlene 6-8 at endring i valgene av inntektsbegrep og fattigdomsgrense har betydning for nivå og omfang av fattigdom. Imidlertid er mønsteret i utviklingen over tid stort sett lite påvirket av de nevnte definisjonsendringene. Når det gjelder valg av ekvivalensskala har vi utelukkende basert oss på den såkalte OECD-skalaen. Dette valget er styrt av ønsket om sammenlignbarhet med resultatene for de andre

nordiske landene. Siden valget av ekvivalensskala påvirker formen på fordelingen av inntekt (ekvivalentinntekt), vil dette valget også påvirke nivået og omfanget av fattigdom. For å unngå at leserne skal drukne i tall, har vi imidlertid valgt å ikke variere ekvivalensskalaen. Valg av ett år som regnskapsperiode er både styrt av tradisjoner og datatilgjengelighet, men gir naturligvis ingen holdepunkter for om fattigdommen er kronisk eller ikke. For å belyse dette spørsmålet har vi i kapittel 9 benyttet data for individuelle inntektshistorier basert på gjentatte observasjoner av årsinntekter for årene 1986 til 1995. Hvis de fleste personer bare unntaksvis opplever lavere årsinntekter gjennom livsløpet, vil varigheten som fattig være kort. I så fall vil det være stor utstrømning fra tilstanden som fattig - målt ved årsinntekt - og dermed ubetydelig forekomst av kronisk fattigdom. Hvis mobiliteten derimot er liten, dvs. det er stort sett de samme personene som har de laveste årsinntektene hvert år, vil vi ha en sterk tendens til kronisk fattigdom og dermed et mer alvorlig fattigdomsproblem.

Dette arbeidet er en videreføring og utvidelse av en studie av Aaberge et al. (1996) som bygde på data for perioden 1979-1993. Analysen av kronisk fattigdom dekker nå en periode på 10 år, mens den tidligere studien var basert på data for 8 år.

2. Måling av fattigdom

“Fattigdom” kan sies å eksistere hvis det er innbyggere i et samfunn som har en materiell velferd som ligger under et rimelig minstenivå ifølge samfunnets standarder. Dette utsagnet er imidlertid vagt og krever presisering på flere punkter for at det skal få et analytisk innhold. Vi må ta stilling til hva som menes med

- (i) individuell materiell velferd,
- (ii) hvilket velferdsnivå som er rimelig og dermed skal benyttes som grense for fattigdom,
- (iii) summariske mål for fattigdom.

Behandlingen av de to første punktene svarer til å utvikle kriterier for identifikasjon av fattige, mens punkt (iii) gir oss mål/indekser som skal informere om omfanget og graden av fattigdom.

Som påpekt ovenfor skal vi i dette arbeidet utelukkende berøre de økonomiske aspektene ved begrepet fattigdom. Men selv med en slik avgrensning er det ikke uten videre klart hvordan en skal definere og operasjonalisere begrepet fattigdom. Hvis en velger å betrakte fattigdom som et absolutt begrep, kan det argumenteres for at det i dag ikke eksisterer fattigdom i Norge, f.eks. hvis lavinnteks- eller fattigdomsgrensen bestemmes ved gitte historiske minstestandarder for næringsinntak og andre nødvendighetsgoder. En annen ytterlighet er å betrakte fattigdom som et strengt relativt begrep og dermed avhengig av landets generelle velstandsnivå, dvs. lavinnteks- eller fattigdomsgrensen er ikke historisk bestemt, men justeres i forhold til inntektsutviklingen og andre endringer i samfunnet. Townsend (1979) viser til at den relative tilnærmingen reflekterer hvordan kravene til å delta i samfunnslivet endrer seg, og at ens muligheter/evne til å delta i samfunnslivet derfor er det avgjørende aspektet ved fattigdom. I sin rendyrkede form vil den relative tilnærmingen i praksis utelukke samfunnets muligheter til å bli kvitt fattigdommen og følgelig kan mulige tiltak mot fattigdom bare ha begrenset suksess. Relativ fattigdom handler derfor om inntektsulikhet med spesiell vekt på den nedre delen av inntektsfordelingen.

Vi skal komme tilbake til operasjonaliseringen av inntektsbegrepet i kapitlene 4 og 5. Men selv med et relevant inntektsbegrep støter vi på problemer ved fastsettelse og sammenligning av fattigdomsgrenser for personer som tilhører hushold med forskjellig størrelse og sammensetning. Problemet med interpersonlig sammenligning av økonomisk velferd blir i de fleste anvendte studier håndtert på en pragmatisk måte ved bruk av en eller annen form for normalisering, kalt ekvivalensskala. Vi har brukt den såkalte OECD-skalaen, fordi denne skalaen opprinnelig ble laget med tanke på dette formålet og fordi den også har blitt i de andre nordiske landene. Denne skalaen gir enslige voksne vekt 1 mens hver ekstra voksen person i husholdet får vekt 0,7, og hvert barn under 16 år får vekt 0,5. Vi gjør imidlertid

oppmerksom på at denne skalaen ikke har et mer overbevisende faglig grunnlag enn andre foreslåtte skalaer i faglitteraturen. Vi viser til Lund og Aaberge (1998) som studerer hvordan nivået, fordelingen og strukturen på fattigdommen avhenger av hvilken vekt stordriftsfordelene er tillagt i den valgte ekvivalensskalaen.

Ved å dividere husholdsinntekten med husholdets ekvivalentvekt framkommer husholdsmedlemmenes normerte inntekt (ekvivalentinntekt). Ekvivalentinntekten (også kalt inntekt per forbruksenhet) kan derfor tolkes som den inntekt husholdningsmedlemmene måtte ha som enslige for å få samme levestandard som den de nyter godt av som medlem av et større hushold. Definisjon og bestemmelse av fattigdomsgrenser er behandlet i kapittel 5.

For en gitt fattigdomsgrense er det naturlig å karakterisere fattigdommen i samfunnet ved andelen av populasjonen som har en ekvivalentinntekt lavere enn denne grensen. Dette målet har imidlertid begrenset informasjonsverdi fordi det ikke skiller mellom en situasjon der gjennomsnittsinntekten til de fattige ligger like i nærheten av fattigdomsgrensen og en situasjon der gjennomsnittsinntekten er betydelig lavere.

For å ta hensyn til hvor fattige de fattige er kan en benytte det relative avviket mellom fattigdomsgrensen og de fattiges gjennomsnittsinntekt (fattigdomsgapet) multiplisert med andelen fattige som mål på fattigdom. Dette målet framkommer ved å summere de fattiges relative inntektsavvik fra fattigdomsgrensen og vil bli benyttet i denne studien. Spørsmålet er nå om dette målet sammen med andelen av fattige gir en komplett beskrivelse av fattigdommen? Svaret er opplagt *nei* fordi ingen av disse målene påvirkes av hvordan inntekt er fordelt mellom de fattige personene og dermed heller ikke av en inntektsoverføring fra en fattig person til en som er mindre fattig. De fleste vil uten videre være enig i at en slik overføring vil øke graden av fattigdom. Følgelig trenger vi også et mål som fanger opp ulikheten blant de fattige. I denne studien vil vi bruke summen av de relative kvadratavvikene fra fattigdomsgrensen som et supplerende mål for å fange opp de relative inntektsforskjellene mellom de fattige.

Vi skal nå gi en formell definisjon av de ovennevnte målene for fattigdom. La F være fordelingen av inntekt og la z betegne fattigdomsgrensen. For å måle forekomst og omfang av fattigdom skal vi benytte tre mål som tilhører den såkalte FGT-familien av fattigdomsmål, se Foster et al. (1984). FGT-familien $\{P(a)\}$ er definert ved

$$(1) \quad P_a = \int_0^z \left(1 - \frac{x}{z}\right)^a dF(x).$$

For $a = 0$ har vi

$$(2) \quad P_0 = F(z),$$

dvs. P_0 er andelen fattige.

For $a = 1$ har vi

$$(3) \quad P_1 = P_0 \cdot I,$$

der $I = 1 - \frac{\mu(z)}{z}$ er fattigdomsgapet og $\mu(z)$ er gjennomsnittsinntekten til de fattige.

Ravallion (1992) har påpekt at P_1 kan tolkes som en indikator av potensialet for å fjerne fattigdommen ved målrettede overføringer til de fattige. Hvis populasjonen består av n personer, følger det direkte fra definisjonen av P_1 (P_0 og I) at $n z P_1$ er minimumskostnaden for å bringe alle fattige opp til fattigdomsgrensen. Hvis vi derimot ikke kunne identifisere de fattige, måtte vi gi z til alle personer i popu-

lasjonen for å fjerne fattigdommen. Dette ville koste nz . Følgelig er P_1 lik forholdet mellom minimums- og maksimumskostnaden for å eliminere fattigdommen.

For $a = 2$ får vi

$$(4) \quad P_2 = \int_0^z \left(1 - \frac{x}{z}\right)^2 dF(x)$$

som er et fattigdomsmål som både avhenger av andelen fattige, fattigdomsgapet og ulikheten blant de fattige.

Som nevnt vil vi i denne studien benytte både P_0 , P_1 and P_2 .

Vi gjør oppmerksom på at estimatene av disse tre fattigdomsmålene kan være følsomme overfor valg av ekvivalensskala.

3. Tidligere forskning i Norge

Det er svak tradisjon for fattigdomsforskning i Norge. Heller ikke forvaltningen har vist spesiell interesse for fattigdomsproblemer generelt. Norge har ikke noen offisiell fattigdomsgrense. Det finnes svært lite norsk forskning som er gruppert under betegnelsen fattigdomsforskning. I tillegg til den spesifikke fattigdomsforskningen vil vi også referere til forskning omkring lavinntektsproblemer. Den ganske omfattende forskningen omkring f.eks. sosialhjelpsklienter og den generelle levekårsforskningen blir ikke berørt.

På 1970-tallet var forskningen konsentrert omkring lavinntektsproblemer. Hvordan avgrense lavinntektsgruppen? Hvem er de? Hvordan lever de? Som et ledd i den regjeringsinitierte levekårsundersøkelsen analyserte Rødseth inntektsfordelingen i Norge, Rødseth (1977). Rødseth baserte seg i sin analyse utelukkende på inntekt. En av konklusjonene var at det på 1960-tallet ikke skjedde dramatiske endringer i andelen personer med lav inntekt. Rødseths analyse inneholder også en av de få tidlige analyser av kronisk fattigdom basert på Yrkeshistorieundersøkelsen. Han viser at mellom en tredjedel og halvparten av de personer som er fattige ett år tilhører den gruppen han definerer som kronisk fattige. En annen tidlig analyse av lavinntektshushold viste bl.a. at det var svak sammenheng mellom inntekt og forbruk for hushold med lav inntekt, se Statistisk sentralbyrå (1972). Interessen for lavinntektshusholdenes situasjonen resulterte også i en analyse som sammenlignet levekårene for lavinntektshushold og andre hushold, se Andersen et al. (1980).

Stjernø (1985) introduserte begrepet den moderne fattigdommen eller ny-fattigdommen. Stjernø gjennomgår kritisk en rekke ulike definisjoner på fattigdom og forsøker å anslå omfanget av fattigdom ut fra disse. Han ser på hushold med inntekt under det beløpet de ville fått i minstepensjon for sin familietype, hushold som mottar sosialhjelp, hushold som har en inntekt pr. medlem under 50 prosent av gjennomsnittsinntekten, hushold som mangler nærmere bestemte goder og hushold som definerer seg som fattige. Med unntak av den siste (subjektiv fattigdom), der andelen fattige blir 2 prosent, varierer anslagene fra ca. 5 prosent til vel det dobbelte. Det er særlig definisjoner som baserer seg på mangel på vanlige goder som kan gi høye anslag. Stjernø er særlig opptatt av at definisjoner av fattigdom som utelukkende baserer seg på inntekt er utilstrekkelige. Han forsøker imidlertid ikke å definere, enn mindre operasjonalisere den moderne fattigdommen på grunnlag av et mer omfattende sett av kriterier.

I forbindelse med den såkalte gjeldskrisen på slutten av 1980-tallet oppsto det en diskusjon om fattigdom som en følge av utviklingen i husholdenes gjeldsforpliktelser og utviklingen på arbeidsmarkedet og på boligmarkedet, se Lunde og Poppe (1991) og Gulbrandsen (1991). Lunde og Poppe analyserer det de kaller ny-fattigdommen. De tar utgangspunkt i Townsends definisjon av fattigdom. Ny-fattig-

dommen er ikke kjennetegnet ved at husholdene ikke har nok til de viktigste livsnødvendigheter, men at de har for lite til å “sikre deltakelse på vanlige livsarenaer og et minimalt rimelig forbruk”. Analysen av hva som betinger ny-fattigdommen baseres ikke på inntektsavgrensninger, men på opplysninger om opplevde økonomiske problemer.

Enkelte nyere analyser utforsker avgrensninger av fattige på grunnlag av inntektsgrenser som er mye brukt i EU (50 prosent av gjennomsnitts- eller medianinntekt). En analyse av panelet til Inntekts- og formuesundersøkelsen i Statistisk sentralbyrå viste at bare en liten del av husholdene som var fattige ett år var fattige alle de følgende fire år, se Epland og Korbøl (1992). Denne analysen viser imidlertid også at det er forholdsvis få av de som er fattige ett år som har inntekter over gjennomsnittet de følgende årene.

I en annen analyse vurderes ulike avgrensninger av fattige, basert på ulike inntektsbegreper og avgrensninger som tar hensyn til visse utgifter, og ulike andre økonomiske mål (subjektivt opplevde økonomiske problemer, materiell nød, mottak av sosialhjelp, boligsituasjon) sammenlignes for fattige og ikke-fattige, se Andersen et al. (1995). Anslagene for andelen fattige hushold varierer fra snaut 5 til vel 10 prosent. Analysen viser også at sammenhengen mellom objektive fattigdomsmål, basert på inntekt, formue og utgifter, og ulike mål på økonomiske problemer, både objektive (sosialhjelp) og subjektive, ikke er sterk. Sammenhengen er svakest for fattigdomsmål som bare baserer seg på inntekt og formue. Den styrkes noe når en også tar hensyn til utgiftssiden. Det samme gjelder for sammenhengen mellom fattigdom og tilgang til materielle goder som bolig, fritidshus og bil.

4. Data

Populasjonen består av alle personer bosatt i Norge pr. 01.01 i de enkelte aktuelle årene. Utvalgene er trukket som husholdsutvalg. Som hushold regnes alle personer som bor i samme bolig og som har felles kosthold.

Denne studien bygger på data fra på Inntekts- og formuesundersøkelsene fra Statistisk sentralbyrå. Undersøkelsene er basert på utvalg av individuelle selvangivelser for årene 1979, 1982 og 1984-1995 og data for husholdenes sammensetning.

Tallet på personer i utvalgene varierer mellom 6 500 og 24 500. Undersøkelsen i 1991 inneholder et stort spesialutvalg av selvstendig næringsdrivende. Disse bidrar forholdsvis lite til gruppen av fattige. Økningen av utvalget fra ca. 7 000 i 79/85 til ca. 25 000 i 1991 bidrar derfor bare i beskjeden grad til å øke presisjonen av estimatene.

I denne studien har vi benyttet to inntektsbegreper; inntekt etter skatt og disponibel inntekt. Begrunnelsen for dette valget er gitt i kapittel 5.

$$\begin{aligned} \text{Inntekt etter skatt} &= \text{Lønnsinntekt} \\ &+ \text{Netto næringsinntekt før fondsavsetninger og avskrivninger} \\ &+ \text{Brutto kapitalinntekt} \\ &+ \text{Overføringer} \\ &- \text{Skatt} \end{aligned}$$

og

$$\begin{aligned} \text{Disponibel inntekt} &= \text{Inntekt etter skatt} \\ &- \text{Kapitalutgifter (gjeldsrenter)} \end{aligned}$$

Netto næringsinntekt
før fondsavsetninger
og avskrivninger = Inntekt av jordbruk, skogbruk, fiske og annen næring
+ Inntekt av håndverks- og husflidsarbeid i hjemmet
+ Fondsavsetninger
+ Ordinære avskrivninger
- Underskudd i næring og ved fast eiendom

Enhver arbeidstaker kan kreve fradrag for ethvert underskudd eller tap oppstått samme år, uansett om det er oppstått i næring eller ikke. Underskuddet må skyldes fradragsberettigede utgifter.

Selv om inntektstakeren har underskudd i én næring, kan han/hun likevel ha positiv næringsinntekt pga. inntekter i andre næringer.

Brutto kapitalinntekt = Inntekt av bolig, hytte og landsted
+ Renteinntekter
+ Aksjeutbytte
+ Andre kapitalinntekter

Overføringer = Ytelser fra folketrygden
+ Tjenestepensjon, livrenter o.l.
+ Bidrag o.l.
+ Barnetrygd
+ Bostøtte
+ Stipend
+ Forsørgerfradrag

Nærmere forklaring på hva de enkelte postene inneholder, fremgår av rettleidingen til utfylling av selvangivelsen.

Datagrunnlaget gjør det mulig å vise hvordan de enkelte inntektskomponentene bidrar til det resultatet som framkommer i fordelingen av inntekt etter skatt og disponibel inntekt. Arbeidsinntekten, som for de fleste er den viktigste av inntektskomponentene, blir for mange ansatte fastsatt som produktet av timelønn og arbeidstid. Vi kan imidlertid ikke si noe om hvordan variasjonene i hhv. timelønn og arbeidstid bidrar til den observerte inntektsulikhet. Individuelle timelønns- og arbeidstidsdata er ikke tilgjengelig i Inntekts- og formuesundersøkelsene. Vi kommenterer derfor ikke endringer i fattigdom som resultatet av mulige endringer i hhv. timelønn og arbeidstid og i sammenhengen mellom disse to variablene.

5. Definisjon av lavinntekts-/fattigdomsgrenser

Definisjonen av fattigdom, både det absolute og relative begrepet, stiller flere krav som må være oppfylt for at en person skal kunne betraktes som fattig: Vedkommende må ha et forbruk eller en levestandard som ligger langt under det normale, vedkommende må ha små materielle ressurser, og de manglende materielle ressursene må være *årsaken* til det lave forbruket eller den lave levestandarden. Det er sjelden man har alle disse opplysningene. Svært ofte har man bare opplysninger om de materielle ressursene. I andre tilfelle har man bare opplysninger om forbruk, levestandard eller hva slags liv vedkommende lever. Det vil derfor svært ofte være nødvendig å legge vekten på bare ett av de vilkår som til sammen må være oppfylt for at man skal kunne si at en person er fattig.

Ofte vil man legge vekt på de manglende materielle ressursene og bruke lav inntekt og kanskje formue som mål på fattigdom. Andre fattigdomsmål legger i stedet vekt på forbruket og bruker lave forbruksutgifter som mål på fattigdom.

Begge tilnærminger kan ha sine fordeler og sine ulemper. Dersom man legger vekt på forbruket, vil de som har lavt forbruk, men ikke nødvendigvis lave inntekter, bli regnet som fattige. Men er den som ikke unner seg å leve som folk flest, men legger overdreven vekt på sparing, fattig?

Dersom man legger vekt på inntekt og formue, vil det kunne hevdes at personer i ulike livsfaser kan ha ulike behov og dermed ikke oppnår samme velferdsnivå med samme inntekt. Det er for eksempel vanlig at man låner penger for å etablere seg på boligmarkedet i ung alder, at man deretter betaler ned lånet over et visst antall år og så mot slutten av livet lever gjeldfri i en nedbetalt bolig. En person i etableringsfasen vil derfor trenge en høyere kontantstrøm enn en gjeldfri pensjonist for å oppnå samme levestandard.

Man kan støtte seg til Townsend og si at fattige er de som ikke får tilfredsstillende visse grunnleggende behov eller behov som folk flest oppfatter som nødvendige for å delta fullt ut i samfunnslivet.

I bestemmelsen og omtalen av fattigdomsgrensen vil vi nedenfor bruke betegnelsen inntekt i betydningen ekvivalentinntekt (inntekt pr. forbruksenhet). Denne studien gjør bruk av tre forskjellige fattigdomsgrenser. Den ene er strengt relativ og er definert ved halve medianinntekten. Den andre er definert som gjennomsnittet av de årsspesifikke medianrelaterte (prisjusterte) fattigdomsgrensene. Denne fattigdomsgrensen må derfor kunne forventes å vise avtakende andel fattige i et samfunn med økonomisk vekst. Den tredje typen grenser varierer med familietype og er bestemt ved de årlige satsene for minstepensjon og barnetrygd. Disse grensene er ment å reflektere politikernes vurderinger. Vi er imidlertid innforstått med at verken minstepensjon eller barnetrygd er ment som fattigdomsgrenser. Disse fattigdomsgrensene reflekterer både relative og absolutte aspekter ved fattigdom.

I omtalen av lavinntekts-/fattigdomsgrensene har vi ikke presisert hva som menes med inntekt. Tradisjonelt defineres inntekt som det maksimale forbruket en kan tillate seg uten å tære på nettoformuen. På grunn av mangelfulle data kan vi imidlertid bare nærme oss denne definisjonen på en grov måte. Vi har derfor valgt å benytte to alternative definisjoner av inntekt. Den ene benevnes disponibel inntekt og er i samsvar med standard praksis fra offisiell statistikk ved å la kapitalinntekten bli regnet netto og derfor fratrukket gjeldsrenter. Dette inntektsbegrepet kan imidlertid dekke over betydelige forskjeller i forbruksmuligheter. Den viktigste grunnen til dette er at skattereglene på 70- og 80-tallet ga ubegrenset rett til fradrag for gjeldsrenter i fastsettelsen av netto skattbar inntekt. Med svært høye marginalskatter var gevinsten av å benytte ordningen med fradrag for gjeldsrenter større for personer med høy inntekt enn for personer med lav inntekt. I ekstreme tilfeller kunne dette føre til at personer med høye inntekter ble null-skatteyttere og tilsynelatende hadde en svært lav disponibel inntekt. Dette problemet forsterkes av at verdien av tjenester fra bolig og fritidsbolig blir betydelig undervurdert i forbindelse med skattelekkingen av disse godene. Av disse grunnene vil det være viktig å benytte en alternativ inntektsdefinisjon. Denne vil skille seg fra disponibel inntekt ved at vi lar kapitalinntekt inngå brutto og derfor uten fradrag for gjeldsrenter. Denne definisjonen, som vi betegner inntekt etter skatt, er tidligere benyttet av Aaberge og Wennemo (1988) og Strøm et al. (1993) i studier av inntektsulikhet i Norge. Se også kapittel 4.

Ved å kombinere disse to inntektsbegrepene med de tre nevnte reglene for fastsettelse av fattigdomsgrenser oppnår vi seks forskjellige fattigdomsgrenser. Tabell 1 viser de årlige størrelsene for fire medianrelaterte fattigdomsgrenser gitt både i løpende og faste priser. Legg merke til at de faste prisene er i 1995-kroner. Tabell 1 viser ikke alle fattigdomsgrensene bestemt ved minstepensjon og barnetrygd, bare grensene for enslige er angitt.

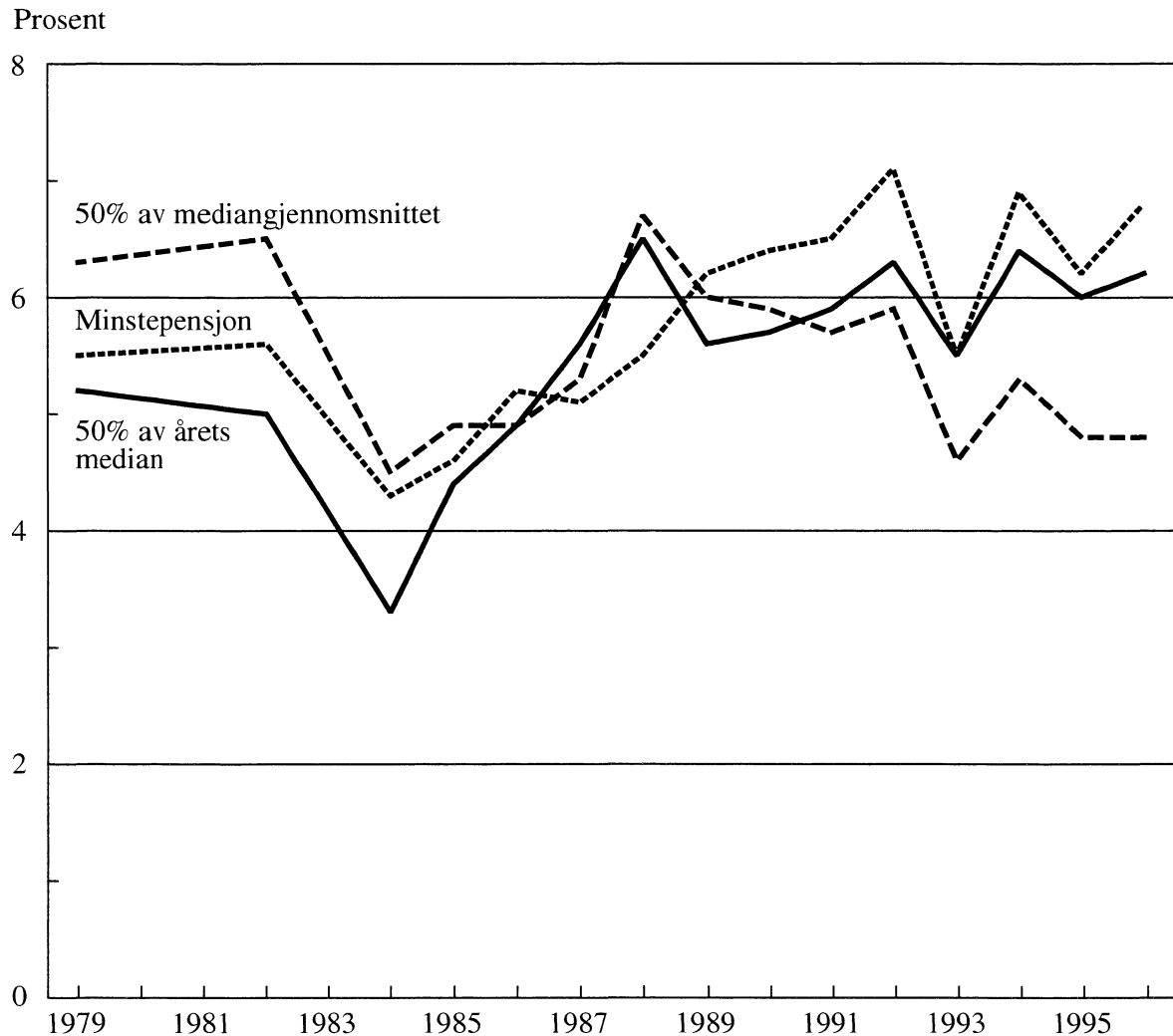
Tabell 1. Alternative fattigdomsgrenser. NOK i løpende og faste priser

	Minste- pensjon for enslige 1995- priser	Disponibel inntekt				Inntekt etter skatt			
		50 pst. av årets medianinntekt		50 pst. av median- gjennomsnittet		50 pst. av årets medianinntekt		50 pst. av median- gjennomsnittet	
		Løpende priser	1995- priser	Løpende priser	1995- priser	Løpende priser	1995- priser	Løpende priser	1995- priser
1979	56628	16987	44165	18675	48555	18100	47059	21625	56224
1982	57871	23959	44399	26201	48555	26241	48628	30339	56224
1984	58750	28076	45173	30179	48555	31703	51007	34945	56224
1985	59702	30336	46179	31897	48555	34938	53184	36935	56224
1986	60894	34157	48503	34194	48555	40087	56923	39595	56224
1987	59700	37601	49103	37182	48555	44958	58710	43055	56224
1988	59715	39238	48031	39666	48555	47848	58571	45931	56224
1989	59903	40148	46999	41477	48555	48529	56810	48028	56224
1990	60097	42652	47965	43177	48555	51289	57677	49996	56224
1991	61015	44904	48829	44652	48555	54276	59021	51704	56224
1992	61677	47437	50403	45698	48555	56593	60131	52915	56224
1993	61741	50295	52244	46743	48555	57508	59736	54126	56224
1994	62184	52043	53314	47397	48555	57926	59341	54883	56224
1995	62752	54462	54462	48555	48555	60338	60338	56224	56224
1996	65284	55489	54794	49171	48555	61296	60528	56937	56224

6. Utviklingen i fattigdom i Norge 1979-1996

Inntekts- og formuesundersøkelsene var før 1984 treårige. Vi studerer derfor utviklingen i fattigdom for hvert av årene 1984-1996 i tillegg til årene 1979 og 1982.

Figur 1. Andelen personer i Norge som er fattige etter alternative fattigdomsgrenser basert på disponibel inntekt pr. forbruksenhet. 1979, 1982, 1984-1996. Prosent

Figur 1 viser andelen fattige der fattigdomsgrensene er basert på disponibel inntekt pr. forbruksenhet. Tar en ikke hensyn til den totale velstandsøkningen, dvs. regner fattigdomsgrensen i forhold til årets median er det mest bemerkelsesverdige en jevn og betydelig økning i andelen fattige i perioden 1984-1988. Mellom 1982 og 1984 ser det ut til å ha vært en reduksjon i andelen fattige, mens andelen fattige etter 1988 har holdt seg ganske stabil. Ser en hele perioden 1979-1996 under ett var det bare en svak økning i andelen fattige. For nærmere informasjon om usikkerheten til estimatene viser vi til tabell A1 i Vedlegg 1. Vi gjør også oppmerksom på at økonomisk sosialhjelp ikke inngår i de benyttede inntektsbegrepene.

Det kan virke overraskende at andelen fattige økte så sterkt under høykonjunktoren på midten av 1980-tallet, en periode da også sysselsettingen økte, og at den sterke økningen i arbeidsløshet, særlig fra 1988 til 1989, ikke førte til noen økning i andelen fattige. Til tross for sterk økning i husholdenes renteutgifter fram til 1988 ser en av tabell 1 at medianen i fordelingen av disponibel inntekt pr. forbruksenhet (i faste priser) økte særlig i perioden 1984-1987, og deretter igjen fra 1992 til 1996. Denne siste endringen skyldes først og fremst fallet i rentene som startet i 1993. Den sterke økningen i andelen fattige mellom 1984 og 1988 skyldes først og fremst økningen i låneopptak og manglende balanse mellom inntekter og gjeldsrenter i denne perioden.

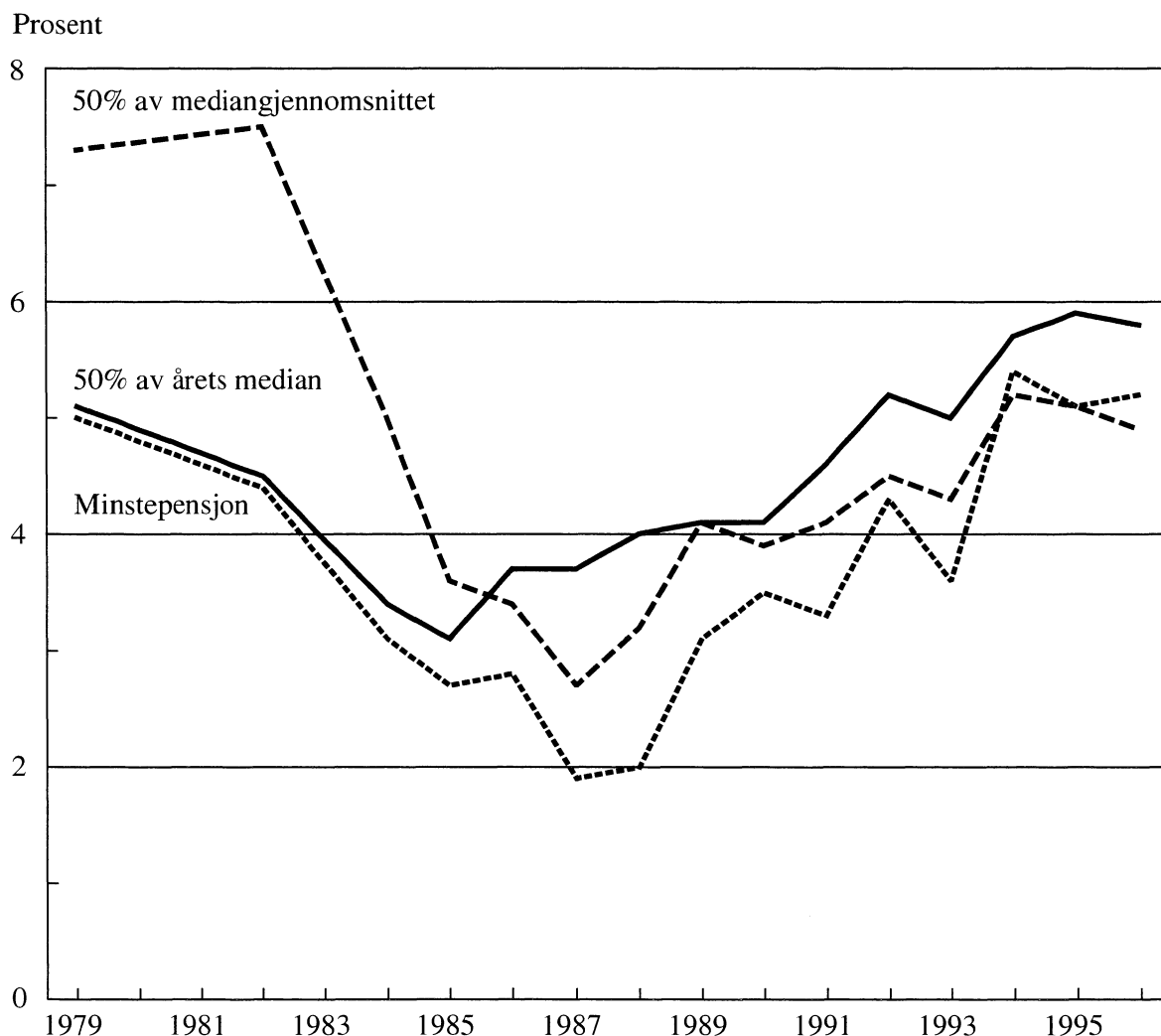
Når en tar hensyn til den generelle velstandsøkningen og regner fattigdomsgrensene ut fra mediangjennomsnittet for årene 1979-1996 finner vi imidlertid langt på vei den samme utviklingen. Men andelen fattige var høyere i begynnelsen og lavere på slutten av perioden, slik at det for hele perioden var en reduksjon i andelen fattige når vi baserer oss på denne fattigdomsgrensen.

Omfanget og utviklingen av fattigdom ovenfor bygger på begrepet disponibel inntekt. Disponibel inntekt er definert som samlet inntekt fratrukket skatt og gjeldsrenter. Fra midten av 1980-tallet og særlig fra 1986 økte husholdenes låneopptak. Sammen med en økning i lånerenten førte dette til en sterk økning i husholdenes kapitalutgifter. En betydelig del av låneopptaket gikk til finansiering av boliger. Verdien av de tjenester boligen gir er imidlertid betydelig undervurdert i målingen av disponibel inntekt.

På grunn av dette måleproblemet er det som påpekt i kapittel 5 viktig å benytte en komplementerende inntektsdefinisjon. Vi har valgt å benytte inntekt etter skatt, som skiller seg fra disponibel inntekt ved at gjeldsrenter ikke blir trukket fra. Utviklingen i fattigdom gitt i figur 2 er noe annerledes når en baserer fattigdomsmålene på inntekt etter skatt pr. forbruksenhet, altså ikke trekker fra gjeldsrenter. Som i figur 1 finner en også her en reduksjon i andelen fattige fram til midten av 1980-tallet. Men etter det økte andelen fattige svakt men jevnt fra 3 prosent i 1985 til 6 prosent i 1996. Denne utviklingen avviker altså noe fra det vi fant basert på disponibel inntekt, hvor vi hadde en sterk økning i fattigdom fram til 1988, med stabilisering etterpå.

Det er interessant å merke seg at den totale inntektsulikheten i Norge avtok svakt fra begynnelsen av tiåret til 1987-88 i takt med økningen i sysselsetting under høykonjunkturen på midten av 1980-tallet. I 1989 steg imidlertid ulikheten, for senere å holde seg relativt stabil på dette nye nivået. En tilsvarende økning i andelen fattige skjedde ikke i 1989. Det er nærliggende å se økningen i ulikhet i 1989 i sammenheng med den sterke økningen i arbeidsløshet dette året (Andersen et al., 1995). Dette tyder på at den totale inntektsulikheten er mer følsom enn andelen fattige for hvordan arbeidsmarkedet fungerer.

Figur 2. Andelen personer i Norge som er fattige etter alternative fattigdomsgrenser basert på inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. 1979, 1982, 1984-1996. Prosent

Reduksjonen i andelen fattige fram til midten av 1980-tallet er ikke minst bemerkelsesverdig fordi det var en periode med sterk vekst i inntekt etter skatt. I 1995-priser økte 50 prosent av medianverdien for inntekt etter skatt pr. forbruksenhet fra 47 100 kroner i 1979 til 58 700 kroner i 1987, altså en realinntektsøkning på 25 prosent. Det tyder på at også fattige i følge denne definisjonen har hatt en realinntektsøkning.

Det andre fattigdomsmålet (50 prosent av mediangjennomsnittet) endrer seg ikke over tid. Figuren viser da naturlig nok at andelen fattige med dette målet er høyere enn med det første målet i 1979, men lavere i 1995. Dette målet viser at andelen fattige var 7.3 prosent i 1979 og 5.1 prosent i 1995, altså en betydelig reduksjon i andelen fattige over hele perioden. Den sterke reduksjon i andelen fattige skjedde i første halvdel av perioden, og er altså først og fremst en refleks av den sterke realinntektsøkningen på 1980-tallet.

Norge har ikke noen nasjonale standarder for lavinntekt. Satsene for sosialhjelp blir fastsatt lokalt og har ikke vært tilgjengelige for vårt bruk. Isteden har vi benyttet minstepensjon. Dette betyr ikke at vi anser minstepensjon som fattigdomsgrense, men det er muligens den eneste nasjonale inntektsstandard som kan tolkes som en lavinntektsgrense.

Fra midten av 1980-tallet er andelen fattige definert med utgangspunkt i minstepensjon lavere enn med utgangspunkt i den løpende medianinntekten. Dette er et resultat av at grensen for minstepensjon etter 1985 lå lavere enn 50 prosent av medianinntekten, og følgelig av at utviklingen i minstepensjonen var noe svakere enn den generelle utviklingen i inntekt etter skatt.

Som ventet finner vi at andelen fattige varierer med definisjon av fattigdomsgrensen. Men i en situasjon hvor andelen fattige er den samme med ulike definisjoner kan vi likevel ikke være sikre på at det er de samme personene som blir klassifisert som fattige for hver av fattigdomsgrensene.

For hvert av årene 1979, 1985 og 1991 har vi tallfestet hvor stor andel av populasjonen som ble registrert som fattige under samtlige av de seks fattigdomsgrensene. Vi fant da at i 1979, 1985 og 1991 var hhv. 2, 2 og 4 prosent av populasjonen fattige under alle fattigdomsgrensene.

I det inntektsbegrepet som blir brukt til å belyse utviklingen i fattigdom inngår ikke økonomisk sosialhjelp. Dette er naturligvis en alvorlig mangel ved inntektsbegrepet når en ønsker å belyse utviklingen i fattigdom, både fordi en må regne med å overvurdere omfanget av fattigdom og fordi utbetalt sosialhjelp har økt så kraftig i denne perioden (7-doblet). Fra 1991 inngår opplysninger om sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad. I tabell 2 gir vi resultater som viser effekten av å inkludere hjelpestønad og sosialhjelp i målet for inntekt etter skatt. Vi ser da at andelen fattige reduseres med i overkant av ett prosentpoeng for hvert av årene i perioden 1991 til 1996. Utbetalingene til sosialhjelp var betydelig mindre på begynnelsen enn på slutten av 80-tallet. Effekten av å inkludere sosialhjelp i 1979 og 1981 forventes derfor å være mindre enn det vi har funnet for årene 1991-1996.

En kan argumentere for at det i avgrensningen av fattige bør tas hensyn til formue og om husholdningen er et studenthushold. Det anses for legitimt at studenter har lav inntekt fordi utdanning ses som en investering. Dessuten er det studiefinansieringsordninger der studenter gis lån, og slike lån regnes ikke som inntekt.

Tabell 2. Andelen fattige i 1991-1996 etter gammel og ny definisjon av inntekt etter skatt og inklusive/eksklusive studenter og formuende personer. Prosent.

Populasjons- og innteksdefinisjon	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Alle personer	4,6	5,2	5,0	5,7	5,9	5,8
Gammel innteksdefinisjon	(0,22)	(0,23)	(0,25)	(0,14)	(0,18)	(0,14)
Alle personer	3,8	4,2	3,5	4,6	4,7	4,3
Ny innteksdefinisjon	(0,20)	(0,21)	(0,21)	(0,13)	(0,16)	(0,12)
Alle personer eksklusive studenter og formuende	3,0	2,7	2,4	3,0	3,0	2,8
	(0,18)	(0,17)	(0,18)	(0,10)	(0,13)	(0,10)
Ny innteksdefinisjon						

Ny innteksdefinisjon: Inntekt etter skatt inklusive sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad

Det kan også virke urimelig å definere personer som fattige hvis de disponerer formue over en viss størrelse. Manglende opplysninger om verdien på realkapital, gjør at vi vil benytte opplysninger om bruttofinanskapital som grunnlag for å bestemme om en person er formuende. I 1991 har vi definert alle personer med en bruttofinanskapital pr. forbruksenhet som overstiger 50 000 NOK som formuende, dvs. enslige med høyere bruttofinanskapital enn 50 000 NOK, ektepar (uten barn) med høyere bruttofinanskapital enn 85 000 NOK og ektepar med to barn som har høyere bruttofinanskapital enn 135 000 NOK blir regnet som formuende. For årene 1992-1996 prisjusteres disse grensene med konsumprisindeksen. Resultatene i tabell 2 viser at studenter og formuende utgjør mellom 21 og 37 prosent av de fattige i perioden 1991 til 1996 når hjelpestønad og sosialhjelp inngår i målet for inntekt

etter skatt; dvs. at fattigdomsandelen reduseres fra å ligge mellom 3,5 og 4,7 prosent til å ligge mellom 2,4 og 3,0 prosent når studenter og formuende fjernes fra gruppen fattige.

For å få et mer detaljert bilde av ulikheten i fordelingen av inntekt blant de fattige skal vi nøye oss med å beskrive situasjonen i 1993. Ved å basere oss på inntekt etter skatt (gammel definisjon) og 50 prosent av medianinntekten som fattigdomsgrense, framkommer det fordelingsmønsteret som er gjengitt i tabell 3. Selv om denne tabellen er basert på inntekt etter skatt og vi dermed ikke trekker ifra gjeldsrenter, har de 10 prosent fattigste blant de fattige i gjennomsnitt negativ inntekt i 1993. Dette skyldes definisjonen og målingen av netto næringsinntekt. Unntaksvis kan enkelte personer i enkeltstående år ende opp med underskott i næringsvirksomhet. Sett over lengre tid kan imidlertid dette bli oppveid av år med høye inntekter som resultat av betydelige overskott i næringsvirksomhet. For slike personer/hushold gir årlig inntekt et ufullstendig bilde av levestandarden. Tabell 3 viser forøvrig stor variasjon i de årlige inntektene blant de fattige. I gjennomsnitt har de 10 prosent rikeste av de fattige i 1993 over fire ganger så høy inntekt etter skatt som de 10 prosent nest fattigste (andre desil).

Tabell 3. Desilgjennomsnitt^{*)} av inntekt etter skatt blant personer med lavere inntekt enn 50 prosent av medianinntekten i 1993. NOK

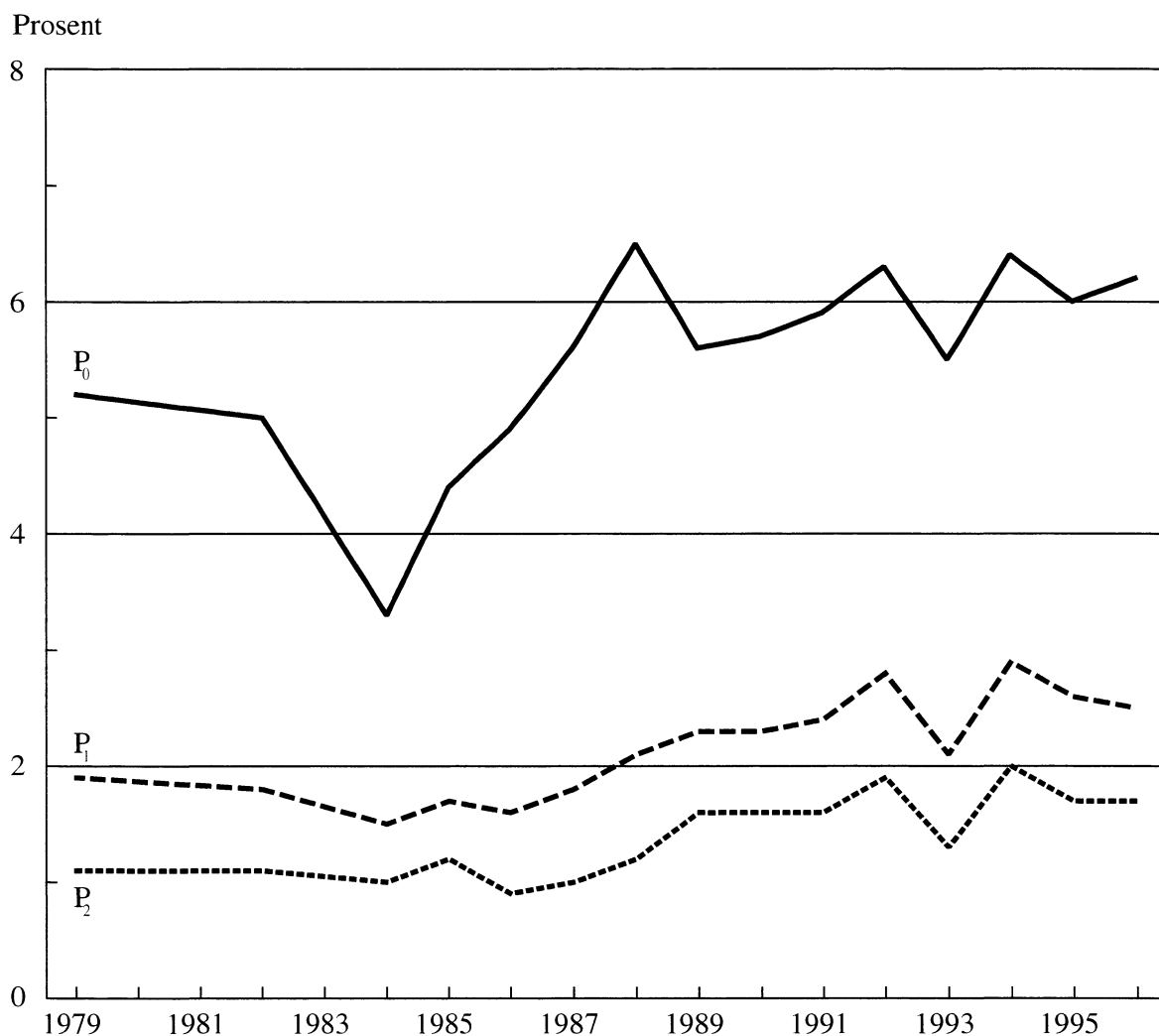
Desil nr.	Gjennomsnittlig inntekt etter skatt	
1	-1969	(2101)
2	14120	(2861)
3	23178	(1799)
4	33146	(2759)
5	40876	(1378)
6	45129	(1285)
7	49269	(804)
8	52109	(819)
9	54868	(469)
10	61029	(2748)
Alle	37176	(1163)

^{*)} Standardavvik i parentes.

Ovenfor har vi utelukkende brukt andelen personer med inntekt under en viss grense (P_0) som mål på fattigdom. Dette målet forteller som tidligere nevnt ikke noe om inntektsnivået og inntektsforskjellene blant de fattige. Vi skal derfor supplere fattigdomsandelen med målene P_1 og P_2 (se kapittel 2). P_1 er lik produktet av fattigdomsandelen og fattigdomsgapet, mens P_2 er et fattigdomsmål som også reflekterer inntektsulikheten blant de fattige.

For fattigdomsmål basert på disponibel inntekt viser både P_1 og P_2 forholdsvis ubetydelige endringer i inntektsfordelingen for de fattige. Tar vi hensyn til usikkerheten i estimatene (se tabell A2 og A3 i Vedlegg 1) kan vi verken for P_1 eller P_2 påstå at det har vært endringer i løpet av første halvdel av 1980-tallet. Derimot økte begge målene i perioden 1986-1992 for deretter å holde seg uendret eller avta. Økningen i P_1 og P_2 er utelukkende en refleks av økningen i andelen fattige (P_0). Den relative økningen for P_1 og P_2 er imidlertid svakere enn for P_0 og skyldes at fattigdomsgapet og ulikhetene blant de fattige har blitt mindre.

Figur 3. Utviklingen i graden av fattigdom målt ved P_0 , P_1 , P_2 basert på disponibel inntekt pr. forbruksenhet. 1979, 1982, 1984-1996. Prosent

Av resultatene i figurene 1-3 følger det at lavinntekts-/fattigdomsstrukturen har vært relativt stabil når en ser perioden 1979-1996 under ett.

7. Inntektssammensetningen blant fattige

I dette kapitlet vil vi belyse inntektssammensetningen blant de fattige. Denne informasjonen vil bl.a. bidra til større klarhet om det ligger bestemte prosesser bak fattigdomstallene. Det vil f.eks. være viktig å vite om fattige i betydelig grad er i arbeid eller om de fortrinnsvis lever av overføringer.

Tabell 4. Inntektssammensetning blant fattige i 1982, 1986, 1990, 1993 og 1996. Prosent av samlet inntekt (inntekt før skatt)

År	Lønns- inntekt	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt	Over- føringer	Samlet inntekt	Skatt	Renter	Disp. inntekt
1982								
Alle personer	70	12	4	15	100	24	8	67
Fattige definert ved: 50 prosent av median av disponibel inntekt	36	32	8	23	100	8	51	41
50 prosent av median av inntekt etter skatt	45	9	8	38	100	11	31	58
1986								
Alle personer	68	12	6	15	100	23	12	64
Fattige definert ved: 50 prosent av median av disponibel inntekt	51	20	6	23	100	11	42	47
50 prosent av median av inntekt etter skatt	45	7	7	42	100	14	12	74
1990								
Alle personer	66	10	6	17	100	24	14	62
Fattige definert ved: 50 prosent av median av disponibel inntekt	50	15	6	28	100	9	47	44
50 prosent av median av inntekt etter skatt	48	8	6	38	100	10	24	66
1993								
Alle personer	65	10	7	18	100	23	10	67
Fattige definert ved: 50 prosent av median av disponibel inntekt	51	10	5	34	100	10	31	59
50 prosent av median av inntekt etter skatt	45	7	4	44	100	11	8	80
1996								
Alle personer	68	8	6	18	100	25	6	68
Fattige definert ved: 50 prosent av median av disponibel inntekt	53	12	2	32	100	12	17	71
50 prosent av median av inntekt etter skatt	50	9	2	38	100	12	7	81

Det er to viktige konklusjoner vi vil trekke fra tabell 4. For det første kommer størsteparten av inntekten, også for de fattige, fra inntektsgivende arbeid. Når fattige avgrenses på grunnlag av disponibel inntekt er om lag to tredjedeler av inntekten yrkesinntekt. Dette er bare litt mindre enn det en finner for befolkningen totalt. Overføringer utgjør bare en mindre del av inntektsgrunnlaget for disse personene; for fattige avgrenset ved disponibel inntekt utgjør overføringene om lag en fjerdedel av samlet inntekt i 1982, 1986 og 1990 og om lag en tredjedel i 1993 og 1996 (sammenlignet med om lag 15 prosent i hele befolkningen). Når fattige avgrenses på grunnlag av inntekt etter skatt finner vi imidlertid at overføringene har større betydning og at overføringer og lønnsinntekt utgjør litt i underkant av hver sin halvpart av inntektsgrunnlaget. Personer med store renteutgifter blir da ikke lenger regnet som fattige.

Den andre konklusjonen er at rentene har vært en dominerende post for fattige avgrenset på grunnlag av disponibel inntekt fram til og med 1993. De utgjorde om lag halvparten av samlet inntekt i 1982, 1986 og 1990 og om lag en tredel i 1993, eller omtrent like mye som lønnsinntekten. Dette tyder på at

fattige i følge denne avgrensningen hadde betydelige gjeldsrenter, og at en ubalanse i forholdet mellom renteutgifter og inntekter ledet til fattigdom etter denne definisjonen. Men som det framgår av tabell 4 er denne effekten betydelig svekket i 1996. Dette er først og fremst en konsekvens av skattereformen i 1992 som har gjort det mindre lønnsomt å lånefinansiere varige konsumgoder. Følgelig vil valg av inntektsbegrep ha mindre betydning for resultatene etter skattereformen enn før skattereformen.

Resultatene fra perioden før skattereformen viser også at en betydelig andel av samlet inntekt var næringsinntekt, særlig på begynnelsen av 1980-tallet. For selvstendig næringsdrivende omfatter gjeldsrentene også renter på produksjonskapital. Den sterke sammenvevingen av bedriftsøkonomi og privat økonomi for selvstendig næringsdrivende og den langt mer kompliserte inntektsberegningen fra næringsvirksomhet gir spesielle tolkningsproblemer. Ikke minst derfor kan en reise spørsmålet om relevansen av å bruke disponibel inntekt som grunnlag for å identifisere fattige personer/hushold.

8. Fattigdom i ulike befolkningsgrupper

Selv om det har vært forholdsvis beskjedne endringer i andelen i befolkningen som er fattige kan det likevel ha skjedd betydelige endringer i sammensetningen av gruppen av fattige. Resultatene ovenfor kan tyde på at yrkesaktive utgjør en betydelig del av de fattige, og at de fattige på ingen måte synes å være dominert av personer som utelukkende lever av overføringer. Vi har også sett at studenter bare utgjør en liten del av gruppen av fattige.

Statistisk står en overfor det generelle problem at med inntektsstatistikk basert på forholdsvis små utvalg blir resultatene for delpopulasjoner ofte svært usikre. Det er derfor spesielt viktig å tallfeste usikkerheten for de forskjellige estimatene.

8.1. Fattigdom i ulike grupper 1979-1995

Alder

Tabell 5. Andelen^{*)} fattige i ulike aldersgrupper når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for disponibel inntekt pr. forbruksenhet. Prosent

	1979	1985	1991
Alle	5,2 (0,27)	4,4 (0,26)	5,9 (0,25)
Under 18 år	4,5 (0,47)	6,0 (0,60)	8,2 (0,57)
18-34 år	6,9 (0,58)	5,7 (0,58)	8,9 (0,61)
35-64 år	3,6 (0,38)	2,6 (0,37)	4,3 (0,35)
65 år og over	8,0 (1,00)	2,9 (0,51)	0,7 (0,23)

^{*)} Standardavvik i parentes

Tabell 6. Andelen^{*)} fattige i ulike aldersgrupper når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Prosent

	1979	1985	1991	1994	1995
Alle	5,1 (0,26)	3,1 (0,22)	4,6 (0,22)	5,7 (0,14)	5,9 (0,18)
Under 18 år	4,1 (0,47)	3,4 (0,46)	5,8 (0,48)	5,8 (0,28)	6,7 (0,38)
18-34 år	6,8 (0,58)	3,8 (0,48)	7,8 (0,57)	10,6 (0,37)	11,3 (0,51)
35-64 år	3,7 (0,37)	2,3 (0,33)	2,9 (0,28)	3,7 (0,18)	3,5 (0,22)
65 år og over	8,9 (1,06)	3,2 (0,55)	0,7 (0,23)	2,1 (0,24)	1,5 (0,25)

^{*)} Standardavvik i parentes

Den klareste konklusjonen fra tabellene 5 og 6 er at risikoen for fattigdom blant eldre har blitt sterkt redusert. Uansett hvilken av de avgrensningene av fattige en bruker er andelen fattige blant eldre redusert fra nærmere 10 prosent i 1979 til mellom 1 og 2 prosent i 1991. Det betyr også at eldre utgjør en forsvinnende liten del av de fattige, i 1991 var om lag 2 prosent av de fattige i alderen 65 år og over. Som det fremgår av tabell 1 er begge disse fattigdomsgrensene lavere enn beløpene for minstepensjon.

For barn er konklusjonene noe mer uklare. Andelen fattige blant barn har økt når fattige avgrenses på grunnlag av disponibel inntekt, fra vel 4 prosent i 1979 til 8 prosent i 1991. Når avgrensningen baseres på inntekt etter skatt er endringen over perioden som helhet ikke statistisk signifikant. Endringen i andelen fattige barn i siste halvdel av 1980-årene er imidlertid signifikant.

Barnefamilie hadde i perioden 1979-1991 i gjennomsnitt en vekst i inntekt etter skatt som var noe bedre enn utviklingen i befolkningen ellers. Det var imidlertid samtidig en betydelig vekst i barnefamilienes gjeld og gjeldsrenter. Denne veksten gjaldt alle deler av inntektsfordelingen. Den var altså også betydelig blant husholdene med de lavere inntektene. Dette er antakelig årsaken til at andelen fattige blant barn har økt såpass kraftig når identifikasjonen av fattige er basert på disponibel inntekt.

Også blant yngre, 18-34 år, finner en et lignende mønster som blant barn, men noe svakere. Andelen fattige basert på disponibel inntekt økte fra 1979 til 1991, men noe svakere enn for barn. Når avgrensningen baseres på inntekt etter skatt går andelen fattige ned fra 1979 til 1985 for deretter å øke, men totalt sett er det ingen endring.

Middelaldrende, 35-64 år, står i en mellomstilling mellom de yngre og eldre. Andelen fattige basert på disponibel inntekt endrer seg totalt sett ikke over perioden.

Kjønn

Andelen fattige blant *voksne* menn og kvinner er uansett avgrensning nokså lik over hele perioden, kanskje med unntak av 1979 (Innteksundersøkelsen i 1979 avviker noe i opplegg fra de senere undersøkelsene. Vi vil derfor ikke legge for stor vekt på at andelen fattige er forskjellig blant menn og kvinner). Andelene følger i hovedtrekk utviklingen i andelen fattige i hele befolkningen. Resultatene kan tyde på at andelen fattige blant voksne kvinner har økt i løpet av 80-årene. Mens det tidligere var større risiko for menn enn for kvinner å bli fattige var risikoen omtrent den samme i 1991.

Tabell 7. Andelen ^{*)} fattige blant kvinner og menn over 17 år når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for disponibel inntekt pr. forbruksenhet. Prosent

	1979	1985	1991
Menn	5,3 (0,72)	3,7 (0,39)	5,5 (0,38)
Kvinner	3,3 (0,59)	4,0 (0,40)	4,9 (0,38)

^{*)} Standardavvik i parentes.

Tabell 8. Andelen ^{*)} fattige blant kvinner og menn over 17 år når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt pr. forbruksenhet i 1979, 1985, 1991, 1994 og 1995. Prosent

	1979	1985	1991	1994	1995
Menn	4,9 (0,69)	3,1 (0,36)	4,3 (0,34)	6,1 (0,23)	5,8 (0,29)
Kvinner	2,6 (0,53)	3,0 (0,35)	4,0 (0,34)	5,3 (0,22)	5,4 (0,28)

^{*)} Standardavvik i parentes.

Husholdningstype

Vi skal vise hvordan risikoen for fattigdom varierer med husholdningstype, og dessuten hvordan de fattige fordeler seg etter husholdstype basert på data for 1993. Tabellen tjener også som grunnlag for sammenligning med tilsvarende fordeling i kapitlet om kronisk fattigdom.

Andelen fattige er klart størst blant yngre enslige og blant enslige mødre. I disse to gruppene er henholdsvis hver femte og sjette person fattig. Også blant yngre par uten barn er andelen fattige noe over gjennomsnittet, men likevel langt under nivået for de to nevnte gruppene.

Tabell 9. Andelen fattige blant personer i ulike husholdstyper, og og fordeling av alle personer og fattige etter husholdstype. Fattigdomsgrense definert ved 50 prosent av inntekt etter skatt pr. forbruksenhet i 1995. Prosent

1995	Andelen fattige personer	Fordeling etter husholdstype	
		Alle personer	Alle fattige
Alle	5,9 (0,18)	100,0	100,0
Enslige			
Under 45 år	24,4 (1,61)	8,2	34,1
45-64 år	6,0 (1,27)	3,4	3,5
65 år og over	1,4 (0,46)	6,5	1,5
Par uten barn			
Under 45 år	7,1 (0,99)	3,8	4,5
45-64 år	0,7 (0,21)	7,2	0,8
65 år og over	1,2 (0,25)	9,1	1,8
Par med barn. Yngste barn			
0-6 år	5,4 (0,32)	23,6	21,8
7-19 år	2,6 (0,21)	20,6	9,0
20 år og over	1,8 (0,28)	6,9	2,2
Enslige mødre med yngste barn			
0-19 år	14,2 (1,33)	6,2	15,1

Selv om andelen fattige blant småbarnsfamilier er omtrent som gjennomsnittet for befolkningen er det likevel verdt å legge merke til at fattige personer i småbarnsfamilier utgjør en betydelig del (ca. en fjerdedel) av gruppen av fattige. Det skyldes at personer i småbarnsfamilier utgjør en så stor del av befolkningen at det blir mange fattige småbarnsfamilier. Nesten tre fjerdedeler av de fattige er enten yngre enslige, småbarnsfamilier eller enslige mødre.

Region

Med avgrensninger av fattige basert på disponibel inntekt viser resultatene en signifikant økning i andelen fattige på Østlandet (inkludert Oslo). På Vestlandet er det en signifikant reduksjon i andelen fattige, mens det ikke er noen signifikante endringer i andre landsdeler. Økning i andelen fattige i løpet av siste halvdel av 1980-tallet finner en bare for Østlandet.

Med fattigdomsavgrensninger basert på inntekt etter skatt viser resultatene signifikante reduksjoner i andelen fattige ikke bare på Vestlandet, men også i Trøndelag. På Østlandet og Sørlandet kan en ikke påvise endringer i andelen fattige fra 1979 til 1991. Også med denne avgrensningen finner en at andelen fattige økte på Østlandet på slutten av 1980-tallet. Utviklingen viser også at risikoen for fattigdom i 1991 var større på Østlandet enn i de andre landsdelene.

Tabell 10. Andelen^{*)} fattige i ulike regioner når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for disponibel inntekt pr. forbruksenhet. Prosent

	1979	1985	1991
Alle	5,2 (0,26)	4,4 (0,26)	5,9 (0,25)
Østlandet	4,4 (0,36)	3,9 (0,35)	7,1 (0,40)
Sørlandet	4,7 (0,69)	6,0 (0,80)	4,4 (0,55)
Vestlandet	6,5 (0,69)	4,5 (0,62)	4,7 (0,51)
Trøndelag	6,9 (0,95)	3,8 (0,75)	5,3 (0,78)
Nord-Norge	5,7 (0,85)	4,8 (0,81)	4,7 (0,67)

^{*)} Standardavvik i parentes

Tabell 11. Andelen^{*)} fattige i ulike regioner når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Prosent

	1979	1985	1991	1994	1995
Alle	5,1 (0,26)	3,1 (0,22)	4,6 (0,22)	5,7 (0,14)	5,9 (0,18)
Østlandet	4,5 (0,36)	2,8 (0,30)	5,2 (0,34)	6,4 (0,21)	6,8 (0,28)
Sørlandet	3,8 (0,62)	3,4 (0,61)	4,3 (0,55)	4,5 (0,32)	3,3 (0,36)
Vestlandet	6,3 (0,68)	3,1 (0,52)	3,9 (0,47)	5,3 (0,31)	5,2 (0,39)
Trøndelag	6,7 (0,94)	2,0 (0,55)	3,2 (0,62)	6,8 (0,50)	5,5 (0,60)
Nord-Norge	6,1 (0,87)	5,1 (0,83)	4,1 (0,63)	3,6 (0,36)	6,1 (0,56)

^{*)} Standardavvik i parentes

Sosioøkonomisk status

Tabell 12. Andelen fattige i ulike sosioøkonomiske grupper når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Prosent

	1994	1995
Alle	5,7	5,9
Selvstendige i jord, skog og fiske	0,7	1,3
Selvstendige i andre næringer	3,4	2,8
Ansatte	0,9	1,2
Pensjonister og trygdede	2,8	2,6
Andre	13,6	14,1

Formue

Tabell 13. Andelen fattige i ulike intervaller av brutto finanskapital pr. forbruksenhet når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Prosent

	1994	1995
Alle		
0	30,7	31,6
0 - 5000	13,9	14,1
5000 - 10000	5,2	7,2
10000 - 50000	2,9	3,3
50000 - 100000	2,6	2,7
mer enn 100000	1,4	1,5

Tabell 14. Andelen fattige i ulike intervaller av nettoformue pr. forbruksenhet når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Prosent

	1994	1995
Alle		
0	9,6	9,1
0 - 10000	8,1	10,8
10000 - 50000	4,3	5,7
50000 - 100000	1,8	2,7
mer enn 100000	1,4	1,4

Langtidssyk**Tabell 15. Andelen fattige blant langtidssykemeldte når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Prosent**

	1994
Alle	5,7
Langtidssyke	5,5

Langtidssykmeldte er personer som har mottatt attførings- eller rehabiliteringsstøtte i løpet av året.

Nedsatt funksjonsevne**Tabell 16. Andelen fattige blant personer med nedsatt funksjonsevne når fattigdomsgrensen er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Prosent**

	1994
Alle	5,7
Personer med nedsatt funksjonsevne	2,7

Til gruppen personer med nedsatt funksjonsevne regnes personer med følgende funksjonsproblemer:

- sterkt nedsatt arbeidsevne
- nedsatt bevegelsesevne
- nedsatt syn, hørsel eller evne til å bære.

8.2. Fattigdom i ulike grupper i 1996

I kapittel 8.1 inngår ikke sosialhjelp, grunn- og hjelpestønad og engangstønad ved fødsel i inntekten til de fattige. Disse komponentene inngår imidlertid i en ny definisjon av inntekt som Statistisk sentralbyrå har tatt i bruk fra og med 1996. Dessuten skiller den nye definisjonen seg fra den gamle ved behandlingen av avskrivninger, realisasjonsgevinster og realisasjonstap som i den nye definisjonen trekkes ifra inntekten. I dette kapitlet gir vi tall basert på hhv. gammel og ny definisjon av inntekt. I tillegg studerer vi betydningen av å fjerne studenter (personer som ble tildelt studielån) og formuende. Som ventet vil andelen fattige avta når sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad inkluderes i inntekten. Dessuten reduseres andelen fattige ytterligere når vi fjerner personer som er registrert som studenter eller formuende. For mer detaljert informasjon viser vi til tabellene 17-20 nedenfor og tabell 2 i kapittel 6.

Som påpekt tidligere har opplysninger om sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad bare vært tilgjengelig fra og med 1991.

Tabell 17. Andelen ^{*)} fattige i ulike befolkningsgrupper i 1996 etter gammel og ny definisjon av inntekt etter skatt. Prosent

Befolkningsgruppe	Gammel definisjon	Ny definisjon	Ny definisjon, eksklusive studenter og formuende	Andel av befolkningen
Minstepensjonister	2,4 (0,5)	2,0 (0,4)	0,7 (0,3)	5,4
Uføre	1,7 (0,4)	1,0 (0,3)	0,7 (0,2)	5,8
Uførepensjonister	1,7 (0,4)	1,1 (0,3)	0,7 (0,2)	5,4
Sosialhjelpsmottakere	36,6 (1,8)	15,4 (1,4)	11,2 (1,2)	3,5
Mottakere av sosialhjelp i mer enn 6 måneder	61,0 (2,9)	17,7 (2,3)	15,1 (2,1)	1,5
Langtidsledige	24,2 (2,1)	11,5 (1,6)	9,7 (1,5)	1,7
Langtidsledige og personer på tiltak	24,2 (2,1)	12,5 (1,3)	10,0 (1,2)	2,7
Langtidssykemeldte	6,0 (1,1)	3,1 (0,8)	2,9 (0,8)	1,8

^{*)} Standardavvik i parentes

Tabell 18. Andelen ^{*)} fattige i grupper etter innvandringsbakgrunn i 1996 basert på gammel og ny definisjon av inntekt etter skatt. Prosent

Innvandringskategori	Gammel definisjon	Ny definisjon	Ny definisjon, eksklusive studenter og formuende	Andel av befolkningen
Førstegenerasjon innvandrere uten norsk bakgrunn	27,8 (1,3)	15,7 (1,1)	13,5 (1,0)	4,5
Andre generasjon innvandrere	33,5 (3,1)	20,1 (2,6)	17,5 (2,5)	0,8
Utenlandsadoptert	6,0 (2,5)	4,8 (2,3)	0	0,3
Utenlandsfødt med en norsk forelder	12,8 (3,2)	9,1 (2,7)	5,2 (2,1)	0,4
Norskfødt med en utenlandsfødt foreldre	8,8 (1,0)	6,4 (0,8)	4,0 (0,7)	3,2
Født i utlandet av norskfødte foreldre	3,6 (1,7)	2,9 (1,5)	2,1 (1,3)	2,9
Uten innvandringsbakgrunn	4,3 (0,1)	3,5 (0,1)	2,1 (0,1)	90,5

^{*)} Standardavvik i parentes

Tabell 19. Andelen^{*)} fattige i grupper etter landbakgrunn i 1996 basert på gammel og ny definisjon av inntekt etter skatt. Prosent

Landbakgrunn	Gammel definisjon	Ny definisjon	Ny definisjon, eksklusive studenter og formuende	Andel av befolkningen
Norden	7,5 (1,0)	5,9 (0,9)	4,4 (0,8)	2,5
Vest-Europa (unntatt Tyrkia)	8,2 (1,3)	6,5 (1,1)	5,2 (1,0)	1,8
Øst-Europa	40,2 (2,8)	20,9 (2,4)	17,5 (2,2)	1,1
Nord-Amerika og Oceania	10,6 (2,2)	9,8 (2,2)	6,3 (1,8)	0,8
Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika, Tyrkia	29,9 (1,5)	16,4 (1,2)	13,5 (1,1)	3,4
Norge	4,3 (0,1)	3,5 (0,1)	2,1 (0,1)	90,5

Tabell 20. Andelen^{*)} fattige i grupper etter utdanningsnivå i 1996 basert på gammel og ny definisjon av inntekt etter skatt. Prosent

Utdanningsnivå	Gammel definisjon	Ny definisjon	Ny definisjon, eksklusive studenter og formuende	Andel av befolkningen
Barneskole	24,4 (11,9)	10,4 (8,5)	10,4 (8,5)	0,1
Ungdomsskole	4,0 (0,3)	3,0 (0,3)	2,1 (0,2)	18,8
Gymnasnivå I (10 år)	4,8 (0,3)	3,6 (0,3)	2,7 (0,2)	19,4
Gymnasnivå II (11-12 år)	5,7 (0,3)	4,9 (0,3)	2,7 (0,2)	22,6
Universitets- og høghskolenivå I (13-14 år)	6,6 (0,6)	6,2 (0,5)	1,4 (0,3)	7,3
Universitets- og høghskolenivå II (15-16 år)	3,4 (0,5)	3,2 (0,4)	1,4 (0,3)	5,9
Universitets- og høghskolenivå III (17-18 år)	2,2 (0,5)	1,8 (0,5)	1,3 (0,4)	2,7
Forskernivå	0	0	0	0,2

*) Standardavvik i parentes

9. Kronisk fattigdom

Empiriske analyser av fattigdom er vanligvis basert på årlige tverrsnittsdata; dvs. inntektsdata for separate år. Valg av ett år som inntekts- eller regnskapsperiode er styrt både av tradisjoner og datatilgjengelighet, men gir naturligvis begrenset informasjon om varigheten som fattig. Hvis de fleste personer bare unntaksvis opplever lavere årsinntekter gjennom livsløpet, vil varigheten som fattig være kort. I såfall vil det være stor inn- og utstrømming fra tilstanden som fattig (målt ved årsinntekt) og dermed ubetydelig forekomst av kronisk fattigdom. Hvis mobiliteten derimot er liten, dvs. det er stort sett de samme personene som har de laveste årsinntektene hvert år, vil vi ha en sterk tendens til kronisk fattigdom og dermed et mer alvorlig fattigdomsproblem. De tradisjonelle fattigdomsindikatorne (basert på årsinntekt) som ble drøftet i kapitlene 6-8 gir oss ingen holdepunkter for om fattigdommen er kronisk eller ikke. For å belyse dette spørsmålet skal vi i dette kapitlet studere individuelle inntekts historier basert på gjentatte observasjoner av årsinntekter for 10-årsperioden 1986-1995 og for 5-årsperioden 1991-1995. De individuelle inntektene blir bestemt av husholdsinntektene til de husholdene som personene tilhører og husholdssammensetningen i hvert av de aktuelle årene, dvs at det tas hensyn til at personene skifter sivilstatus f.eks. ved å inngå giftemål/samboerskap eller at de får barn. Som før fokuserer vi på inntekt pr. forbruksenhet (ekvivalentinntekt) basert på OECD-skalaen. I dette kapitlet begrenser vi oss til å studere inntekt etter skatt; altså før fradrag for gjeldsrenter. Data stammer fra panelutvalget til Levekårsundersøkelsen.

9.1. Kronisk fattigdom 1986-1995

Studien av kronisk fattigdom for perioden 1986-1995 er basert på gjentatte observasjoner for et utvalg av 3750 personer fra 1986-populasjonen av norske statsborgere som fortsatt levde i 1995. Resultatene må altså fortolkes i forhold til denne populasjonen. Barn som er født etter 1986 og personer som døde i løpet av perioden 1986-1995, inngår altså ikke i populasjonen, men har betydning for ekvivalentinntekten i de årene de tilhørte husholdene. Vi klassifiserer en person som *kronisk fattig* hvis han/hun har lavere 10-årsinntekt i perioden 1986-1995 enn 50 prosent av medianinntekten i fordelingen av 10-årsinntektene målt i 1995-kroner.

Epland og Korbøl (1992) har tidligere vist at det er stor mobilitet i den forstand at bare mellom 40 og 60 prosent av husholdene som ble registrert som fattige et bestemt år fortsatt var registrert som fattige året etter. Selv om vi benytter person og ikke hushold som analyseenhet, viser resultatene i tabell 21 samme grad av inn og utstrømming fra fattigdom som Epland og Korbøl påviste.

Tabell 21. Andelen av de fattige i 1986, 1989 og 1992 som også var fattige året etter. Prosent

År	Andelen som også var fattige året etter
1986	52,7
1989	40,8
1992	51,0

Ved første øyekast kan resultatene i tabell 21 tyde på at fattigdom bare er en forbigående tilstand for omtrent halvparten av de som registreres som fattige ved de tradisjonelle årlige indikatorne. Spørsmålet er da om de aktuelle statusendringene er et resultat av marginale inntektsøkninger og videre om det er de samme personer som går inn og ut av fattigdom over tid. I så fall har fattigdommen likevel en kronisk karakter.

For å kaste lys over disse spørsmålene skal vi ta utgangspunkt i fordelingen av summen av årsinntektene for perioden 1986-1995. Som alternativ til de årsspesifikke fattigdomsgrensene skal vi benytte 50

prosent av medianen i 10-årsfordelingen som fattigdomsgrense og vi betegner denne med w . Vi finner da at bare 1,5 prosent av populasjonen har inntekt lavere enn denne grensen, mens 6,4 prosent har inntekt som er lavere enn 125 prosent av denne grensen. Merk at årsgjennomsnittet av fattigdomsgrensen (w) i 10-årsfordelingen var 58 976 NOK (1995), dvs. på samme nivå som den tilsvarende årsspesifikke fattigdomsgrensen i 1995 (se tabell 1).

Tabell 22 viser hvor mange ganger de fattige i fordelingen av 10-årsinntekten var fattige i de tilsvarende årsspesifikke fordelingene i årene 1986-1995 (se kap. 6). Denne informasjonen er supplert med tilsvarende informasjon for de som hadde lavere 10-årsinntekt enn 125 prosent av fattigdomsgrensen, dvs. de som hadde en gjennomsnittlig årlig inntekt i perioden 1986-1995 som var lavere enn 73 719 NOK (1995). Til sammenligning var årsgjennomsnittet av 10-årsinntektene i hele populasjonen og blant de fattige lik hhv. 127 188 NOK (1995) og 46 730 NOK (1995).

Tabell 22. Fordelingen av de kronisk fattige etter antall ganger som fattig i de årsspesifikke fordelingene (z_t). Prosent

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
w	0,0	0,0	7,5	8,1	6,0	11,3	13,2	16,7	7,5	23,8	5,8
$1,25w$	31,8	13,7	16,3	9,9	8,6	4,1	3,0	3,9	1,7	5,4	1,3

Tabell 23. Andelen av de kronisk fattige som er fattige i de enkelte årsspesifikke fordelingene. Prosent

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
w	45,1	58,2	76,4	66,1	60,1	64,5	77,4	75,2	65,8	59,7
$1,25w$	22,5	31,6	33,7	23,7	24,5	26,3	26,3	24,8	22,8	16,8

Resultatet i tabellene 22 og 23 viser at de kronisk fattige ofte også ble registrert som fattige etter de årsspesifikke fattigdomsgrensene; hele 67 prosent av de som hadde lavere inntekt enn fattigdomsgrensen (w) i 10-årsfordelingen ble registrert som fattige i mellom 6 og 10 av årene i perioden 1986-1995. Den svake inntektsmobiliteten blant de kronisk fattige kommer også til syne når vi øker nivået på fattigdomsgrensen med 25 prosent. Ved å kombinere resultatene for w og $1,25w$ i tabell 22 finner vi at bare en liten andel av de som hadde inntekt i intervallet mellom w og $1,25w$ opplevde å være fattige mer enn to av de åtte årene mellom 1986 og 1995.

Tabell 24 viser variasjonen i gjennomsnittlig årlig inntekt etter skatt for de personene som hadde lavere 10-årsinntekt enn hhv. w og $1,25w$.

Tabell 24. Gjennomsnittlig* inntekt i 10-årsperioden 1986-1995 med tilhørende årlige gjennomsnitt for personer med lavere 10-årsinntekt enn hhv. w og $1,25w$. 1995 NOK

Fattigdomsgrense	Gjennomsnittlig 10-årsinntekt	Tilhørende årlig gjennomsnitt									
		1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
w	467313 (22062)	50555 (4892)	47884 (3755)	46366 (3362)	48524 (5315)	41376 (4196)	45404 (4050)	42328 (3875)	47131 (5014)	42974 (4348)	54772 (4225)
$1,25w$	623928 (8682)	61772 (1649)	61332 (1643)	63362 (1455)	60958 (1622)	58879 (1559)	61864 (1392)	62671 (1651)	63789 (1648)	62510 (1648)	66793 (1495)

* Standardavvik i parentes

Tabellen viser at det er liten variasjon i de årlige gjennomsnittlige inntektene blant de som hadde lave 10-årsinntekter. Dette er i samsvar med konklusjonene til Aaberge og Wennemo (1993) som fant tilsvarende stabilitet i de årlige inntektene for personer med høge inntekter. Videre pekte de på at stabilitet i personenes tilknytning til arbeidsmarkedet var en vesentlig faktor bak den lave inntektsmobiliteten, spesielt blant de med de laveste og høyeste inntektene.

Vi gjør oppmerksom på at populasjonen bak fordelingen av 10-årsinntektene utelukker barn som er født etter 1986 og personer som er døde etter 1986. Selv om disse til sammen bare utgjør en liten del av de årlige populasjonene, kan de være representert blant de fattige i de årsspesifikke fordelingene.

Tabell 25. Inntektssammensetningen blant alle personer og blant kronisk fattige. Prosent av samlet inntekt (inntekt før skatt)

År	Lønns- inntekt	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt	Over- føringer	Samlet inntekt	Skatt	Renter	Disp. inntekt
Alle personer	68	11	6	15	100	25	12	64
Kronisk fattige etter w	43	18	3	36	100	14	8	78
Kronisk fattige etter $1,25w$	40	9	4	46	100	13	10	77

Ved å sammenligne tabell 25 med de tilsvarende årsspesifikke fordelingene i tabell 4 (basert på 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt), finner vi at mønsteret i inntektssammensetningen blant de kronisk fattige er det samme som blant de sporadisk fattige, dvs. at lønnsinntekt og overføringer utgjør (litt i underkant av) hver sin halvpart av inntektsgrunnet. Forøvrig ser vi at næringsinntekten utgjør en betydelig større andel av inntektsgrunnet til de fattigste (lavere 10-årsinntekt enn w) av de kronisk fattige enn det som er normalt i den norske befolkningen og blant sporadisk fattige.

Tabell 26. Andelen av fattige i de enkelte årsspesifikke fordelingene som også er kronisk fattige. Prosent

Grense for kronisk fattigdom	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
w	15,7	24,6	34,7	32,0	31,5	41,8	41,8	42,3	45,9	40,8
$1,25w$	34,1	57,8	66,4	49,7	55,5	74,0	61,7	60,5	60,5	49,7

Som et supplement til tabell 23 viser tabell 26 sannsynlighetene for at personer som registreres som fattige i de årsspesifikke fordelingene er kronisk fattige. Resultatene må tolkes i lys av at populasjonen av kronisk fattige (basert på w) er betydelig mindre (1,5 prosent) enn de årlige populasjonene av fattige (3,1-5,2 prosent). Forøvrig viser vi til tabell 23 som viser hvor stor andel av de kronisk fattige som er fattige i de enkelte årsspesifikke fordelingene.

Tabell 26 viser at godt over halvparten av de som er registrert som fattige i hver av de årsspesifikke fordelingene ikke er registrert som fattige i 10-årsfordelingen. Siden vi ovenfor har funnet at det er liten mobilitet og variasjon i de årlige inntektene blant de som er fattige definert på grunnlag av 10-årsfordelingen, kan dette bety at de årsspesifikke fattigdomsindikatorer er dominert av personer som bare forbigående har lave inntekter. Resultatene i tabell 27 gir en bekreftelse på dette. Vi ser at de gjennomsnittlige 10-årsinntektene for de som var fattige i de årsspesifikke fordelingene men ikke i 10-årsfordelingen, var nesten dobbelt så stor som gjennomsnittlig 10-årsinntekt til de som var fattige i 10-årsfordelingen. Dette viser at de årlige fattigdomsindikatorer egner seg dårlig som grunnlag for å identifisere de som har vedvarende lave inntekter. Grunnen er at de årlige indikatorer er dominert av personer som bare forbigående har lave inntekter. Dette kan f. eks. være personer som er under utdan-

ning eller personer som er knyttet til hushold der hovedpersonen er personlig næringsdrivende med lav netto næringsinntekt i et enkeltstående år, eller det kan skyldes målefeil.

Tabell 27. Gjennomsnittlig 10-årlig inntekt til personer som er fattige i de enkelte årsspesifikke fordelingene men ikke kronisk fattige. 1995 NOK

År som fattig	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Gjennomsnittsinntekt	36197	38081	46582	39614	39535	41621	38447	43830	31748	37229
Gjennomsnittlig 10-årlig inntekt	940865	947699	827138	941214	874365	817968	860876	902997	859932	900439

Legg merke til at 940 000 NOK i 10-årsinntekt svarer til en gjennomsnittlig årlig inntekt på 94 000 NOK, mens de kronisk fattige hadde en gjennomsnittlig årlig inntekt i perioden 1986-1995 på 46 730 NOK.

Hva er så årsaken til at en person har lavere inntekt enn fattigdomsgrensen i 10-årsfordelingen, og hva kjennetegner de personene som blir identifisert som fattige?

Vi har tidligere funnet (se Aaberge og Wennemo, 1993) at personer med vedvarende lav inntekt har en svak tilknytning til arbeidsmarkedet. Denne gruppen består av studenter, skoleelever, vernepliktige, hjemmearbeidende, pensjonister og trygdede. Pensjonister og trygdede utgjør imidlertid bare ca. 15 prosent av de med mindre inntekt enn 50 prosent av medianinntekten (w) i 10-årsfordelingen. Hvis vi øker denne grensen med 25 prosent ($1,25w$) finner vi at andelen som er pensjonister og trygdede blir fordoblet.

Siden personenes sivilstatus og familiefase endrer seg over tid, skal vi med utgangspunkt i status for hvert av årene i perioden 1986-1995 belyse sammenhengen mellom disse kjennetegnene og lav 10-årsinntekt.

Tabell 28. Fordelingen av personer med lavere 10-årsinntekt enn hhv. w og $1,25w$ etter sivilstatus og familiefase. Gjennomsnittlige andeler (prosent) for perioden 1986-1995

Fattigdomsgrense	Sivilstatus og familiefase						
	Enslige under 45 år	Enslige 65 år og over	Ektepar/ samboere u/barn hvor hovedperson er 65 år eller over	Ektepar/ samboere m/barn 0-6 år	Ektepar/ samboere m/barn 7-19 år	Enslige mødre m/barn 0-19 år	Andre
w	29,4	0,0	0,4	36,5	5,9	17,4	10,5
$1,25w$	9,8	11,3	11,1	30,0	12,4	12,3	13,2

Tabell 28 viser at 64 og 58 prosent av personene med lavere 10-årsinntekt enn hhv. 589 760 NOK95 (w) og 737 190 NOK95 ($1,25w$) tilhørte barnefamilier. Dette svarer til en gjennomsnittlig årlig inntekt pr. forbruksenhet på hhv. 58 976 NOK95 og 73 719 NOK95.

Basert på årlig inntekt som fattigdomsgrense (se tabell 9) fant vi at vel 50 prosent av de fattige personene tilhørte barnefamilier. Andelen fattige barnefamilier på grunnlag av 10-årsinntekter er altså enda høyere, nærmere to tredjedeler av alle fattige personer tilhører da en barnefamilie. Særlig andelen

fattige i småbarnsfamilier øker når en går over fra å definere fattige på grunnlag av årlige inntekter til å definere dem på grunnlag av 10-årsinntekter.

9.2. Kronisk fattigdom 1991-1995. Betydningen av sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad

Som påpekt tidligere har opplysninger om sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad bare vært tilgjengelig fra og med 1991. I analysen av kronisk fattigdom for perioden 1986-1995 i kapittel 9.1, har vi derfor vært forhindret fra å inkludere sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad i inntektene som ligger til grunn for bestemmelse av fattigdomsgrense og dermed tallet på fattige. Siden sosialhjelp er en behovsprøvet økonomisk stønad, må vi forvente at tallet på kronisk fattige vil avta når disse inntektene inngår i målet for disponibel inntekt. Vi skal nedenfor studere betydningen av sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad på kronisk fattigdom basert på data for 5-årsperioden 1991-1995. Halveringen av perioden fra 10 til 5 år reduserer omfanget av mobilitet og inntektsutjamning, og vi vil derfor forvente en større andel kronisk fattige når rammen er 5-årsperioden enn når rammen er 10-årsperioden. Dette bekreftes av resultatene i tabell 29, som viser at 3,3 prosent var kronisk fattige i perioden 1991-1995, mens det tilsvarende tallet for 10-årsperioden 1986-1995 var på 1,5 prosent. Ved å inkludere sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad, ser vi at tallet på kronisk fattige ble redusert fra 3,3 prosent til 2,1 prosent. Det forekommer en tilsvarende reduksjon når vi øker fattigdomsgrensen med 25 prosent. Årsgjennomsnittet av fattigdomsgrensen i 5-årsfordelingen var 61 260 NOK (1995) når sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad ikke var inkludert i inntekten, og 61 830 NOK når sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad var inkludert i inntekten. Dette viser som forventet at inntektene fra disse offentlige ordningene bare hadde en marginal effekt på medianinntekten og dermed på fattigdomsgrensen. Reduksjonen av antall kronisk fattige ved å inkludere sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad er derfor et mål på effekten av disse ordningene.

Tabell 29. Andelen som var kronisk fattige i 1991-1995 avhengig av om sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad inngikk i målingen av disponibel inntekt

	Fattigdoms- grense	Andel (prosent)	Standard avvik
Uten sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad	w 1,25w	3,3 9,9	0,3 0,5
Med sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad	w 1,25w	2,1 8,1	0,3 0,5

Tabell 30 viser hvor mange ganger de fattige i fordelingen av 5-årsinntekten var fattige i de tilsvarende årsspesifikke fordelingene i årene 1991-1995 (se kap. 6). Denne informasjonen er supplert med tilsvarende informasjon for de som hadde lavere 5-årsinntekt enn 125 prosent av fattigdomsgrensen.

Tabell 30. Fordelingen av kroniske fattige 1991-1995 etter antall ganger som fattig i de årsspesifikke fordelingene. Prosent

Grense for kronisk fattigdom		0	1	2	3	4	5
Uten sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad	w 1,25w	0,0 37,8	3,4 16,4	15,5 18,4	20,0 7,4	30,0 9,9	31,1 10,2
Med sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad	w 1,25w	0,0 39,1	7,1 15,2	22,1 23,6	27,7 10,3	20,3 5,8	22,7 6,0

Som i kapittel 9.1, finner vi at mange av de kronisk fattige er representert i de årlige fattigdomspopulasjonene og at 61,1 prosent av dem er registrert som fattige i minst fire av de fem årene i perioden 1991-1995 når sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad ikke er inkludert i inntekten. Ved å inkludere sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad blir imidlertid denne sammenhengen betydelig svekket. For ytterligere detaljer viser vi til tabellene 30 og 31. Resultatene i disse tabellene tyder på at de kronisk fattige har stabilt lave inntekter, noe som blir bekreftet av inntektsutviklingen i tabell 32. Resultatene er for øvrig i samsvar med det vi fant for perioden 1986-1995 i kapittel 9.1.

Tabell 31. Andelen av kronisk fattige 1991-1995 som er fattige i de enkelte årsspesifikke fordelingene. Prosent

Grense for kronisk fattigdom		1991	1992	1993	1994	1995
Uten sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad	w	79,9	83,2	72,3	66,3	68,2
	1,25w	39,3	35,9	31,4	30,1	29,1
Med sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad	w	76,6	74,8	58,7	57,6	61,9
	1,25w	36,4	31,1	24,8	26,9	27,2

Tabell 32. Gjennomsnittlig* inntekt i 5-årsperioden 1991-1995 med tilhørende årlige gjennomsnitt for personer med lavere 5-årsinntekt enn hhv. w og 1,25w.1995 NOK

Grense for kronisk fattigdom		Femårs- inntekt	1991	1992	1993	1994	1995
Uten sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad	w	201818 (9118)	37321 (2974)	31954 (2853)	42441 (3412)	44043 (3440)	46059 (3823)
	1,25w	301380 (5213)	57732 (1536)	58515 (1621)	61159 (1509)	60418 (1487)	63557 (1638)
Med sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad	w	239469 (9347)	45307 (3259)	41042 (3635)	51180 (3097)	49677 (3658)	52263 (4644)
	1,25w	321978 (4201)	62057 (1510)	63025 (1528)	64942 (1369)	64233 (1461)	67721 (1620)

*Standardavvik i parentes

Resultatene ovenfor viser at sosialhjelp reduserer andelen med inntekt under fattigdomsgrensa og øker den årlige inntekten til de som fortsatt blir betegnet som kronisk fattige med i gjennomsnitt om lag 10 000 NOK. Det betyr at noen av personene som karakteriseres som kronisk fattige etter definisjonen som inkluderer sosialhjelp, er mottakere av sosialhjelp. Spørsmålet er hvor mange? Som det framgår av tabell 33 varierer dette fra år til år, men i gjennomsnitt mottok hvert år ca. fjerdedelen av de kronisk fattige sosialhjelp i perioden 1991-1995.

Tabell 33. Andelen kronisk fattige som mottok sosialhjelp i årene 1991-1995. Årlige gjennomsnittlige andeler (prosent)

Fattigdoms- grense	År					
	1991	1992	1993	1994	1995	Årlig gjennomsnitt
Ny inntekts- definisjon						
w	26,1	26,4	31,7	25,9	21,9	26,4
1,25w	16,9	16,8	18,3	16,1	14,5	16,5

Tabell 34 viser inntektssammensetningen blant kronisk fattige 1991-1995. Mønsteret i tabellen er stort sett sammenfallende med mønsteret i tabell 25 for kronisk fattige 1986-1995. Forskjellen er at næringsinntektene nå er betydelig mindre, mens lønnsinntektene er tilsvarende større. For å avklare om dette først og fremst er en direkte konsekvens av skattereformen i 1992, kreves en mer omfattende studie.

Tabell 34. Inntektssammensetningen blant alle personer og blant kronisk fattige 1991-95. Prosent av samlet inntekt (inntekt før skatt)*

Kronisk lavinntekt 1991-95.		Lønns- inntekt	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt	Over- føringer	Samlet inntekt	Skatt	Renter	Disp. inntekt
Uten sosialhjelp og grunn- og hjelpetønad	Alle personer	74	3	6	17	100	24	10	66
	w	59	4	2	34	100	13	6	80
	1,25 w	40	3	4	53	100	11	8	81
Med sosialhjelp og grunn- og hjelpetønad	Alle personer	73	3	6	18	100	23	10	67
	w	56	2	2	39	100	12	6	82
	1,25 w	40	4	4	53	100	11	7	82

Fordelingen av personer etter sivilstatus og familiefase viser at småbarnsfamiliene utgjør en mindre andel av de kronisk fattige for perioden 1991-1995 enn for perioden 1986-1995. I stedet øker enslige personer under 45 personer sin andel fra omlag 30 prosent til omlag 46 prosent. Den store økningen av enslige er dominert av personer under 30 år.

Tabell 34. Fordelingen av personer med lavere 5-årsinntekt enn hhv. w og $1,25w$ etter sivilstatus og familiefase. Gjennomsnittlige andeler (prosent) for perioden 1991-1995

Fattigdomsgrense	Sivilstatus og familiefase						
	Enslige under 45 år	Enslige 65 år og over	Ektepar/samboere u/barn hvor hovedperson er 65 år eller over	Ektepar/samboere m/barn 0-6 år	Ektepar/samboere m/barn 7-19 år	Enslige mødre m/barn 0-19 år	Andre
Uten sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad							
w	47,0	1,4	2,4	23,0	6,8	6,8	12,6
$1,25w$	19,4	9,9	9,8	27,2	6,5	13,8	13,4
Med sosialhjelp og grunn- og hjelpestønad							
w	45,5	2,1	2,4	30,8	8,3	3,2	7,7
$1,25w$	19,7	11,6	10,9	30,8	7,2	8,6	11,2

I kapittel 8.2 fokuserte vi på fattigdom i ulike grupper av befolkningen utelukkende basert på inntektsdata for 1996. Resultatene tydde på at personer med første- og andregenerasjons innvandrerbakgrunn var den mest utsatte gruppa. Et viktig spørsmål er om denne tilstanden er permanent eller om fattigdom bare er en forbigående tilstand. Informasjon som berører dette spørsmålet gis i tabell 35, som viser hvor stor andel av ulike grupper etter innvandringsbakgrunn som var kronisk fattige. Ved å sammenligne med tabell 18, ser vi at en større andel av første- og andregenerasjons innvandrere var kronisk fattige i perioden 1991-1995 enn andelen som var fattige basert på 1996-indikatoren for fattigdom. Dette betyr at første- og andre generasjons innvandrere utgjør en betydelig større andel av de kronisk fattige enn av de som karakteriseres som fattige basert på årlige fattigdomsgrenser og inntektsdata.

Tabell 35. Andelen kronisk fattige i perioden 1991-1995 i grupper etter innvandringsbakgrunn. Prosent

Fattigdomsgrense	Innvandringsbakgrunn		
	Første- og andregenerasjons innvandrere	Annen innvandringsbakgrunn	Uten innvandringsbakgrunn
w	21,5	2,0	1,3

10. Sammendrag og konklusjoner

Formålet med dette arbeidet har vært å beskrive og drøfte forekomst og grad av økonomisk fattigdom i Norge i perioden 1979-1996. Tallfesting av fattigdom krever presisering av populasjon og inntektsbegrep, og bestemmelse av skala for interpersonlig sammenlignbarhet (ekvivalensskala) og fattigdomsgrense. Siden de valgene en gjør har normative implikasjoner, er det viktig å studere om og i hvilken grad de aktuelle valgene påvirker resultatene. Bakgrunnen for våre valg er utdypet i kapitlene 1, 2 og 5.

Empiriske analyser av fattigdom tar vanligvis utgangspunkt i fordelinger av årsinntekter (omregnet til ekvivalentinntekt) for separate år og karakteriserer fattigdommen ved antall personer som har lavere inntekt enn en gitt grense, kalt fattigdomsgrensen. I vår studie har vi benyttet seks forskjellige kriterier for bestemmelse av antall fattige. Resultatene viser at valg av fattigdomskriterium særlig har betydning for nivået på fattigdommen. F.eks. fant vi at andelen fattige i 1993 varierte mellom 3,6 og 5,5 prosent, avhengig av hvilket av de seks aktuelle fattigdomskriteriene vi brukte. Vi fant lavest andel fattige når inntektsbegrepet er inntekt etter skatt og fattigdomsgrensen bestemmes ved satsene for minstepensjon og barnetrygd. Når sosialhjelp (og grunn- og hjelpetønad ved uførhet) inngår som inntekt reduseres andelen fattige med omlag ett prosentpoeng. Data om sosialhjelp er bare tilgjengelig etter 1990.

Uansett valg av fattigdomskriterium avtok andelen fattige i første halvdel av 1980-tallet, men økte igjen i andre halvdel av tiåret. Økningen var imidlertid noe sterkere for fattigdomsmål basert på disponibel inntekt enn for mål basert på inntekt etter skatt. Denne forskjellen skyldes den sterke økningen i husholdenes låneopptak og dermed økte renteutgifter i perioden 1984-1988. Dette er også grunnen til at fattigdomsmål basert på inntekt etter skatt, i motsetning til mål basert på disponibel inntekt, viser økt fattigdom i forbindelse med den sterke økningen i arbeidsløshet fra 1988 til 1990. Utviklingen på 1990-tallet er mer usikker. Målene basert på disponibel inntekt viser ingen endring, mens enkelte mål basert på inntekt etter skatt antyder en økning i andelen fattige. Ser en hele perioden 1979-1996 under ett er det imidlertid ikke grunnlag for å påstå at andelen fattige har endret seg i Norge.

Ved å benytte fattigdomsmål som også tar hensyn til det relative inntektsnivået og inntektsforskjellene blant de fattige finner vi stabilitet i første halvdel av 80-tallet, en svak men jamn økning i fattigdom fra 1986 til 1992 og deretter et fall tilbake til 1979-nivået.

Selv om omfang og grad av fattigdom er tilnærmet uendret, så har den demografiske sammensetningen av de fattige endret seg. Klarest kommer dette til uttrykk ved en sterk reduksjon i andelen fattige blant de eldre. Blant barn og yngre enslige var det en viss økning i andelen fattige fra 1979 til 1991.

Inntektssammensetningen for de fattige viser at yrkesinntekt utgjør størstedelen av inntekten. Det betyr neppe at "the working poor" er typisk for de fattige i Norge. Vi tolker det slik at de som identifiseres som fattige i de årlige inntektsfordelingene (fordelingene av årsinntekt) er marginale både i forhold til arbeidsmarkedet og til trykkesystemet. Et annet klart resultat er at for fattige identifisert på grunnlag av disponibel inntekt legger gjeldsrentene beslag på mellom 31 og 51 prosent av de samlede inntektene. Dette skyldes delvis en ubalanse mellom inntekter og renteutgifter som fører til fattigdom ifølge denne definisjonen og delvis problemer knyttet til målingen av inntekt for selvstendig næringsdrivende.

De resultatene vi har omtalt så langt refererer seg utelukkende til analyser av årlige tverrsnittsdata og gir naturligvis ingen holdepunkter for om fattigdommen er kronisk eller ikke. For å belyse dette spørsmålet har vi studert individuelle inntekts historier basert på gjentatte observasjoner av årsinntekter for perioden 1986-1995. Som alternativ til de årsspesifikke fattigdomsgrensene har vi benyttet 50 prosent av medianen i 10-årsfordelingen som fattigdomsgrense. Vi finner da at bare 1,5 prosent av populasjonen var kronisk fattige, dvs. har lavere 10-årsinntekt enn denne grensen, mens 6,4 prosent har inntekt som er lavere enn 125 prosent av fattigdomsgrensen. Videre finner vi at hele 67 prosent av de kronisk fattige ble klassifisert som fattige i mellom 6 og 10 av årene i perioden 1986-1995. Resultatene viser dessuten at det er lite variasjon i de årlige inntektene til de kronisk fattige. Dette står i sterk kontrast til inntektsforløpet til majoriteten blant de som klassifiseres som fattige etter de årlige indikatorene. Disse personene har bare forbigående lave inntekter. Dette kan være personer som er under utdanning eller personer som er knyttet til hushold der hovedpersonen er personlig næringsdrivende med lav netto næringsinntekt i et enkeltstående år. Følgelig egner de årlige indikatorene seg dårlig som grunnlag for å identifisere de som har vedvarende lave inntekter.

Referanser

Andersen, A.S., J.E. Kristiansen, O. Skarstad og H.P. Wilse (1980): *Inntektsfordeling og levekår*. Samfunnsøkonomiske studier 46. Statistisk sentralbyrå

Andersen, A.S., J. Epland, R. Kjeldstad og J. Lyngstad (1995): *Husholdningenes økonomi. 1980-tallet Fra vekst til innstramming*. Statistiske analyser nr. 8. Statistisk sentralbyrå

Epland, J. og L. Korbøl (1992): *Duration of Poverty in Norway in the 1980s. Some Longitudinal Results from the Norwegian Socio-economic Panel*. Report from Multidisciplinary Research Conference on Poverty and Distribution Oslo, November 16-17, 1992. Arbeidsnotat fra Avdeling for personstatistikk. Statistisk sentralbyrå

Foster, J., J. Greer and E. Thorbecke (1984): *A Class of Decomposable Poverty Measures*. *Econometrica*, 52, 761-765

Gulbrandsen, Lars (1991): *Fra forbruksfest til gjeldskrise*. INAS-rapport 91:9

Lund, K. og R. Aaberge (1998): Effekten av valg av ekvivalensskapa på tallfesting av omfang, fordeling og utvikling av fattigdom i Norge 1982-1995. Manuskript, Statistisk sentralbyrå.

Lunde, T.K. og C. Poppe (1991): *Ny-fattigdom i velferdsstaten*. Rapport nr. 3. Statens institutt for forbruksforskning

Ravallion, M. (1992): *Poverty Comparisons: A Guide to Concepts and Methods*. LSMS Working Paper, Number 88. The World Bank

Rødseth, T. (1977): *Inntektsfordeling i Norge*. Norges offentlige utredninger NOU 1977:44. Universitetsforlaget

Statistisk sentralbyrå (1972): *Lavinntektsundersøkelsen 1967*. Statistiske analyser nr. 4

Stjernø, S. (1985): *Den moderne fattigdommen*. Universitetsforlaget

Strøm, S., T. Wennemo og R. Aaberge (1993): *Inntektsulikhet i Norge 1973-1990*. Rapporter 93/17. Statistisk sentralbyrå

Townsend, P. (1979): *Poverty in the United Kingdom*. Penguin

Aaberge, R. og T. Wennemo (1988): *Inntektsulikhet i Norge 1973-1985*. Rapporter 88/15. Statistisk sentralbyrå

Aaberge, R. og T. Wennemo (1993): *Inntektsulikhet og inntektsmobilitet i Norge 1986-1990*. Sosiale og økonomiske studier 82. Statistisk sentralbyrå

Aaberge, R., A.S. Andersen og T. Wennemo (1996): Omfang, nivå og fordeling av lavinntekter i Norge, 1979-1993. I Gustavsson og Pedersen (red.): *Den nordiske fattigdomens utvikling og struktur*, Tema Nord, Nordisk Ministerråd.

Vedlegg 1

Tabell A1. Andel^{*)} personer i Norge som er fattige etter alternative fattigdomsgrenser i 1979, 1982 og 1984-1996. Prosent

	1979	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
<i>Disponibel inntekt per forbruksenhet</i>															
50% av årets median (z_1)	5,2 (0,12)	5,0 (0,14)	3,3 (0,23)	4,4 (0,26)	4,9 (0,20)	5,6 (0,25)	6,5 (0,27)	5,6 (0,27)	5,7 (0,19)	5,9 (0,25)	6,3 (0,26)	5,5 (0,26)	6,4 (0,15)	6,0 (0,18)	6,2 (0,15)
50% av median-gjennomsnittet (z_2)	6,3 (0,29)	6,5 (0,16)	4,5 (0,26)	4,9 (0,27)	4,9 (0,20)	5,3 (0,24)	6,7 (0,27)	6,0 (0,28)	5,9 (0,20)	5,7 (0,24)	5,9 (0,25)	4,6 (0,24)	5,3 (0,13)	4,8 (0,16)	4,8 (0,13)
Minstepensjon (z_3)	5,5 (8,27)	5,6 (0,15)	4,3 (0,26)	4,6 (0,26)	5,2 (0,20)	5,1 (0,24)	5,5 (0,25)	6,2 (0,28)	6,4 (0,20)	6,5 (0,26)	7,1 (0,27)	5,5 (0,26)	6,9 (0,15)	6,2 (0,18)	6,8 (0,15)
<i>Inntekt etter skatt per forbruksenhet</i>															
50% av årets median (z_4)	5,1 (0,26)	4,5 (0,14)	3,4 (0,23)	3,1 (0,22)	3,7 (0,17)	3,7 (0,20)	4,0 (0,21)	4,1 (0,23)	4,1 (0,17)	4,6 (0,22)	5,2 (0,23)	5,0 (0,25)	5,7 (0,14)	5,9 (0,18)	5,8 (0,14)
50% av median-gjennomsnittet (z_5)	7,3 (0,31)	7,5 (0,17)	5,0 (0,28)	3,6 (0,23)	3,4 (0,17)	2,7 (0,17)	3,2 (0,19)	4,1 (0,23)	3,9 (0,16)	4,1 (0,21)	4,5 (0,22)	4,3 (0,23)	5,2 (0,13)	5,1 (0,17)	4,9 (0,13)
Minstepensjon (z_6)	5,0 (0,26)	4,4 (0,14)	3,1 (0,22)	2,7 (0,21)	2,8 (0,15)	1,9 (0,15)	2,0 (0,15)	3,1 (0,20)	3,5 (0,15)	3,3 (0,19)	4,3 (0,21)	3,6 (0,21)	5,4 (0,13)	5,1 (0,17)	5,2 (0,14)

^{*)} Standardavvik i parentes.

Tabell A2. Grad av fattigdom^{*)} målt ved P₁

	1979	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
<i>Disponibel inntekt per forbruksenhet</i>															
50% av årets median (z_1)	1,9 (0,12)	1,8 (0,07)	1,5 (0,13)	1,7 (0,14)	1,6 (0,09)	1,8 (0,11)	2,1 (0,12)	2,3 (0,14)	2,3 (0,11)	2,4 (0,13)	2,8 (0,14)	2,1 (0,13)	2,9 (0,08)	2,6 (0,10)	2,5 (0,08)
50% av median-gjennomsnittet (z_2)	2,2 (0,13)	2,1 (0,07)	1,6 (0,13)	1,8 (0,14)	1,6 (0,09)	1,8 (0,11)	2,1 (0,12)	2,4 (0,15)	2,4 (0,11)	2,4 (0,13)	2,6 (0,14)	1,8 (0,12)	2,6 (0,08)	2,2 (0,09)	2,2 (0,07)
Minstepensjon (z_3)	2,1 (0,13)	1,9 (0,07)	1,7 (0,13)	1,8 (0,14)	1,7 (0,09)	1,6 (0,10)	1,9 (0,12)	2,5 (0,15)	2,5 (0,11)	2,6 (0,13)	3,0 (0,15)	2,1 (0,13)	3,0 (0,08)	2,7 (0,10)	2,7 (0,08)
<i>Inntekt etter skatt per forbruksenhet</i>															
50% av årets median (z_4)	1,9 (0,12)	1,6 (0,07)	1,1 (0,10)	1,4 (0,13)	1,1 (0,07)	1,1 (0,08)	1,1 (0,08)	1,7 (0,12)	1,8 (0,09)	1,8 (0,11)	2,2 (0,13)	1,8 (0,12)	2,7 (0,08)	2,4 (0,09)	2,4 (0,08)
50% av median-gjennomsnittet (z_5)	2,6 (0,14)	2,2 (0,07)	1,4 (0,11)	1,5 (0,13)	1,1 (0,07)	1,0 (0,08)	1,0 (0,08)	1,7 (0,12)	1,7 (0,09)	1,7 (0,11)	2,0 (0,12)	1,6 (0,12)	2,6 (0,08)	2,2 (0,09)	2,2 (0,07)
Minstepensjon (z_6)	2,0 (0,12)	1,6 (0,07)	1,1 (0,10)	1,4 (0,13)	1,0 (0,07)	0,8 (0,08)	0,8 (0,08)	1,5 (0,12)	1,6 (0,09)	1,6 (0,11)	2,0 (0,12)	1,5 (0,11)	2,6 (0,08)	2,2 (0,09)	2,3 (0,07)

*) Standardavvik i parentes.

Tabell A3. Grad av fattigdom^{*)} målt ved P₂^{)}**

	1979	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
<i>Disponibel inntekt per forbruksenhet</i>															
50% av årets median (z_1)	1,1 (0,09)	1,1 (0,06)	1,0 (0,11)	1,2 (0,12)	0,9 (0,07)	1,0 (0,09)	1,2 (0,09)	1,6 (0,13)	1,6 (0,09)	1,6 (0,11)	1,9 (0,12)	1,3 (0,10)	2,0 (0,07)	1,7 (0,08)	1,7 (0,06)
50% av median-gjennomsnittet (z_2)	1,2 (0,09)	1,2 (0,06)	1,1 (0,11)	1,2 (0,12)	0,9 (0,07)	1,0 (0,09)	1,2 (0,09)	1,7 (0,13)	1,6 (0,09)	1,6 (0,11)	1,9 (0,12)	1,2 (0,10)	1,9 (0,07)	1,6 (0,08)	1,5 (0,06)
Minstepensjon (z_3)	1,2 (0,09)	1,2 (0,06)	1,1 (0,11)	1,3 (0,12)	1,0 (0,07)	1,0 (0,09)	1,2 (0,09)	1,7 (0,13)	1,7 (0,09)	1,7 (0,11)	2,0 (0,13)	1,3 (0,10)	2,1 (0,07)	1,8 (0,08)	1,8 (0,07)
<i>Inntekt etter skatt per forbruksenhet</i>															
50% av årets median (z_4)	1,1 (0,08)	1,0 (0,05)	0,7 (0,08)	1,0 (0,11)	0,6 (0,05)	0,6 (0,07)	0,6 (0,06)	1,1 (0,10)	1,3 (0,08)	1,2 (0,09)	1,5 (0,11)	1,1 (0,10)	1,9 (0,07)	1,6 (0,08)	1,6 (0,06)
50% av median-gjennomsnittet (z_5)	1,4 (0,10)	1,2 (0,06)	0,8 (0,08)	1,1 (0,11)	0,6 (0,05)	0,6 (0,07)	0,6 (0,06)	1,1 (0,10)	1,2 (0,08)	1,2 (0,09)	1,4 (0,10)	1,1 (0,09)	1,8 (0,07)	1,5 (0,08)	1,5 (0,06)
Minstepensjon (z_6)	1,1 (0,09)	1,0 (0,05)	0,7 (0,08)	1,0 (0,11)	0,5 (0,05)	0,5 (0,06)	0,5 (0,06)	1,0 (0,10)	1,2 (0,08)	1,1 (0,09)	1,4 (0,10)	1,0 (0,09)	1,8 (0,07)	1,5 (0,08)	1,5 (0,06)

^{*)} Standardavvik i parentes.

^{**)} I beregningen av P₂ er negative inntekter satt lik null.

Vedlegg 2

Variansen til FGT-indeksene

La X_1, X_2, \dots, X_n være n uavhengige observasjoner fra inntektsfordelingen F (kumulativ fordelingsfunksjon) og la $I_i(z)$ være en indikatorfunksjon definert ved

$$(A1) \quad I_i(z) = \begin{cases} 1 & \text{hvis } X_i \leq z \\ 0 & \text{ellers} \end{cases},$$

der z er fattigdomsgrensen. Da følger det at $\hat{P}(a)$ definert ved

$$(A2) \quad \hat{P}_a = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(1 - \frac{X_i}{z}\right)^a I_i(z),$$

er en forventningsrettet estimator for P_a .

Estimatoren \hat{P}_a for P_a har følgende egenskaper:

Setning 1. \hat{P}_a er en forventningsrett estimator for P_a som er asymptotisk normalfordelt med varians

$$(A3) \quad \text{var } \hat{P}_a = \frac{1}{n} (P_{2a} - P_a^2).$$

Bevis. Det følger direkte fra Sentralgrenseteoremet at

$$\frac{\hat{P}_a - P_a}{\left(\text{var } \hat{P}_a\right)^{\frac{1}{2}}} \xrightarrow[n \rightarrow \infty]{} N(0,1).$$

Ved bruk av regelen om dobbeltforventning får vi at

$$E\hat{P}_a = E \left[I_i(z) E \left[\left(1 - \frac{X_i}{z}\right)^a \mid I_i(z) \right] \right] =$$

$$F(z) \int_0^{\tilde{z}} \left(1 - \frac{x}{z}\right)^a d \frac{F(x)}{F(z)} = \int_0^{\tilde{z}} \left(1 - \frac{x}{z}\right)^a dF(x) = P_a$$

Videre får vi ved bruk av regelen for betinget varians at

$$\text{var } \hat{P}_a = \frac{1}{n^2} \text{var} \sum_{i=1}^n I_i(z) E \left[\left(1 - \frac{x_i}{z} \right)^a \mid I_i(z) \right] + \frac{1}{n^2} n E \text{var} \left[\sum_{i=1}^n \left(1 - \frac{x_i}{z} \right)^a I_i(z) \mid I_i(z) \right] =$$

$$\frac{1}{n^2} n \text{var} \left(I_i(z) \frac{P_a}{F(z)} \right) + \frac{1}{n^2} n E I_i(z) \text{var} \left[\left(1 - \frac{X_i}{z} \right)^a \mid I_i(z) \right] =$$

$$\frac{1}{n} \left(\frac{P_a}{F(z)} \right)^2 F(z) (1 - F(z)) + \frac{1}{n} F(z) \left[\frac{1}{F(z)} \int_0^z \left(1 - \frac{x}{z} \right)^{2a} dF(x) - \left(\frac{P_a}{F(z)} \right)^2 \right] =$$

$$\frac{1}{n} \frac{1 - F(z)}{F(z)} P_a^2 + \frac{1}{n} \left[P_{2a} - \frac{P_a^2}{F(z)} \right] =$$

$$\frac{1}{n} [P_{2a} - P_a^2]$$

Ekvivalensskala og tallfesting av omfang, fordeling og utvikling av fattigdom i Norge 1982-1995

av

Kjetil Lund og Rolf Aaberge

1. Innleiing

I dette arbeidet vil vi følgje tradisjonen frå den økonomiske litteraturen ved å bruke fattigdom som eit relativt omgrep; dvs grensa som avgjer om ein person er fattig eller ikkje er føreset å avhenge av den generelle levestandarden i samfunnet. Ved sida av fastsetjing av denne grensa, kalla fattigdomsgrensa, vil tallfesting av omfanget og fordelinga av fattigdommen vere avhengig av andre metodiske føresetnader. Dei viktigaste er definisjonen av

- *populasjon*
- *inntektsomgrep og regnskapsperiode*
- *ekvivalensskala (målestokk for samanlikning av inntekt mellom personar som lever i hushald av ulik storleik)*

Vi viser til Aaberge et al. (1998) for drøfting av fattigdomsomgrepet og val av metodiske føresetnader. Denne studien bruker samme definisjon av populasjon og inntektsomgrep som Aaberge et al. (1998). Dei nytta utelukkande den såkalla OECD-skalaen som målestokk for samanlikning av inntekt mellom personar. OECD-skalaen er imidlertid ikkje ukontroversiell, og val av ekvivalensskala legg føringar på korleis hushald av ulik samansetnad kjem ut økonomisk i forhold kvarandre. Sidan val av ekvivalensskala erfaringsmessig er viktig for resultatane i studiar av sosioøkonomiske grupper sine økonomiske levekår, er det viktig å teste om desse resultatane er robuste for val av skala. Føremålet med dette arbeidet er å studere om resultatane for årleg fattigdom i Aaberge et al. (1998) også held sjølv om vi bytter ut OECD-skalaen med andre ekvivalensskalaer.

Analysen er empirisk og er basert på norske data frå åra 1982 til og med 1995. Datagrunnlaget er Statistisk sentralbyrå sine inntekts- og formuesundersøkingar frå desse åra. Notatet er lagt opp på følgjande måte. I kapittel 2 gjer vi greie for dei inntektsomgrepa vi nyttar og drøfter korleis val av inntektsomgrep også kan ha verknad på resultatane i denne typar analysar. Valet av ekvivalensskalaer og korleis desse kan tenkjast å påverke talet på fattige og korleis dei fattige fordeler seg på visse aldersgrupper og sosioøkonomiske grupper blir drøfta i kapittel 3. Kapittel 4 gjer greie for kva mål som blir brukte for å kvantifisere fattigdom i empiriske studiar. Dei empiriske resultatane frå denne studien blir gitt i kapittel 5. Ei kort oppsummering av hovedresultatane frå studien blir gitt i kapittel 6.

2. Definisjon og måling av inntekt

Inntekt blir ofte brukt som mål på økonomisk velferd. I den økonomiske faglitteraturen blir da inntekt definert som det maksimale konsumet ein kan tillate seg i ein gitt periode utan å tære på nettoformuen. Det empiriske motstykket til dette omgrepet er imidlertid problematisk, først og fremst på grunn av mangelfulle data for formue og formuesendingar. Dessutan er det problematisk å måle verdien av offentlege tenester. Av opplagte grunnar vil vi heller ikkje få med svarte inntekter. Datagrunnlaget til denne studien er sjølvmeldings- og tryggedataene frå Inntekts- og formueundersøkingane til Statistisk sentralbyrå. Eigenskapane til desse dataene er avgjerande for kva slags mål for inntekt som kan nyttast i denne studien. Desse inntektsmåla kan berre oppfattast som grove tilnærmingar til den definisjonen av inntekt som blei omtalt ovafor. Det eine inntektsmålet er konsistent med det som blir kalla *disponibel inntekt* i offisiell statistikk. Dette målet inkluderer ikkje gjeldsrenter og kan derfor dekke over store forskjellar i forbruksmuligheiter, spesielt på 70- og 80-talet da skattesystemet hadde spesielt gunstige frådragsreglar for gjeldsrenter. På denne tida tillot reglane at frådraget for gjeldsrentene kunne påverka marginalskatten. Sjølv om låneopptak er ei friviljug handling, er det ålment akseptert at yngre i etableringsfasen lånefinansierer varige konsumgoder som bustad og bil. Verdien av bustadkonsumet kan imidlertid variere merkbar frå hushald til hushald. Som kjent vil ikkje den skattebaserte verdifastsettinga av å bu i eigen bustad reflektere denne variasjonen. Dersom den skattebaserte inntekta av å bu i eigen bustad hadde svarta til leigekostnadene, ville ei samanlikning av inntektene etter at gjeldsrentene var trekt ifrå vore rimeleg. Skattereglane har dessutan vore forma slik at høginntektsgruppene har hatt større skattemessig gevinst ved å ha gjeldsrenter enn låginntektsgruppene. Ein gitt

lånesum med tilhøyrande gjeldsrenter har dermed kosta mindre for ein som tente mykje enn for ein som tente lite. Dette trekker i retning av at inntekt (velferd) målt ved disponibel inntekt undervurderer forskjellane mellom låg- og høginntektsgrupper. Desse problema svekker verdien av disponibel inntekt brukt som mål på økonomisk velferd. Som alternativ og komplementerende mål vil vi derfor også bruke *inntekt etter skatt* som skiljer seg frå disponibel inntekt ved at gjeldsrentene ikkje er trekt ifrå. Dei presise definisjonane av desse to inntektsmåla er gitt i Vedlegg 1.

Val av inntektsomgrep vil også kunne ha innverknad på korleis generasjonane kjem ut inntektsmessig i forhold til kvarandre: Det vanlege er å ta opp lån når ein er ung og er i ein etableringsfase, og at ein byggjer opp formue når ein er eldre. Ved å leggje disponibel inntekt til grunn for analysen vil unge personar typisk framstå med lågare inntekter relativt til eldre personar. Viss ein derimot bruker inntekt etter skatt som mål blir det omvendt.

Sidan dei to inntektsomgrepa komplementerer kvarandre, rapporterer vi begge. For at ikkje lesaren skal bli neddynga i tabellar og figurar, har vi likevel valt å konsentrere oss om inntektsomgrepet inntekt etter skatt. Resultata frå analysen ved inntektsomgrepet disponibel inntekt er rapportert i Vedlegg 2. Vi kan allereie nå røpe at resultatane ikkje avviker særleg frå det eine inntektsomgrepet til det andre.

3. Ekvivalensskalaer

Ein av dei store fordelane ved å bruke inntekts- og formuesundersøkingane som datagrunnlag i denne typen analysar er at det inneheld informasjon om hushaldssamansetnad. Vi kan imidlertid ikkje bruke hushaldsinntektene til å samanlikne levestandarden i befolkninga utan å ta omsyn til nokre lever åleine medan andre lever i fleir-person hushald. Dei fleste personane deler hushald med andre, og hushaldssamansetnaden og inntektene til dei andre personane i hushaldet vil vere med å bestemme kor stort konsum den enkelte kan tillate seg; konsumet kan bli både større eller mindre enn den inntekta den enkelte sjølv har. Dei individuelle inntektene reflekterer med andre ord ikkje den enkelte sine konsummuligheiter på ein god måte. Men sidan hushalda varierer både i storleik og alderssamansetnad er heller ikkje hushaldsinntektene godt eigna til å seie noko om konsummulegheitene. Eit hushald på tre personar har større utgifter enn ein einsleg. På den andre sida er det stordriftsfordelar forbunde med det å dele hushald; to personar kan ikkje leve like billig som ein, men sidan dei kan dele mange av utgiftene, kan dei leve billigare enn to einslege. Ein treng til dømes neppe verken ekstra kjøleskap eller vaskemaskin når det flyttar ein ekstra person inn i hushaldet. Det er dessutan vanleg å rekne med at eit ekstra barn i hushaldet kostar mindre enn ein ekstra vaksen person. For å kome fram til eit mest mulig levkårsrelevant inntektsomgrep for personar bør ein ta omsyn både til hushaldssamansetnaden og stordriftsfordelane i hushald. Vi treng derfor ein ny målestokk (skala) for sammanlikning av dei økonomiske velferdsnivåa til personar basert på opplysningar om inntekter og hushaldssamansetning til hushalda dei tilhøyrer. Slike skalaer blir kalla ekvivalensskalaer. Meir presist utgjør ekvivalensskalaen eit vektsystem som omgjer hushaldsinntektene til sammanlignbare personinntekter. Ved å dividere hushaldsinntekta på ei ekvivalensvekt får vi eit inntektsomgrep som blir kalla ekvivalensinntekt, eller inntekt per forbrukseining. Ekvivalensinntekt per person er inntektseininga vi skal nytte i denne analysen. Vi brukar einslege personar som referansehushald og gir dei derfor vekta ein, slik at for desse hushalda er ekvivalensinntekt og hushaldsinntekt det samme.

Det finst eit utal ulike ekvivalensskalaer som blir brukte i inntektsfordelingsanalysar. Det vil seie at det finst eit utal måtar å gjere hushaldsinntektene om til sammanlignbare personinntekter. I Norge og andre OECD-land har det tidlegare vore vanleg å bruke den såkalla OECD-skalaen som målestokk for samanlikning av inntekter mellom personar når inntektsopplysningane stammer frå hushalda. Denne skalaen blei føreslått av ei gruppe med ekspertar, men har blitt kritisert fordi den legg for lite vekt på stordriftsfordelane i fleir-person hushald. Denne kritikken er serleg relevant når analysen rettar seg mot fordelinga av inntektene i heile befolkninga og ikkje blir avgrensa til dei 5-10 prosent med minst inntekt. OECD-skalaen har vore mykje brukt i komparative fordelings- og fattigdomsstudier, og blei også brukt av Aaberge et al. (1996, 1998). Vi viser også til Melby og Aaberge (1998) som gir ei kritisk

drøfting av OECD-skalaen i samband med fordelingsstudiar. Dei foreslo også ein alternativ skala basert på satsane for minstepensjon og barnetrygd som viser seg å tillegge stordriftssfordelane i hushaldet betydeleg større vekt enn det OECD-skalaen gjer.

I denne studien skal vi som hovudregel bruke tre forskjellige skalaer som legg hhv liten, middels og stor vekt på stordriftsfordelane i hushald. Desse tre skalaene har det til felles at dei kan definerast ved følgjande ekvivalentvekt

$$(1) M_i = s^\theta,$$

der s er talet på hushaldsmedlemmer og θ er ein parameter som viser graden av stordriftsfordelane ved å halde saman i hushald. Ekvivalentinntekta (Y_i) kan då skrivast som

$$(2) Y_i = \frac{X_i}{M_i} = \frac{X_i}{s^\theta},$$

der X_i er hushaldsinntekta. Parameteren θ kan ta verdiar mellom 0 og 1. Viss vi lar θ ta verdien 0 blir M lik 1 same kor stor s er. Det tyder at hushald av ulik storleik har akkurat dei same utgiftene: ein ekstra person i hushaldet kostar ingenting, stordriftsfordelane er hundre prosent. Viss vi derimot lar θ ta verdien 1, vil M tilsvara talet på hushaldsmedlemmer: ein ekstra person i hushaldet kostar like mykje som den første personen. Sagt på ein annan måte: to einslege personar kan leve like billeg som to som bu i lag, det finst ingen stordriftsfordelar. Begge desse ytterpunkta kan synast noko urimelege. Den mest brukte av ekvivalensskalaer av denne typen er $M_i = s^{0.5}$, kvadratrot av talet på hushaldsmedlemmar. Vi skal teste korleis fattigdomsmåla endrar seg når vi varierer parameteren θ frå 0 til 1, og korleis det påverkar den sosioøkonomiske samansetnaden av dei fattige. Dei tre skalaene vi i hovudsak skal halda oss til er $\theta=0,2$, $\theta = 0,5$ og $\theta = 0,8$.

Når ein brukar ekvivalensskalaer med små stordriftsfordelar i hushaldet (stor θ), f.eks. OECD-skalaen, vil personar i store hushald framstå med lågare inntekter enn personar i små hushald relativt til om ein brukar ekvivalensskalaer med store stordriftsfordelar. Dette igjen vil ha implikasjonar for kva aldersgrupper og kor mange barn som fell under fattigdomsgrensa. Store hushald er typisk hushald med mange barn, og ved å nytte skalaer med liten grad av stordriftsfordeler vil venteleg fleire barn bli å finne under fattigdomsgrensa enn viss ein nyttar ein skala med store stordriftsfordeler. For einslege og eldre vil det sannsynlegvis vere motsett.

Det neste spørsmålet som melder seg er korleis vi skal vekte barn i forhold til vaksne. Det er vanleg i litteraturen å tillegga barn under ei viss aldersgrense 75 prosent av vekta til vaksne. Ekvivalentinntekta kan då skrivast

$$Y_i = \frac{X_i}{(s_v + \eta s_b)^\theta}$$

der s_v står for talet på vaksne i hushaldet og s_b viser talet på barn. Parameteren η viser kor mykje vekt ein tillegg barn relativt til vaksne. Også vektinga av barn i forhold til vaksne er det grunn il å tru at vil ha effekt på den demografiske samansetnaden av dei fattige. Ved å vekte barn lite vil ekvivalentinntektene til personane i barnehushald bli større, og færre av dei bli rekna som fattige. For også å teste om fattigdomsmåla er sensitive for korleis ein vektar barn, rapporterer vi resultatata både ved $\eta=0,75$ og $\eta=0,25$. Det er imidlertid bare resultatata ved analysen der barn blir vekta 75 prosent av vaksne som

blir gjengitt i teksten. Resultata frå analysen der barn blir vekta 25 prosent av vaksne er lagt til Vedlegg 2. Aldersgrensa for å bli rekna som barn er sett til *under 16 år*.

Tabell 1 viser kor mykje meir i inntekt eit utval av andre hushaldssamansetnader treng for å kunne oppnå den same økonomiske levestandarden som referansehushaldet (einslege) under ulike føresetnader om stordriftsfordelar i hushald og barn si vekt relativt til vaksne.

Tabell 1. Forholdstalet mellom den disponible inntekta andre hushaldssamansetnader må ha for at inntekta skal vere ekvivalent med den disponible inntekta til referansehushaldet (einsleg person) under ulike føresetnader om stordriftsfordelar. Barn under 16 år er tillagt 0,75 av vekta til vaksne

			$\theta = 0$	$\theta = 0,2$	$\theta = 0,5$	$\theta = 0,8$	$\theta = 1$
$\eta=0,75$	1 vaksen 1 barn	1	1,12	1,32	1,56	1,75	
	2 vaksne 2 barn	1	1,28	1,87	2,72	3,5	
	2 vaksne 4 barn	1	1,38	2,24	3,62	5	
$\eta=0,25$	1 vaksen 1 barn	1	1,06	1,12	1,20	1,25	
	2 vaksne 2 barn	1	1,20	1,58	2,08	2,5	
	2 vaksne 4 barn	1	1,25	1,73	2,41	3	

4. Fattigdomsgrense og mål for fattigdom

Det finst ingen standard definisjon på fattigdom i Norge, og vi har inga offisiell fattigdomsgrense her i landet. I dette arbeidet vil vi derfor støtte oss til tradisjonen i den økonomiske faglitteraturen og la fattigdomsgrensa vere avhengig av den generelle levestandarden i samfunnet. Det vanlegaste er da å ta utgangspunkt i medianen til fordelinga av ekvivalentinntektene i samfunnet, dvs den inntekta som er slik at halvparten av befolkninga har lågare ekvivalentinntekt enn denne inntekta og den andre halvparten har høgare inntekt enn denne inntekta. Fattigdomsgrensa blir så fastsett som halvparten av medianinntekta. Personar med inntekt mindre enn halvparten av medianinntekta blir derfor klassifiserte som fattige. Vi understrekar at denne fattigdomsgrensa er strengt relativ, og klassifiserer personar som fattige eit år sjølv om dei har inntekter under fattigdomsgrensa bare dette eine året. Aaberge et al. (1996, 1998) supplerer denne fattigdomsgrensa med to andre: Ei av dei er å bruke gjennomsnittet for dei prisjusterte medianrelaterte fattigdomsgrensene for heile periodane 1979 -1993 og 1979-1995. I ein økonomi i vekst vil venteleg stadig færre falle under ei slik grense. Den andre fattigdomsgrensa er bestemt ut frå satsane for minstepensjon.

Ei operasjonell fattigdomsgrense gjer oss i stand til å talfeste dei fattige absolutt og som del av befolkninga. Men fattigdomsgrensa aleine inneheld ikkje informasjon om inntektsfordelinga *blant* dei fattige. Det er ikkje uinteressant om dei aller fleste fattige har inntekter rett under fattigdomsgrensa eller om konsentrasjonen er langt under. For å seie noko om dette treng vi eit mål som inneheld informasjon om det relative avviket mellom fattigdomsgrensa og gjennomsnittsinntekta blant dei fattige. Dette avviket blir kalla *fattigdomsgapet*, og vi skal supplere fattigdomsmålet *andelen fattige* med målet *andelen fattige multiplisert med fattigdomsgapet*.

Men heller ikkje fattigdomsgapet inneheld heile informasjonen vi er interesserte i. Viss det skjedde ei inntektsoverføring frå den personen i samfunnet med minst inntekt til ein person som hadde inntekt rett under fattigdomsgrensa, ville fattigdomsgapet vore uendra. Dei fleste ville likevel vore samde i at ei slik inntektsoverføring innebar ei forverring av fattigdomssituasjonen. For å fange opp den inntekts-

messige ulikskapen blant dei fattige skal vi som eit tredje mål på fattigdom nytte *dei kvadrerte relative fattigdomsavvika multiplisert med andelen fattige*.

Formelt kan dei tre fattigdomsmåla definerast på følgjande måte :

$$(1) \quad P_a = \int_0^z \left(1 - \frac{x}{z}\right)^a dF(x),$$

der z er fattigdomsgrensa og F er fordelinga av ekvivalentinntektene i befolkninga. For $a=0$ blir uttrykket redusert til

$$(2) \quad P_0 = F(z),$$

som er andelen fattige i befolkninga.

For $a=1$ blir uttrykket

$$(3) \quad P_1 = P_0 I,$$

der $I = 1 - \frac{\bar{x}(z)}{z}$ er fattigdomsgapet og $\bar{x}(z)$ er gjennomsnittsinntekta blant dei fattige.

For $a=2$ blir uttrykket

$$(4) \quad P_2 = \int_0^z \left(1 - \frac{x}{z}\right)^2 dF(x)$$

P_2 inneheld informasjon om andelen fattige, om fattigdomsgapet og om inntektsulikskapen blant dei fattige. Vi skal bruke alle dei tre fattigdomsmåla P_0 , P_1 og P_2 i denne analysen, men vil legge størst vekt på P_0 .

5. Utviklinga av fattigdom i Norge, 1982 til 1995

Analysen til Aaberge et al. (1996) viste at på byrjinga av 1980- talet fall andelen fattige i den norske befolkninga same kva fattigdomsmål ein la til grunn. Ved fattigdomsgrensa *50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* var det 5,1 prosent fattige i 1979, og i 1985 hadde dette talet felle til 3,1 prosent. Men i siste halvdel av tiåret auka andelen fattige att, og i 1993 viste det same målet 5,0 prosent fattige. Heile perioden sett under eitt, var derfor ikkje grunnlag for å hevde at andelen fattige hadde endra seg. Utover 1980-talet og fram til 1993 var gjennomgåande andelen fattige større ved inntektsomgrepet disponibel inntekt enn ved inntekt etter skatt. Det skuldast dei store låneopptaka i denne perioden. Datagrunnlaget for analysen til Aaberge et al. (1996) er inntekts- og formuesundersøkingane frå og med 1979 til og med 1993.¹ I denne analysen skal vi bruke same datakilde. Inntekts- og formuesundersøkinga blir gjennomført kvart år av Statistisk sentralbyrå og består av eit representativt utval av den norske befolkninga. Inntekts- og formuesundersøkinga skjer ved at en koplar sjølvmeldingane til personane i utvalet med data om hushaldssamansetnad. Talet på personar i utvalet varierer frå år til år; i den perioden vi studerer varierer det frå 6 500 til 33 500.

Men sjølv om den totale andelen fattige i Norge ikkje endra seg i den perioden Aaberge et al. studerte, fann dei likevel at den demografiske samansetnaden av dei fattige gjennomgjekk ei endring: Det blei færre eldre og fleire unge fattige. Ved grensa *50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per for-*

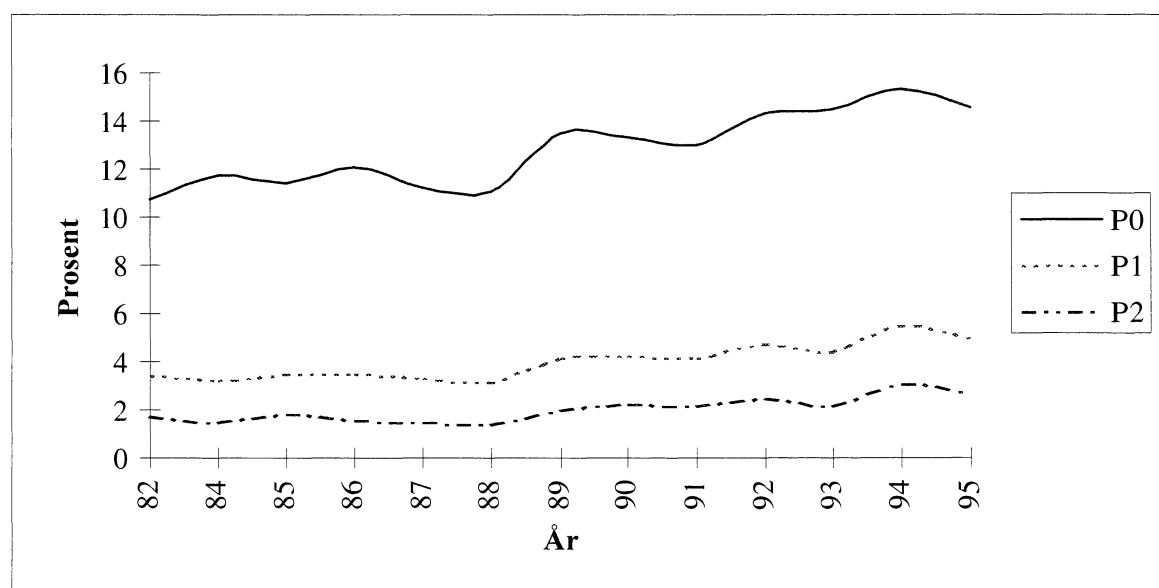
¹ Inntekts- og formuesundersøkinga blei ikkje gjennomført i 1983.

brukseining var det i 1979 flest fattige blant personar på 65 år og eldre (8,9 prosent). I 1991 var prosentdelen fattige i denne gruppa redusert til 0,8.

Blant personar *under 18 år* var det i 1979 4,1 prosent fattige etter det same målet, noko som var under gjennomsnittet for heile befolkninga (5,1 prosent). I 1991 var andelen fattige blant dei under 18 år 5,2 prosent.

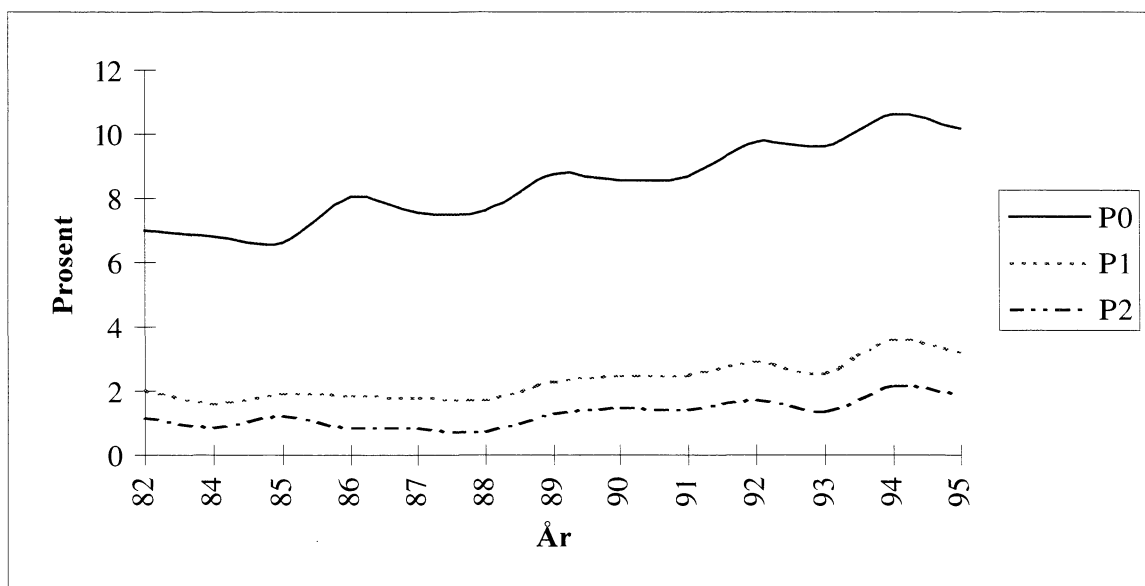
Analysen til Aaberge et al baserte seg som nemnt på OECD-skalaen. La oss nå studere utviklinga av fattigdomsmåla P_0 , P_1 og P_2 i perioden frå 1982 til og med 1995 under tre ulike føresetnader om stor-driftsfordeler i hushald. Figur 1, 2 og 3 viser dei tre fattigdomsmåla ved grensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining ved ekvivalensskalaene $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,2}$, $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,5}$ og $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,8}$. Den siste skalaen er praktisk talt identisk med OECD-skalaen. Tabell over tilsvarende tal for inntektsomgrepet disponibel inntekt er lagt til Vedlegg 2.

Figur 1. Fattigdomsmåla P_0 , P_1 og P_2 i perioden 1982 til 1995 når fattigdomsgrensa er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt. Ekvivalensskala med stor grad av stor-driftsfordelar²

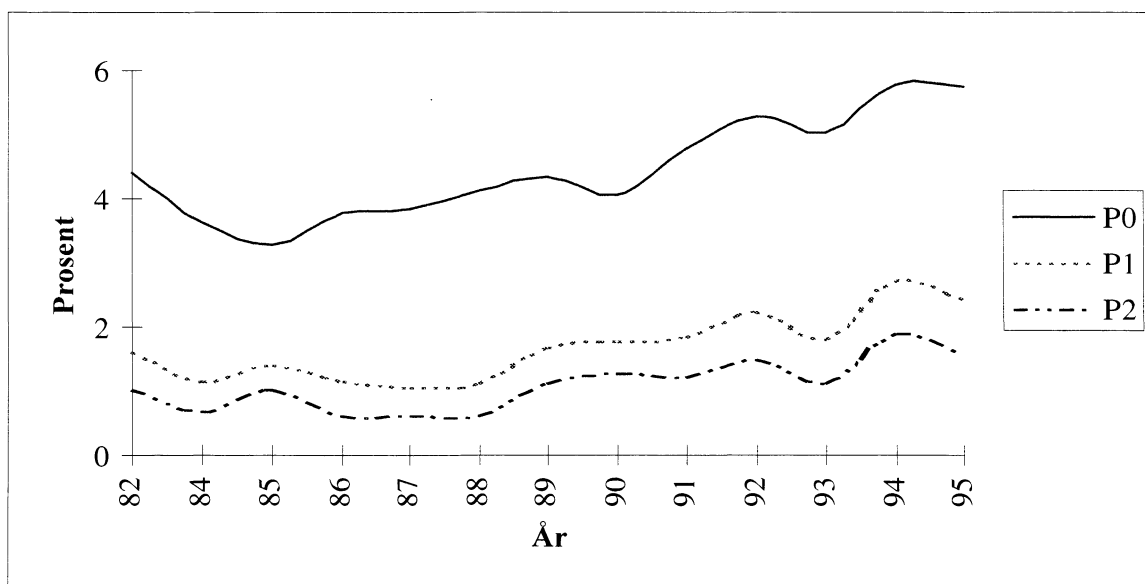

² Ekvivalensskala: $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,2}$.

Figur 2. Fattigdomsmål P₀, P₁ og P₂ i perioden 1982 til 1995 når fattigdomsgrensa er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt per forbrukseining. Ekvivalensskalaen "kvadratrota av talet på hushaldsmedlemmar"³

Figur 3. Fattigdomsmål P₀, P₁ og P₂ i perioden 1982 til 1995 når fattigdomsgrensa er gitt ved 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt per forbrukseining. Ekvivalensskala med liten grad av stordrifts-fordelar⁴

Ein første konklusjon vi kan trekkje er at val av ekvivalensskala påverkar det målte *fattigdomsnivået*. Gjennom heile perioden viser alle tre fattigdomsmål større grad av fattigdom ved den ekvivalensskalaen som reknar stordriftsfordelane for å vere store og minst ved den skalaen med små stordrifts-

³ Ekvivalensskala: $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,5}$

⁴ Ekvivalensskala: $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,8}$

fordelar. Gjennom heile perioden vi studerer er andelen fattige i befolkninga meir enn dobbelt så stor i figur 1 som i figur 3.

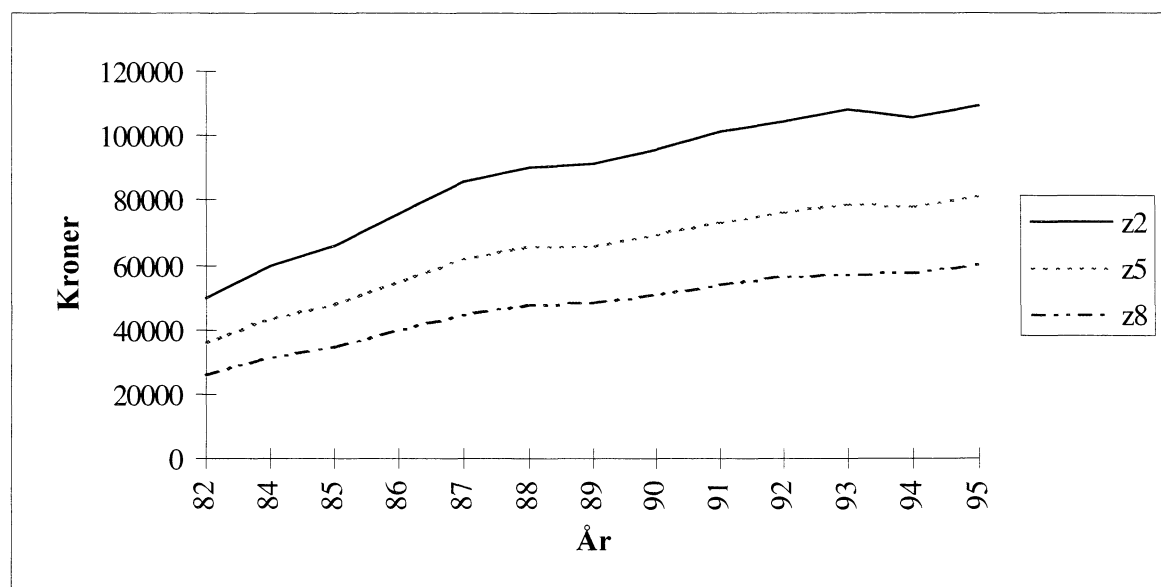
Den neste konklusjonen vi kan trekkje av figurane 1, 2 og 3 (for eksakte tal med standardavvik, sjå Vedlegg 2) er at for befolkninga sett under eitt viste alle dei tre fattigdomsmåla ein signifikant auke frå 1982 til 1995. Dette resultatet er robust for val av ekvivalensskala. I figur 1 er fattigdomsandelens på 10,8 prosent i 1982 og stig så jamt til 14,6 prosent i 1995. P_1 , målet som også tar omsyn til fattigdomsgapet, viser ein auke frå 3,4 til 5 prosent. Det siste målet, P_2 , som også tar omsyn til inntektsulikskapen blant dei fattige, viser ein auke frå 1,7 til 2,7 prosent.

Den mykje brukte skalaen i figur 2 "*kvadratrotta av talet på hushaldsmedlemmar*" viser ein oppgang i andelen fattige frå 7 til over 10 prosent. Ved ekvivalensskalaen $\theta = 0,8$, som nesten er identisk med OECD-skalaen, viser fattigdomsandelens ein auke frå knappe 4,4 prosent i 1982 til i underkant av 5,8 prosent i 1995. Grunnen til at vi, i motsetnad til Aaberge et al. (1996) kan konkludere med at den relative fattigdommen i befolkninga under eitt har auka, er at vi ikkje studerer den same tidsperioden. Frå 1979 til 1982 viste fattigdomsmåla ein reduksjon, og frå 1993 til 1995 indikerer fattigdomsmåla ein auke.

Endringane i P_1 og P_2 var forholdsvis sterkare enn endringa i P_0 mellom 1982 og 1995. Dette skuldast at dei to supplerande måla ikkje bare reflekterer auken i andelen fattige, men også at gjennomsnittsinntekta til ein fattig person ligg relativt sett lenger under fattigdomsgrensa i 1995 enn i 1982.

Kvifor varierer det målte fattigdomsnivået med val av ekvivalensskala? For å finne det ut, la oss begynne med å studere fattigdomsgrensene, Z , ved dei ulike skalaene. Figur 4 viser fattigdomsgrensene Z_2 , Z_5 og Z_8 for inntekt etter skatt per forbrukseining⁵. Nøyaktige tal over fattigdomsgrensene er lagt i Vedlegg 5.

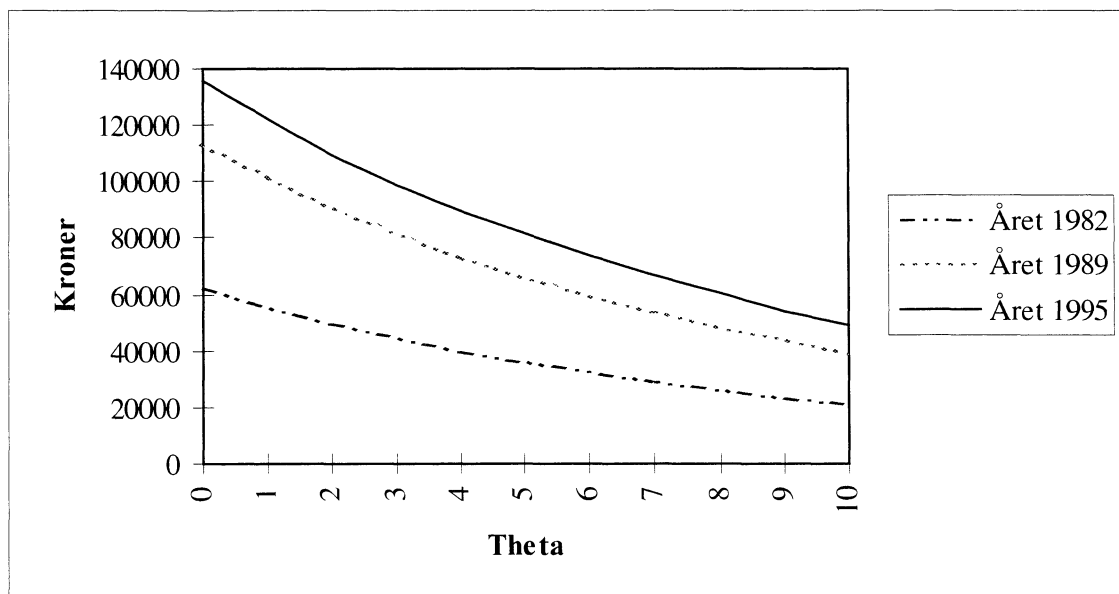
Figur 4. Fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining ved dei tre ekvivalensskalaene $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,2}$ (z_2), $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,5}$ (z_5) og $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,8}$ (z_8).

⁵ Z_2 viser til fattigdomsgrensa ved ekvivalensskalaen $\theta = 0,2$, Z_5 viser til fattigdomsgrensa ved ekvivalensskalaen $\theta = 0,5$ og Z_8 viser til fattigdomsgrensa ved ekvivalensskalaen $\theta = 0,8$.

I 1982 var det vel 10 000 kroner i forskjell mellom fattigdomsgrensene ved dei tre ekvivalensskalaene. Fram til 1995 meir enn dobla alle tre seg. For å illustrere kor sensitive fattigdomsgrensene er for val av skala skal vi for eit gitt år vise korleis desse grensene endrar seg når vi lar skalaen variere frå ytterpunkt til ytterpunkt.

Figur 5. Fattigdomsgrensene 50 prosent av medianen for inntekt etterskatt per forbrukseining når ekvivalensskalaen varerier frå null til hundre prosent stordriftsfordelar i hushalda. Årstala er 1982, 1989 og 1995

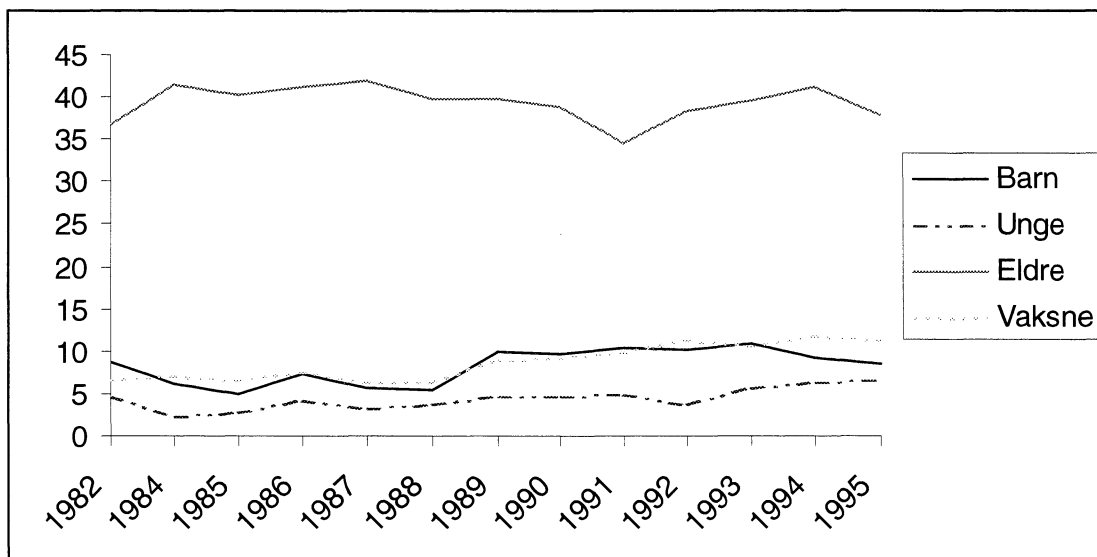
Figur 5 viser at fattigdomsgrensene varierer svært mykje med føresetnader om stordriftsfordelar (val av ekvivalensskala). Fattigdomsgrensa i dei tre åra vi har trekt fram i figur 5 var grovt sett 3 gonger så høg ved ingen stordriftsfordelar i forhold til hundre prosent stordriftsfordelar.

Grunnen til at val av ekvivalensskala har påverknad på fattigdomsgrensa er at når ein bruker ein skala med små stordriftsfordelar i hushaldet - til dømes $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,8}$ (fattigdomsgrensa Z8) - vil inntekt etter skatt per forbrukseining i hushald med fleire enn ein person vere mindre enn om ein legg ein ekvivalensskala med store stordriftsfordelar - til dømes $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,2}$ - til grunn. Eit hushald med 2 vaksne og 2 barn med hushaldsinntekt etter skatt på 400 000 kroner vil ha 146 827 kroner inntekt etter skatt per forbrukseining (ekvivalentinntekt). Ved skalaen $M = (s_v + 0,75s_b)^{0,2}$ (fattigdomsgrensa Z2) er tilsvarende ekvivalentinntekt 311 348 kroner. Val av ekvivalensskala påverkar såleis inntekt per forbrukseining, og det igjen påverkar medianen i inntektsfordelinga. Sidan den fattigdomsgrensa vi nyttar her er halvparten av medianen for det enkelte året vil også fattigdomsgrensa bli påverka.

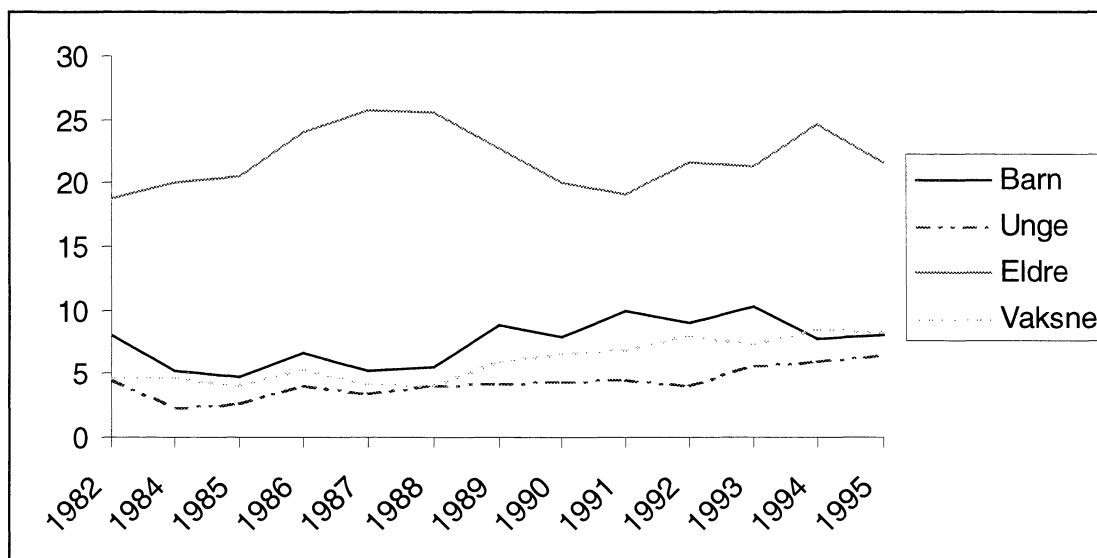
Fattigdom i ulike aldersgrupper

Det kan tenkjast at val av ekvivalensskala også har effekt på den demografiske samansetnaden av dei fattige. Figurane 6, 7 og 8 viser andelen fattige *barn under 7 år, ungdom mellom 7 og 20 år, vaksne mellom 20 og 65 år og eldre på 65 år og over* frå 1982 til 1995 ved tre forskjellige ekvivalensskalaer. For nøyaktige tal med standardavvik over andelane fattige i dei ulike aldersgruppene viser vi til Vedlegg 3. Vi ser bare på inntekt etter skatt.

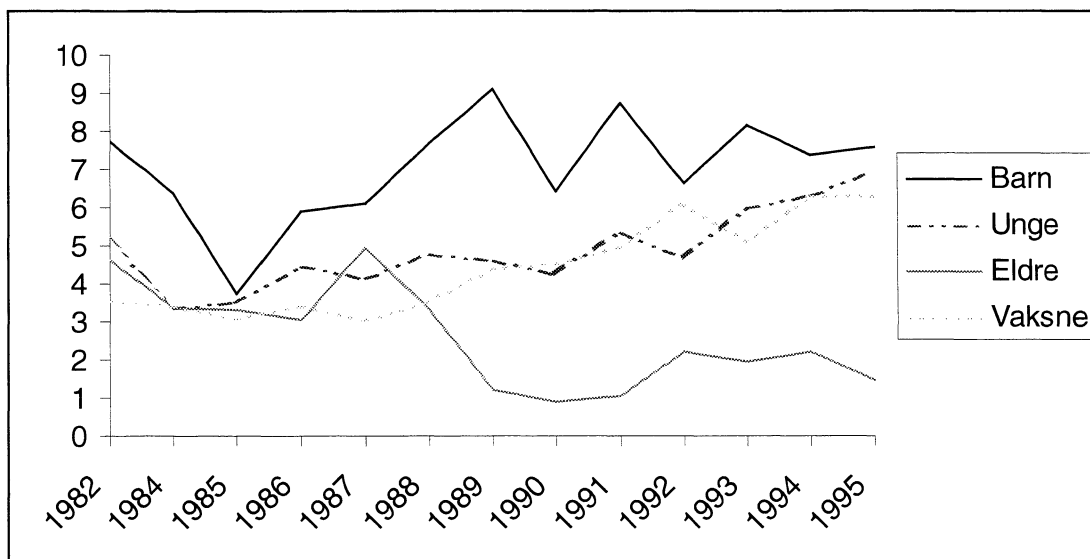
Figur 6. Andelen fattige barn under 6 år (Barn), ungdom mellom 6 og 20 år (Unge), voksne mellom 20 og 65 år (Vaksne) og personar over 65 år (Eldre) i perioden 1982 til 1995 ved ein ekvivalensskala med store stordriftsfordelar i hushald. Fattigdomsgrensa er 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining

Figur 7. Andelen fattige barn under 6 år (Barn), ungdom mellom 6 og 20 år (Unge), voksne mellom 20 og 65 år (Vaksne) og personar over 65 år (Eldre) i perioden 1982 til 1995 ved ein ekvivalensskala med store stordriftsfordelar i hushald. Fattigdomsgrensa er 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining

Figur 8. Andelen fattige barn under 6 år (Barn), ungdom mellom 6 og 20 år (Unge), voksne mellom 20 og 65 år (Vaksne) og personar over 65 år (Eldre) i perioden 1982 til 1995 ved ekvivalensskalaen "kvadratrota av talet på hushaldsmedlemmar". Fattigdomsgrensa er 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining

Figurane 6,7 og 8 viser noko interessant: Andelen fattige eldre er svært sensitivt for val av ekvivalensskala, medan andelen fattige barn og unge er så godt som upåverka av val av skala. P_0 blant eldre varierer i 1995 frå nesten 47 prosent ved hundre prosent stordriftsfordelar, til omlag 1,5 prosent ved null stordriftsfordelar. Andelen fattige barn ligg i det same året mellom 7 og 9 prosent, uavhengig av ekvivalensskala.

Aldersgruppene eldre og barn har likevel til felles at er her det har skjedd minst endring i det relative talet på fattige løpet av perioden. Ved å leggje ekvivalensskalaer med store stordriftsfordelar til grunn finn vi at andelen fattige eldre ikkje har endra seg i det heile i løpet av dei fjorten åra vi studerer: Basert på ekvivalensskalaer med små stordriftsfordelar, finn vi at andelen fattige blant eldre minka i dette tidsrommet. Fattigdomsandelan blant barn låg i heile perioden på det same nivået, som nemnt mellom 7 og 9 prosent..

Fattigdomen blant *unge mellom 7 og 20 år* viste, uavhengig av ekvivalensskala, ein signifikant auke. Mellom 4,5 og 6 prosent av dei unge hadde i 1982 ekvivalentinntekter under fattigdomsgrensa. I 1996 låg det tilsvarende talet mellom 6 og 8 prosent. Nivået på P_0 blant *vaksne mellom 20 og 65 år* er sensitivt for val av skala, men uavhengig av skala viste dette målet ein auke i fattigdommen mellom 1982 og 1995. Ved den mest brukte ekvivalensskalaen, "kvadratrota av talet på hushaldsmedlemmar" nesten dobla fattigdomsandelan seg i denne aldersgruppa, frå 4,7 til nesten 8,5 prosent.

Kvifor er P_0 for eldre personar så mykje meir sensitivt for val av ekvivalensskala enn P_0 for barn? Resonnementet er likt som det i førre avsnittet: Når ein bruker ein ekvivalensskala som reknar stordriftsfordelane i hushald for å vere små, tyder det at ekvivalentinntektene til personar som lever i store hushald blir reduserte relativt til ekvivalentinntektene personar som lever i små hushald. Sagt på ein annan måte: når dei økonomiske fordelane ved å halde saman i hushald ikkje er store, treng personar i store hushald store inntekter for å klare oppnå same levestandarden som einslege. Men når ekvivalentinntektene til personar som lever i store hushald blir reduserte, påverkar det inntektsfordelinga for heile populasjonen. Medianen blir redusert, og fattigdomsgrensa går ned. Dersom ein reknar stordriftsfordelane for å vere svært små (som ved skalaen $\theta = 0,8$) blir dei gjennomsnittlege ekvivalentinntekt-

ene, og dermed fattigdomsgrensa, så mykje redusert, at svært få eldre blir karakteriserte som fattige. Viss ein derimot reknar stordriftsfordelane i hushald for å vere svært store (som ved skalaen $\theta = 0,2$), framstår personar i store hushald som relativt sett rikare. Det igjen pressar fattigdomsgrensa opp (sjå figur 5), og mange eldre blir rekna som fattige.

Tabell 2 viser desilfordelinga av inntekt etter skatt i 1995 for tre av aldersgruppene ved to ulike ekvivalensskalaer. Desil 1 viser den gjennomsnittlege inntekta per forbrukseining for dei 10 prosentane av personane i gruppa som har minst inntekt. Desil 2 viser gjennomsnittet for 10 prosentane neste osv - desil 10 er gjennomsnittet for dei ti prosentane i gruppa med høgast inntekt etter skatt per forbrukseining. Tabellen får fram det vi har drøfta overfor: Ekvivalentinntektene til personar i store hushald er meir sensitive for endringar i føresetnadene om stordriftsfordelar enn små hushald. Barn og ungdom bur typisk i store hushald, eldre bur typisk i små hushald. Når inntektene per forbrukseining går ned, går også fattigdomsgrensa opp, og færre eldre blir klassifiserte som fattige.

Tabell 2. Desilfordeling av inntekt etter skatt 1995 for tre av aldersgruppene barn under 7 år, ungdom mellom 7 og 19 år og eldre over 64 år

Aldersgruppa	Ekvivalensskala med store stordriftsfordelar			Ekvivalensskala med små stordriftsfordelar		
	Personar <7 år (Barn)	Personar 6<år <20 (Ungdom)	Personar >=65 år (Eldre)	Personar <7 år (Barn)	Personar 6<år <20 år >=65 år (Ungdom) (Eldre)	Personar >=65 år (Eldre)
Fattigdomsgrense	109 741			60 083		
Observasjon i Desil 1 med høgast inntekt	115 259	132 931	69 591	64 383	65 044	66 056
Desil 1	80 945	79 127	62 877	43 730	44 065	60 330
Desil 2	135 706	158 906	76 691	70 263	76 046	69 668
Desil 3	171 911	190 683	91 226	82 233	91 074	76 627
Desil 4	199 651	216 984	105 459	94 465	101 618	83 291
Desil 5	221 805	240 199	119 220	104 570	110 161	90 211
Desil 6	243 200	260 937	133 528	113 585	118 728	97 858
Desil 7	262 890	281 405	149 463	123 957	127 655	108 941
Desil 8	282 586	305 612	174 499	134 293	139 494	122 569
Desil 9	317 167	346 877	211 013	149 814	156 932	143 232
Desil 10	452 208	549 500	353 464	213 760	250 994	237 244
Gjennomsnitt	234 070	256 355	143 728	119 681	107 413	107 413

Fattigdom i ulike hushaldstypar

Vi skal nå dele befolkninga inn endå finare og studere andelen fattige etter ulike typar hushald. Vi følgjer standardinndelinga for sosioøkonomiske grupper i inntekts- og formuesundersøkingane og deler inn på følgjande måte:

HT1 = Einsleg under 45 år

HT2 = Einsleg 45-64 år

HT3 = Einsleg 65 år og over

HT4 = Par utan ugifte heimebuande barn. Eldste person under 45 år

HT5 = Par utan ugifte heimebuande barn. Eldste person 45-64 år

HT6 = Par utan ugifte heimebuande barn. Eldste person 65 år og over

HT7 = Par med små barn (Yngste heimebuande barn 0-6 år).

HT8 = Par med store barn. (Yngste ugifte heimebuande barn 7-19 år).

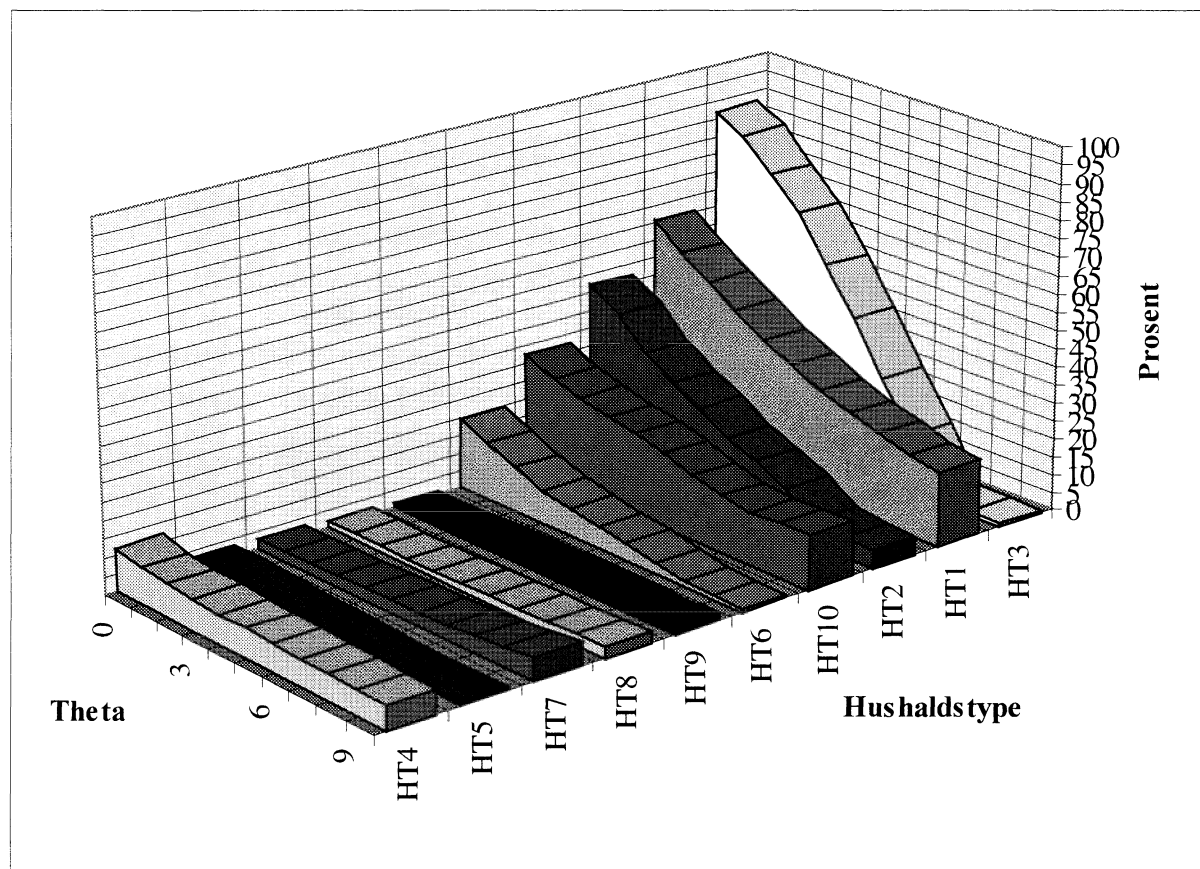
HT9 = Par med vaksne barn (Yngste ugifte heimebuande barn 20 år og over).

HT10 = Mor med yngste ugifte heimebuande barn 0-19 år.

I inntekts- og formuesundersøkinga finst det fem små kategoriar til, men dei utelet vi frå analysen.

La oss først studere kor sensitivt fattigdomsmålet P_0 (andelen fattige) i dei ulike hushaldstypene er for val av ekvivalensskala. Figur 9 viser andelen fattige ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i 1995 når ekvivalensskalaene blir variert frå hundre prosent stordriftsfordelar til ingen stordriftsfordelar⁶. Figuren får klart fram at enkelte hushaldsgrupper er mykje meir sensitive for variasjon i ekvivalensskala enn andre. Andelen fattige eldre einslege (HT3) varierer svært mykje med val av skala, frå over 80 prosent til praktisk talt 0 prosent. Blant gruppene *par med store eller vaksne barn* (HT 8 og HT9) og *par utan ugifte heimebuande barn (eldste person 45-65 år)* (HT5) finn vi derimot svært få fattige same kva ekvivalensskala vi legg til grunn. Andelane fattige *einslege unge* og fattige *aleinemødre* (HT1 og HT10) er til ein viss grad sensitive for val av ekvivalensskala, men uavhengig av skala er fattigdomsprosentane i desse gruppene relativt høge: Prosentdelen fattige blant einslege unge er uansett val av skala ikkje under 20 prosent, og prosentdelen fattige aleinemødre er uansett val av skala ikkje under 10 prosent.

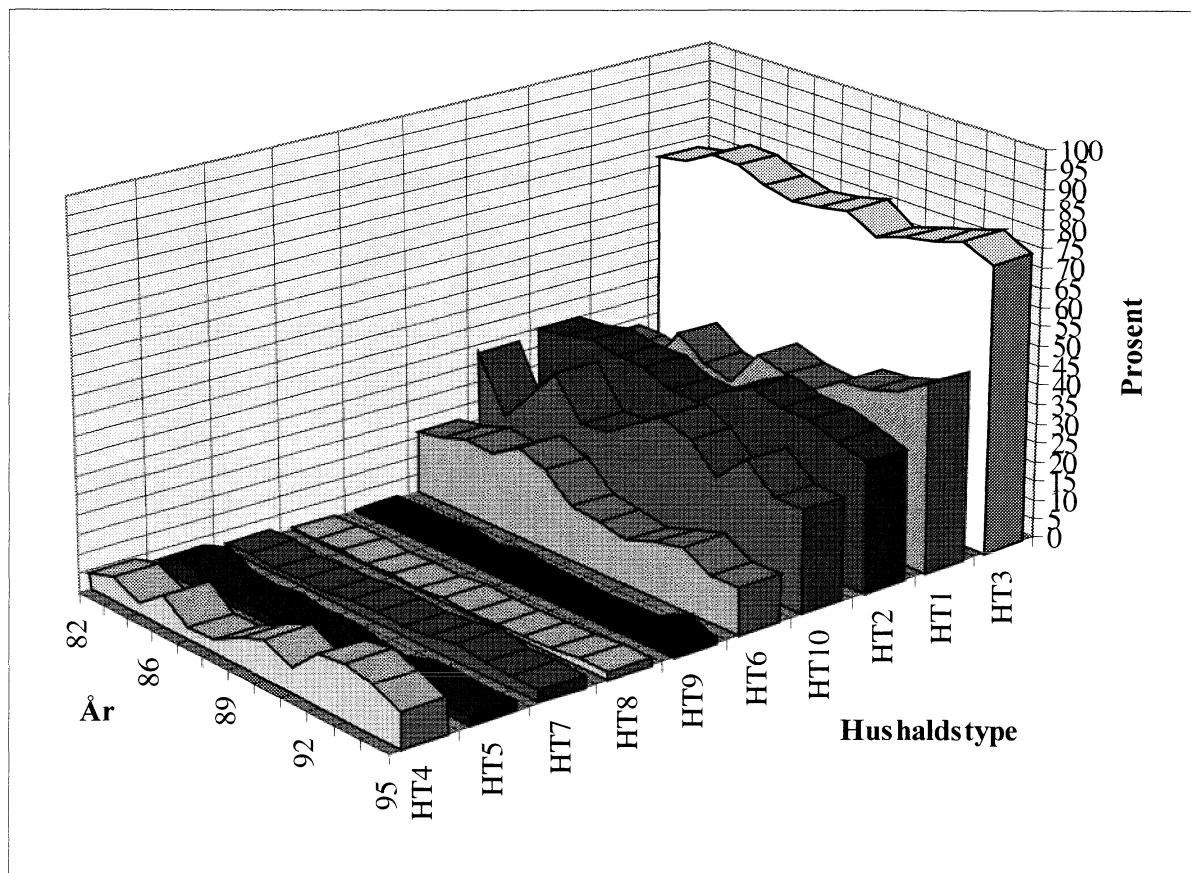
Figur 9. Andelen fattige i ulike hushaldstypar i 1995 etter ulike ekvivalensskalaer når fattigdomsgrensa er 50 prosent av medianen av inntekt etterskatt per forbrukseining

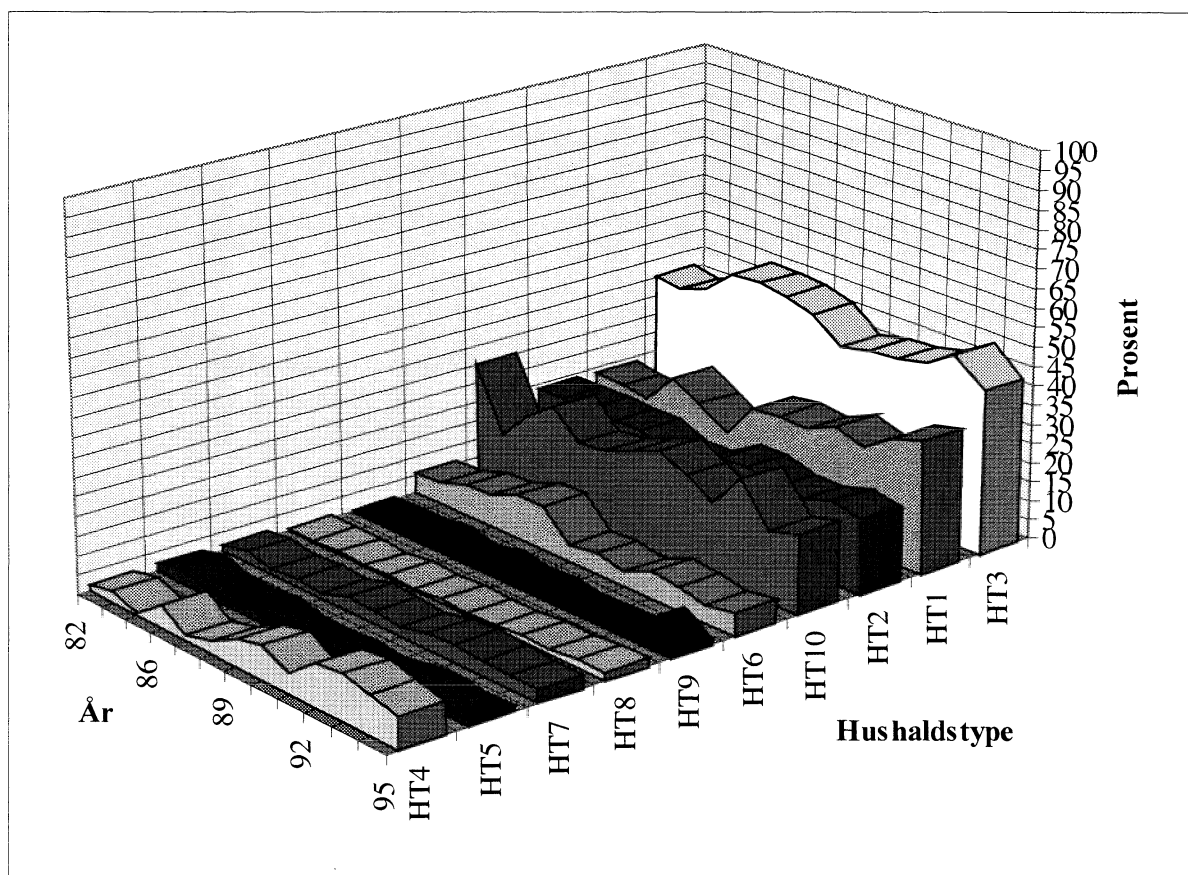
⁶ Nyaktige tal over fattigdomsandelane for dei ulike hushaldstypene er lagt i Vedlegg 4.

Det neste spørsmålet er korleis andelen fattige i dei ulike hushaldstypane har endra seg i løpet av den 14 års perioden vi studerer. Figurane 10, 11 og 12 viser P_0 for hushaldstypane HT1 til og med HT10 frå 1982 til og med 1995 ved tre ulike ekvivalensskalaer. For nøyaktige tal med standardavvik over endringar over tid, sjå vedlegg 4.

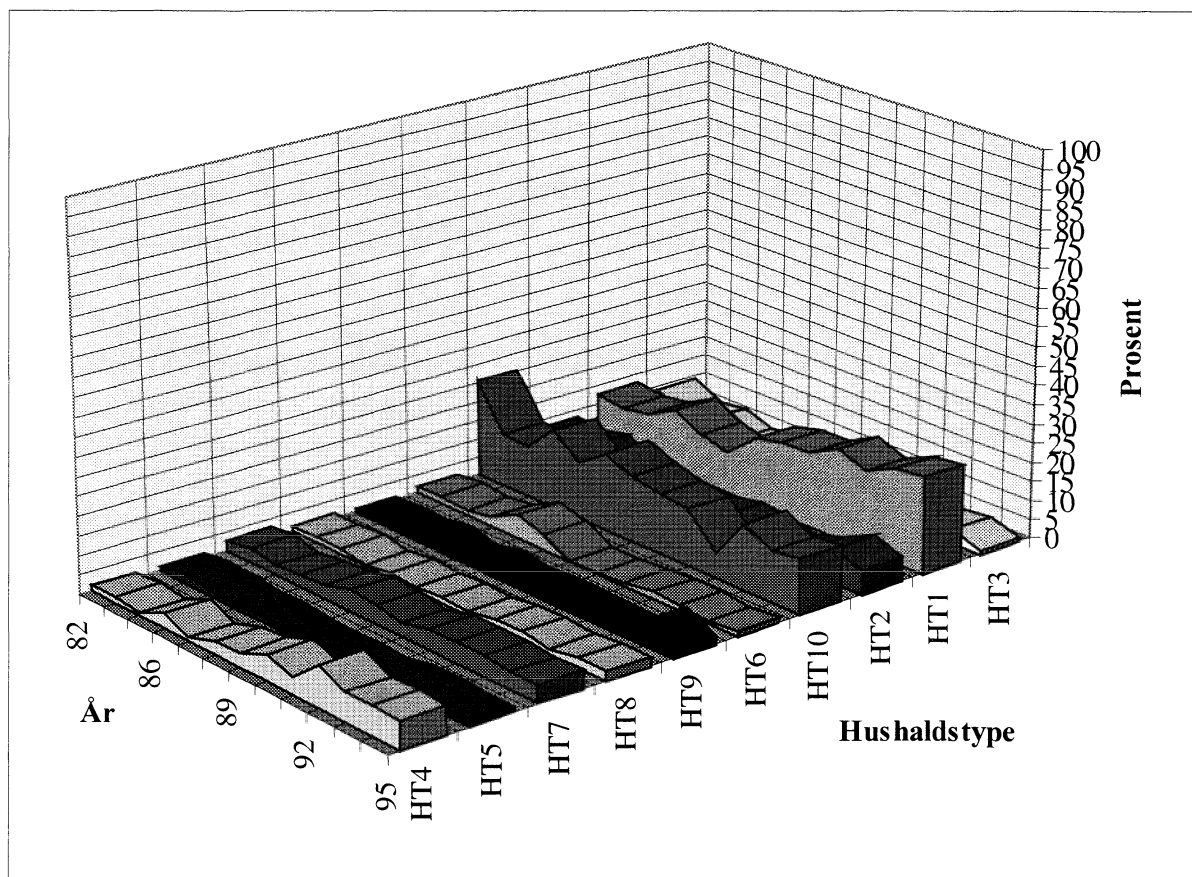
Figur 10. Andelen fattige i dei ulike hushaldstypane frå 1982 til og med 1995 ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt per forbrukseining ved ein ekvivalensskala med store stordriftsfordelar

Figur 11. Andelen fattige i dei ulike hushaldstypene frå 1982 til og med 1995 ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt per forbrukseining ved (den mykje brukte) ekvivalensskalaen "kvadratrota av talet på hushaldsmedlemmar."

Figur 12. Andelen fattige i dei ulike hushaldstypene frå 1982 til og med 1995 ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen for inntekt etter skatt per forbrukseining ved ein ekvivalensskala med små stordriftsfordelar

I fire av kategoriene - *par utan ugifte heimebuande barn, eldste person mellom 45 og 64 år* (HT5) og *par med små, store og vaksne barn*, (HT7, HT8 og HT9) - finn vi gjennom heile perioden dei klart lågaste andelane fattige. Same kva for ein av dei tre ekvivalensskalaene vi legg til grunn er den relative fattigdommen i desse gruppene låg. I gruppa HT5 endra ikkje fattigdomsandelene seg i dette tidsrommet, han låg mellom 0 og 3 prosent gjennom heile perioden. I gruppene HT7 og HT8 auka derimot fattigdomsandelene signifikant, frå 1-3 prosent i 1982 til 3-4 prosent 1995. Tabell 20 (Vedlegg 4) indikerer at også fattigdommen blant gruppa HT9 (*par med vaksne barn*) auka, men auken er ikkje signifikant ved ekvivalensskalaer med store stordriftsfordelar.

Blant *unge par barn utan heimebuande barn* (HT4) auka fattigdommen kraftig frå byrjinga av 80-talet og fram til 1995. I 1982 var fattigdomsandelene i denne gruppa mellom 1,5 og 4 prosent (avhengig av skala), og i 1995 var andelen fattige mellom 7,5 og 10 prosent.

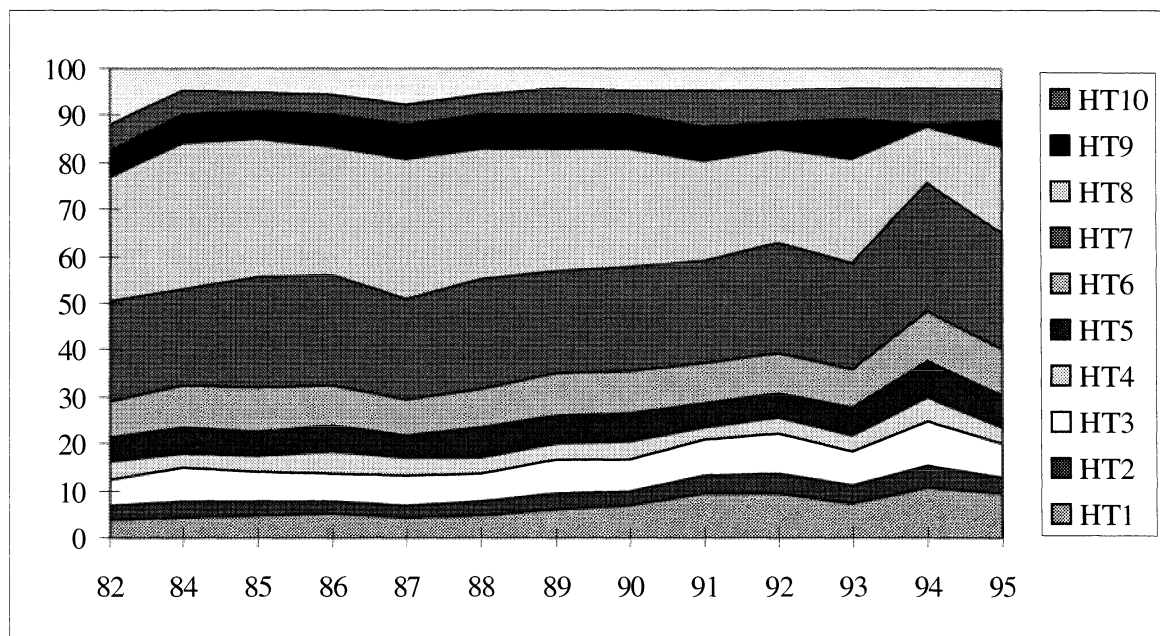
Den målte fattigdomsandelene i blant *unge einslege personar* (HT1) varierer mykje med val av skala, men er i alle tilfelle høg, og den auka signifikant i dette tidsrommet. I 1982 var mellom 12 og 28 prosent av dei unge einslege fattige etter den fattigdomsgrensa vi bruker her, og i 1995 fattigdomsprosenten i denne gruppa mellom 24 og 27 prosent.

Aleinemødre (HT10) er den einaste hushaldstypen der vi finn ein signifikant nedgang i andelen fattige same kva ekvivalensskala vi tek utgangspunkt i.

Fattigdom i ulike typer hushald relativt til det totale talet fattige

I dette avsnittet skal vi analysere kor store delar av det *totale* talet på fattige dei fattige i dei ulike hushaldstypene utgjer. Vi ser først på den demografiske utviklinga i Norge frå 1982 og fram til 1995.

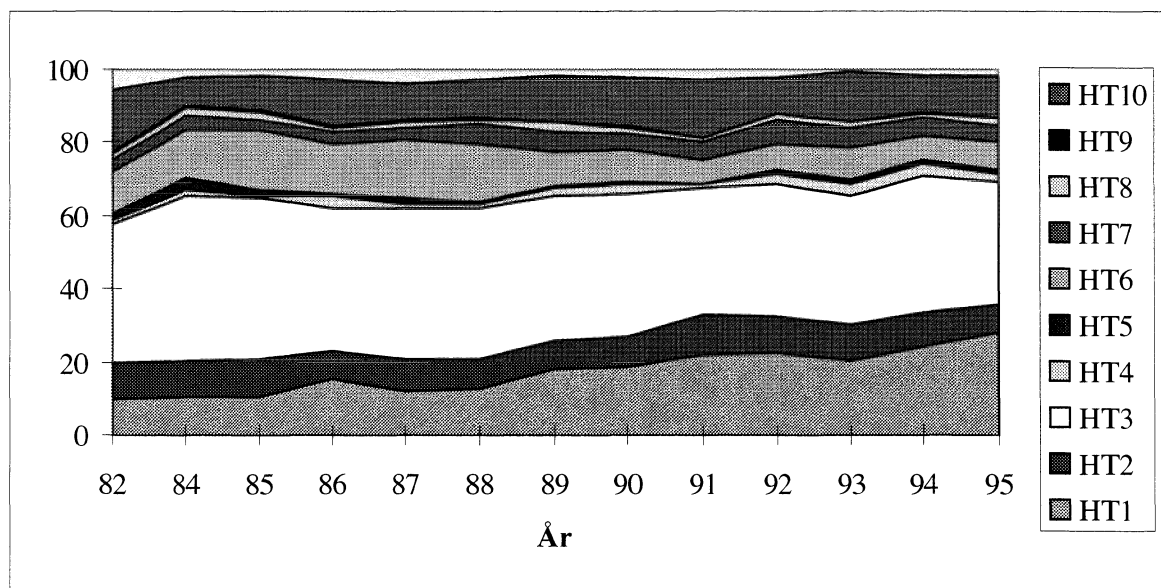
Figur 13. Den demografiske utviklinga frå 1982 til 1995. Figuren viser kor store hushaldstypene er relativt til totalbefolkninga

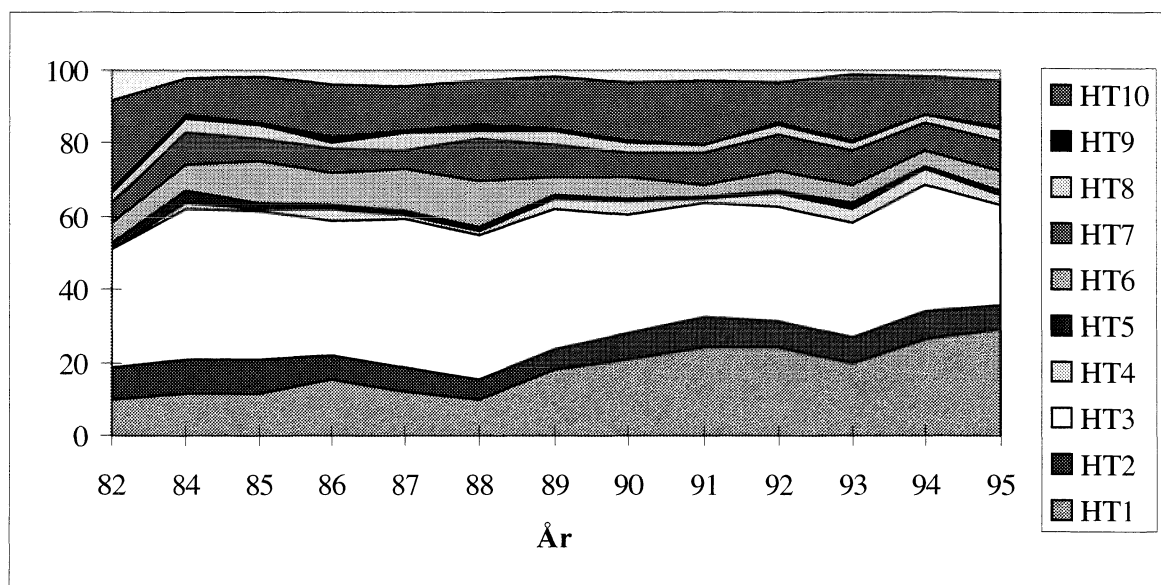
Hushaldstypen *par med store barn* (HT7) minka relativt sett mest i perioden 1982 til 1995. Saman med gruppa *par med voksne barn* (HT8) var likevel dette den klart største gruppa også i 1995. Hushaldstypen *einslege under 45 år* (HT1) auka relativt sett mest i perioden, frå i underkant av 4 prosent i 1982 til over 9 prosent i 1995. Figur 14, 15 og 16 viser andelen fattige i dei forskjellige hushaldstypene relativt til det totale talet på fattige i Norge i perioden 1982 til 1995 ved dei tre ekvivalensskalaene vi har lagt vekt på⁷.

⁷ For tal sjå Vedlegg 6.

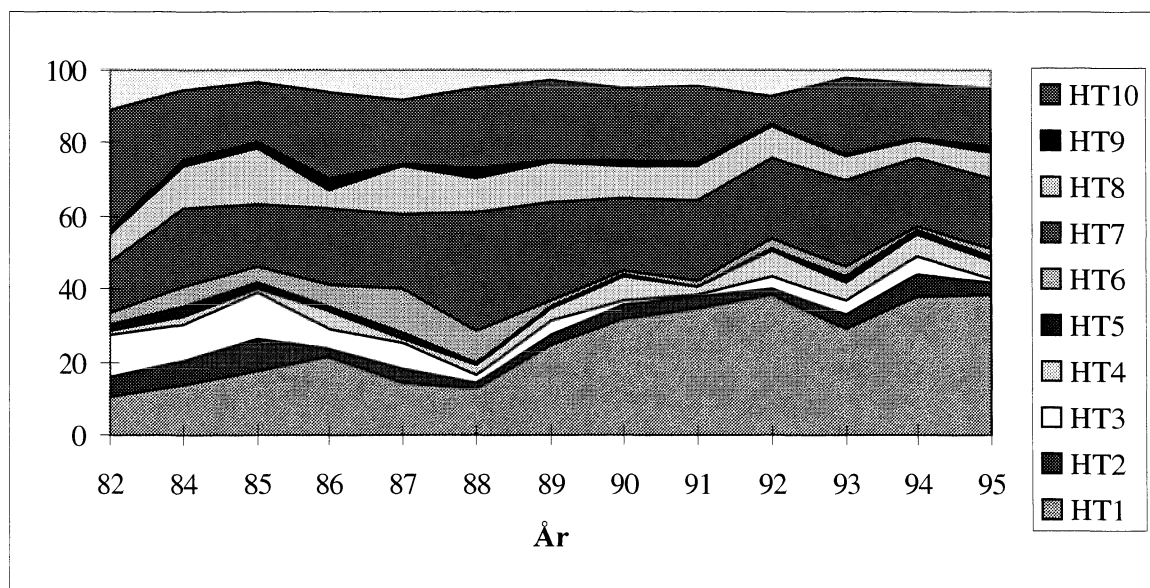
Figur 14. Andelen fattige i ulike hushaldstyper relativ til talet på fattige alt i alt i perioden 1982 til 1995 ved ekvivalensskalaen med store stordriftsfordelar

Figur 15. Andelen fattige i ulike hushaldstyper relativ til talet på fattige alt i alt i perioden 1982 til 1995 ved ekvivalensskalaen "kvadratrota av talet på hushaldsmedlemmar"

Figur 16. Andelen fattige i ulike hushaldstypar relativ til talet på fattige alt i alt i perioden 1982 til 1995 ved ekvivalensskalaen med små stordriftsfordelar

I forhold til den totale andelen fattige, som vi har sett at er mindre ved ekvivalensskalaer med store stordriftsfordelar, utgjør gjennom heile perioden dei eldre einslege ein stor del av dei fattige i figur 14, ein noko mindre del i figur 15 og ein forsvinnande liten del i figur 16. Einslege mødre og unge einslege utgjør derimot gjennom heile perioden ein stor del av dei fattige uavhengig av skala. Figurane indikerer imidlertid at unge einslege utgjorde ein større del av dei fattige i 1995 enn i 1982. Det var altså fleire unge einslege fattige i 1995 enn i 1982 både som andel og som del av det totale talet på fattige. For aleinemødrene var utviklinga motsett: Andelen fattige aleinemødre avtok frå 1982 til 1995, og denne gruppa utgjorde også ein mindre del av det totale talet fattige i 1995.

Andre inntektsomgrep og ulik vekting av barn relativt til vaksne

I framstillinga har vi lagt vekt på resultatata ved inntektsomgrepet inntekt etter skatt og ekvivalensskalaer der barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne. Men vi har òg gjennomført analysar der barn har blitt vekta 25 prosent av vaksne, og i tillegg har vi analysert begge desse tilfella med utgangspunkt i inntektsomgrepet disponibel inntekt. Det viser seg at val av inntektsomgrep har ein viss betydning for den målte andelen fattige i befolkninga P_0 (sjå Vedlegg 2), men har ingen betydning for dei to fattigdomsmål P_1 og P_2 . I analysen der ein reknar stordriftsfordelane for å vere store, er P_0 typisk større ved inntekt etter skatt. I analysen der ein reknar stordriftsfordelane for å vere små, er resultatet omvendt. Forklaringa på dette avviket er sannsynlegvis at ved disponibel inntekt kjem eldre personar relativt sett dårlegare ut enn unge personar, sidan dei unge typisk betaler meir i gjeldsrenter. Vi har sett at ekvivalensskalaer med store stordriftsfordelar typisk klassifiserer mange eldre som fattige, men dette resultatet blir noko moderert ved å trekkje frå gjeldsrenter. Ved den mest brukte skalaen "kvadratrotta av talet på hushaldsmedlemmar" er i dei fleste åra skilnaden mellom dei to inntektsomgrepa ikkje stor.

Ved å gje barn under 16 år bare 25 prosent av vekt til vaksne viser fattigdomsmålet P_0 ein noko høgare fattigdomsprosent. Men sjølv om vi brukar disponibel inntekt som inntektsmål, og sjølv om vi vektar barn bare 25 prosent av vaksne, viser fattigdommen i den norske befolkninga ein signifikant auke mellom 1982 og 1995.

6. Oppsummering og avslutting

Vi oppsummerer resultatene av analysen punktvis:

- I følge alle fattigdomsmål vi har brukt, uavhengig av ekvivalensskala, uavhengig av inntektsomgrep og av kva økonomisk vekt ein tillegg barn, har fattigdomen blant den norske befolkninga auka i perioden 1982-1995 når fattigdomsgrensa er definert ved *halvparten av medianinntekta i befolkninga i det enkelte året*.
- Gjennomgåande er fattigdomsmål størst når vi bruker ekvivalensskalaer med store stordriftsfordelar i hushalda. Det skuldast at medianinntekta per forbrukseining då stig og dermed aukar også verdien på fattigdomsgrensa. Dette fører til at fleire personar i små hushald, først og fremst eldre einslege, fell under fattigdomsgrensa.
- Styrken på stordriftsfordelane i den valte ekvivalensskalaen påverkar samansetnaden av dei fattige personane etter hushaldsstorleik. Når vi endrar skalaen frå stor stordriftsfordel til liten stordriftsfordel, vil andelen fattige frå hushald med få medlemmer avta merkbart medan andelen fattige frå hushald med mange medlemmer vil auka merkbart.
- For perioden sett under eitt har ikkje andelen fattige barn under 7 år endra seg. Prosentdelen fattige barn ligg mellom 7 og 9 prosent, og desse tala er robuste for val av ekvivalensskala. Heller ikkje andelen fattige personar over 64 år har endra seg i perioden. Men andelen fattige eldre er ekstremt sensitivt for val av ekvivalensskala. Ekvivalensskalaer med store stordriftsfordelar gjev svært høge andelar fattige eldre, medan ekvivalensskalaer med små stordriftsfordelar gjev nesten ingen fattige eldre.
- Vi finn at frå 1982 til 1995 auka andelen fattige personar mellom 7 og 45 år, same kva ekvivalensskala vi legg til grunn for analysen. Spesielt var auken i fattigdom stor hos gruppa *einslege under 45 år* (HT1), men også andelen fattige personar i *par utan heimebuande barn (yngste person under 45 år)* (HT4) auka sterkt.
- Andelen fattige i hushaldstypene *par med små barn* (HT7) og *par med store barn* (HT8) auka også i dette tidsrommet. Fattigdomsnivået i desse gruppene var imidlertid forholdsvis lågt, og låg under 5 prosent i den første gruppa og under 2 prosent i den andre gruppa.
- Det var relativt sett færre fattige aleinemødre (HT10) i 1995 enn i 1982. Denne gruppa utgjorde likevel over 10 prosent av dei fattige i 1995.
- Val av inntektsomgrep og val av barnevekt i ekvivalensskalaen har liten effekt på resultatene i analysen.

Analysen har vist at val av ekvivalensskala er viktig for tallfestinga av nivået på fattigdomen, og at fattigdomsnivået gjennomgåande er høgare ved ekvivalensskalaer med små stordriftsfordelar. Når ein brukar denne typen ekvivalensskalaer vil langt fleire einslege personar ha inntekter under fattigdomsgrensa. Det er viktig å merke seg at val av fattigdomsgrensa spelar ei viss rolle for kor mange og kven som blir rekna som fattige i samfunnet.⁸ Den fattigdomsgrensa vi her har brukt i denne studien -50 prosent av medianen av inntekt etter skatt (og disponibel inntekt) per forbrukseining - er strengt relativ. Sjølv om alle i samfunnet opplevde ein sterk økonomisk vekst, men dei som hadde minst inntekt ikkje nærma seg dei andre inntektsmessig, ville fattigdomsmål vise like stor grad av fattigdom som før. Relevansen til denne typen fattigdomsgrensar avheng av om ein reknar det for eit problem om det er stor inntektsmessig avstand mellom dei som har minst inntekt i samfunnet og resten av befolkninga.

⁸ Aaberge et al. (1996) nyttar fleire fattigdomsgrensar og drøftar graden av samsvar ved bruken av dei forskjellige grensene. Det største avviket mellom to grensar er at 58 prosent av dei som blir karakteriserte som fattige ved bruken av den eine grensa ikkje blir rekna som fattige under den andre grensa.

Referansar

Banks J., og P. Jonson (1994) Equivalence scale relativities revisited. *The Economic Journal*, 104, 883-890.

Coulter F. A. E., F. A. Cowell og S. Jenkins (1992): Equivalence scale relativities and the extent of inequality and poverty. *The Economic Journal*, 102, 1067-1082.

De Vos K. og M. A. Zaidi (1997) Equivalence scales sensitivity of poverty statistics for the member states of the European Community. *Review of Income and Wealth series* 43 319-333.

Melbye I., og R. Aaberge (1998): *Sammenligning og fordeling av husholdsinntekt blant barn og eldre*. Notater 98/39 Statistisk sentralbyrå.

Thoresen, T.O. (1996): Metoder og tolkninger i studier av fordeling av inntekt. Vedlegg 1, NOU 1996:13 : *Offentlige overføringer til barnefamilie*, Barne- og familiedepartementet, Oslo, Akademika

Aaberge, R., A.S. Andersen og T. Wennemo (1996): «Omfang, nivå og fordeling av lavinntekter i Norge, 1979-1993». In Gustavsson and Pedersen (eds): *Den nordiska fattigdomens utvikling og struktur*, Tema Nord, Nordisk Ministerråd.

Aaberge, R., A.S. Andersen og T. Wennemo (1998): "Årlig og kronisk fattigdom i Norge 1979-1996". Manuskript.

Vedlegg 1

Inntektskomponentane som inngår i inntektsomgrepa Inntekt etter skatt og Disponibel inntekt.

Inntekt etter skatt =		Lønsinntekt
	+	Netto næringsinntekt før fondsavsetjingar og avskrivningar
	+	Brutto kapitalinntekt
	+	Overføringar
	-	Skatt

Disponibel inntekt =		Inntekt etter skatt
	-	Kapitalutgifter (gjeldsrenter)

Netto næringsinntekt før fondsavsetjingar og avskrivningar =		Inntekt av jordbruk, skogbruk, fisk og anna næring
	+	Inntekt av handverks- og husflidsarbeid i heimen
	+	Fondsavsetjingar
	+	ordinære avskrivningar
	-	Underskott i næring ved fast eigedom

Brutto kapitalinntekt =		Bustadinntekter
	+	Utbytte
	+	Renteinntekter
	+	Andre kapitalinntekter

Overføringar =		Folketrygd
	+	Bidrag o.l
	+	Barnetrygd
	+	Bustønad
	+	Stipend
	+	Forsørgjarfrådrag

Vedlegg 2

Tabellar over fattigdomsmål P_0 , P_1 og P_2 for den norske befolkninga frå og med 1982 til og med 1995 for ekvivalensskalane $M = (s_v + 0,75s_b)^\theta$. $\theta = 0$ tyder ingen stordriftsfordelar ved å dele hushald (to einslege har dei same utgiftene som to som bur i lag), $\theta = 1$ tyder hundre prosent stordriftsfordelar ved å dele hushald. (to som bur i lag har dei same utgiftene som ein einsleg). Den mest brukte ekvivalensskalaen er $\theta = 0,5$. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne.

Tabell 1. Fattigdomsmålet P_0 (andelen fattige), ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining i perioden 1982 -1995. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0	13,79 0,23	15,32 0,46	14,55 0,44	14,88 0,33	14,39 0,38	14,70 0,38	17,26 0,44	17,11 0,32	16,98 0,39	18,05 0,40	17,94 0,44	18,81 0,23	17,91 0,29	16,28 0,36
0,1	12,21 0,22	13,42 0,43	13,08 0,42	13,37 0,31	12,57 0,36	12,87 0,36	15,18 0,42	15,20 0,30	14,8 0,37	16,17 0,39	16,02 0,42	17,13 0,22	16,32 0,28	14,49 0,35
0,2	10,76 0,20	11,71 0,41	11,42 0,40	12,08 0,30	11,22 0,34	11,05 0,34	13,48 0,40	13,37 0,29	12,96 0,35	14,33 0,37	14,5 0,40	15,37 0,22	14,61 0,27	12,84 0,33
0,3	9,56 0,19	9,98 0,38	9,71 0,37	10,60 0,28	10,10 0,32	9,89 0,32	11,91 0,37	11,86 0,27	11,49 0,33	12,97 0,35	12,8 0,38	13,83 0,21	13,08 0,26	11,37 0,31
0,4	8,36 0,18	8,62 0,36	8,32 0,35	9,59 0,27	8,89 0,30	8,83 0,31	10,12 0,35	10,30 0,25	9,98 0,31	11,18 0,33	11,19 0,36	12,18 0,20	11,60 0,24	9,94 0,29
0,5	7,00 0,17	6,80 0,32	6,65 0,31	8,07 0,25	7,56 0,28	7,65 0,29	8,77 0,33	8,54 0,23	8,67 0,29	9,74 0,31	9,64 0,34	10,61 0,18	10,16 0,23	8,45 0,27
0,6	5,83 0,15	5,42 0,29	5,25 0,28	6,48 0,23	6,34 0,26	6,24 0,26	6,33 0,28	6,82 0,21	7,28 0,27	8,03 0,29	8,12 0,31	9,12 0,17	8,61 0,21	6,91 0,25
0,7	4,57 0,14	3,56 0,24	3,31 0,22	5,01 0,20	5,47 0,24	5,51 0,25	5,16 0,26	5,37 0,19	5,54 0,24	6,21 0,25	6,00 0,27	7,20 0,15	7,15 0,20	5,39 0,22
0,8	4,42 0,14	3,64 0,24	3,28 0,22	3,78 0,18	3,83 0,21	4,12 0,21	4,33 0,24	4,05 0,17	4,77 0,22	5,27 0,23	5,02 0,25	5,77 0,14	5,76 0,18	4,46 0,20
0,9	4,39 0,14	3,74 0,24	2,91 0,21	3,64 0,17	3,77 0,20	3,87 0,21	4,11 0,23	4,33 0,17	4,62 0,22	5,22 0,23	4,79 0,24	5,58 0,14	5,78 0,18	4,37 0,20
1	4,55 0,14	3,62 0,24	2,87 0,21	3,62 0,17	3,93 0,21	4,10 0,21	4,34 0,24	4,41 0,17	4,72 0,22	5,2 0,23	4,71 0,24	5,72 0,14	5,91 0,18	4,44 0,20

Tabell 2. Fattigdomsmålet P_1 (andelen fattige multiplisert med fattigdomsgapet (avviket mellom fattigdomsgrensa og gjennomsnittsinntekta til dei fattige)) ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0	4,64 <i>0,10</i>	4,77 <i>0,18</i>	4,87 <i>0,19</i>	4,98 <i>0,13</i>	4,71 <i>0,15</i>	4,53 <i>0,15</i>	5,82 <i>0,19</i>	5,93 <i>0,14</i>	5,79 <i>0,17</i>	6,43 <i>0,18</i>	6,10 <i>0,19</i>	7,14 <i>0,11</i>	6,59 <i>0,14</i>	5,56 <i>0,16</i>
0,1	3,95 <i>0,09</i>	3,94 <i>0,16</i>	4,20 <i>0,18</i>	4,24 <i>0,12</i>	3,99 <i>0,14</i>	3,78 <i>0,13</i>	4,94 <i>0,17</i>	5,10 <i>0,13</i>	4,94 <i>0,16</i>	5,54 <i>0,17</i>	5,23 <i>0,17</i>	6,29 <i>0,11</i>	5,76 <i>0,13</i>	4,76 <i>0,14</i>
0,2	3,39 <i>0,08</i>	3,23 <i>0,15</i>	3,51 <i>0,16</i>	3,54 <i>0,11</i>	3,37 <i>0,13</i>	3,15 <i>0,12</i>	4,16 <i>0,16</i>	4,29 <i>0,12</i>	4,19 <i>0,15</i>	4,77 <i>0,16</i>	4,45 <i>0,16</i>	5,48 <i>0,10</i>	4,97 <i>0,12</i>	4,04 <i>0,13</i>
0,3	2,87 <i>0,08</i>	2,58 <i>0,13</i>	2,86 <i>0,15</i>	2,92 <i>0,10</i>	2,82 <i>0,12</i>	2,6 <i>0,11</i>	3,45 <i>0,15</i>	3,58 <i>0,11</i>	3,52 <i>0,14</i>	4,04 <i>0,15</i>	3,69 <i>0,15</i>	4,78 <i>0,09</i>	4,28 <i>0,11</i>	3,38 <i>0,12</i>
0,4	2,43 <i>0,07</i>	2,05 <i>0,12</i>	2,35 <i>0,14</i>	2,37 <i>0,09</i>	2,29 <i>0,11</i>	2,14 <i>0,10</i>	2,82 <i>0,14</i>	2,97 <i>0,10</i>	2,92 <i>0,13</i>	3,44 <i>0,14</i>	3,06 <i>0,14</i>	4,14 <i>0,09</i>	3,70 <i>0,11</i>	2,82 <i>0,11</i>
0,5	2,08 <i>0,07</i>	1,65 <i>0,12</i>	1,94 <i>0,14</i>	1,87 <i>0,08</i>	1,83 <i>0,10</i>	1,73 <i>0,09</i>	2,33 <i>0,13</i>	2,50 <i>0,10</i>	2,50 <i>0,12</i>	2,96 <i>0,14</i>	2,59 <i>0,13</i>	3,61 <i>0,09</i>	3,26 <i>0,10</i>	2,37 <i>0,11</i>
0,6	1,83 <i>0,07</i>	1,37 <i>0,11</i>	1,64 <i>0,13</i>	1,49 <i>0,08</i>	1,49 <i>0,09</i>	1,43 <i>0,09</i>	1,96 <i>0,12</i>	2,15 <i>0,10</i>	2,15 <i>0,12</i>	2,58 <i>0,13</i>	2,19 <i>0,13</i>	3,17 <i>0,08</i>	2,87 <i>0,10</i>	2,02 <i>0,10</i>
0,7	1,71 <i>0,07</i>	1,21 <i>0,11</i>	1,47 <i>0,13</i>	1,26 <i>0,07</i>	1,25 <i>0,09</i>	1,22 <i>0,09</i>	1,77 <i>0,12</i>	1,91 <i>0,10</i>	1,93 <i>0,12</i>	2,37 <i>0,13</i>	1,92 <i>0,12</i>	2,87 <i>0,08</i>	2,58 <i>0,10</i>	1,81 <i>0,10</i>
0,8	1,63 <i>0,07</i>	1,15 <i>0,11</i>	1,42 <i>0,13</i>	1,15 <i>0,07</i>	1,07 <i>0,08</i>	1,12 <i>0,08</i>	1,69 <i>0,12</i>	1,79 <i>0,09</i>	1,84 <i>0,11</i>	2,25 <i>0,13</i>	1,81 <i>0,12</i>	2,72 <i>0,08</i>	2,44 <i>0,09</i>	1,70 <i>0,10</i>
0,9	1,59 <i>0,06</i>	1,13 <i>0,10</i>	1,37 <i>0,12</i>	1,09 <i>0,07</i>	1,02 <i>0,08</i>	1,09 <i>0,08</i>	1,68 <i>0,12</i>	1,75 <i>0,09</i>	1,78 <i>0,11</i>	2,19 <i>0,12</i>	1,75 <i>0,12</i>	2,64 <i>0,08</i>	2,37 <i>0,09</i>	1,65 <i>0,10</i>
1	1,57 <i>0,06</i>	1,13 <i>0,10</i>	1,35 <i>0,12</i>	1,05 <i>0,07</i>	1,04 <i>0,08</i>	1,12 <i>0,08</i>	1,66 <i>0,12</i>	1,74 <i>0,09</i>	1,76 <i>0,11</i>	2,14 <i>0,12</i>	1,71 <i>0,12</i>	2,59 <i>0,08</i>	2,33 <i>0,09</i>	1,63 <i>0,10</i>

Tabell 3. Fattigdomsmålet P₂ (andelen fattige multiplisert med det kvadrerte fattigdomsgapet (det kvadrerte avviket mellom fattigdomsgrensa og gjennomsnittsinntekta til dei fattige)) ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining i perioden 1982 - 1995. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0	2,39 0,07	2,25 0,12	2,54 0,14	2,39 0,08	2,30 0,10	2,10 0,09	2,92 0,13	3,08 0,10	3,03 0,12	3,41 0,13	3,10 0,13	3,99 0,08	3,57 0,10	2,85 0,11
0,1	2,02 0,06	1,81 0,11	2,17 0,13	1,96 0,08	1,88 0,09	1,70 0,08	2,43 0,12	2,62 0,09	2,57 0,11	2,92 0,13	2,60 0,12	3,49 0,08	3,09 0,09	2,40 0,10
0,2	1,73 0,06	1,47 0,10	1,82 0,12	1,58 0,07	1,54 0,08	1,38 0,08	2,03 0,11	2,21 0,09	2,17 0,11	2,52 0,12	2,19 0,11	3,05 0,08	2,67 0,09	2,03 0,09
0,3	1,50 0,06	1,19 0,10	1,54 0,12	1,27 0,06	1,26 0,08	1,12 0,07	1,70 0,11	1,89 0,09	1,85 0,11	2,17 0,12	1,83 0,11	2,70 0,07	2,34 0,09	1,72 0,09
0,4	1,32 0,06	0,99 0,09	1,35 0,12	1,03 0,06	1,03 0,07	0,93 0,07	1,46 0,11	1,65 0,08	1,60 0,10	1,92 0,11	1,57 0,11	2,42 0,07	2,09 0,08	1,49 0,09
0,5	1,20 0,06	0,86 0,09	1,22 0,12	0,85 0,06	0,85 0,07	0,78 0,07	1,30 0,10	1,49 0,08	1,44 0,1	1,75 0,11	1,40 0,10	2,21 0,07	1,91 0,08	1,33 0,09
0,6	1,12 0,05	0,78 0,09	1,13 0,11	0,73 0,05	0,74 0,07	0,70 0,07	1,20 0,10	1,39 0,08	1,33 0,10	1,63 0,11	1,27 0,10	2,06 0,07	1,76 0,08	1,22 0,08
0,7	1,07 0,05	0,73 0,08	1,07 0,11	0,66 0,05	0,67 0,07	0,64 0,07	1,15 0,10	1,32 0,08	1,26 0,10	1,56 0,11	1,18 0,10	1,98 0,07	1,67 0,08	1,15 0,08
0,8	1,02 0,05	0,69 0,08	1,04 0,11	0,61 0,05	0,62 0,07	0,62 0,06	1,12 0,10	1,28 0,08	1,22 0,09	1,50 0,11	1,13 0,10	1,91 0,07	1,60 0,08	1,10 0,08
0,9	0,99 0,05	0,67 0,08	1,01 0,11	0,57 0,05	0,60 0,07	0,60 0,06	1,10 0,1	1,24 0,08	1,17 0,09	1,46 0,10	1,09 0,09	1,86 0,07	1,55 0,08	1,07 0,08
1	0,97 0,05	0,65 0,08	0,98 0,11	0,54 0,05	0,59 0,06	0,60 0,06	1,09 0,10	1,22 0,08	1,14 0,09	1,42 0,10	1,06 0,09	1,83 0,07	1,52 0,08	1,05 0,08

Tabell 4. Fattigdomsmålet P_0 ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av disponibel inntekt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne

θ	År														Totalt
	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995		
0	12,21 0,22	13,05 0,43	12,43 0,41	13,62 0,32	12,51 0,35	13,29 0,37	14,73 0,41	14,83 0,30	15,4 0,38	16,55 0,39	16,06 0,42	17,46 0,23	16,69 0,28	14,53 0,35	
0,1	10,86 0,21	11,33 0,40	10,97 0,39	12,34 0,30	11,48 0,34	11,84 0,35	13,16 0,39	13,04 0,28	13,57 0,36	14,39 0,37	13,94 0,39	15,79 0,22	15,02 0,27	12,90 0,33	
0,2	9,73 0,20	9,67 0,38	9,60 0,37	10,92 0,29	10,65 0,33	10,45 0,33	11,32 0,37	11,49 0,27	11,82 0,34	12,49 0,35	12,65 0,38	14,33 0,21	13,75 0,26	11,45 0,31	
0,3	8,76 0,19	8,26 0,35	8,27 0,35	9,71 0,27	9,44 0,31	9,17 0,31	9,91 0,35	9,71 0,25	9,92 0,31	10,72 0,33	10,87 0,35	12,63 0,20	12,09 0,25	9,96 0,29	
0,4	7,59 0,18	6,94 0,32	6,69 0,31	8,09 0,25	8,05 0,29	7,68 0,29	7,98 0,31	8,05 0,23	8,61 0,29	9,46 0,31	9,21 0,33	10,91 0,19	10,25 0,23	8,42 0,27	
0,5	6,38 0,16	5,52 0,29	5,49 0,29	6,59 0,23	7,04 0,27	6,81 0,27	6,58 0,29	6,97 0,21	7,3 0,27	7,77 0,28	7,52 0,30	9,5 0,18	8,88 0,22	7,10 0,25	
0,6	5,04 0,14	3,9 0,25	3,96 0,24	4,94 0,20	6,37 0,26	5,64 0,25	5,64 0,27	5,88 0,20	6,19 0,25	6,62 0,26	6,08 0,27	7,86 0,16	7,54 0,2	5,82 0,23	
0,7	4,99 0,14	3,55 0,24	4,24 0,25	4,87 0,20	5,7 0,25	6,12 0,26	5,43 0,26	5,79 0,20	5,94 0,25	6,38 0,26	5,46 0,26	6,45 0,15	6,27 0,19	5,48 0,22	
0,8	4,96 0,14	3,47 0,23	4,40 0,26	4,69 0,19	5,68 0,25	6,31 0,26	5,47 0,26	5,69 0,19	5,98 0,25	6,31 0,26	5,43 0,26	6,3 0,15	6,01 0,18	5,44 0,22	
0,9	5,03 0,14	3,21 0,22	4,43 0,26	4,92 0,20	5,72 0,25	6,68 0,27	5,77 0,27	5,79 0,20	5,93 0,25	6,4 0,26	5,38 0,26	6,24 0,14	6,13 0,18	5,51 0,22	
1	5,4 0,15	3,68 0,24	4,61 0,26	5,15 0,20	5,84 0,25	6,79 0,27	6,18 0,28	6,29 0,20	6,39 0,26	6,94 0,27	5,82 0,27	6,26 0,14	6,24 0,18	5,81 0,23	

Tabell 5 Fattigdomsmålet P₁ ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av disponibel inntekt per forbrukseining i perioden 1982 -1995. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0	4,13 0,09	4,13 0,18	4,20 0,18	4,43 0,13	4,18 0,15	4,23 0,15	4,95 0,18	5,09 0,13	5,26 0,17	5,80 0,18	5,29 0,18	6,57 0,11	6,10 0,13	4,95 0,15
0,1	3,57 0,09	3,44 0,16	3,53 0,17	3,75 0,12	3,60 0,14	3,59 0,14	4,21 0,17	4,34 0,12	4,48 0,16	4,98 0,17	4,46 0,16	5,73 0,10	5,31 0,12	4,23 0,14
0,2	3,03 0,08	2,86 0,15	2,93 0,16	3,14 0,11	3,04 0,13	3,04 0,13	3,57 0,16	3,71 0,12	3,80 0,15	4,27 0,16	3,82 0,15	5,02 0,10	4,61 0,12	3,60 0,13
0,3	2,6 0,08	2,39 0,14	2,49 0,15	2,64 0,10	2,57 0,12	2,58 0,12	3,07 0,16	3,18 0,11	3,27 0,14	3,72 0,16	3,24 0,15	4,40 0,09	3,99 0,11	3,09 0,13
0,4	2,28 0,07	2,02 0,14	2,11 0,14	2,22 0,10	2,22 0,11	2,25 0,12	2,70 0,15	2,79 0,11	2,87 0,14	3,34 0,15	2,74 0,14	3,85 0,09	3,48 0,11	2,68 0,12
0,5	2,03 0,07	1,74 0,13	1,88 0,14	1,90 0,09	2,00 0,11	2,05 0,12	2,48 0,15	2,56 0,11	2,64 0,13	3,05 0,15	2,39 0,13	3,41 0,09	3,10 0,10	2,40 0,12
0,6	1,90 0,07	1,60 0,13	1,76 0,14	1,74 0,09	1,87 0,11	1,98 0,12	2,39 0,15	2,43 0,11	2,51 0,13	2,91 0,15	2,21 0,13	3,11 0,09	2,80 0,10	2,25 0,12
0,7	1,84 0,07	1,53 0,13	1,70 0,14	1,69 0,09	1,81 0,11	2,00 0,12	2,35 0,15	2,38 0,11	2,46 0,13	2,83 0,14	2,10 0,13	2,98 0,08	2,65 0,10	2,18 0,12
0,8	1,80 0,07	1,48 0,13	1,67 0,14	1,65 0,09	1,81 0,11	2,04 0,12	2,32 0,14	2,34 0,11	2,41 0,13	2,78 0,14	2,06 0,13	2,90 0,08	2,56 0,10	2,14 0,11
0,9	1,77 0,07	1,45 0,13	1,69 0,13	1,62 0,09	1,82 0,11	2,10 0,12	2,33 0,14	2,34 0,10	2,39 0,13	2,76 0,14	2,03 0,13	2,84 0,08	2,52 0,10	2,13 0,11
1	1,80 0,07	1,45 0,12	1,73 0,13	1,63 0,09	1,84 0,11	2,17 0,12	2,39 0,14	2,40 0,10	2,42 0,13	2,75 0,14	2,04 0,12	2,84 0,08	2,51 0,10	2,15 0,11

Tabell 6. Fattigdomsmålet P₂ ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining i perioden 1982 -1995. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0	2,16 0,07	2,10 0,13	2,24 0,13	2,17 0,09	2,08 0,10	2,08 0,11	2,68 0,14	2,77 0,1	2,83 0,13	3,25 0,14	2,70 0,13	3,69 0,08	3,35 0,10	2,62 0,11
0,1	1,87 0,06	1,77 0,12	1,91 0,13	1,81 0,08	1,77 0,10	1,78 0,10	2,33 0,14	2,41 0,10	2,45 0,12	2,85 0,14	2,28 0,12	3,23 0,08	2,92 0,09	2,26 0,11
0,2	1,61 0,06	1,51 0,12	1,65 0,13	1,52 0,08	1,50 0,09	1,55 0,10	2,07 0,13	2,14 0,10	2,15 0,12	2,55 0,13	1,98 0,12	2,88 0,08	2,57 0,09	1,98 0,10
0,3	1,43 0,06	1,33 0,12	1,48 0,12	1,32 0,08	1,31 0,09	1,38 0,10	1,90 0,13	1,94 0,10	1,94 0,12	2,33 0,13	1,74 0,11	2,60 0,08	2,30 0,09	1,77 0,10
0,4	1,32 0,06	1,21 0,11	1,36 0,12	1,17 0,07	1,18 0,09	1,28 0,10	1,78 0,13	1,81 0,09	1,80 0,11	2,19 0,13	1,55 0,11	2,38 0,07	2,09 0,09	1,62 0,10
0,5	1,24 0,06	1,13 0,11	1,29 0,12	1,08 0,07	1,10 0,09	1,23 0,10	1,71 0,13	1,73 0,09	1,72 0,11	2,09 0,13	1,44 0,11	2,23 0,07	1,95 0,09	1,53 0,10
0,6	1,19 0,06	1,09 0,11	1,25 0,12	1,02 0,07	1,07 0,09	1,21 0,09	1,67 0,13	1,68 0,09	1,66 0,11	2,02 0,13	1,38 0,11	2,14 0,07	1,85 0,08	1,48 0,10
0,7	1,15 0,06	1,04 0,11	1,21 0,12	0,99 0,07	1,05 0,09	1,21 0,09	1,64 0,13	1,65 0,09	1,62 0,11	1,97 0,12	1,32 0,10	2,08 0,07	1,78 0,08	1,44 0,10
0,8	1,12 0,06	1,01 0,11	1,19 0,12	0,96 0,07	1,04 0,09	1,21 0,09	1,62 0,13	1,63 0,09	1,58 0,11	1,93 0,12	1,29 0,10	2,03 0,07	1,73 0,08	1,41 0,10
0,9	1,09 0,05	0,99 0,10	1,17 0,11	0,94 0,07	1,04 0,09	1,22 0,09	1,61 0,13	1,62 0,09	1,56 0,11	1,91 0,12	1,26 0,10	2,00 0,07	1,69 0,08	1,39 0,09
1	1,08 0,05	0,97 0,10	1,17 0,11	0,93 0,07	1,05 0,09	1,24 0,09	1,63 0,13	1,62 0,09	1,55 0,11	1,89 0,12	1,25 0,10	1,99 0,07	1,67 0,08	1,39 0,09

Tabell 7. Fattigdomsmålet P₀ (andelen fattige) ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining i perioden 1982 -1995. Barn under 16 år er vekta 25 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	11,5 0,21	12,37 0,42	12,38 0,41	12,53 0,30	11,74 0,34	11,97 0,35	14,13 0,40	14,31 0,29	13,4 0,36	15,14 0,38	14,82 0,40	16,09 0,22	15,33 0,28	13,52 0,34
0,5	8,49 0,18	8,78 0,36	8,86 0,36	9,46 0,27	8,95 0,31	8,9 0,31	10,21 0,35	9,99 0,25	9,70 0,31	11,00 0,33	10,68 0,35	12,22 0,20	11,37 0,24	9,89 0,29
0,8	4,74 0,14	4,25 0,26	4,66 0,26	5,79 0,21	5,33 0,24	5,57 0,25	5,57 0,27	5,74 0,19	5,58 0,24	6,98 0,27	6,34 0,28	8,38 0,17	8,12 0,21	5,93 0,23

Tabell 8. Fattigdomsmålet P_0 (andelen fattige) ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av disponibel inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn under 16 år er vekta 25 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	10,22 0,20	10,44 0,39	10,29 0,38	11,28 0,29	10,78 0,33	11,02 0,34	11,84 0,37	12,16 0,27	12,12 0,34	13,28 0,36	12,78 0,38	14,73 0,21	14,03 0,27	11,92 0,32
0,5	7,23 0,17	6,29 0,31	6,46 0,31	8,04 0,25	7,86 0,29	7,64 0,29	7,30 0,30	7,66 0,22	7,92 0,28	8,74 0,30	8,76 0,32	10,85 0,19	10,17 0,23	8,07 0,27
0,8	4,49 0,14	3,77 0,24	3,74 0,24	4,66 0,19	4,80 0,23	4,73 0,23	4,99 0,25	5,19 0,19	5,36 0,24	5,97 0,25	5,15 0,25	6,69 0,15	6,36 0,19	5,07 0,21

Vedlegg 3

Tabellar over fattigdomsmålet P_0 (andelen fattige) etter aldersgrupper frå og med 1982 til og med 1995 for ekvivalensskalane $M = (s_v + 0,75s_b)^\theta$. $\theta = 0$ tyder ingen stordriftsfordelar ved å dele hushald (to einslege har dei same utgiftene som to som bur i lag), $\theta = 1$ tyder hundre prosent stordriftsfordelar ved å dele hushald. (to som bur i lag har dei same utgiftene som ein einsleg). Den mest brukte ekvivalensskalaen er $\theta = 0,5$. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne.

Tabell 9. Fattigdomsmålet P_0 (andelen fattige) blant barn under 7 år ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0	9,37 <i>0,66</i>	6,69 <i>1,15</i>	6,06 <i>1,01</i>	6,85 <i>0,78</i>	6,05 <i>0,89</i>	6,13 <i>0,87</i>	10,25 <i>1,15</i>	10,14 <i>0,85</i>	11,40 <i>1,08</i>	11,18 <i>1,05</i>	11,52 <i>1,09</i>	9,79 <i>0,56</i>	9,49 <i>0,70</i>	8,84 <i>0,91</i>
0,1	9,02 <i>0,65</i>	6,26 <i>1,11</i>	5,87 <i>1,00</i>	7,25 <i>0,80</i>	5,71 <i>0,86</i>	5,67 <i>0,84</i>	10,23 <i>1,15</i>	9,75 <i>0,84</i>	10,91 <i>1,06</i>	10,80 <i>1,04</i>	11,11 <i>1,07</i>	9,53 <i>0,56</i>	9,01 <i>0,69</i>	8,55 <i>0,90</i>
0,2	8,75 <i>0,64</i>	6,04 <i>1,10</i>	5,03 <i>0,93</i>	7,25 <i>0,80</i>	5,77 <i>0,87</i>	5,53 <i>0,83</i>	10,01 <i>1,14</i>	9,68 <i>0,84</i>	10,39 <i>1,04</i>	10,13 <i>1,01</i>	10,89 <i>1,07</i>	9,24 <i>0,55</i>	8,46 <i>0,67</i>	8,24 <i>0,88</i>
0,3	8,54 <i>0,64</i>	5,38 <i>1,04</i>	4,85 <i>0,91</i>	6,83 <i>0,78</i>	5,56 <i>0,85</i>	5,40 <i>0,82</i>	9,59 <i>1,12</i>	9,55 <i>0,83</i>	9,48 <i>1,00</i>	9,61 <i>0,98</i>	9,96 <i>1,02</i>	8,54 <i>0,53</i>	8,08 <i>0,65</i>	7,80 <i>0,86</i>
0,4	8,21 <i>0,62</i>	5,38 <i>1,04</i>	4,85 <i>0,91</i>	6,63 <i>0,77</i>	5,35 <i>0,84</i>	5,13 <i>0,80</i>	8,98 <i>1,09</i>	8,65 <i>0,79</i>	9,74 <i>1,01</i>	9,33 <i>0,97</i>	10,26 <i>1,04</i>	8,00 <i>0,52</i>	8,27 <i>0,66</i>	7,60 <i>0,85</i>
0,5	8,03 <i>0,62</i>	5,17 <i>1,02</i>	4,66 <i>0,89</i>	6,63 <i>0,77</i>	5,21 <i>0,83</i>	5,51 <i>0,83</i>	8,84 <i>1,08</i>	7,93 <i>0,76</i>	9,91 <i>1,02</i>	8,99 <i>0,95</i>	10,26 <i>1,04</i>	7,72 <i>0,51</i>	8,04 <i>0,65</i>	7,45 <i>0,84</i>
0,6	8,26 <i>0,63</i>	4,95 <i>1,00</i>	4,29 <i>0,86</i>	6,13 <i>0,74</i>	5,18 <i>0,83</i>	5,76 <i>0,85</i>	8,24 <i>1,05</i>	7,73 <i>0,75</i>	9,89 <i>1,02</i>	8,22 <i>0,92</i>	9,71 <i>1,01</i>	7,27 <i>0,49</i>	7,59 <i>0,64</i>	7,17 <i>0,83</i>
0,7	8,18 <i>0,62</i>	5,17 <i>1,02</i>	4,10 <i>0,84</i>	6,13 <i>0,74</i>	5,73 <i>0,87</i>	7,18 <i>0,94</i>	8,77 <i>1,07</i>	6,31 <i>0,69</i>	9,68 <i>1,01</i>	7,15 <i>0,86</i>	8,86 <i>0,97</i>	7,14 <i>0,49</i>	7,35 <i>0,63</i>	7,06 <i>0,83</i>
0,8	7,76 <i>0,61</i>	6,36 <i>1,12</i>	3,73 <i>0,80</i>	5,88 <i>0,72</i>	6,12 <i>0,89</i>	7,69 <i>0,97</i>	9,08 <i>1,09</i>	6,40 <i>0,69</i>	8,76 <i>0,96</i>	6,62 <i>0,83</i>	8,17 <i>0,94</i>	7,38 <i>0,50</i>	7,58 <i>0,64</i>	7,04 <i>0,83</i>
0,9	8,48 <i>0,63</i>	6,91 <i>1,17</i>	3,36 <i>0,76</i>	6,63 <i>0,77</i>	7,79 <i>1,00</i>	8,01 <i>0,99</i>	8,60 <i>1,07</i>	7,84 <i>0,76</i>	8,45 <i>0,95</i>	7,04 <i>0,85</i>	8,21 <i>0,94</i>	7,48 <i>0,50</i>	8,76 <i>0,68</i>	7,50 <i>0,85</i>
1	9,26 <i>0,66</i>	6,26 <i>1,11</i>	4,10 <i>0,84</i>	7,16 <i>0,79</i>	9,01 <i>1,07</i>	9,11 <i>1,04</i>	9,23 <i>1,10</i>	8,73 <i>0,80</i>	8,79 <i>0,96</i>	7,51 <i>0,88</i>	8,77 <i>0,97</i>	8,19 <i>0,52</i>	9,46 <i>0,70</i>	8,12 <i>0,88</i>

Tabell 10. Fattigdomsmålet P₀ (andelen fattige) blant ungdom mellom 7 år og 20 år ved fattigdomsgrensa 50 prosent av av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0	5,09 <i>0,31</i>	2,49 <i>0,44</i>	3,30 <i>0,52</i>	4,52 <i>0,40</i>	3,67 <i>0,43</i>	4,35 <i>0,48</i>	4,96 <i>0,52</i>	5,12 <i>0,41</i>	5,61 <i>0,53</i>	4,22 <i>0,47</i>	6,17 <i>0,62</i>	6,61 <i>0,34</i>	6,99 <i>0,45</i>	4,85 <i>0,46</i>
0,1	4,80 <i>0,30</i>	2,37 <i>0,43</i>	3,08 <i>0,50</i>	4,48 <i>0,40</i>	3,35 <i>0,41</i>	3,85 <i>0,45</i>	4,89 <i>0,52</i>	5,01 <i>0,41</i>	5,33 <i>0,52</i>	4,09 <i>0,46</i>	6,00 <i>0,61</i>	6,58 <i>0,34</i>	6,77 <i>0,44</i>	4,66 <i>0,45</i>
0,2	4,77 <i>0,30</i>	2,28 <i>0,43</i>	2,91 <i>0,49</i>	4,37 <i>0,40</i>	3,32 <i>0,41</i>	3,88 <i>0,45</i>	4,63 <i>0,51</i>	4,85 <i>0,40</i>	5,06 <i>0,51</i>	3,90 <i>0,45</i>	5,69 <i>0,59</i>	6,38 <i>0,34</i>	6,74 <i>0,44</i>	4,52 <i>0,44</i>
0,3	4,73 <i>0,30</i>	2,11 <i>0,41</i>	2,82 <i>0,48</i>	4,29 <i>0,39</i>	3,51 <i>0,42</i>	4,06 <i>0,46</i>	4,31 <i>0,49</i>	4,68 <i>0,39</i>	4,43 <i>0,48</i>	4,12 <i>0,46</i>	5,67 <i>0,59</i>	6,07 <i>0,33</i>	6,63 <i>0,44</i>	4,42 <i>0,43</i>
0,4	4,58 <i>0,29</i>	2,45 <i>0,44</i>	2,69 <i>0,47</i>	4,28 <i>0,39</i>	3,63 <i>0,43</i>	4,21 <i>0,47</i>	4,28 <i>0,49</i>	4,61 <i>0,39</i>	4,64 <i>0,49</i>	4,02 <i>0,46</i>	5,53 <i>0,59</i>	5,97 <i>0,33</i>	6,60 <i>0,44</i>	4,42 <i>0,44</i>
0,5	4,59 <i>0,29</i>	2,41 <i>0,44</i>	2,61 <i>0,46</i>	4,04 <i>0,38</i>	3,55 <i>0,42</i>	4,18 <i>0,47</i>	4,25 <i>0,49</i>	4,40 <i>0,38</i>	4,60 <i>0,48</i>	4,14 <i>0,46</i>	5,71 <i>0,59</i>	5,93 <i>0,32</i>	6,52 <i>0,43</i>	4,38 <i>0,43</i>
0,6	4,77 <i>0,30</i>	2,74 <i>0,47</i>	2,87 <i>0,48</i>	4,12 <i>0,39</i>	4,05 <i>0,45</i>	4,12 <i>0,46</i>	4,10 <i>0,48</i>	4,33 <i>0,38</i>	4,51 <i>0,48</i>	4,24 <i>0,47</i>	5,66 <i>0,59</i>	6,06 <i>0,33</i>	6,25 <i>0,43</i>	4,45 <i>0,44</i>
0,7	4,80 <i>0,30</i>	2,91 <i>0,48</i>	3,04 <i>0,50</i>	4,05 <i>0,38</i>	4,13 <i>0,45</i>	4,49 <i>0,48</i>	4,18 <i>0,48</i>	4,37 <i>0,38</i>	4,70 <i>0,49</i>	4,29 <i>0,47</i>	5,67 <i>0,59</i>	6,17 <i>0,33</i>	6,60 <i>0,44</i>	4,57 <i>0,44</i>
0,8	5,18 <i>0,31</i>	3,38 <i>0,52</i>	3,52 <i>0,53</i>	4,49 <i>0,40</i>	4,17 <i>0,46</i>	4,80 <i>0,50</i>	4,61 <i>0,51</i>	4,26 <i>0,38</i>	5,39 <i>0,52</i>	4,66 <i>0,49</i>	5,98 <i>0,61</i>	6,30 <i>0,33</i>	6,93 <i>0,45</i>	4,90 <i>0,46</i>
0,9	5,45 <i>0,32</i>	4,22 <i>0,57</i>	3,34 <i>0,52</i>	4,37 <i>0,40</i>	4,80 <i>0,49</i>	4,76 <i>0,50</i>	4,55 <i>0,50</i>	5,28 <i>0,42</i>	5,78 <i>0,54</i>	5,09 <i>0,51</i>	5,99 <i>0,61</i>	6,68 <i>0,34</i>	7,66 <i>0,47</i>	5,23 <i>0,48</i>
1	6,00 <i>0,33</i>	4,43 <i>0,59</i>	3,43 <i>0,53</i>	4,69 <i>0,41</i>	5,77 <i>0,53</i>	5,86 <i>0,55</i>	5,25 <i>0,54</i>	5,60 <i>0,43</i>	6,34 <i>0,56</i>	5,89 <i>0,55</i>	6,47 <i>0,63</i>	7,56 <i>0,36</i>	8,25 <i>0,48</i>	5,81 <i>0,50</i>

Tabell 11. Fattigdomsmålet P₀ (andelen attige) blant personer på frå 20 år til til og med 64 år ved fattigdomsgrensa 50 prosent av av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0	9,18 0,25	10,15 0,51	9,16 0,48	10,02 0,36	9,12 0,41	9,42 0,42	12,30 0,50	12,55 0,36	13,34 0,47	14,45 0,49	13,54 0,51	15,10 0,28	14,40 0,35	11,75 0,41
0,1	7,76 0,23	8,59 0,48	7,79 0,45	8,58 0,34	7,43 0,37	7,81 0,38	10,31 0,46	10,59 0,34	11,36 0,44	12,69 0,46	11,82 0,48	13,37 0,26	12,86 0,33	10,07 0,39
0,2	6,61 0,22	7,20 0,44	6,55 0,42	7,51 0,32	6,37 0,34	6,34 0,35	9,08 0,44	9,21 0,32	9,97 0,41	11,27 0,44	10,69 0,46	11,74 0,25	11,46 0,32	8,77 0,36
0,3	5,89 0,21	6,24 0,41	5,78 0,39	6,51 0,30	5,77 0,33	5,47 0,32	8,02 0,41	8,19 0,30	8,96 0,39	10,13 0,42	9,57 0,44	10,56 0,24	10,27 0,30	7,80 0,34
0,4	5,33 0,20	5,61 0,39	5,00 0,37	5,88 0,28	5,03 0,31	4,92 0,31	6,89 0,39	7,32 0,29	7,81 0,37	8,87 0,39	8,36 0,41	9,37 0,23	9,28 0,29	6,90 0,33
0,5	4,68 0,18	4,73 0,36	4,11 0,33	5,29 0,27	4,33 0,29	4,17 0,28	6,07 0,36	6,57 0,27	6,92 0,35	8,11 0,38	7,41 0,39	8,51 0,22	8,40 0,28	6,10 0,30
0,6	4,20 0,18	4,07 0,34	3,55 0,31	4,47 0,25	3,87 0,27	3,88 0,27	5,23 0,34	6,00 0,26	6,42 0,34	7,30 0,36	6,52 0,37	7,83 0,21	7,63 0,26	5,46 0,29
0,7	3,74 0,17	3,50 0,31	3,19 0,30	3,81 0,23	3,74 0,27	3,90 0,28	4,73 0,32	5,22 0,24	5,60 0,32	6,56 0,34	5,44 0,34	6,92 0,20	6,90 0,25	4,87 0,27
0,8	3,57 0,16	3,43 0,31	3,11 0,29	3,41 0,22	3,05 0,24	3,54 0,26	4,40 0,31	4,51 0,23	4,93 0,30	6,08 0,33	5,09 0,33	6,34 0,19	6,29 0,24	4,44 0,26
0,9	3,50 0,16	3,34 0,31	2,70 0,27	3,34 0,22	2,91 0,24	3,41 0,26	4,22 0,31	4,47 0,23	4,66 0,29	5,97 0,33	4,77 0,32	6,06 0,19	6,00 0,24	4,26 0,26
1	3,61 0,16	3,26 0,30	2,55 0,27	3,40 0,22	3,03 0,24	3,62 0,27	4,32 0,31	4,39 0,22	4,62 0,29	5,72 0,32	4,50 0,31	5,99 0,18	5,96 0,24	4,23 0,26

Tabell 12. Fattigdomsmålet P₀ (andelen fattige) blant personar på 65 år og over ved fattigdomsgrensa 50 prosent av av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0	46,82 <i>0,93</i>	52,75 <i>1,59</i>	49,25 <i>1,54</i>	50,13 <i>1,32</i>	51,76 <i>1,50</i>	51,02 <i>1,48</i>	50,96 <i>1,63</i>	49,40 <i>1,14</i>	46,73 <i>1,45</i>	49,14 <i>1,44</i>	49,69 <i>1,61</i>	49,96 <i>0,82</i>	46,94 <i>1,05</i>	49,58 <i>1,35</i>
0,1	42,00 <i>0,92</i>	46,90 <i>1,58</i>	45,37 <i>1,53</i>	45,45 <i>1,31</i>	46,82 <i>1,50</i>	45,99 <i>1,48</i>	45,32 <i>1,62</i>	44,93 <i>1,13</i>	40,63 <i>1,42</i>	44,14 <i>1,43</i>	44,39 <i>1,60</i>	45,96 <i>0,82</i>	43,12 <i>1,04</i>	44,69 <i>1,34</i>
0,2	36,64 <i>0,90</i>	41,35 <i>1,56</i>	40,23 <i>1,51</i>	41,17 <i>1,30</i>	41,90 <i>1,48</i>	39,73 <i>1,45</i>	39,68 <i>1,59</i>	38,82 <i>1,11</i>	34,56 <i>1,38</i>	38,45 <i>1,40</i>	39,47 <i>1,57</i>	41,28 <i>0,81</i>	37,89 <i>1,02</i>	39,32 <i>1,31</i>
0,3	31,24 <i>0,86</i>	34,57 <i>1,51</i>	32,86 <i>1,45</i>	35,62 <i>1,26</i>	36,77 <i>1,45</i>	35,32 <i>1,42</i>	34,44 <i>1,55</i>	33,45 <i>1,08</i>	30,05 <i>1,33</i>	34,21 <i>1,37</i>	33,48 <i>1,51</i>	36,67 <i>0,79</i>	32,99 <i>0,99</i>	33,97 <i>1,27</i>
0,4	25,58 <i>0,81</i>	27,99 <i>1,43</i>	27,34 <i>1,37</i>	31,48 <i>1,23</i>	31,57 <i>1,40</i>	30,56 <i>1,37</i>	27,90 <i>1,46</i>	27,56 <i>1,02</i>	24,23 <i>1,24</i>	27,86 <i>1,29</i>	27,74 <i>1,44</i>	31,13 <i>0,76</i>	27,23 <i>0,94</i>	28,32 <i>1,21</i>
0,5	18,76 <i>0,73</i>	20,03 <i>1,27</i>	20,55 <i>1,24</i>	24,07 <i>1,13</i>	25,71 <i>1,31</i>	25,52 <i>1,29</i>	22,68 <i>1,36</i>	20,08 <i>0,91</i>	19,03 <i>1,14</i>	21,71 <i>1,19</i>	21,31 <i>1,31</i>	24,70 <i>0,71</i>	21,59 <i>0,87</i>	21,98 <i>1,11</i>
0,6	12,13 <i>0,61</i>	13,56 <i>1,09</i>	13,96 <i>1,07</i>	16,94 <i>0,99</i>	18,89 <i>1,17</i>	17,52 <i>1,13</i>	11,39 <i>1,03</i>	11,81 <i>0,74</i>	12,04 <i>0,94</i>	14,36 <i>1,01</i>	15,47 <i>1,16</i>	18,00 <i>0,63</i>	15,20 <i>0,76</i>	14,71 <i>0,95</i>
0,7	5,25 <i>0,42</i>	3,80 <i>0,61</i>	3,64 <i>0,58</i>	9,97 <i>0,79</i>	13,31 <i>1,02</i>	11,56 <i>0,95</i>	5,71 <i>0,75</i>	6,41 <i>0,56</i>	3,67 <i>0,54</i>	6,35 <i>0,70</i>	6,67 <i>0,80</i>	9,31 <i>0,48</i>	8,51 <i>0,59</i>	7,24 <i>0,68</i>
0,8	4,61 <i>0,39</i>	3,39 <i>0,57</i>	3,34 <i>0,55</i>	3,05 <i>0,45</i>	4,95 <i>0,65</i>	3,32 <i>0,53</i>	1,23 <i>0,36</i>	0,92 <i>0,22</i>	1,07 <i>0,30</i>	2,20 <i>0,42</i>	1,93 <i>0,44</i>	2,19 <i>0,24</i>	1,49 <i>0,26</i>	2,59 <i>0,41</i>
0,9	3,77 <i>0,36</i>	3,03 <i>0,54</i>	2,86 <i>0,51</i>	2,06 <i>0,37</i>	3,38 <i>0,54</i>	2,05 <i>0,42</i>	0,83 <i>0,30</i>	0,92 <i>0,22</i>	0,83 <i>0,26</i>	1,60 <i>0,36</i>	1,59 <i>0,40</i>	1,60 <i>0,21</i>	1,29 <i>0,24</i>	1,99 <i>0,36</i>
1	3,25 <i>0,33</i>	2,62 <i>0,51</i>	2,67 <i>0,50</i>	1,08 <i>0,27</i>	2,09 <i>0,43</i>	0,82 <i>0,27</i>	0,83 <i>0,30</i>	0,85 <i>0,21</i>	0,84 <i>0,26</i>	1,23 <i>0,32</i>	1,25 <i>0,36</i>	1,40 <i>0,19</i>	1,22 <i>0,23</i>	1,55 <i>0,32</i>

Vedlegg 4

Tabellar over fattigdomsmålet P_0 etter hushaldstypar frå og med 1982 til og med 1995 for ekvivalensskalane $M = (s_v + 0,75s_b)^\theta$. $\theta = 0$ tyder ingen stordriftsfordelar ved å dele hushald (to einslege har dei same utgiftene som to som bur i lag), $\theta = 1$ tyder hundre prosent stordriftsfordelar ved å dele hushald (to som bur i lag har dei same utgiftene som ein einsleg). Den mest brukte ekvivalensskalaen er $\theta = 0,5$. Barn under 16 år er vekta 75 prosent av vaksne.

Tabell 13. Fattigdomsmålet P_0 , (andelen fattige) blant Einslege under 45 år (HT1) ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	28,01 1,82	27,80 2,78	25,89 2,63	36,97 2,67	31,91 3,04	29,59 2,79	39,58 3,02	37,22 2,02	35,49 2,60	40,20 2,71	41,81 3,04	44,02 1,39	47,14 1,87	35,82 2,49
0,5	18,45 1,57	17,76 2,37	16,80 2,25	25,36 2,40	21,28 2,67	16,10 2,25	25,64 2,69	26,61 1,84	25,81 2,37	28,86 2,50	27,09 2,74	32,32 1,31	33,38 1,77	24,27 2,21
0,8	12,36 1,34	11,58 1,99	12,81 2,01	16,50 2,05	12,77 2,18	10,86 1,90	17,45 2,34	19,30 1,65	19,31 2,14	23,05 2,33	20,74 2,50	24,00 1,20	24,41 1,61	17,32 1,94

Tabell 14. Fattigdomsmålet P_0 , (andelen fattige) blant Einslege 45-64 år (HT2) ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	34,6 2,2	35,5 3,4	37,1 3,4	35,5 3,6	35,3 3,9	32,4 3,9	31,9 3,9	37,4 3,0	41,5 3,8	38,0 3,5	38,8 3,9	36,7 1,9	32,6 2,5	35,9 3,3
0,5	19,0 1,8	19,0 2,8	19,0 2,7	18,6 2,9	18,7 3,2	15,5 3,0	15,9 3,1	20,4 2,5	20,9 3,2	18,5 2,8	18,4 3,1	20,7 1,6	18,8 2,1	18,7 2,7
0,8	7,8 1,2	7,0 1,8	8,8 2,0	2,8 1,2	5,3 1,8	2,0 1,2	3,6 1,6	4,9 1,3	4,8 1,7	2,9 1,2	5,1 1,8	8,5 1,1	6,0 1,3	5,3 1,5

Tabell 15. Fattigdomsmålet P_0 , (andelen fattige) blant Einslege 65 år og over (HT3) ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	72,50 1,50	73,93 2,14	77,98 2,10	77,81 2,08	74,85 2,35	73,04 2,39	74,03 2,50	75,46 1,76	71,07 2,52	73,11 2,40	75,08 2,55	78,13 1,19	74,91 1,72	74,76 2,09
0,5	40,63 1,65	39,57 2,38	42,38 2,50	48,88 2,50	49,12 2,70	48,12 2,69	46,10 2,84	40,17 2,01	42,00 2,74	42,48 2,67	44,04 2,93	49,12 1,44	43,70 1,97	44,33 2,39
0,8	8,87 0,95	5,21 1,08	6,40 1,24	3,49 0,92	4,39 1,11	1,45 0,64	2,27 0,85	0,84 0,37	0,48 0,38	2,51 0,85	2,66 0,95	3,46 0,53	1,13 0,42	3,32 0,79

Tabell 16. Fattigdomsmålet P₀, (andelen fattige) blant Par utan ugifte heimebuande bar, Eldste person under 45 år (HT4) ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	4,15	6,67	3,06	8,38	3,16	3,42	7,06	10,26	5,96	12,07	14,80	13,17	9,60	7,83
	0,70	1,69	1,14	1,15	0,98	1,06	1,58	1,25	1,55	1,92	2,15	0,94	1,14	1,33
0,5	1,92	3,51	1,02	6,37	1,90	3,42	7,06	8,89	4,95	10,26	12,49	10,90	8,37	6,24
	0,48	1,25	0,66	1,01	0,77	1,06	1,58	1,18	1,42	1,79	2,00	0,87	1,07	1,16
0,8	1,49	1,93	1,02	4,02	1,27	3,42	4,01	6,84	4,22	10,11	8,02	8,18	7,74	4,79
	0,43	0,93	0,66	0,81	0,63	1,06	1,21	1,04	1,32	1,77	1,65	0,76	1,03	1,02

Tabell 17. Fattigdomsmålet P₀, (andelen fattige) blant Par utan ugifte heimebuande bar, Eldste person 45-64 år (HT5) ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	2,87	5,54	2,81	1,62	2,78	1,48	2,05	0,69	0,82	2,68	2,89	2,03	2,20	2,34
	0,47	1,26	0,92	0,48	0,79	0,52	0,69	0,28	0,39	0,66	0,77	0,31	0,37	0,61
0,5	1,90	3,69	1,56	1,35	2,31	0,74	0,12	0,69	0,57	1,86	2,36	1,31	1,49	1,53
	0,39	1,04	0,69	0,44	0,72	0,37	0,17	0,28	0,32	0,55	0,69	0,25	0,31	0,48
0,8	1,13	2,46	1,56	0,54	1,39	0,37	0,12	0,46	0,29	1,32	1,73	1,21	0,80	1,03
	0,30	0,85	0,69	0,28	0,56	0,26	0,17	0,23	0,23	0,46	0,60	0,24	0,23	0,39

Tabell 18. Fattigdomsmålet P₀, (andelen fattige) blant Par utan ugifte heimebuande bar, Eldste person 65 år og over (HT6) ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	16,40	17,52	20,21	19,33	23,77	20,78	14,37	13,22	11,51	13,99	16,14	12,05	12,43	16,29
	0,90	1,65	1,68	1,22	1,67	1,51	1,37	0,92	1,10	1,15	1,39	0,63	0,77	1,23
0,5	5,48	5,71	8,44	8,69	11,73	11,63	4,89	5,50	4,02	6,92	6,09	4,99	6,02	6,93
	0,56	1,01	1,16	0,87	1,26	1,19	0,84	0,62	0,68	0,84	0,90	0,42	0,55	0,84
0,8	1,91	2,29	1,58	2,84	6,17	4,43	0,61	0,59	1,07	1,97	1,71	0,93	1,39	2,11
	0,33	0,65	0,52	0,51	0,95	0,77	0,30	0,21	0,35	0,46	0,49	0,18	0,27	0,46

Tabell 19. Fattigdomsmålet P_0 , (andelen fattige) blant Par med små barn (Yngste heimebuande barn 0-6 år)(HT7) ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	1,67 0,18	2,29 0,42	1,38 0,30	1,73 0,24	1,63 0,29	2,63 0,35	3,12 0,42	2,46 0,26	3,11 0,35	4,29 0,40	3,34 0,37	3,49 0,21	3,09 0,25	2,63 0,31
0,5	1,67 0,18	2,93 0,47	1,66 0,33	2,27 0,27	1,74 0,30	3,75 0,42	3,49 0,45	2,57 0,27	4,03 0,40	4,50 0,41	4,01 0,41	3,87 0,22	3,60 0,26	3,08 0,34
0,8	2,87 0,24	3,70 0,53	2,42 0,40	3,33 0,33	3,67 0,43	5,68 0,51	5,25 0,54	3,57 0,32	5,06 0,44	5,38 0,45	5,31 0,46	4,83 0,24	4,93 0,31	4,31 0,40

Tabell 20. Fattigdomsmålet P_0 , (andelen fattige) blant Par med store barn (Yngste heimebuande barn 7-19 år) (HT8) ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	0,68 0,10	0,84 0,21	0,84 0,21	0,32 0,08	0,76 0,15	0,37 0,11	1,36 0,23	0,90 0,13	0,86 0,16	1,28 0,19	1,11 0,20	1,73 0,14	1,69 0,17	0,98 0,16
0,5	0,83 0,11	0,84 0,21	0,84 0,21	0,38 0,09	1,25 0,19	0,59 0,14	1,36 0,23	0,90 0,13	1,01 0,17	1,76 0,23	1,22 0,21	1,98 0,15	2,08 0,19	1,16 0,17
0,8	1,31 0,13	1,39 0,27	1,71 0,30	0,67 0,12	1,66 0,22	1,32 0,21	1,87 0,27	1,36 0,16	2,21 0,25	2,39 0,26	1,54 0,24	2,42 0,16	2,48 0,21	1,72 0,22

Tabell 21. Fattigdomsmålet P_0 , (andelen fattige) blant Par med vaksne barn (Yngste heimebuande barn 20 år og over) (HT9) ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	0,57 0,19	0,84 0,48	0,82 0,46	1,14 0,32	0,39 0,21	1,50 0,41	0,39 0,22	0,75 0,21	0,43 0,17	0,58 0,20	0,23 0,14	1,06 0,17	1,16 0,23	0,76 0,26
0,5	0,57 0,19	0,84 0,48	0,82 0,46	2,05 0,42	0,39 0,21	1,89 0,46	0,39 0,22	0,94 0,23	0,46 0,17	0,62 0,20	0,46 0,19	1,35 0,19	1,68 0,27	0,96 0,28
0,8	0,78 0,22	0,84 0,48	0,82 0,46	2,05 0,42	0,39 0,21	1,89 0,46	0,39 0,22	0,94 0,23	0,97 0,25	1,10 0,27	0,46 0,19	1,35 0,19	1,84 0,28	1,06 0,30

Tabell 22. Fattigdomsmålet P₀, (andelen fattige) blant Par med voksne barn (Yngste heimebuande barn 20 år og over) (HT10) ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av voksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	32,92	18,52	26,46	35,56	25,35	26,15	31,17	35,64	32,15	25,05	32,80	25,75	25,96	28,73
	1,44	2,24	2,82	2,51	2,53	2,58	1,75	2,12	2,55	2,51	2,64	1,28	1,67	2,20
0,5	30,07	13,80	21,50	27,38	20,26	21,25	24,07	26,97	23,57	18,97	28,10	17,88	20,14	22,61
	1,41	1,99	2,63	2,33	2,33	2,40	1,62	1,96	2,32	2,27	2,52	1,12	1,53	2,03
0,8	25,40	14,14	13,65	20,74	15,03	20,44	17,56	15,84	14,69	6,97	16,97	13,31	14,00	16,06
	1,34	2,01	2,20	2,12	2,07	2,37	1,44	1,61	1,94	1,47	2,11	0,99	1,33	1,77

Vedlegg 5

Tabellar over fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt ved ulike inntektsomgrep og ulike ekvivalensskaer frå 1982 til og med 1995.

Tabell 23. Fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining. Barn er vekta 0,75 av vaksne

	År												
	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
0	62373	74838	81479	94723	106743	112390	113840	119212	126216	129802	134078	130923	135760
0,1	55523	66814	73426	84860	95328	100522	101806	107066	113015	116241	120161	117856	122155
0,2	49774	59844	65652	75914	85532	90095	91202	95575	101118	104560	107972	105992	109741
0,3	44583	53495	58536	68030	77031	80895	81643	85651	90653	93700	96507	95687	98860
0,4	40063	48003	52746	61138	69134	73005	73161	76979	81204	84371	86867	86397	89479
0,5	36033	43343	47630	54850	62033	65607	66077	69610	73546	76304	78750	78091	81395
0,6	32464	39173	42813	49223	55906	59203	59421	62960	66543	68848	70905	70531	73558
0,7	29169	35186	38480	44543	50405	53128	53764	56711	60155	62618	63647	63971	66483
0,8	26159	31561	34781	40038	44880	47658	48203	50912	54274	56361	57401	57629	60083
0,9	23485	28559	31184	35834	40047	42575	43787	45980	48699	50990	51658	52053	54204
1	21092	25673	28074	32192	35961	38297	39350	41419	43797	45831	46519	46972	48942

Tabell 24. Fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av disponibel inntekt per forbrukseining. Barn er vekta 0,75 av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	19912	1993	1994	1995
0,1	55667	64840	70265	79196	86778	89945	89975	96078	101802	105729	113609	115725	121104
0,1	49893	58139	62810	70934	77943	80578	80874	86264	91232	94970	101830	104036	111489
0,2	44535	52218	56098	63610	69829	72374	72776	77708	81805	85382	92155	93979	101951
0,3	40053	47173	50824	57350	62678	65020	65876	70005	73761	77055	83233	85118	93721
0,4	36294	42708	45751	51656	56480	58517	59553	63090	66647	69953	74668	76881	86446
0,5	32743	38418	41314	46478	51104	52933	53804	57205	60637	63260	67542	69452	79667
0,6	29492	34675	37170	41976	46299	47959	48567	51855	54835	57321	61199	63019	73546
0,7	26568	31045	33456	37818	41635	43351	44041	47058	49793	51961	55068	57190	68004
0,8	23894	27855	30122	34104	37516	39084	39872	42443	44931	47170	49958	51772	62750
0,9	21377	25189	27278	30604	33633	35203	36164	38407	40612	42917	45052	46806	57602
1	19276	22791	24744	27595	30149	31681	32995	34914	36855	38891	40853	42567	52833

**Tabell 25. Fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining.
Barn er vekta 0,25 av voksne**

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	19912	1993	1994	1995
0,2	51866	61984	68583	78791	88824	93862	94718	99445	104842	108620	111983	110038	114114
0,5	39748	47487	52522	60334	67723	71608	71996	76331	80599	83467	85709	85437	88699
0,8	30452	36509	40160	45854	51530	55024	55703	58515	61946	64911	65800	66560	69506

**Tabell 26. Fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av disponibel inntekt per forbrukseining.
Barn er vekta 0,25 av voksne**

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	19912	1993	1994	1995
0,2	46699	54386	58891	66080	72700	75114	75664	80936	84973	88394	94959	97334	101951
0,5	35939	41690	45350	51133	55720	57957	58631	62229	65900	68726	73948	76124	79667
0,8	27639	32360	34808	39032	42651	44649	45449	48254	51242	53475	57234	59778	62750

Vedlegg 6

Tabellar over andelen fattige i ulike typar hushald i forhold til det totale talet på fattige for dei tre mest brukte ekvivalensskalaene.

Tabell 27. Andelen fattige Einslege under 45 år (HT1) i forhold til talet på fattige totalt ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	9,94	10,33	10,22	15,17	12,17	12,91	18,02	18,51	21,93	22,47	20,09	24,15	28,23	17,24
0,5	10,08	11,37	11,38	15,58	12,04	10,15	17,95	20,72	24,24	24,11	19,53	26,19	29,15	17,88
0,8	10,67	13,86	17,58	21,63	14,27	12,71	24,74	31,73	34,56	38,24	29,31	37,69	38,19	25,01

Tabell 28. Andelen fattige blant Einslege 45-65 år (HT2) i forhold til talet på fattige totalt ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	9,88	10,19	10,90	7,90	8,60	7,84	7,71	8,56	10,87	9,92	9,99	9,37	7,65	9,18
0,5	8,37	9,39	9,59	6,19	6,74	5,43	5,91	7,31	8,27	7,11	7,16	7,96	6,37	7,37
0,8	5,41	6,47	8,98	2,00	3,80	1,32	2,72	3,72	3,33	1,87	3,82	6,51	3,65	4,12

Tabell 29. Andelen fattige)blant Einslege 65 år og over (HT3) i forhold til talet på fattige totalt ved fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	37,78	44,78	43,66	39,11	41,55	41,18	39,83	38,83	34,88	36,40	35,39	37,50	33,26	38,78
0,5	24,84	35,33	35,41	32,03	34,15	31,24	27,17	22,72	22,99	25,16	27,75	29,83	22,33	28,53
0,8	11,24	10,16	12,47	5,61	7,13	2,19	3,81	1,43	0,59	3,52	3,67	4,84	1,23	5,22

Tabell 30. Andelen fattige blant Par utan ugifte heimebuande barn (eldste person under 45 år) (HT4) i forhold til talet på fattige totalt ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	1,38	1,82	0,86	3,13	1,04	1,05	1,87	3,00	1,07	2,72	3,3	3,25	2,17	2,05
0,5	0,98	1,65	0,49	3,57	0,93	1,52	2,88	4,07	1,31	3,46	4,21	3,98	2,74	2,45
0,8	1,20	1,69	1,00	4,81	1,22	2,83	3,31	6,61	2,14	6,72	5,23	5,79	4,55	3,62

Tabell 31. Aandelen fattige blant Par utan ugifte heimebuande barn (eldste person 45-65 år) (HT5) i forhold til talet på fattige totalt ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	1,46	2,58	1,29	0,75	1,25	0,84	0,86	0,30	0,04	0,72	1,06	0,86	1,01	1,00
0,5	1,49	2,97	1,23	0,94	1,55	0,61	0,08	0,47	0,06	0,76	1,28	0,81	1,00	1,02
0,8	1,40	3,70	2,49	0,80	1,83	0,57	0,16	0,66	0,00	1,17	1,81	1,45	0,95	1,31

Tabell 33. Andelen fattige blant Par utan ugifte heimebuande barn (eldste person 65 år og over) (HT6) i forhold til talet på fattige totalt ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	11,35	13,21	16,49	13,66	16,05	15,80	9,52	8,89	6,63	7,39	8,82	6,55	7,54	10,92
0,5	5,83	7,41	11,81	9,20	11,76	12,78	4,98	5,79	3,31	5,46	5,08	3,98	5,31	7,13
0,8	3,21	5,54	4,49	6,41	12,22	9,04	1,26	1,32	1,78	2,88	2,71	1,45	2,28	4,20

Tabell 33. Andelen fattige blant Par med små barn (Yngste heimebuande barn 0 - 6 år) (HT7) i forhold til talet på fattige totalt ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	3,30	4,09	2,87	3,38	3,13	5,58	5,15	4,15	4,74	6,47	5,11	4,96	4,57	4,42
0,5	5,07	9,02	5,90	6,66	4,95	11,52	8,85	6,77	9,17	9,78	9,19	7,82	7,92	7,89
0,8	13,82	21,25	17,46	20,82	20,59	32,40	26,95	19,87	21,91	21,92	23,63	18,76	19,35	21,44

Tabell 34. Andelen fattige blant Par med store barn (Yngste ugifte heimebuande barn 7-19 år) (HT8) i forhold til talet på fattige totalt ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	1,68	2,22	2,15	0,72	2,02	0,93	2,60	1,67	1,21	1,50	1,65	1,31	2,06	1,67
0,5	3,16	3,83	3,69	1,29	4,95	2,15	3,99	2,62	1,84	3,11	2,69	2,05	3,39	2,98
0,8	7,91	11,78	15,21	4,82	12,92	8,93	11,10	8,38	9,09	8,53	6,59	4,84	7,02	9,01

Tabell 35. Andelen fattige blant Par med vaksne barn (Yngste ugifte heimebuande 20 år og over) (HT9) i forhold til talet på fattige totalt ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	0,29	0,43	0,43	0,63	0,24	0,95	0,21	0,42	0,16	0,05	0,14	0,12	0,40	0,34
0,5	0,44	0,74	0,74	1,69	0,36	1,72	0,33	0,83	0,25	0,08	0,41	0,26	0,82	0,67
0,8	0,95	1,39	1,50	3,60	0,71	3,20	0,67	1,76	1,37	0,59	0,80	0,50	1,66	1,44

Tabell 36. Andelen fattige blant mødre med yngste ugifte heimebuande barn 0-19 år (HT10) i forhold til talet på fattige totalt ved *fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining* i perioden 1982 -1995. Barn er vekta 75 prosent av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Gj.snitt
0,2	17,42	7,89	9,18	12,54	10,17	10,48	12,47	13,57	15,75	9,91	13,74	10,29	11,21	11,89
0,5	24,49	10,13	12,79	14,45	12,06	12,30	14,81	16,08	17,56	11,14	17,73	10,47	12,71	14,36
0,8	32,72	19,40	16,46	23,36	17,67	21,97	21,87	19,94	20,72	7,79	20,86	14,76	15,99	19,50

Vedlegg 7

Fattigdomsgrensene 50 prosent av medianen av inntekt per forbrukseining i det enkelte året ved ulike ekvivalensskalaer og ulike vektingar barn relativt til vaksne.

Fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining. Barn er vekta 0,75 av vaksne

	År													
	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	
0	62373	74838	81479	94723	106743	112390	113840	119212	126216	129802	134078	130923	135760	
0,1	55523	66814	73426	84860	95328	100522	101806	107066	113015	116241	120161	117856	122155	
0,2	49774	59844	65652	75914	85532	90095	91202	95575	101118	104560	107972	105992	109741	
0,3	44583	53495	58536	68030	77031	80895	81643	85651	90653	93700	96507	95687	98860	
0,4	40063	48003	52746	61138	69134	73005	73161	76979	81204	84371	86867	86397	89479	
0,5	36033	43343	47630	54850	62033	65607	66077	69610	73546	76304	78750	78091	81395	
0,6	32464	39173	42813	49223	55906	59203	59421	62960	66543	68848	70905	70531	73558	
0,7	29169	35186	38480	44543	50405	53128	53764	56711	60155	62618	63647	63971	66483	
0,8	26159	31561	34781	40038	44880	47658	48203	50912	54274	56361	57401	57629	60083	
0,9	23485	28559	31184	35834	40047	42575	43787	45980	48699	50990	51658	52053	54204	
1	21092	25673	28074	32192	35961	38297	39350	41419	43797	45831	46519	46972	48942	

Fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av disponibel inntekt per forbrukseining. Barn er vekta 0,75 av vaksne

θ	År													
	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	
0,1	55667	64840	70265	79196	86778	89945	89975	96078	101802	105729	113609	115725	121104	
0,1	49893	58139	62810	70934	77943	80578	80874	86264	91232	94970	101830	104036	111489	
0,2	44535	52218	56098	63610	69829	72374	72776	77708	81805	85382	92155	93979	101951	
0,3	40053	47173	50824	57350	62678	65020	65876	70005	73761	77055	83233	85118	93721	
0,4	36294	42708	45751	51656	56480	58517	59553	63090	66647	69953	74668	76881	86446	
0,5	32743	38418	41314	46478	51104	52933	53804	57205	60637	63260	67542	69452	79667	
0,6	29492	34675	37170	41976	46299	47959	48567	51855	54835	57321	61199	63019	73546	
0,7	26568	31045	33456	37818	41635	43351	44041	47058	49793	51961	55068	57190	68004	
0,8	23894	27855	30122	34104	37516	39084	39872	42443	44931	47170	49958	51772	62750	
0,9	21377	25189	27278	30604	33633	35203	36164	38407	40612	42917	45052	46806	57602	
1	19276	22791	24744	27595	30149	31681	32995	34914	36855	38891	40853	42567	52833	

Fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av inntekt etter skatt per forbrukseining. Barn er vekta 0,25 av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	19912	1993	1994	1995
0,2	51866	61984	68583	78791	88824	93862	94718	99445	104842	108620	111983	110038	114114
0,5	39748	47487	52522	60334	67723	71608	71996	76331	80599	83467	85709	85437	88699
0,8	30452	36509	40160	45854	51530	55024	55703	58515	61946	64911	65800	66560	69506

Fattigdomsgrensa 50 prosent av medianen av disponibel inntekt per forbrukseining. Barn er vekta 0,25 av vaksne

θ	1982	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	19912	1993	1994	1995
0,2	46699	54386	58891	66080	72700	75114	75664	80936	84973	88394	94959	97334	101951
0,5	35939	41690	45350	51133	55720	57957	58631	62229	65900	68726	73948	76124	79667
0,8	27639	32360	34808	39032	42651	44649	45449	48254	51242	53475	57234	59778	62750

Ulikhet og inntektens sammensetning - betydningen av uregistrerte formuesinn- tekter for observert inntektsulikhet

Av

Erik Fjærli

Dette notatet gir en diskusjon av inntektsbegrepet og tar for seg problemer med å observere og måle inntekter, spesielt kapitalinntekter. Gjennom empiriske eksempler viser vi hvordan observert ulikhet kan avhenge av inntektens sammensetning og innslaget av uregistrerte formuesinntekter. Vi finner en klar økning i ulikheten målt ved Gini-koeffisienten når vi legger til grunn en innteksdefinisjon som omfatter anslag på husholdningenes andel av selskapsoverskudd som ikke deles ut som aksjeutbytte, men som holdes tilbake i selskapssektoren og som tilflyter aksjonærene som verdistigning. Når det gjelder leieverdien av egen bolig og annen konsumkapital bidrar denne med omlag 10 prosent av inntektsulikheten. Det har begrenset betydning for nivået på ulikheten hvorvidt man hensyntar bolig mm direkte, med eksplisitte anslag på leieverdien og fradrag for renteutgifter, eller om man som en tilnærming i stedet lar være å trekke fra renteutgifter i inntektsbegrepet.

1. Innledning

Inntektsfordelingsanalyser tar sikte på å beskrive hvordan økonomisk velferd er fordelt mellom husholdninger og/eller individer. Imidlertid kan resultatene av slike analyser være følsomme for hvilket inntektsmål en legger til grunn. Ideelt sett bør en velge en definisjon av inntekt som best mulig samsvarer med det underliggende velferdsbegrep, men i praksis er valg av inntektsmål problematisk. Dels står man overfor måleproblemer, dels møter en problemer av mer teoretisk natur. Dette gjelder for eksempel spørsmålet om verdsettingen av fritid og tid brukt på ulønnet husholdningsproduksjon. Når to personer eller husholdninger bruker ulik tid på å oppnå samme inntekt, er det ikke gitt at de har like stor velferd selv om de eventuelt er registrert med lik inntekt i inntektsstatistikken. Avkastning av konsumkapital, i hovedsak leieverdien av egen bolig, er også et vanskelig punkt. Videre er det forbundet med teoretiske og praktiske problemer å anslå inntekt av næringsvirksomhet i eget firma og avkastningen av finansielle plasseringer i form av aksjer.

Fordi fordelingsanalyser kan gi ulikt resultat avhengig av den innteksdefinisjonen som er valgt, skal en være forsiktig med å trekke sikre konklusjoner av slike undersøkelser. Videre er det nettopp av den grunn av betydning å avdekke hvor følsomme slike fordelingsanalyser er for valg av innteksdefinisjon.

I neste avsnitt drøftes inntektsbegrepet nærmere. Deretter illustrerer vi betydningen for ulikheten av uobserverbare inntekter som aksjeavkastning og leieverdien av egen bolig, gjennom å analysere inntektsulikheten i 1992 og 1995 under alternative innteksdefinisjoner. Til slutt følger en oppsummering.

2. Om inntektsbegrepet

Det er vanskelig å gi en rigorøs innteksdefinisjon, blant annet fordi inntektsbegrepet kan utformes ulikt avhengig av hvilket formål innteksdefinisjonen skal tjene. For eksempel vil det være naturlig å ta skatter og overføringer med i betraktningen når man skal måle det enkelte individs eller den enkelte husholdnings velferd, men naturligvis ikke når man skal måle samfunnets verdiskapning (nasjonalinntekten) i en periode. Richard Goode skriver i *The Economic Definition of Income* (1977): “In national income statistics the primary objective is to estimate the aggregate value of goods and services produced, whereas in individual income accounts the objective is to measure an individual’s (or a family’s) command over economic resources. It should not be expected that the summation of individual incomes, so conceived, will equal national income”.

Men også når man ser bort fra at ulike formål kan kreve ulike innteksdefinisjoner, står man overfor flere alternativer med prinsipielt ulikt innhold. De viktigste bidragene til diskusjonen om inntektsbegrepets innhold har sin opprinnelse i innføringen av inntektsskatt, som naturlig nok krevde en presis og hensiktsmessig definisjon av “inntekt”. For vårt formål er ikke de skattemessige inntektsbegreper spesielt interessante i seg selv. Likevel er disse inntektsbegrepene nært knyttet til nettopp det å fange opp den enkeltes evne til å tilfredsstille de materielle behov, siden inntektsskatten i sin tur er knyttet til ideen om skatt etter evne.

En definisjon som ble framholdt spesielt av Irving Fisher (Fisher 1906, 1937) tar utgangspunkt i distinksjonen mellom eiendom på den ene side og på den annen side den avkastning eiendom gir i form av tjenester. For ikke-varige konsumgoder gir distinksjonen mellom eiendom og avkastning liten mening, fordi anskaffelsen og “avkastningen” faller sammen i tid. For kapitalgjenstander derimot, vil verdien være betinget av de framtidige tjenester som kapitalen gir, og det er forbruket av disse underliggende verdiene som altså er inntekt i følge Fisher. Denne nytte-orienterte innteksdefinisjonen legger faktisk konsum til grunn, ikke konsum*potensialet*. Dette får konsekvenser for hvordan inntekten periodiseres, idet mottatte renter ikke regnes som “inntekt” før de manifesteres i form av konsum. Med Fishers innteksdefinisjon vil tjenestene fra varige kapitalgoder som bolig bli regnet som inntekt med

den årlige leieverdien (disse godene konsumeres altså etterhvert som de “produseres”), mens finansiell sparing og verdiendringer av formuen er unntatt fra inntektsbegrepet (det vil si at dette først medtas i inntektsbegrepet når formuen realiseres som konsum).

Formue øker individets økonomiske og politiske makt og dets sosiale status. Det konsumpotensiale som individet besitter gjennom eiendom og arbeidskraft kan derfor være en mer naturlig innteksdefinisjon enn realisert konsum. Ideelt sett kunne en legge til grunn nåverdien av individets livsinntekt, men dette er i praksis ikke mulig og ulikhetsanalyser baserer seg i alminnelighet på periodiserte inntekter⁹. Et inntektsbegrep som kan føres tilbake til Adam Smith, er formulert av J.R. Hicks (Hicks, 1946) som verdien av det en kan konsumere i løpet av en periode, samtidig som formuen ved utgangen av perioden kan forventes å være uendret. Denne innteksdefinisjonen tar altså utgangspunkt i konsumpotensiale og ikke realisert konsum. Imidlertid involverer Hicks’ inntektsbegrep vanskelige spørsmål om forventninger såvel som varighet (permanentinntekt), og kan derfor være vanskelig å operasjonalisere.

Det inntektsbegrepet som kanskje er mest populært i sammenheng med fordelingsanalyser er det såkalte Schanz-Haig-Simons (SHS) inntektsbegrep (Haig, 1921, Simons, 1938). Dette er eksplisitt utviklet for skatteformål og er således forholdsvis lett å operasjonalisere, med enkelte forenklinger. Denne innteksdefinisjonen er i likhet med Hicks’ mer teoretiske definisjon basert på individets konsumpotensiale. Ved SHS defineres inntekten som summen av konsum og kapitalakkumulasjon i perioden, og som inntekt regnes både penger og alt som kan måles i penger (naturalia mm). Det følger også av definisjonen at rene verdiendringer av formuen skal regnes som inntekt når de påløper.

SHS-definisjonen av inntekt reiser enkelte spørsmål både av begrepsmessig og praktisk karakter. Av de viktigste kan nevnes:

Endringer i prisnivå

Når inntekten måles i penger bør en prinsipielt ta hensyn til endringer i pengeverdien. Inflasjon påvirker såvel reallønn som realverdien av formue (gjeld).

Pensjonsrettigheter

Opptjening av pensjonsrettigheter er en form for (SHS-)inntekt og pensjonsutbetalinger kan ses på som anvendelse av oppsparte midler. I praksis regnes imidlertid pensjonsutbetalinger som inntekt, mens opptjening av rettigheter holdes utenfor. Når det gjelder det norske folketrykksystemet kan dette også forsvares mer prinsipielt, siden det er ikke er noe direkte samsvar mellom den enkeltes innbetalinger og det man henter ut igjen (folketrygden kan altså ses på som en del av skatte- og overførings-systemet).

Renteutgifter

Renteutgifter kan enten være en kostnad forbundet med inntektsvervelse (for eksempel lånefinansiert produksjonskapital eller bolig), eller en konsumutgift (som når man låner for å finansiere en ferietur). Det er imidlertid ikke mulig å skille de to, selv om man iblant gjør det rent formelt. Problemet stikker dypere enn det at bolig- eller næringslån kan brukes til konsumformål: Et bolig- eller næringslån innebærer at det frigjøres midler til konsum og det er derfor egentlig ikke meningsfylt å forsøke å skille renteutgifter etter låneformål. Dette kan eksemplifiseres ved to like husholdninger med en viss egenkapital som kjøper like dyre boliger: Den ene, A, lånefinansierer hele kjøpesummen, den andre, B, bruker egenkapitalen og lånefinansierer resten. Husholdning A vil nå kunne bruke egenkapitalen (nå eller senere) til å kjøpe for eksempel luksusgjenstander eller dra på jordomseiling, mens B evt. vil måtte lånefinansiere dette konsumet. De økonomiske realitetene er som vi ser de samme for begge husholdninger (vi ser her bort fra at lånebetingelsene kan være forskjellige). Man kan vanskelig si at A

⁹ Andersen og Sannames (1998) gir en interessant analyse av ulikhet i simulerte livstidsinntekter. Det vises her at inntektsulikheten blir lavere når en tar hensyn til at en stor del av skatter og overføringer kan betraktes som overføringer over tid for samme individ.

“egentlig” har lånefinansiert konsumet gjennom å oppta boliglån, snarere har de to husholdningene disponert egenkapitalen forskjellig. Dersom man i dette eksempelet definerte A’s renteutgifter som utgift til inntektserviv (til fradrag i inntekt), mens B’s renteutgifter ble klassifisert som en konsumutgift, ville A framstå som fattigere enn B, selv om begge husholdninger kan realisere det samme konsumet. Eksempelet viser at det er vanskelig å tilordne renteutgifter etter formål og at spørsmålet om separasjon av renter til hhv. inntekts erverv og konsum representerer noe mer enn et rent observasjonsproblem. Renteutgifter reduserer det beløpet som er tilgjengelig for annet forbruk. *Alle* renteutgifter bør derfor trekkes fra når en opererer innenfor SHS-begrepet, og de motsvarende kapitalinntekter (inklusive tjenester fra konsumkapital) bør i størst mulig grad tas med på inntektssiden.

Kapitalgevinster og -tap

Når det gjelder kapitalgevinster, skal de i prinsippet regnes som inntekt når de påløper. I praksis møter man imidlertid også her observasjonsproblemer. De fleste skattesystemer bygger på realisasjonsprinsippet i beskatningen av gevinster, dels for at en vil unngå evt. likviditetsproblemer hos skattebetalerne, dels for å lette kapitalbeskatningen. I fordelingsanalyser som bygger på skattedata er en da henvist til å bruke realiserte gevinster eller å imputere en realistisk avkastning. Vi kommer tilbake til dette med bruk av skattedata i empiriske analyser nedenfor.

En interessant problemstilling av mer prinsipiell karakter gjelder virkningen av renteendringer for formuesverdien. En vanlig kilde til kapitalgevinster og -tap er endringer i renten som den framtidige avkastning av formuesgjensstander diskonteres med. Med SHS-definisjonen må disse verdiendringene tas med i inntekten når de påløper, men det kan jo innvendes at dette er galt fordi det ikke har skjedd noen endring i den framtidige inntektsstrømmen som ligger til grunn for den ned-diskonterte verdien. Imidlertid vil det være vanskelig å skille mellom “egentlige” kapitalgevinster (hva nå det måtte være) og de som skyldes renteendringer. Dessuten ville en slik tolkning av kapitalgevinstbegrepet innebære at de som er heldige å investere på et tidspunkt da renten er høy ikke skal regnes som heldigere stilt enn de som investerte da renten var lav, og som har betalt mer for den samme investeringen.

Inntekt av egen bolig og andre varige goder

For leietakere vil konsumet av boligjenester inngå som en del av inntektens anvendelsesside og redusere det beløpet som er tilgjengelig for annet forbruk. Konsumet av boligjenester vil dermed inngå i inntekten hva enten en legger til grunn opptjente inntekter eller faktiske konsumutgifter som inntektsmål. Imidlertid utgjør selveierboliger og andelsboliger hovedtyngden av boligmassen. Verdien av dette boligkonsumet fanges i beskjeden grad opp i fordelingsanalyser, på grunn av observasjonsproblemer¹⁰. Det har imidlertid også vært vanskelig å etablere forståelse for begrepet “boliginntekt”, først og fremst fordi diskusjonen har vært knyttet til beskatningsspørsmålet. Selv blant skolerte politikere og av og til også blant fagfolk ser man skeptisk på “inntekten av egen bolig”. I Innst. S. nr. 143 fra Finanskomiteen om *boligtaksering og prinsipper for boligbeskatning* slår for eksempel flertallet fast at bolig prinsipielt ikke kan unntas fra beskatning i et system som bygger på skatt etter evne (s.6), mens et mindretall mener at det ikke eksisterer noen “fordel” av å bo i egen bolig. Snarere framhever mindretallet at boligen representerer en økonomisk belastning (s.7).

Utgifter til mat og klær mm, samt mer luksuspreget forbruk innebærer imidlertid også en økonomisk belastning for husholdningen. Samtidig gir forbruket behovstilfredsstillelse og det er jo nettopp forskjeller i forbruk eller forbruksmuligheter vi er interessert i å måle i sammenheng med fordelings-spørsmål. Selv om man eventuelt kan tenke seg grunner til å holde boligen utenfor *skattegrunnlaget*, vil det naturligvis føre galt av sted om man på prinsipielt grunnlag skulle unnlate å ta hensyn til boligens leieverdi når man sammenligner ulike husholdningers materielle levekår¹¹. Dette vil i så fall

¹⁰ De fleste fordelingsstudier bygger på skattbar inntekt. På grunn av skattereglene vil denne ofte avvike fra den reelle markedsinntekten.

¹¹ Vårt syn innebærer naturligvis at leieverdien av egen bolig i *prinsippet* vil måtte inngå som en naturlig del av skattegrunnlaget i et system som bygger på skatt etter evne. Å unnta bolig fra skatt kan eventuelt begrunnes med andre hensyn, som for eksempel likviditetsproblemer hos enkelte, eller rett og slett med at skatt på bolig er lite populært.

innebære at man overser boligens betydning for husholdningenes velferd under ett og boligkapitalens rolle i fordelingen av samfunnets totale ressurser.

3. Empiriske eksempler: Betydningen av bolig- og aksjeformue

I fordelingsstudier er man ofte henvist til å bruke statistikk basert på personlige selvangivelser og dermed skattbar inntekt. Fordi det kan være vanskelig å implementere de teoretiske inntektsbegrepene i praksis, og fordi skattereglene også ivaretar andre hensyn, vil husholdningens skattbare inntekt ofte avvike fra de mer omfattende inntektsbegrepene som vi har referert foran. Aaberge og Aslaksen (1996) viser for eksempel hvordan ulikhet målt ved Gini-koeffisienten avtar når man korrigerer inntektsmålet ved å ta med verdien av husholdningsproduksjonen. Her forsøker en å ta hensyn til tidsbruken på arbeid innen husholdningen, altså utenfor markedet. Riktignok er *verdsettingen* av denne tidsbruken ikke helt uproblematisk, men utgangspunktet er likevel viktig: Arbeid til nytte for seg og sine utenfor markedet bidrar i prinsippet like mye til husholdningens velferd som betalt arbeid i markedet, og når man tar hensyn til at noen husholdninger velger å bruke mer tid til å realisere velferd ved egenproduksjon utenfor markedet framfor lønnet arbeid eller næringsvirksomhet, blir den observerte ulikheten lavere. Et annet forhold av betydning for den observerte ulikheten er hvordan inntekt rapporteres: For eksempel rapporteres inntekt opptjent i aksjeselskaper i *selskapenes* selvangivelser, og blir bare tatt med i personstatistikken i den grad overskuddet manifesteres som aksjeutbytte eller salgsgevinster.

Innenfor rammen av dette notatet skal vi se nærmere på to slike kilder til underrapportering av inntekt i selvangivelsesdata, nemlig *leieverdien av egen bolig* og *annen konsumkapital* og husholdningenes andel av *verdiskapningen i aksjeseksjonssektoren*. Resultatene som publiseres her er delvis hentet fra det pågående forskningsprosjektet *Definisjon og måling av inntekt: Betydningen av eierinntekt og kapitalinntekt* (SSB)¹². Uansett om en legger til grunn *faktisk* konsum eller *konsummuligheter*, er det klart at det å se bort fra boligkapitalen i fordelingsanalyser innebærer at en viktig komponent i husholdningenes materielle levekår faller bort. Når det gjelder hvor stor del av selskapsoverskuddene som kommer til syne i personstatistikken, vil det avhenge av selskapenes utbyttepolitikk og i hvilken grad husholdningene realiserer kursgevinster. Fordi utbytteandelene har økt i de senere år, gir nok mottatte aksjeutbytter et bedre bilde av avkastningen av aksjeplasseringer nå enn tidligere. Ettersom noe av økningen i aksjeutbytte rett og slett bare representerer en synliggjøring av inntekter som har vært der hele tiden, kan det være misvisende å betrakte hele økningen som inntektsøkning for de rikeste.

Mer om leieverdien av egen bolig

FN anbefaler et inntektsbegrep for statistikk- og analyseformål som omfatter leieverdien av egen bolig og der renteutgifter knyttet til næringsvirksomhet og investering i egen bolig trekkes fra (UN, 1977). I FN's anbefalinger inngår leieverdien av bolig i inntektsbegrepet med den antatte markedsleien for tilsvarende bolig minus utgifter til vedlikehold og pantegjeldsrenter.

Når det gjelder praktisk implementering av leieverdien av egen bolig, møter man måleproblemer i forhold til variasjoner i leieverdien som skyldes størrelse, beliggenhet, bomiljø og andre kvalitetsforskjeller. En vanlig måte å imputere leieverdier på er å ta utgangspunkt i den langsiktige leieprisen som vil gjelde i et perfekt marked, som er normal nominell forrentning av kapitalen pluss vedlikeholdsutgifter og evt avskrivninger (minus verdistigning). Deretter trekker en fra lånerenter, vedlikehold og netto verdifall som "utgift til inntekts erverv". En sitter da tilbake med realrenten multiplisert med markedsverdien av boligen minus evt lånerenter, det vil si realrenten multiplisert med boligens egenkapital. Dessverre mangler vi et godt grunnlag for å lage anslag på verdien husholdningenes boligkapital. Ut fra de data som er tilgjengelige, vil en ved beregning av leieverdien måtte ta utgangspunkt i lignings-

¹² Aaberge, Aarbu og Fjærli (1998).

takster og en antakelse om renten på alternative plasseringer. Ligningstakstene er jevnt over mye lavere enn markedsverdiene og en må da blåse opp disse med en faktor for å anslå markedsverdien. Denne faktoren varierer mye fra bolig til bolig og kan være vanskelig å beregne. I Thoresen (1998) benyttes en realrente på 3,5 prosent og en oppblåsingsfaktor for likningstaksten på 4,7. Dette svarer til at ligningstakstene i gjennomsnitt utgjør omlag 21 prosent av boligens markedsverdi. Selv om dette forholdstallet varierer mye, har det vist seg vanskelig å finne sammenhenger som gir grunnlag for bedre estimater for markedsverdien enn det å bruke gjennomsnittsupplåsingsfaktoren.

Blant annet pga. usikkerheten omkring markedsverdiene, er det også vanlig å hensynte leieverdien av bolig ved å la være å trekke fra renteutgifter i inntektsbegrepet (se for eksempel Epland, 1997). Dette kan gi omlag samme resultat som imputering for en husholdning med 100 prosent lånefinansiert bolig¹³, men denne metoden reiser nye problemer: For det første fanger inntektsbegrepet da ikke opp forskjeller i disponibel inntekt mellom husholdninger med ulik grad av egenkapital. For det andre vil en heller ikke fange opp betydningen av renteutgifter i næring for inntektsulikheten om renteutgifter holdes helt utenfor inntektsbegrepet¹⁴. For det tredje vil en overse betydningen av renteendringer for utviklingen av ulikhet over tid. Endelig vil en analyse som ikke eksplisitt tar med leieverdien av egen bolig som egen inntektskomponent ikke kunne fange opp boligkapitalens bidrag til inntektsulikheten i samfunnet.

I de empiriske eksemplene under vil vi forsøksvis bruke begge metodene for å hensynte leieverdien av egen bolig, hytte og annen konsumkapital.

Mer om inntekter opptjent i selskapssektoren

Urealiserte kursgevinster kan utgjøre en stor del av husholdningens formuesvekst, og innenfor et inntektsbegrep som omfatter sparing bør denne formuesøkningen tas med. Kursgevinster kan i stor grad tilskrives at en del av selskapsoverskuddet holdes tilbake i bedriftene. Bak hver krone i mottatt aksjeutbytte kan det derfor ligge store inntekter som ikke blir synliggjort i den offisielle inntektsstatistikken. Begrunnelsen for å medta tilbakeholdte overskudd i inntektsbegrepet er at en krone investert på denne måten i gjennomsnitt vil gi minst en krone i verdistigning på aksjene. Var det ikke slik, ville jo ikke selskapene ha fått gjennomslag i markedet for å holde tilbake deler av overskuddet. Ikke alle vil være enige i at slike påløpte gevinster skal regnes som inntekt. Utgangspunktet vårt er at med et inntektsbegrep som omfatter sparing, kan ikke innteksdefinisjonen være avhengig av individets valg av spareform. Om en overskuddskrone tas ut av selskapet og plasseres i bank, om den reinvesteres i selskapssektoren eller om den holdes tilbake i selskapet, må være uten betydning for inntektsfastsettelsen.

Avkastningen på husholdningenes aksjeformue kan beregnes med utgangspunkt i opplysninger om aksjeformuen og en antatt avkastningsrate (altså en imputering som ved leieverdien av egen bolig), eller beregnes med utgangspunkt i opplysninger om husholdningenes mottatte aksjeutbytte og en antagelse om hvor stort bedriftsoverskudd det skjuler seg bak hver krone som deles ut som utbytte. Andersen et al. (1990) bruker imputering for å finne avkastningen på aksjeformuen. Her skal vi bruke en annen metode, nemlig å blåse opp mottatt aksjeutbytte med en faktor lik den inverse av den totale utbytteandelen i de aksjeselskaper som deler ut utbytte. Dette svarer til å tilordne husholdningene en andel av selskapenes samlede overskudd, ikke bare den delen av overskuddet som deles ut som utbytte. Dersom utbytteandelen for eksempel er 0,2, multipliseres altså de mottatte aksjeutbytter med faktoren $1/0,2=5$ for å fordele de utdelende selskapenes samlede overskudd blant husholdningene. Merk at denne metoden ikke fanger opp avkastningen på aksjer hos husholdninger som ikke mottar aksjeutbytte (det vil si overskudd fra selskaper som ikke deler ut utbytte). Bakgrunnen for å bruke denne

¹³ Forenklet sagt framstår da banken som eier av boligen og renteutgiftene representerer husleien.

¹⁴ Statistikkgrunnlaget er ettehvært blitt bedre på dette punktet, men fremdeles er det ikke mulig å skille ut næringsrenter i primærnæring.

metoden er at den fokuserer på endringen i utbytteatferd som har skjedd i forbindelse med skattereformen av 1992: I 1991 utgjorde aksjeutbyttet under halvparten av det samlede overskuddet i de selskapene som hadde positivt aksjeutbytte. I 1992 steg forholdstallet mellom samlet utbytte og samlet overskudd til 0,96¹⁵. I 1994 var forholdet omlag 1 og i 1995 faktisk litt i overkant av 1. Samtidig har overskuddet i selskapssektoren økt kraftig, og grunnlaget for aksjeutbyttene er blitt større. Selv om denne måten å anslå avkastning av aksjer på er enkel og ganske grov, og dessuten gir et litt ufullstendig bilde av inntektsforhold knyttet til aksjeinvesteringer, vil den likevel illustrere effekten av to prinsipielt helt forskjellige årsaker til økningen i registrerte inntekter i inntektsstatistikken for husholdninger.

Vi benytter ulike oppblåsningsfaktorer for småselskaper med et stort innslag av “eget firma” og for store foretak med et stort innslag av børsnoterte selskaper¹⁶. Den delen av selskapenes årsoverskudd som settes av til aksjeutbytte kommer til syne i mottakernes selvangivelse året etter regnskapsåret. Dette innebærer at vi bruker selskapenes utbytteandel for 1991 til å korrigere husholdningenes utbytter i 1992 osv.

Ulikhet ved tre forskjellige inntektsdefinisjoner

Tabell 1 viser 3 alternative inntektsdefinisjoner. “DISP 1” svarer til det skattemessige inntektsbegrepet, minus skatt, men der renteutgifter og leieverdien av egen bolig er holdt utenfor. Her antar en altså implisitt at renteutgifter og leieverdier går opp i opp. Videre har vi lagt til skattefrie overføringer som sosialhjelp mm. DISP 1 svarer stort sett til inntektsbegrepet i Epland (1997), som finner en klar økning i ulikhet fra 1986 til 1995, bl.a. også fra 1992. I “DISP 2” har vi lagt til anslag på husholdningenes andel av tilbakeholdte overskudd i selskapssektoren, som altså antas å gi en tilsvarende verdiøkning på aksjene. I “DISP 3” er leieverdier av konsumkapital hensyntatt på en alternativ måte, ved å legge til imputert leieverdi av bolig, hytte og annen konsumkapital og trekke fra renteutgifter. Også her er aksjeutbytte blåst opp med en faktor som gir et anslag på samlet overskudd (i selskaper som deler ut utbytte).

Som nevnt foran, bør en ta hensyn til endringer i pengeverdien i fordelingsanalyser. Endringer i pengeverdien har først og fremst betydning for sammenligninger over tid og for sammenligning av netto kreditorer og netto debitorer. Det er imidlertid ikke alltid klart hvilke formueskomponenter som er inflasjonssikret, og hvilke som ikke er det. Det er heller ikke klart i hvilken grad realendringer i formuesverdiene får umiddelbare følger for husholdningenes økonomi. I de enkle eksemplene her har vi ikke inflasjonskorrigert tallene, unntatt ved beregningen av leieverdien av bolig mm., der det er lagt realrente til grunn. I forhold til de nominelle renteutgifter (og -inntekter) vil altså leieverdien av bolig og konsumkapital bli forholdsvis forsiktig ansatt, dog betraktelig høyere enn den skattemessige boliginntekten. Økningen i konsumprisindeksen var omlag like stor i 1992 og 1995 (hhv. 2,3 og 2,4 prosent).

¹⁵ Inntekts- og formuesundersøkelsen for etterskuddspliktige (SSB).

¹⁶ En forutsetning for å bruke denne oppblåsningsmetoden er at det ikke er systematiske forskjeller mellom husholdningene mht. til utbytteandel i selskapene de har eierinteresser i. Derfor benytter vi ulike faktorer for ulike selskapstyper, i den utstrekning det er grunnlag for det i dataene.

Tabell 1. Innteksdefinisjoner

Inntektstype	DISP 1	DISP 2	DISP 3
Lønnsinntekt	Som på selvangivelsen	Som på selvangivelsen	Som på selvangivelsen
Næringsinntekt	Som på selvangivelsen	Som på selvangivelsen	Som på selvangivelsen
Pensjoner og overføringer	Som på selvangivelsen	Som på selvangivelsen	Som på selvangivelsen
Renteutgifter	Nei	Nei	Som på selvangivelsen
Diverse kapitalinntekter ¹⁾	Som på selvangivelsen	Som på selvangivelsen	Som på selvangivelsen
Leieverdi av konsumkapital²⁾	Nei	Nei	Beregnet
Inntekt av aksjer	Aksjeutbytte som på selvangivelsen	Beregnet andel av selskapsoverskudd	Beregnet andel av selskapsoverskudd
Skatt	Beregnet i skattemodellen LOTTE	Beregnet i skattemodellen LOTTE	Beregnet i skattemodellen LOTTE

¹⁾ Vesentlig renteinntekter. ²⁾ Vesentlig egen bolig.

Det kan være vanskelig å sammenligne inntekter i husholdninger av ulik størrelse og sammensetning. Det er på ingen måte enkelt å sammenligne for eksempel et pensjonistektepar, en barnefamilie og en enslig. En måte å håndtere dette på er å gjøre separate analyser for ulike husholdningstyper. En annen måte er å fordele husholdningsinntekten på husholdningsmedlemmene ved å bruke en såkalt ekvivalensskala, der husholdningsinntekten fordeles på medlemmene etter en bestemt nøkkel: Dersom man ganske enkelt deler husholdningens inntekt på antall husholdningsmedlemmer, teller hver person like mye og det antas implisitt at storhusholdninger har det samme innteksbehovet per hode som enslige. Her har vi dividert inntekten på *kvadratroten av antall husholdningsmedlemmer* (husholdningsinntekten i en 4-personsfamilie blir altså dividert med 2). Denne metoden innebærer altså at en tar hensyn til at det er stordriftsfordeler i husholdningen, slik at en 4-personsfamilie ikke trenger 4 ganger så stor inntekt som en enslig.

Tabell 2 viser disponibel inntekt etter definisjon DISP 3, renteutgifter, imputert leieverdi av bolig og *beregnet* inntekt av utbyttegivende aksjer. Her er husholdningene sortert og delt i 10 like store grupper (desiler) etter disponibel inntekt i hhv. 1992 og 1995.

For inntektsåret 1995 er den beregnede aksjeinntekten satt omtrent lik husholdningens registrerte aksjeutbytte dette året, fordi det utbetalte aksjeutbytte i 1994 var omlag like stort som det samlede selskapsoverskuddet i de utdelende selskapene. I 1991 ble omlag 44 prosent av det samlede overskuddet delt ut som utbytte. Husholdningenes beregnede aksjeinntekt i 1992 framkommer derfor som det observerte aksjeutbyttet ganget med faktoren 2,25.

Som det framgår av tabellen er inntekt av aksjer ekstremt skjevt fordelt, både i 1992 og 1995. Imidlertid utgjør denne inntektskomponenten en relativt liten andel av totalinntekten. Tabell 2 indikerer at selv om en legger til grunn et inntektsbegrep som ikke bare tar med mottatt aksjeutbytte, men også omfatter anslag på husholdningenes andel av ikke-utdelt overskudd, er avkastningen av aksjeplasseringer høyere i 1995 enn i 1992. Inntektsøkningen i den øverste del av inntektsfordelingen er altså ikke bare et utslag av endret utbytteatferd, men skyldes også bedre konjunkturer. Når det gjelder renteutgiftene og imputert leieverdi av bolig mm, utgjør de i gjennomsnitt omlag like mye i 1995. Imidlertid er renteutgiftene jevnere fordelt enn leieverdiene. Husholdningenes renteutgifter var adskillig høyere i 1992, faktisk utgjør nedgangen i renteutgifter omlag halvparten av økningen av disponibel inntekt fra 1992 til 1995. Som en ser av tabellen har dette relativt sett særlig kommet de 3 nederste desilgruppene til gode. Reduserte renteutgifter gjennom lavere utlånsrente og evt lavere gjeld utgjør her omtrent like mye som, eller mer enn hele økningen i disponibel inntekt.

Tabell 2. Desilfordelt husholdningsinntekt per forbruksenhet (DISP 3), renteutgifter, imputerte leieverdier og imputert avkastning av aksjer. Løpende priser

	Disponibel inntekt , DISP 3		Renteutgifter		Leieverdi, bolig, hytte, mm ¹⁷		Inntekt av aksjer (beregnet)	
	1992	1995	1992	1995	1992	1995	1992	1995
ALLE	144169	165133	25286	15397	15225	16939	1267	4610
Desil 1	53112	60015	19709	8399	4221	3143	5	9
2	85964	94680	18906	8461	8071	7714	22	50
3	100426	113770	24115	12078	12432	11676	40	71
4	113905	130558	23063	13377	13584	12862	34	52
5	127718	146015	26738	16306	14194	15378	120	105
6	141392	160913	26003	17022	15786	17538	182	253
7	155915	176537	27019	16489	16345	18874	390	465
8	173694	197300	25485	17557	18991	21373	650	837
9	201640	226810	27129	19848	21877	25600	1118	1491
10	287923	344730	34693	24428	26747	35237	10114	42767

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Inntekts- og formuesundersøkelsen/Skattemodellen LOTTE

Tabell 3 viser ulikheten ved de tre innteksdefinisjonene, målt ved *Gini-koeffisienten* (G). Når alle enhetene i populasjonen har lik inntekt er G lik 0. Ved maksimal ulikhet, det vil si når én enhet har all inntekt i populasjonen og de øvrige har ingenting, blir G lik 1. Hvis det er like mange observasjoner av alle inntekter mellom 0 og største inntekt har vi en uniform inntektsfordeling og G antar verdien 0,5.

I likhet med Epland (1997) finner vi en klar økning i ulikheten målt ved Gini-koeffisienten fra 1992 til 1995, når vi legger til grunn innteksdefinisjon DISP 1. Korrigeres aksjeutbytte for at ikke hele selskapsoverskuddet deles ut (DISP 2), får dette noe større effekt på ulikheten i 1992 enn i 1995. Nivået på ulikheten er større i begge år når en legger til grunn et videre inntektsbegrep, mens økningen i ulikhet fra 1992 til 1995 blir lavere. Det er likevel en klar økning i ulikhet også med innteksdefinisjonen DISP 2.

Tar en hensyn til renteutgifter og leieverdien av bolig og konsumkapital, er den målte ulikheten enda større i begge år. Både renteutgifter og leieverdier er skjevt fordelte. Siden renteutgiftene er negative vil det å medta disse virke negativt på ulikheten, på samme måte som en progressiv skatt. De skjevt fordelte leieverdiene trekker i motsatt retning, og nettoeffekten av denne måten å hensynta konsumkapital på er økt ulikhet.

Som det framgår av tabell 3, har det å utvide aksjeinntekter til å omfatte et anslag på påløpte kursgevinster størst effekt på den observerte ulikheten. Hvordan man tar hensyn til inntekt av bolig mm ser ut til å ha mindre betydning. Som en ser av forholdstallet G3/G2 øker Gini-koeffisienten likevel noe (0,8 prosent) når leieverdier hensyntas eksplisitt som i DISP 3. Alt i alt innebærer utvidelsen av inntektsbegrepet at ulikheten i 1992 øker med en faktor 1,021, eller med 2,1 prosent. I 1995 er effekten noe mindre.

¹⁷ I 1992 var alternativrenten på egenkapital bundet i bolig høyere enn i 1995. Til gjengjeld var boligprisene mye lavere. Vi har valgt å la dette gå opp i opp ved å bruke samme oppblåsningsfaktor for likningstakster og samme realrente ved imputering av leieverdiene.

Tabell 3. Ulikhet ved Gini-koeffisienten under alternative innteksdefinisjoner

	1992	Forholdstall mellom Gini-koeffisientene (1992)		1995	Prosentvis endring 1992-1995
DISP 1	0,238			0,248	4,10
DISP 2	0,241	G2/G1	1,013	0,25	3,90
DISP 3	0,243	G3/G2	1,008	0,252	3,67
		G3/G1	1,021		

Kilde: Statistisk sentralbyrå. *Innteks- og formuesundersøkelsen/skattemodellen LOTTE*
Standardavvikene til Gini-koeffisientene er omlag 0,003.

Det har begrenset betydning for ulikheten *hvordan* man tar hensyn til leieverdien av egen bolig mm. I forhold til det å la være å trekke fra lånerenter i inntekten, gir imputering av leieverdier en økning i Gini-koeffisienten på under 1 prosent. For å få fram betydningen av bolig og annen konsumkapital for inntektsulikheten, er det likevel nødvendig å behandle leieverdien som en egen inntektskomponent og undersøke hvor mye den bidrar til Gini-koeffisienten.

For å gi et mer nyansert bilde av inntektsulikhet enn det som framkommer av et enkelt tall, kan en dekomponere G for å se hvordan ulike inntektstyper bidrar til ulikheten i totalinntekten. Dersom en inntektsart er konsentrert blant de med høyest inntekt, vil den bidra forholdsvis mye til ulikheten. Denne effekten blir sterkere, jo større *inntektsandel* (andel av totalinntekten) vedkommende inntektskomponent utgjør. For å måle hvor en inntektskomponent er lokalisert i fordelingen av totalinntekten bruker vi *interaksjonskoeffisienten*. Interaksjonskoeffisienten til inntektskomponent k (γ_k) ligger mellom -1 og 1 og er et uttrykk for korrelasjonen mellom inntektskomponenten og totalinntekten. En høy γ_k innebærer at inntektstype k er konsentrert i den øverste delen av fordelingen av totalinntekten. Dersom dette er en positiv inntektskomponent vil den da bidra positivt til ulikheten. Tilsvarende bidrar en negativ γ_k negativt til ulikheten. Er γ_k lik 0 er k 's andel av G også lik 0.

Både interaksjonskoeffisienten og inntektsandelen til de forskjellige inntektskomponentene har altså betydning for hvor mye de bidrar til ulikheten. *Ulikhetsandelen* til inntektstype k (k 's andel av G -ulikheten) er lik forholdstallet γ_k/G multiplisert med k 's andel av samlet inntekt. Dersom forholdstallet γ_k/G er lik 1, er inntektstype k fordelt som totalinntekten og k 's andel av ulikheten vil naturlig nok være lik k 's inntektsandel. Ulikhetsandelen til inntektstype k vil øke med høy inntektsandel og/eller når k er fordelt skjevt i rangeringen etter totalinntekt slik at forholdet γ_k/G er høyt.

En kan bli fristet til å bruke interaksjonskoeffisientene og ulikhetsandelene som uttrykk for de ulike inntektsartenes ulikhetsskapende effekt, men dette er ikke helt dekkende: En inntektsart som er lik i kroner for alle enheter vil ha γ_k lik 0 og vil dermed "være nøytral" om en ser på ulikhetsandelen, som vil være 0. Imidlertid vil jo G avta mot 0 dersom denne inntektsarten øker sin andel av totalinntekten. Ønsker man å se hvordan G -ulikheten påvirkes av en liten endring i inntektstype k , er det derfor mer relevant å bruke *elastisiteten i G med hensyn på endringer i k* .

Elastisiten viser den prosentvise endringen i G når inntektskomponent k endres med 1 prosent, for gitte interaksjonskoeffisienter (større endringer i k vil også kunne påvirke dens interaksjonskoeffisient). Elastisiteten er lik ulikhetsandelen til inntektskomponenten minus inntektsandelen. Selv om k er positivt korrelert med totalinntekt, slik at γ_k er positiv og dermed "ulikhetsskapende", vil en kunne få en reduksjon i ulikheten av en økning i k når $\gamma_k < G$. En skjevt fordelt inntektskomponent virker altså utjevne på marginen, når den er mindre skjevt fordelt enn totalinntekten.

For en nærmere innføring i måling av ulikhet vises til Aaberge (1982) og Bojer (1990).

Tabell 4 gjengir de dekomponerte ulikhetsmålene for 1992 og 1995. Dette gir et mer nyansert bilde av betydningen av leieverdier og inntekt av aksjer for inntektsulikheten enn tabell 3.

Tabell 4. Ulikhet i "DISP 3-inntekt" ved Gini-koeffisienten. Dekomponert

Inntektsart	Inntektsandel		Interaksjonskoeffisient		Ulikhetsandel		Elastisitet	
	1992	1995	1992	1995	1992	1995	1992	1995
Lønn	0,93	0,89	0,32	0,34	1,22	1,19	0,28	0,3
Næring	0,13	0,12	0,34	0,4	0,18	0,18	0,05	0,07
Pensj. & overf.	0,20	0,19	-0,07	-0,12	-0,06	-0,1	-0,26	-0,29
Renteutg	-0,18	-0,09	0,08	0,17	-0,06	-0,06	0,12	0,03
Div. kap.innt.	0,07	0,04	0,44	0,49	0,13	0,09	0,06	0,04
Leieverdi	0,11	0,10	0,23	0,29	0,1	0,12	-0,01	0,02
Aksjer	0,01	0,03	0,87	0,95	0,03	0,10	0,02	0,08
Skatt	-0,27	-0,29	0,48	0,46	-0,54	-0,502	-0,27	-0,24

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Inntekts- og formuesundersøkelsen/skattemodellen LOTTE

De mest slående forskjellene på inntektens sammensetning i 1992 og 1995 er at renteutgifter har halvert sin inntektsandel, mens inntekt av aksjer (inklusive tilbakeholdte overskudd) har økt sin andel. Samtidig er renteutgiftene blitt mye skjevare fordelt i fordelingen etter disponibel inntekt i 1995, som vist av interaksjonskoeffisienten. Leieverdiene er mer skjevfordelt enn renteutgiftene, målt ved interaksjonskoeffisienten. Leieverdien av konsumkapital bidrar med 10-12 pst av ulikheten. Det viktigste bidraget til ulikheten kommer fra lønnsinntekten, fordi dette er den klart største inntektskomponenten.

Renteutgiftene er som nevnt skjevare fordelt i rangeringen etter disponibel inntekt i 1995 enn i 1992. Samtidig har renteutgiftenes andel av disponibel inntekt gått kraftig ned. Disse to effektene trekker i hver sin retning, slik at ulikhetsandelen er omlag uendret. Ser vi på elastisiteten kommer det imidlertid fram at en renteøkning (-reduksjon) ville ha gitt en ganske sterk økning (reduksjon) i ulikheten i 1992. I 1995 vil en marginal renteøkning virke omlag nøytralt eller svakt positivt på ulikheten. Den utjevneffekten av ytterligere rentereduksjoner har altså avtatt i takt med at denne inntektskomponentens budsjettandel er blitt lavere. Jo høyere budsjettandel renteutgiftene har, jo mer ulikhetsskapende virker altså en ytterligere renteøkning.

I disse simuleringene har vi brukt realrenten ved beregning av boligkapitalens alternativavkastning. En konsekvent bruk av realrente på alle plasseringsformer og gjeld ville ha påvirket resultatene ytterligere. Spesielt ville renteutgiftenes ulikhetsskapende effekt ha blitt redusert, gjennom lavere inntektsandel.

Inntekt fra aksjeplasseringer bidrar lite til ulikheten i 1992, noe som skyldes at dette er en liten inntektskomponent, om enn svært skjevfordelt. Vår måte å hensynta tilbakeholdte overskudd på innebærer at mottatt aksjeutbytte i 1992 multipliseres med en faktor på 2,25. Selv med en dobling og vel så det av det observerte aksjeutbyttet er inntektsandelen til denne komponenten fremdeles svært lav, i underkant av 1 prosent. Likevel er ulikhetsandelen til aksjeavkastning mye større, hele 3 prosent. I 1995 har dette endret seg. Inntekt av aksjer utgjør nå hele 10 pst av bidraget til Gini-koeffisienten, mens inntektsandelen bare er 3 prosent. Ulikhetsandelen til aksjeavkastning er mye større enn inntektsandelen, både i 1992 og 1995. Dette skyldes at denne inntektskomponenten er svært skjev fordelt i rangeringen etter total inntekt (se forrige avsnitt om måling av inntekt). Som det framgår av elastisiteten til denne inntektskomponenten, vil aksjeavkastning ha mer å si for observert ulikhet i 1995. Små endringer i selskapenes utbyttepolitikk vil altså slå sterkere ut for den observerte ulikheten i 1995 enn i 1992, det vil si at ulikhetsmålet er blitt mer følsomt for verdiskapningens sammensetning på tilbakeholdte og utdelte overskudd.

For å demonstrere dette poenget har vi gjennomført en simulering basert på det tradisjonelle inntektsbegrepet DISP 1 (husholdningenes observerte aksjeutbytte), men der utbytteandelene i selskapssektoren som et eksperiment er tenkt halvert. Dette bringer utbytteandelen ned mot 1992-nivå. Tabell 5 viser at med en utbytteandel noe i overkant av 1992-nivået ville den observerte ulikheten i 1995 ha vært mye lavere. Ulikheten ved dette eksperimentet er faktisk ikke signifikant høyere enn i 1992. Selv om aksjeutbyttet ved denne simuleringen er kraftig redusert i forhold til det faktiske, er det likevel nominelt høyere enn i 1992. Dette betyr at det må ha skjedd andre, utjevne endringer i inntektsforholdene som motvirker effekten av økte aksjeutbytter (reduerte renteutgifter kan være en forklaring). Resultatet av simuleringen viser at selv om mottatte aksjeutbytter på grunn av høye utbytteandeler ga et rimelig dekkende bilde av inntektene i selskapssektoren i 1995, er ulikhetsmålene blitt mer følsomt for *endringer* i selskapene utbyttepolitikk. Dette skyldes blant annet at inntektsandelen til aksjeutbytte mm er høyere nå enn før.

Tabell 5. Ulikhet ved Gini-koeffisienten under inntektsdefinisjon DISP 1 og alternative forutsetninger om selskapenes utbytteandel i 1995

	1992	1995	Prosentvis endring 1992-1995
Observert utbytte	0,238	0,248	4,10
Simulering: Halvert utbytteandel i selskapene i 1995	0,238	0,24	0,50

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Inntekts- og formuesundersøkelsen/skattemodellen LOTTE

4. Oppsummering

Definisjon av inntekt kan by på både teoretiske og praktiske problemer. Særlig møter en problemer når det kommer til det å operasjonalisere inntektsdefinisjonene. Vi har sett nærmere på to inntektskomponenter som i prinsippet skulle være forholdsvis ukontroversielle deler av et mer uttømmende inntektsbegrep av SHS-typen, nemlig leieverdien av bolig og annen konsumkapital og påløpte kursgevinster som skyldes tilbakeholdte overskudd i selskapssektoren. Andre inntektsarter som i prinsippet bør medtas men som vi ikke har sett på her, er inflasjonsgevinster og -tap (det vil si inflasjonsjustering av kapitalinntekter og -utgifter). Det kan nok finnes innvendinger mot den framgangsmåten som er valgt her, spesielt imputeringen av husholdningenes andel av det samlede selskapsoverskudd. Prinsippet bør likevel være greit, nemlig at målt ulikhet ikke bør være avhengig av måten husholdningen sparer på (på egen hånd eller gjennom selskaper man har eierandeler i).

Som det framgår av eksemplene foran har valg av inntektsdefinisjon en viss betydning for den målte ulikheten, både på et gitt tidspunkt og for observerte trender. I vårt eksempel innebærer den ene operasjonaliseringen av inntektsbegrepet (DISP 1), der leieverdier, renteutgifter og tilbakeholdte selskapsoverskudd er holdt utenfor, et lavere absolutt nivå på ulikheten og en større økning i ulikhet over tid enn den andre operasjonaliseringen (DISP 2, DISP 3), som ligger nærmere SHS-begrepet.

Den imputerte leieverdien av bolig, hytte og annen konsumkapital står for omlag 10 prosent av ulikheten i tabell 4 og er altså en ikke ubetydelig faktor i fordelingssammenheng. Imidlertid synes det ikke som det har stor betydning *hvordan* man hensyntar avkastning av konsumkapital. Både det å utelate leieverdier og renteutgifter (DISP 2) og det å medta imputerte leieverdier men trekke fra renteutgifter (DISP 3) gir omlag samme nivå på den målte ulikheten. Dette vil naturligvis endre seg dersom gjeldsmønsteret i husholdningsektoren endrer seg, og kan også være avhengig av rentenivået. Dette taler for å medta både renteutgifter og imputerte leieverdier i inntektsbegrepet.

Aksjeeierskap er ekstremt skjevt fordelt i befolkningen. Det at inntekter fra selskapssektoren stort sett bare kommer til syne i inntektsstatistikken i den grad de deles ut om utbytte kan derfor føre med seg at inntektsulikheten undervurderes. I de senere år har utbytteandelen i selskapssektoren under ett vært så høy at mottatt aksjeutbytte trolig har vært en rimelig god tilnærming for aksjonærinntekter, forutsatt at sammensetningen av aksjeinntektene på utbytte og kursgevinster er jevnt fordelt blant aksjonærene. Imidlertid vil et inntektsbegrep som bygger på registrerte aksjeutbytter kunne føre til at *endringer* i selskapenes utbytteatferd feilaktig blir oppfattet som endringer i inntektsulikhet. Spesielt vil dette kunne være et problem i perioder med høye selskapsoverskudd og/eller høye utbytteandeler. Da vil aksjeutbytter utgjøre en større del av husholdningsinntekten, og som en ser av tabell 4 og 5 vil ulikhetsmålet da være mer følsomt for endringer i utbytte.

I vår sammenheng er det fristende å framholde innteksdefinisjonen "DISP 3", som inneholder leieverdier, renteutgifter og et mer realistisk anslag på aksjeavkastning enn registrerte aksjeutbytter. Denne definisjonen ligger for det første nærmere det teoretiske inntektsbegrepet, for det andre viser den seg mer egnet til å fange opp virkningen av endrede rammebetingelser i økonomien enn den røffere innteksdefinisjonen "DISP 1". Når det gjelder avkastningen av aksjer kan det innvendes mot innteksdefinisjoner av SHS-typen at årsoverskuddene varierer mye fra år til år, og aller mest tilfredsstillende hadde det kanskje vært om en hadde lagt til grunn et inntektsbegrep basert på den langsiktige avkastningen. I siste hånd vil valg av inntektsbegrep likevel måtte avhenge av kvaliteten på datagrunnlaget.

Referanser

Aaberge, R., K.O. Aarbu og E. Fjærli (1998) "The Impact of Dividend Policy on Income Inequality. Empirical Evidence from Norway". I *Skatteforum 1998*, Rapport nr. 50, Forskning om skatteøkonomi (NFR).

Andersen, C. og J. G. Sannarnes (1998): Fordelingsvirkninger av skatter og overføringer i et livsløpsperspektiv. Simuleringer med modellen LIVSMOD, *Norsk økonomisk tidsskrift* 1, 1998.

Andersen, C., Hagen, K.P., og Sannarnes, J.G. (1990): Inntektsbeskatning og inntektsfordeling, arb.notat nr 100/90, SNF.

Bojer, H. (1990): Inntekt og ulikhet, Rapport nr. 6, 1990, Senter for anvendt forskning (senere SNF), Oslo

Epland, J. (1997): Inntektsfordelingen 1986 - 1995: Hvorfor øker ulikheten? *Økonomiske analyser* 5/97 ss. 27-35, Statistisk Sentralbyrå

Fisher, I.(1906): *The nature of Capital and Income*, Macmillan, London

Fisher, I. (1937): Income in Theory and Income Taxation in Practice, *Econometrica*, vol. 5, ss 1-55.

Goode, R. (1977): The Economic Definition of Income, i J. Pechman, (Red.): *Comprehensive Income Taxation*, The Brookings Institution, Washington D.C.

Haig, R. M. (1921): The Concept of Income - Economic and Legal Aspects. Gjenoptrykket i Richard Musgrave og Carl S. Shoup (1959): *Readings in the Economics of Taxation*.

Hicks, J.R. (1939/1946): *Value and Capital: An Inquiry into Some Fundamental Principles of Economic theory*. Oxford univ. press.

Innst. S.nr. 143 (1996-97): Innstilling fra finanskomiteen om boligtaksering og prinsipper for boligbeskatning.

Simons, H.C. (1938): *Personal Income Taxation*, Chicago, Chicago Univ. Press.

Thoresen, T.O. (1998): *Mikrosimulering i praksis. Analyser av endringer i offentlige overføringer til barnefamilier*, Sosiale og økonomiske studier, Statistisk sentralbyrå.

United Nations (1977): *Provisional guidelines on statistics of the distribution of income, consumption and accumulation of households*. Study M 61.

Aaberge, R. (1982): *Om måling av ulikskap*, Rapport 82/9, Statistisk sentralbyrå

Aaberge, R og I. Aslaksen (1996): Decomposition of the Gini Coefficient by Income Components: Various Types of Applications and Interpretations. Discussion Papers, 182, Statistisk sentralbyrå.

**Tillegg til Rapport 98/17:
Endringer i fordelingen av husholdnings-
inntekt. 1986-1996**

Av

Jon Epland

1. Innledning

Formålet med dette notatet er å presentere inntektsstatistikk som ble levert til Sosial- og helsedepartementet og Finansdepartementet i tillegg til rapporten *Endringer i fordelingen av husholdningsinntekt 1986-1996* (Rapporter 98/17). I forbindelse med arbeidet med denne rapporten ble det etablert en tidsseriefil basert på de årlige inntekts- og formuesundersøkelsene for husholdningene. De fleste tilleggstabellene som presenteres her, er basert på det samme datamaterialet som denne rapporten og i stor grad etter samme metodiske tilnærming. I de neste kapitlene gis en gjennomgang av både datagrunnlag og metodisk tilnærming.

2. Datagrunnlaget

2.1. Utvalgene

Statistikken er basert på data fra de årlige inntekts- og formuesundersøkelsene for husholdningene. Dette er utvalgsundersøkelser som henter de fleste inntektsopplysningene fra en rekke offentlige registre. Opplysninger om husholdningssammensetning blir imidlertid innhentet ved hjelp av et intervju. For de personene i utvalget som en av ulike grunner ikke oppnår intervju med (frafallet), blir manglende opplysninger om husholdningen erstattet med opplysninger om familiesammensetning fra Det sentrale folkeregisteret. Forskjellen mellom begrepene "familie" og "husholdning" kan kort forklares med at en husholdning vil være alle personer som bor fast i boligen og som har felles kost (kost-husholdning), men uten at disse personene nødvendigvis er i slekt med hverandre. Familiebegrepet, som er avledet fra opplysninger fra folkeregisteret, er et snevrere begrep enn husholdningsbegrepet og omfatter kun enslige, ektepar med og uten barn eller samboere med felles barn. Familiebegrepet regner derimot ikke to samboere som ikke har felles barn som én familie, men som to separate familier.

For de langt fleste husholdninger vil familiesammensetningen fra registeret likevel tilsvare det som er den faktiske husholdningen (ca. 70 prosent). Men for de husholdningene der det vil være avvik mellom registeropplysningene om familiesammensetning og det som er den faktiske husholdningen, vil inntekts- og formuesundersøkelsen ikke kunne gi riktige tall over husholdningsinntekter. Tidligere analyser har likevel vist at for de gruppene der frafallet ved intervjuet tradisjonelt er størst (de eldre) er også samsvaret mellom familiebegrepet og den faktiske husholdningen best (Epland 1997a).

Utvalgene til inntekts- og formuesundersøkelsene har variert en del i størrelse opp gjennom årene. Som tabell 2.1 viser så har utvalgene økt fra omlag 5 000 husholdninger i 1986 til om lag 15 000 husholdninger i 1997. Økningen i utvalgsstørrelsen de siste årene skyldes hovedsakelig innføring av EDB i likningsetaten. Fra og med inntektsåret 1993 ble alle selvangivelser tilgjengelige som et administrativt register. Dette har gjort det enklere og mindre ressurskrevende å innhente inntektsopplysninger for et større antall personer, da en isteden for å hente inn inntektsopplysninger ved hjelp av papirskjema kunne kople utvalgspersonene direkte mot dette nye registeret.

I tillegg til inntektene fra selvangivelsen blir det koplet på opplysninger om andre inntekter som husholdningene mottar som for eksempel dagpenger ved arbeidsløse og skattefrie stønader som barne-trygd, bostøtte, stipend og økonomisk sosialhjelp.

Tabell 2.1. Utvalgene til inntekts- og formuesundersøkelsen: 1986- 1997

År	Personer	Husholdninger
1986	14 271	4 975
1987	9 582	3 393
1988	9 366	3 423
1989	9 324	3 475
1990	16 179	6 046
1991	24 446	8 072
1992	24 010	8 104
1993	9 851	3 522
1994	33 575	12 799
1995	26 305	10 127
1996	37 980	14 110
1997	39 504	14 679

3. Metodisk tilnærming

3.1. Inntektsbegrep

Inntekts- og formuesundersøkelsen dekker i dag de fleste kontante inntektene som norske husholdninger mottar.¹⁸ Det er imidlertid viktig å påpeke at selv om det inntektsbegrepet som benyttes vil være en god indikator på husholdningenes økonomiske ressurser, så vil det være viktige inntekter som også har betydning for husholdningenes økonomiske velferd, og som ikke inngår i inntektsbegrepet. Dette vil f.eks. være verdien av offentlige og private tjenester, verdien av boligjenester, verdien av andre store forbruks-goder, verdien av hjemmeproduksjon, arv og gaver mottatt fra andre husholdninger og uregistrerte eller såkalte "svarte" arbeidsinntekter.

Inntekt blir ofte definert som det maksimale forbruket en kan ha uten å tære på nettoformuen (Simons 1938, Eurostat m. fl. 1993). Inntektsbegrepet som vil bli benyttet i denne rapporten er *inntekt etter skatt*, og det fremkommer etter følgende regnskap:

¹⁸ Noen inntekter har imidlertid først kommet med i inntektsundersøkelsen på 1990-tallet, slik at for å få et inntektsbegrep som er mest mulig sammenlignbart med inntektsundersøkelsene på 1980-tallet, er disse inntektene utelatt i analysen. Dette gjelder grunn- og hjelpestønad, fødselsengangsstønad, stønad til barnetilsyn for enslige forsørgere og diverse skattefrie utbetalinger (LTO-kode 916). Størrelsen på disse inntektene er imidlertid små. I 1996 utgjorde de knapt 1800 kroner i gjennomsnitt for alle husholdninger under ett pr. år.

Et annet forhold gjelder endringer som har funnet sted i inntektsbegrepet som følge av endringer i skattesystemet. I perioden 1986 til 1988 ble f.eks. både lønns- og kapitalinntektsbegrepet utvidet ved at flere frynsegoder (f.eks. rimelige lån i arbeidsforhold og bruk av firmabil) nå ble regnet som lønnsinntekt og ved at avkastningen på egen livsforsikring ble gjort skattepliktig. Men også disse endringene førte til kun marginale endringer for husholdningene samlet, og hadde heller ingen stor innvirkning på inntektsfordelingen (Andersen m.fl. 1995).

1. Yrkesinntekt
 - lønn (inklusive sykepenger)
 - netto næringsinntekt (etter avskrivninger)
2. + Kapitalinntekter
 - renteinntekter
 - aksjeutbytte
 - netto realisasjonsgevinst
 - andre kapitalinntekter
3. + Overføringer
 - . + skattepliktige overføringer
 - pensjoner fra folketrygden
 - tjenestepensjon o.l.
 - arbeidsledighetstrygd
 - mottatte bidrag mm.
 - . + skattefrie overføringer
 - barnetrygd
 - bostøtte
 - stipend
 - forsørgerfradrag
 - sosialhjelp
4. = Samlet inntekt
5. - Utlignet skatt og negative overføringer
 - utlignet skatt
 - negative overføringer (tvungen pensjonspremie i arbeidsforhold og betalt underholdsbidrag)
6. = Inntekt etter skatt (4-5)

Dette inntektsbegrepet er i tråd med det nye inntektsregnskapet som nå benyttes i offisiell publisering av inntektsstatistikk for husholdningene (Epland, 1998).

Som det vil gå fram av oppstillingen så er det ikke gjort noen fratrukk for renteutgifter i definisjon av inntekt etter skatt, og inntekt av egen bolig er heller ikke tatt med under kapitalinntekter. En slik oppstilling avviker dermed f.eks. fra FN's retningslinjer for inntektsstatistikk (UN, 1977) og fra begrepet "disponibel inntekt" som ble benyttet i det gamle inntektsregnskapet for husholdningene. FN sine retningslinjer anbefaler for eksempel at gjeldsrenter i forbindelse med næringsvirksomhet og investering i egen bolig blir trukket fra i inntekten (men derimot ikke gjeldsrenter fra lån benyttet til privat forbruk), og at det tilsvarende blir beregnet en inntekt av egen bolig. Begrunnelsen for ikke å trekke fra gjeldsrentene her er gjort ut i fra følgende forhold. For det første så anbefaler FN's retningslinjer at en estimerer en inntekt av egen bolig som tilsvarer det beløpet en ville fått dersom boligen ble utleid til markedspris, fratrukket eventuelle vedlikeholdsutgifter mv. I den norske inntektsstatistikken blir imidlertid inntekt av egen bolig kun verdsatt til 2,5 prosent av boligens ligningsverdi, fratrukket et bunnfradrag på 51 250 kroner (1996). Siden boligens ligningsverdi i de fleste tilfeller ligger langt under det som er markedsverdien, fører dette til en klar undervurdering av inntekt av egen bolig.

For det andre er det i grunnlaget for inntektsstatistikken ikke praktisk mulig å skille ut gjeldsrenter som er knyttet til boliginvesteringer fra andre typer gjeldsrenter. For flere husholdninger er nok dessuten deler av lån som i navnet er tatt opp til kjøp av egen bolig også blitt benyttet til privat

konsum. For næringsdrivende vil det tilsvarende ofte være vanskelig å skille lån tilknyttet næringsvirksomhet fra privat forbruk.

En viktig endring i forhold til det gamle inntektsregnskapet gjelder behandlingen av avskrivninger. I det gamle inntektsregnskapet ble næringsinntekten regnet før eventuelle fradrag for avskrivninger. Imidlertid medførte skattereformen i 1992 til en innskjerping når det gjaldt næringsdrivendes muligheter til å foreta avskrivninger. Dette gjorde det mer rimelig å trekke fra avskrivninger i netto næringsinntekt. Tilsvarende har "ordinære avskrivninger i alt" blitt trukket fra næringsinntekten for årene før skattereformen. Men siden avskrivningsmulighetene var større før enn etter skattereformen, kan dette føre til at det nye inntektsbegrepet i noen grad vil overvurdere inntektsveksten fra 1991 til 1992 for husholdninger med næringsinntekter og store avskrivninger.¹⁹

3.2. Analyseenhet

I de fleste tabellene over inntektsfordeling og lavinntekt er det *person* som er benyttet som analyseenhet, men hver person har fått tildelt *husholdningens* inntekt. Ut i fra en levekårsbetraktning kan det argumenteres med at det er bedre å bruke individet heller enn f.eks. husholdningen som analyseenhet (Danziger & Taussig 1979, Atkinson, Rainwater & Smeeding 1995, Burniaux m.fl. 1998). Dersom en bruker husholdning som analyseenhet vil f.eks. en husholdning på fire personer telle like mye som en enslig person, dvs. både den enslige og husholdningen på fire ville bli regnet som én analyseenhet, eller husholdning. Når en bruker person som enhet vil derimot alle personer telle likt - uansett hvor mange personer det er i husholdningen man tilhører. Det er likevel et problem med en slik tilnærming at vi tar det for gitt at husholdningens økonomiske ressurser blir likt fordelt mellom husholdningsmedlemmene.

I noen av formuestabellene er imidlertid husholdningen analyseenhet.

3.3. Ekvivalensskalaer

Ved sammenligning av inntektsnivå og levestandard for husholdninger av forskjellig størrelse blir inntektene ofte justert ved å bruke såkalte ekvivalensskalaer eller ved å dividere inntekten på antall forbruksenheter i husholdningen. En ekvivalensskala gir for eksempel uttrykk for hvor mye inntekt en husholdning på fire må ha for at deres levestandard skal være like høy som levestandarden til en enslig person med samme inntekt som husholdningen på fire.

Det finnes idag en rekke ulike ekvivalensskalaer i bruk. I Atkinson, Rainwater & Smeeding (1995) er det f.eks. listet opp 55 ulike skalaer som blir benyttet innenfor OECD-området. De fleste ekvivalensskalaer tar først og fremst hensyn til ulikheter i husholdningsstørrelse, eventuelt også andre karakteristika ved husholdningen, f.eks. barnas eller hovedpersonens alder. Noen vektet tilordner i tillegg gradvis synkende vekt med stigende antall husholdningsmedlemmer.

Graden av stordriftsfordeler kan ellers uttrykkes gjennom en parameter E . Denne parameteren kan variere fra 0 til 1. Jo større E er, desto mindre blir stordriftsfordelene i husholdningen ansett å være, og jo høyere inntekt må flerpersonhusholdningen ha for å kunne sies ha samme levestandard som en enslig person. $E = 0$ tilsvarer en ukorrigert husholdningsinntekt, mens $E = 1$ tilsvarer en husholdningsinntekt dividert med antall personer i husholdningen (pr. capita) (Buhmann m.fl. 1988).

¹⁹ Forskjellen mellom "ordinære avskrivninger i alt" siste året før skattereformen (1991) og "sum av- og nedskrivninger" første året etter reformen (1992) beløp seg, i følge inntekts- og formuesundersøkelsen, til vel 4 milliarder kroner.

Tidligere analyser har vist at valg av ekvivalensskala har liten betydning når formålet er å beskrive endringer i inntektsfordelingen (Atkinson, Rainwater & Smeeding 1995). Derimot har valg av skala stor betydning når det gjelder å sammenlikne inntektsnivået til ulike grupper, eller når det gjelder å tallfeste andelen personer med inntekter under ulike lavinntektsgrenser (De Vos & Zaidi 1997).

I denne rapporten vil det bli benyttet to ulike ekvivalensskalaer. Den første skalaen tilordner vekt som tilsvarer kvadratrotten av antall personer i husholdningen, og har en elasticitet på 0,5. Eksempelvis vil en husholdning bestående av fire personer måtte ha en inntekt som var dobbel så stort som en enslig ($\sqrt{4} = 2$) for å ha en tilsvarende ekvivalentinntekt. Dette er samme skala som tidligere har blitt benyttet i flere nyere analyser over inntektsfordelingen både internasjonalt og nasjonalt (Atkinson, Rainwater & Smeeding 1995, Burniaux m.fl. 1998, Epland 1997, Melby og Mørk 1998).

Den andre skalaen som blir benyttet er den gamle OECD-skalaen. Denne skalaen ble utarbeidet i forbindelse med OECD sitt arbeid med å konstruere sosiale indikatorer i 1982 (OECD 1982), og regner stordriftsfordelene som mindre enn kvadratrotsskalaen. OECD-skalaen tilordner første voksne person vekt lik 1, andre voksne husholdningsmedlem vekt lik 0,7, mens barn får vekt lik 0,5. Barn blir i denne sammenheng definert som personer under 16 år. OECD-skalaen vil ha en elasticitet (E) på om lag 0,73. 0.

Tabell A summerer opp de ulike forbruksvektene med hensyn til den vekt de gir husholdninger av ulik størrelse:

Tabell A. Ekvivalensskalaer og husholdningsstørrelse

Husholdnings- størrelse	Ekvivalensskala	
	OECD-82	$E=0,5$
1	1,0	1,00
2	1,7	1,41
3	2,2	1,73
4	2,7	2,00
5	3,2	2,24
6	3,7	2,45
<i>E</i>	0,73	0,50

(Tabellen regner husholdningsmedlem nummer tre og høyere for å være barn)

Tabellen viser for eksempel at en husholdning på to voksne og to barn, i følge OECD-82 vektene vil måtte ha 270 000 kroner i inntekt for å ha tilsvarende økonomisk velferd som det en enslig person med en inntekt på 100 000 kroner har. For de andre vektene vil det være tilstrekkelig for barnefamilien med en inntekt på hhv. 200 000 kroner ($E=0,5$) for å ha tilsvarende inntektsnivå som en enslig med 100 000 kroner i inntekt.

4. Begreper og kjennemerker

Ulikhetsmål og lavinntektsgrenser

Ginikoeffisienten (G) er et summarisk mål på ulikheten i fordelingen av inntekten i populasjonen. G varierer mellom 0 og 1, hvor ulikheten er større jo større G er. Dersom $G=0$ er all inntekt likt fordelt

mens $G=1$ betyr at det er en person eller husholdning som mottar all inntekt og de andre ikke mottar noe.

Desiler. Desiltabeller viser hvor stor andel av totalinntekten som tilfaller 10 tallmessig like store grupper av personer eller husholdninger, når disse er rangert etter inntekt eller formue. Desil 1 viser for eksempel gjennomsnittsinntekten eller inntektsandelen for de ti prosent med lavest inntekt. Desil 10 viser tilsvarende tall for den tidelen med høyest inntekt. Dersom inntektsfordelingen er helt jevn ville alle de ti gruppene disponere 10 prosent hver av totalinntekten.

Desilgrenseverdier. Desilgrenseverdiene viser det beløpet som er grenseverdien mellom to ulike desilgrupper. Desilgrense 50 (P50) vil være *medianen*, dvs. den verdien som nøyaktig deler populasjonen i to (det vil altså være like mange personer med inntekter lavere enn medianen som det vil være personer med inntekter høyere enn medianen).

Kvartiler er samme inndeling som desiler, men totalbefolkningen er nå inndelt i fire like store grupper (dvs. 25 prosent i hver gruppe).

Lavinntektsgrenser. De fleste lavinntektsgrenser som er benyttet her tar utgangspunkt i den relative avstanden til median inntekt etter skatt per forbruksenhet for alle personer, for eksempel 50, 60 eller 70 prosent av medianinntekten.

Yrkestilknytning

For å bli klassifisert som yrkestilknyttet må en person ha en yrkesinntekt (lønn eller næringsinntekt) som er større enn folketrygdens minstepensjon til en enslig (minstepensjonen). Dette beløpet var på 65 300 kroner i 1996.

Sosioøkonomisk status

Sosioøkonomisk status grupperer personer enten som yrkestilknyttede, pensjonister eller andre. En person er definert som ansatt dersom han er yrkestilknyttet (se over) og har lønnsinntekt som største inntektskilde. Dersom næringsinntekten er størst blir en klassifisert som næringsdrivende. En skiller videre mellom selvstendige i jordbruk, skogbruk eller fiske og selvstendige i andre næringer. I gruppen pensjonister/trygdemottakere inngår personer som har pensjon som viktigste inntektskilde. Dersom personene ikke mottar pensjon og lønn- og næringsinntekten er mindre en minstepensjonen, klassifiseres de som tilhørende gruppen "andre".

Studenthusholdninger

Studenthusholdninger er her definert som husholdninger som mottok studielån i løpet av inntektsåret, og der hovedinntektstakeren i husholdningen ikke var yrkestilknyttet eller trygdemottaker.

Inntektsfordeling

Tabell 1. Utviklingen i ulikhet i fordelingen av husholdningsinntekt etter skatt pr forbruksenhet, for personer. 1986-1997. (E=0,5) Gini-koeffisienter. Standard avvik i parentes. (Negative husholdningsinntekter er satt lik 0)

	Alle personer		Eks. personer i studenthushold	
1986	0,222	(0,002)	0,219	(0,002)
1987	0,223	(0,003)	0,221	(0,003)
1988	0,219	(0,002)	0,217	(0,002)
1989*	0,234	(0,004)	0,237	(0,005)
1990	0,228	(0,002)	0,224	(0,002)
1991	0,233	(0,003)	0,230	(0,003)
1992	0,237	(0,003)	0,232	(0,003)
1993	0,243	(0,004)	0,240	(0,004)
1994	0,254	(0,003)	0,249	(0,003)
1995	0,248	(0,003)	0,243	(0,003)
1996	0,257	(0,004)	0,253	(0,004)
1997	0,261	(0,004)	0,256	(0,004)

* En ekstremobservasjon er utelatt

Tabell 2. Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt pr. forbruksenhet, for personer. (E=0,5). 1986-1997. Prosent

	Desil									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1986	4,1	6,1	7,2	8,2	9,1	9,9	10,9	12,1	13,8	18,6
1987	4,1	6,1	7,2	8,2	9,1	10,0	10,8	12,0	13,6	18,9
1988	4,2	6,1	7,3	8,2	9,1	9,9	10,8	12,0	13,6	18,7
1989	3,9	5,9	7,2	8,1	8,9	9,8	10,8	12,0	13,8	19,5
1990	4,0	6,0	7,2	8,2	9,1	9,9	10,9	12,0	13,7	19,0
1991	4,0	6,0	7,2	8,2	9,1	9,9	10,9	12,0	13,7	19,0
1992	3,8	5,9	7,0	8,1	9,0	9,9	10,9	12,1	13,8	19,6
1993	3,9	5,8	7,0	8,0	8,9	9,8	10,8	12,0	13,7	20,3
1994	3,5	5,6	6,9	7,9	8,9	9,8	10,8	12,0	13,7	20,8
1995	3,7	5,7	6,9	8,0	8,9	9,8	10,7	11,9	13,7	20,6
1996	3,7	5,6	6,9	7,9	8,8	9,7	10,6	11,7	13,4	21,7
1997	3,7	5,6	6,8	7,8	8,7	9,6	10,5	11,7	13,4	22,1

(Samme datagrunnlag som tabell 1)

Tabell 3. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for personer. (E=0,5). 1986-1997. Desiler. 1997-kroner

	Desil									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1986	65550	96057	114288	129818	143417	156994	172691	191578	219020	294094
1987	68427	100029	119464	135198	149585	164280	178454	197461	224913	311249
1988	69089	99625	118856	134736	148756	162415	177008	195631	222367	305052
1989	62657	94709	113901	129041	142528	156210	171642	191421	219741	311095
1990	63440	95999	114996	130769	145268	159233	174862	192851	218509	304832
1991	65802	99393	119112	134366	148325	162991	179314	199089	226788	324987
1992	63626	98270	117764	135216	150704	165240	182161	201969	230371	327497
1993	64986	97429	117342	134989	150001	164771	181587	201893	229996	341781
1994	58743	93365	113678	131250	146976	162853	179191	199168	226947	345510
1995	62494	95931	115718	133799	149933	164913	180232	200055	229312	346590
1996	64372	98240	119164	136537	152896	168081	184389	204243	233845	377095
1997	66231	100803	121771	139944	156458	172302	188836	209708	240809	395406
Prosent endring										
1986-1997	1,0	4,9	6,5	7,8	9,1	9,8	9,3	9,5	9,9	34,4

Tabell 3b. Gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet for personer. (E=0,5). 1986-1997. Desiler. 1997-kroner. Eksklusive personer i studenthushold

	Desil									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1986	67786	97218	115118	130488	143937	157445	173141	191966	219407	294509
1987	69616	100714	119963	135557	149915	164543	178678	197704	225124	311532
1988	70487	100269	119419	135089	149061	162634	177208	195792	222469	305266
1989	64870	95750	114705	129665	143035	156673	172068	191942	220299	323332
1990	66573	97506	116131	131642	145915	159758	175317	193228	218928	305529
1991	68115	100679	120052	135048	149018	163621	179880	199616	227265	325245
1992	67583	100642	119361	136657	151647	166089	183033	202622	231110	328444
1993	67428	98831	118508	135815	150637	165315	182123	202358	230457	342537
1994	63230	95689	115489	132633	148053	163785	179974	199889	227600	346746
1995	67067	97952	117421	135197	150929	165753	180933	200739	229940	347674
1996	68609	100060	120638	137726	153819	168824	185043	204863	234457	378437
1997	71597	103318	123764	141499	157687	173288	189731	210536	241617	397282
Prosent endring										
1986-1997	5,6	6,3	7,5	8,4	9,6	10,1	9,6	9,7	10,1	34,9

Tabell 4. Andelen personer i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet (E=0,5), etter husholdningstype. 1986 og 1996

	Par med barn 0-16 år					Enslig forsørger med barn 0-16 år				
	1 barn	2 barn	3 barn	4+ barn	Alle	1 barn	2 barn	3+ barn	Alle	Alle personer
1986										
1	1,2	2,8	4,5	5,6	2,7	30,0	33,2	33,5	31,4	10
2	5,4	8,2	13,7	29,7	9,0	17,6	31,3	23,8	22,4	10
3	7,8	13,4	16,6	22,3	12,4	9,9	4,0	12,6	8,6	10
4	8,8	14,1	15,7	10,2	12,5	10,6	19,1	11,2	13,1	10
5	10,3	12,3	15,2	17,6	12,3	9,7	7,2	5,6	8,4	10
6	12,0	13,8	12,7	6,2	12,7	11,2	0,0	0,0	6,4	10
7	14,1	12,3	4,2	3,8	11,1	6,9	0,0	8,9	5,3	10
8	15,1	8,6	5,6	2,8	10,1	2,3	3,7	0,0	2,3	10
9	13,2	7,8	5,8	0,0	9,0	0,9	0,0	4,5	1,1	10
10	12,0	6,8	6,0	1,9	8,3	0,8	1,6	0,0	0,9	10
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Inntekt i prosent av gj.snittet	113	99	92	78	102	71	63	71	69	100
Andel personer	15,6	19,8	8,4	1,6	45,4	2,5	1,2	0,7	4,4	100
1996										
1	3,2	2,3	3,2	5,1	2,9	16,6	30,0	22,0	21,7	10
2	4,4	6,0	6,9	11,0	6,0	16,7	20,3	41,1	21,0	10
3	5,2	9,2	12,2	18,5	9,0	19,8	20,7	11,5	19,1	10
4	7,2	11,9	16,4	16,2	11,5	18,5	11,2	12,4	15,3	10
5	9,8	12,9	15,7	18,1	12,7	10,5	10,7	0,0	9,2	10
6	11,8	15,5	14,7	7,2	13,6	8,3	2,1	1,4	5,4	10
7	14,7	14,7	12,5	9,2	13,9	3,2	0,5	0,0	1,9	10
8	16,3	12,5	8,3	5,2	12,4	3,0	1,6	9,9	3,4	10
9	16,2	8,0	5,1	5,7	9,9	1,9	2,4	0,0	1,9	10
10	11,3	7,2	5,2	3,8	7,9	1,5	0,5	1,4	1,1	10
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Inntekt i prosent av gj.snittet	114	103	99	90	105	74	65	64	70	100
Andel personer	13,0	16,2	8,0	2,5	39,7	3,7	2,2	0,9	6,8	100

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Tabell 5. Fordelingen av andelen personer i ulike inntektsklasser, etter desilfordelt husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). Etter kommunestørrelse. 1986, 1991 og 1996. Prosent

	Kommunestørrelse (antall innbyggere)					Alle
	under 5000	5000- 9999	10000- 19999	20000- 49999	50000-	
1986						
1	12,3	11,5	7,4	10,0	9,7	10
2	11,6	12,0	8,8	10,5	8,2	10
3	11,8	11,1	11,6	9,0	7,6	10
4	11,4	11,1	10,1	9,0	9,2	10
5	10,6	11,3	10,3	9,3	9,1	10
6	10,1	9,6	10,9	9,5	10,0	10
7	8,7	8,6	11,3	12,2	8,6	10
8	7,8	8,8	10,0	10,8	11,5	10
9	7,0	8,3	9,8	10,5	12,7	10
10	8,8	7,6	9,7	9,2	13,5	10
Alle	100	100	100	100	100	100
Andel personer	14,1	18,7	20,6	21,8	24,8	100
1991						
1	8,6	11,3	9,0	9,6	11,1	10
2	12,4	12,4	9,6	9,5	8,1	10
3	11,2	8,2	11,4	10,0	9,4	10
4	10,8	11,8	10,3	9,4	8,8	10
5	12,1	8,8	11,4	10,8	7,9	10
6	9,6	10,3	11,2	10,1	9,0	10
7	9,2	11,5	8,8	10,3	10,2	10
8	8,9	9,0	9,4	11,7	10,1	10
9	9,6	9,0	8,9	10,6	11,1	10
10	7,6	7,8	9,9	7,9	14,3	10
Alle	100	100	100	100	100	100
Andel personer	14,7	16,3	18,5	22,9	27,7	100
1996						
1	12,7	11,7	7,7	8,8	10,4	10
2	12,1	11,4	9,6	8,6	9,8	10
3	11,3	10,0	10,6	9,6	9,4	10
4	12,0	11,9	10,2	8,8	9,1	10
5	12,4	9,8	10,3	10,1	8,8	10
6	8,7	11,5	11,0	10,5	8,7	10
7	9,5	9,3	10,7	10,4	9,8	10
8	8,1	10,3	10,6	10,9	9,6	10
9	7,8	7,8	10,0	11,9	10,5	10
10	5,4	6,3	9,2	10,5	13,9	10
Alle	100	100	100	100	100	100
Andel personer	12,5	14,9	18,6	23,9	30,1	100

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 6. Fordelingen av andelen personer i ulike inntektsklasser, etter desilfordelt husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). Etter hovedpersonens sosioøkonomiske status. 1986, 1991 og 1996. Prosent

	Sosioøkonomisk status					
	Selvstendig		Ansatt	Trygde- mottaker	Andre	Alle
	primær	andre				
1986						
1	4,8	4,0	2,4	36,0	74,6	10,0
2	11,5	5,2	6,9	23,9	14,4	10,0
3	9,9	9,5	9,4	13,7	4,5	10,0
4	9,9	7,9	10,8	8,8	1,5	10,0
5	11,1	5,2	11,5	6,6	1,8	10,0
6	10,3	6,9	12,1	3,6	2,1	10,0
7	8,4	9,5	12,1	3,1	0,6	10,0
8	10,1	12,2	12,1	1,8	0,7	10,0
9	7,8	9,8	12,6	1,3	0,0	10,0
10	16,3	29,8	10,1	1,1	0,0	10,0
Alle	100	100	100	100	100	100
Andel personer	4,8	6,8	69,4	16,5	2,5	100
1991						
1	2,3	6,0	2,4	28,7	70,0	10,0
2	5,9	7,7	6,0	24,4	18,4	10,0
3	7,1	6,7	8,7	16,9	7,0	10,0
4	8,2	6,7	11,1	8,9	2,7	10,0
5	8,8	9,1	11,6	6,4	0,9	10,0
6	11,6	8,0	11,8	5,3	1,5	10,0
7	11,4	8,1	12,5	3,4	0,0	10,0
8	12,2	9,2	12,5	2,3	0,2	10,0
9	14,7	11,9	12,2	2,6	0,6	10,0
10	17,9	26,5	11,2	0,8	1,7	10,0
Alle	100	100	100	100	103	100
Andel personer	3,6	5,6	68,2	18,8	3,9	100
1996						
1	5,0	4,6	2,6	24,0	80,0	10,0
2	8,3	6,9	4,7	27,9	11,0	10,0
3	13,3	8,1	8,0	17,3	4,0	10,0
4	12,5	6,3	10,5	10,0	2,4	10,0
5	10,8	7,9	11,6	6,9	0,3	10,0
6	9,5	8,6	12,4	4,2	0,0	10,0
7	9,2	8,4	12,7	3,5	0,6	10,0
8	11,4	10,2	12,7	2,7	0,0	10,0
9	10,7	12,7	12,9	1,8	0,2	10,0
10	9,3	26,4	11,9	1,9	1,5	10,0
Alle	100	100	100	100	100	100
Andel personer	3,1	4,6	67,6	21,2	3,5	100

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Tabell 7. Fordelingen av andelen personer i ulike inntektsklasser, etter desilfordelt husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). Etter hovedpersonens utdanningsnivå. 1986, 1991 og 1996. Prosent

	Ungdoms- skole	Videre- gående	Universi- tetsnivå	Alle
1986				
1	19,3	7,5	2,6	10,0
2	14,8	9,7	3,7	10,0
3	12,3	10,7	4,9	10,0
4	10,1	10,6	8,4	10,0
5	9,5	11,0	8,4	10,0
6	8,4	10,2	12,1	10,0
7	8,2	10,9	10,4	10,0
8	6,4	10,4	14,3	10,0
9	5,4	9,5	17,8	10,0
10	5,6	9,7	17,3	10,0
Alle	100	100	100	100
Andel personer*	30,0	49,5	20,4	99,9
1991				
1	18,3	8,1	3,6	10,0
2	19,2	8,5	3,4	10,0
3	11,9	11,3	4,6	10,0
4	11,0	10,8	7,0	10,0
5	9,6	11,7	6,6	10,0
6	7,2	11,0	10,7	10,0
7	6,7	10,5	13,3	10,0
8	6,3	9,2	16,2	10,0
9	5,5	10,1	15,2	10,0
10	4,4	8,7	19,4	10,0
Alle	100	100	100	100
Andel personer*	24,2	51,7	21,7	97,6
1996				
1	19,4	8,3	4,8	10,0
2	18,7	10,1	3,1	10,0
3	13,5	11,3	4,6	10,0
4	10,2	11,8	6,0	10,0
5	8,0	11,1	9,5	10,0
6	7,4	10,9	10,6	10,0
7	6,9	10,4	12,0	10,0
8	6,8	9,7	13,6	10,0
9	5,7	8,8	15,9	10,0
10	3,4	7,6	19,9	10,0
Alle	100	100	100	100
Andel personer*	19,1	52,5	25,8	97,4

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

* Summerer seg ikke opp til 100 prosent fordi personer der opplysninger om utdanningsnivå mangler er utelatt.

Tabell 8. Andelen personer med innvandringskategori 'B' og 'C' (1. og 2. generasjons innvandrere) i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet (E=0,5), etter landbakgrunn (verdensregionsinndeling). 1996

	Landbakgrunn					Alle personer
	1	2	3	4	5	
1	12,8	13,0	26,5	21,1	24,5	10
2	8,5	3,8	18,7	9,3	24,0	10
3	9,6	9,5	14,7	16,6	13,1	10
4	7,3	8,4	13,0	2,9	10,5	10
5	11,9	9,3	4,5	7,2	9,2	10
6	3,4	5,4	6,5	8,3	7,1	10
7	11,2	6,6	7,8	2,7	4,6	10
8	9,2	12,3	3,9	10,7	3,2	10
9	13,2	10,1	2,0	6,2	1,4	10
10	12,9	21,7	2,5	15,0	2,6	10
Alle	100	100	100	100	100	100
Inntekt i pst. av gjennomsnittet	100	123	70	94	70	100
Andel personer	1,0	0,6	0,9	0,2	2,5	100

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Landbakgrunn

1= Norden

2= Vest-Europa

3= Øst-Europa

4= Nord-Amerika og Oceania

5= Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia

Tabell 9. Andelen personer med innvandringskategori 'B' og 'C' (1. og 2. generasjons innvandrere) i ulike desilgrupper for inntekt etter skatt per forbruksenhet (E=0,5). Personer med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia. 1996.

	Enslige	Par med barn		Andre
		Par uten barn	0-17 år	
1	51,3	24,1	15,1	32,5
2	17,8	16,6	26,2	26,1
3	9,2	7,7	16,6	6,8
4	3,2	8,6	12,4	11,9
5	1,6	7,3	12,3	6,4
6	6,0	10,2	7,3	5,5
7	3,2	5,9	4,3	6,8
8	4,6	3,2	3,0	2,4
9	1,6	5,8	0,6	1,7
10	1,7	10,7	2,4	0,0
Alle	100	100	100	100
Inntekt i person av gjennomsnittet	59	83	72	66
Andel personer	0,4	0,2	1,5	0,4

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Personer med lav inntekt

Tabell 1. Andelen personer i desil 1, etter hovedinntektstakerens sosio-økonomiske status. 1986 og 1996

	1986	1996
Selvstendige i jord-, skogbruk eller fiske	2,6	1,6
Selvstendig, andre næringer	3,1	2,1
Ansatte	15,1	17,7
Pensjonist, trygdemottaker	60,2	50,6
Andre	19,0	28,0
I alt	100,0	100,0

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Tabell 2. Andelen personer i desilgruppe 1 for inntekt etter skatt per forbruksenhet (E=0,5) med ulike husholdningsinntekter. Hovedpersonen har sosio-økonomisk status lik "andre". 1996

	Prosent
Mottar studielån	34,7
Mottar stipend	44,0
Mottar sosialhjelp	31,3
Mottar arbeidsløsetrygd	16,1
Mottar lønn	62,7
Mottar overføringer	81,1

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Tabell 3. Inntektssammensetning (husholdningsinntekt) for personer i desilgruppe 1 og der hovedpersonen har sosioøkonomisk status lik "andre". 1996. Gjennomsnittsbetrag og andel av samlet inntekt

	Gjennomsnitt	Prosent
Lønn	18286	32,6
Næringsinntekt	2521	4,5
Kapitalinntekt	1140	2,0
Overføringer (sum)	34111	60,8
folketrygd	113	0,2
sosialhjelp	14433	25,7
stipend	7152	12,8
bostøtte	807	1,4
Samlet inntekt	56058	100,0

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Tabell 4. Andelen personer med ulike husholdningsinntekter. 1996

	Gruppen "andre" i desil 1	Resten av befolk- ningen	Alle
Lønn	62,7	82,5	82,0
Overføringer	81,1	86,4	86,2
arbeidsløysetrygd	16,1	17,6	17,5
sosialhjelp	31,3	6,1	6,8
studielån	44,0	12,6	13,5
Hovedpersonens gjennomsnittsalder	26	38	38

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Tabell 5. Andelen personer i desilgruppe 1 for inntekt etter skatt per forbruksenhet (E=0,5) med ulike husholdningsinntekter. 1986 og 1996

	1986	1996
Mottar lønn	44,0	42,2
Mottar næringsinntekt	10,8	9,0
Mottar overføringer (i alt)	92,7	90,5
Mottar folketrygd	70,1	51,9
Mottar stipend	13,0	17,3
Mottar sosialhjelp	10,8	15,9
Mottar arbeidsløysetrygd	2,9	12,9
Mottar studielån	10,4	14,2

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 6. Andelen personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under ulike andeler av medianinntekten for alle personer. Inklusive og eksklusive personer i studenthushold. (E=0,5) Prosent

	50 prosent av medianen		60 prosent av medianen	
	Inkl.. studenter	Eks. studenter	Inkl.. studenter	Eks. studenter
1986	6,4	6,1	12,4	11,8
1988	6,2	5,9	11,9	11,7
1990	6,7	6,2	12,4	11,9
1992	7,6	6,7	13,2	12,3
1994	8,4	7,6	14,8	13,9
1996	7,5	6,9	14,1	13,5
1997	7,4	6,5	14,1	13,2

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 7. Andelen personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under ulike andeler av medianinntekten for alle personer. Inklusive og eksklusive personer i studenthushold. (E=OECD-82) Prosent

	50 prosent av medianen		60 prosent av medianen	
	Inkl. studenter	Eks. studenter	Inkl. studenter	Eks. studenter
1986	3,1	2,6	8,9	8,5
1988	3,2	2,9	8,8	8,6
1990	3,5	2,9	8,9	8,3
1992	4,1	3,3	9,7	8,8
1994	4,6	3,6	10,8	10,0
1996	4,5	3,7	10,6	9,8
1997	4,7	3,6	10,5	9,6

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 8. Andelen personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under 50 prosent av medianinntekten for alle personer. Etter husholdningstype og tallet på yrkestilknyttede. (E=OECD-82) Prosent

	Enslige							
	29 år		30-44 år		45-64 år		65- år	
	0 yrk	1 yrk	0 yrk	1 yrk	0 yrk	1 yrk	0 yrk	1 yrk
1986	82,3	0,0	36,8	0,8	7,1	0,0	3,5	0,0
1996	80,2	3,0	35,0	2,7	11,5	1,6	1,6	0,0

	Par uten barn								
	44 år			45-64 år			65- år		
	0 yrk.	1 yrk	2 yrk	0 yrk.	1 yrk	2 yrk	0 yrk.	1 yrk	2 yrk
1986	60	4,3	0,0	0,0	0,7	0,0	1,5	0,8	0,0
1996	59	7,6	0,0	8,5	0,5	0,0	0,7	0,0	0,0

	Par med barn, yngste barns alder								
	0-6 år			7-17 år			18- år		
	0 yrk.	1 yrk	2 yrk	0 yrk.	1 yrk	2 yrk	0 yrk.	1 yrk	2 yrk
1986	50,5	6,1	0,3	14,8	1,3	0,3	18,2	4,6	0,4
1996	45,1	9,1	0,4	29,1	5,6	0,3	14,6	0,5	0,1

	Enslige forsørgere, yngste barn					
	0-17 år		Andre husholdninger			
	0 yrk.	1 yrk	0 yrk.	1 yrk	2+ yrk	
1986	23,5	1,9	10,2	3,7	0	
1996	19,3	2,4	18,3	2,3	0,6	

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Tabell 9. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter landbakgrunn. 1. og 2. gen. innvandrere. Husholdningsinntekt per forbruksenhet (E=OECD-82). 1996

	Landbakgrunn					Alle personer
	1	2	3	4	5	
p50	6,3	7,1	23,3	11,9	20,0	4,5
p60	12,4	12,0	37,3	18,4	39,9	10,6
p70	22,0	17,2	47,8	24,9	54,2	18,3

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen, 1996)

Landbakgrunn

1= Norden

2= Vest-Europa

3= Øst-Europa

4= Nord-Amerika og Oceania

5= Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia

Tabell 10. Andelen personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under 50 prosent av medianinntekten for alle personer. Etter husholdningstype og yrkestilknytning. (E=0,5) Prosent

	Enslige							
	-29 år		30-44 år		45-64 år		65- år	
	0 yrk	1 yrk	0 yrk	1 yrk	0 yrk	1 yrk	0 yrk	1 yrk
1986	90,2	5,4	52,6	5,5	38,6	0,9	42,6	0,0
1996	88,4	10,4	44,5	5,7	30,9	1,6	36,1	3,3

	Par uten barn								
	44 år			45-64 år			65- år		
	0 yrk.	1 yrk	2 yrk	0 yrk.	1 yrk	2 yrk	0 yrk.	1 yrk	2 yrk
1986	70,0	7,1	0,0	4,6	2,8	0,0	6,7	1,5	0,0
1996	61,7	10,1	0,0	10,5	1,2	0,0	2,4	0,0	0,0

	Par med barn, yngste barns alder								
	0-6 år			7-17 år			18- år		
	0 yrk.	1 yrk	2 yrk	0 yrk.	1 yrk	2 yrk	0 yrk.	1 yrk	2 yrk
1986	50,5	4,6	0,0	14,8	0,6	0,2	18,2	0,9	0,0
1996	32,1	5,6	0,1	18,8	3,0	0,3	4,8	0,1	0,1

	Enslige forsørgere, yngste barn 0-17 år					
	Andre husholdninger					
	0 yrk.	1 yrk	2 yrk	0 yrk.	1 yrk	2+ yrk
1986	38,0	5,4	0,0	15,0	4,6	0,0
1996	32,4	0,0	0,0	19,8	1,4	0,0

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Tabell 11. Andelen personer i ulike lavinntektsgrupper, etter landbakgrunn. 1. og 2. gen. innvandrere. Husholdningsinntekt per forbruksenhet (E=0,5). 1996

	Landbakgrunn					Alle personer
	1	2	3	4	5	
p50	7,7	11,9	21,9	16,5	19,6	7,5
p60	16,9	15,6	35,9	25,7	33,4	14,1
p70	22,2	18,0	48,8	31,8	51,6	21,5

(Kilde. Inntekts- og formuesundersøkelsen, 1996)

Landbakgrunn

1= Norden

2= Vest-Europa

3= Øst-Europa

4= Nord-Amerika og Oceania

5= Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia

Tabell 12. Andelen personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under 50 prosent av medianinntekten for alle personer. Enslige etter alder og kjønn. (E=0,5) Prosent. 1986 og 1996

	Enslige					Alle
	-29 år	30-44 år	45-64 år	65-		
Kvinner						
1986	37,1	13,7	19,0	42,8	35,1	
1996	43,2	10,3	12,7	38,7	30,9	
Menn						
1986	23,2	10,4	12,2	28,4	18,5	
1996	30,7	14,4	15,5	25,6	21,6	

Tabell 13. Andelen personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under 50 prosent av medianinntekten for alle personer. Enslige etter alder og kjønn. (E=0,5) Prosent. 1986 og 1996. Eksklusive studenter

	Enslige					Alle
	-29 år	30-44 år	45-64 år	65-		
Kvinner						
1986	23,9	13,7	20,0	43,8	34,1	
1996	30,2	9,8	12,7	39,9	29,0	
Menn						
1986	16,5	10,4	12,2	28,4	16,7	
1996	21,3	14,0	15,5	25,9	18,7	

Tabell 14. Andelen personer med inntekt under 50 prosent av medianinntekten for alle. Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet ($e=0,5$). Ulike grupper. 1986, 1991, 1994 og 1996

	Andel med lavinntekt			
	1986	1991	1994	1996
Personer i hushold der minst en mottar særtillegg	20,7	16,9	23,9	20,7
Enslige personer med særtillegg	57,9	56,3	70,9	73,2
Pers. i flerpersonhushold der minst en mottar særtillegg	4,6	1,3	2,1	3,4
Personer i hushold der hovedpersonen er uførepensjonist	12,5	10,5	10,2	9,2
Enslig uførepensjonist	32,9	25,2	23,2	16,7
Pers. i flerpersonhushold der hovedpersonen er uførepensjonist	2,5	1,9	2,4	4,9
Personer i hushold som mottar sosialhjelp	12,8	14,2	19,5	17,8
Alle personer	6,4	6,7	8,4	7,5
	Andel av befolkningen			
	1986	1991	1994	1996
Personer i hushold der minst en mottar særtillegg	13,7	12,8	11,2	10,6
Enslige personer med særtillegg	4,1	3,6	3,6	2,6
Pers. i flerpersonhushold der minst en mottar særtillegg	9,6	9,2	7,6	7,9
Personer i hushold der hovedpersonen er uførepensjonist	3,6	4,8	4,6	4,9
Enslig uførepensjonist	1,2	1,8	1,7	1,8
Pers. i flerpersonhushold der hovedpersonen er uførepensjonist	2,4	3	2,9	3,1
Personer i hushold som mottar sosialhjelp	4,4	8,4	7,3	6,8
Alle personer	100	100	100	100

Tabell 15. Gjennomsnittlig ekvivalentinntekt for ulike grupper. 1986, 1991, 1994 og 1996 (E=0,5). 1996-kroner

	1986	1991	1994	1996
Personer i hushold der minst en mottar særtillegg	116534	124579	118337	122233
Enslige personer med særtillegg	76875	82135	72915	76270
Pers. i flerpersonhushold der minst en mottar særtillegg	133626	141373	139491	137386
Personer i hushold der hovedpersonen er uførepensjonist	122881	125049	122115	139641
Enslig uførepensjonist	97319	98009	97120	106385
Pers. i flerpersonhushold der hovedpersonen er uførepensjonist	135418	140913	137178	158764
Personer i hushold som mottar sosialhjelp	121193	125683	113927	119912
Alle personer	154363	161838	161594	169509
	Prosent av gjennomsnittet			
	1986	1991	1994	1996
Personer i hushold der minst en mottar særtillegg	75	77	73	72
Enslige personer med særtillegg	50	51	45	45
Pers. i flerpersonhushold der minst en mottar særtillegg	87	87	86	81
Personer i hushold der hovedpersonen er uførepensjonist	80	77	76	82
Enslig uførepensjonist	63	61	60	63
Pers. i flerpersonhushold der hovedpersonen er uførepensjonist	88	87	85	94
Personer i hushold som mottar sosialhjelp	79	78	71	71
Alle personer	100	100	100	100

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen)

Tabell 16. Andelen personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under 50 prosent av medianinntekten for alle personer. Enslige etter alder og kjønn. (E=OECD) Prosent. 1986 og 1996

	Enslige				Alle
	-29 år	30-44 år	45-64 år	65-	
Kvinner					
1986	29,6	5,9	2,1	3,5	7,4
1996	32,6	8,0	2,6	1,4	8,3
Menn					
1986	18,2	5,2	3,6	2,3	7,7
1996	25,0	9,3	8,5	1,9	12,3

Tabell 17. Andelen personer med husholdningsinntekt per forbruksenhet under 50 prosent av medianinntekten for alle personer. Enslige etter alder og kjønn. (E=OECD). Prosent. 1986 og 1996. Eksklusive studenter

	Enslige				Alle
	-29 år	30-44 år	45-64 år	65-	
Kvinner					
1986	14,9	5,9	2,1	3,5	4,9
1996	19,8	7,4	2,6	1,4	5,3
Menn					
1986	11,0	5,2	3,6	2,3	5,6
1996	15,5	9,2	8,5	1,9	9,3

Tabell 18. Andelen personer med inntekt under 50 prosent av medianinntekten for alle. Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (E=OECD). Ulike grupper. 1986, 1990, 1994 og 1996

	Andel med lavinntekt			
	1986	1990	1994	1996
Personer i hushold der minst en mottar særtillegg	2,8	1,5	1,9	2,2
Enslige personer med særtillegg	4,8	1,5	3,6	2,2
Pers. i flerpersonhushold der minst en mottar særtillegg	2,0	1,5	1,1	2,2
Personer i hushold der hovedpersonen er uførepensjonist	2,2	2,8	3,7	3,9
Enslig uførepensjonist	2,5	2,4	4,1	0,4
Pers. i flerpersonhushold der hovedpersonen er uførepensjonist	2,1	3,1	3,5	5,9
Personer i hushold som mottar sosialhjelp	7,2	11,5	15,7	14,4
Alle personer	3,1	3,5	4,6	4,5
	Andel av befolkningen			
	1986	1990	1994	1996
Personer i hushold der minst en mottar særtillegg	13,7	13,1	11,2	10,6
Enslige personer med særtillegg	4,1	3,8	3,6	2,6
Pers. i flerpersonhushold der minst en mottar særtillegg	9,6	9,3	7,6	7,9
Personer i hushold der hovedpersonen er uførepensjonist	3,6	4,5	4,6	4,9
Enslig uførepensjonist	1,2	1,5	1,7	1,8
Pers. i flerpersonhushold der hovedpersonen er uførepensjonist	2,4	3,0	2,9	3,1
Personer i hushold som mottar sosialhjelp	4,4	6,6	7,3	6,8
Alle personer	100	100	100	100

Tabell 19. Gjennomsnittlig ekvivalentinntekt for ulike grupper. 1986, 1990, 1994 og 1996. (E=OECD). 1996-kroner

	1986	1990	1994	1996
Personer i hushold der minst en mottar sært tillegg	95314	93381	98025	100978
Enslige personer med sært tillegg	76875	77772	72915	76270
Pers. i flerpersonhushold der minst en mottar sært tillegg	103261	99823	109720	109123
Personer i hushold der hovedpersonen er uførepensjonist	102560	101063	103822	118674
Enslig uførepensjonist	97319	96327	97120	106385
Pers. i flerpersonhushold der hovedpersonen er uførepensjonist	105130	103330	107862	125741
Personer i hushold som mottar sosialhjelp	93520	92151	90131	95566
Alle personer	118192	117257	126775	133696
	Prosent av gjennomsnittet			
	1986	1991	1994	1996
Personer i hushold der minst en mottar sært tillegg	81	80	77	76
Enslige personer med sært tillegg	65	66	58	57
Pers. i flerpersonhushold der minst en mottar sært tillegg	87	85	87	82
Personer i hushold der hovedpersonen er uførepensjonist	87	86	82	89
Enslig uførepensjonist	82	82	77	80
Pers. i flerpersonhushold der hovedpersonen er uførepensjonist	89	88	85	94
Personer i hushold som mottar sosialhjelp	79	79	71	71
Alle personer	100	100	100	100

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen)

Tabell 20. Fordelingen av personer med inntekt under 50 prosent av medianinntekten for alle. 1986 og 1996. Etter ulike husholdningstyper. Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (E=0,5)

	1986	1996	Andel personer i 1996
Enslige under 30 år	12,5	21,7	4,6
Enslige 30-44 år	4,0	7,0	4,0
Enslige 45-64 år	6,6	7,3	3,9
Enslige 65- år	37,6	30,6	6,5
Par med barn, yngste barn 0-6 år	10,1	7,9	23,1
Par med barn, yngste barn 7- 17 år	1,4	3,1	18,0
Enslige forsørgere m/barn 0 - 17 år	12,4	12,6	7,1
Par uten barn, 65- år	6,9	2,2	8,7
Andre	8,5	7,6	24,1
I alt	100	100	100

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 21. Fordelingen av personer med inntekt under 50 prosent av medianinntekten for alle. 1986, 1996 og 1997. Etter ulike husholdningstyper. Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (E=OECD-82)

	1986	1996	1997	Andel personer i 1997
Enslige under 30 år	20,7	28,6	31,8	4,7
Enslige 30-44 år	3,9	8,0	8,3	3,7
Enslige 45-64 år	2,5	4,8	3,4	3,9
Enslige 65- år	6,4	2,2	3,2	6,6
Par med barn, yngste barn 0-6 år	27,6	21,5	21,3	23,6
Par med barn, yngste barn 7- 17 år	5,2	8,3	6,5	17,8
Enslige forsørgere m/barn 0 - 17 år	14,8	12,7	10,1	6,5
Par uten barn, 65- år	3,5	1,1	2,4	8,8
Andre	15,5	12,7	12,9	24,4
I alt	100	100	100	100

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 22. Andelen personer med ekvivalentinntekt lavere enn minstepensjonen til enslig. 1986 - 1996

	OECD-82	E=0,5	Minstepensjon
1986	5,4	2,4	42888
1988	4,6	2,0	48786
1990	4,7	2,8	53435
1992	4,7	3,0	58048
1994	5,8	3,9	60700
1996	5,6	3,4	65284

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 23. Utviklingen i grenseverdier (persentiler) for de 10 prosent fattigste og de 10 prosent rikeste. Inntekt etter skatt per forbruksenhet. (E=0,5). 1996-kroner

	Desilgruppe 1		Desilgruppe 10	
	1986	1996	1986	1996
0.05	22315	14065	234223	251275
0.10	36032	26875	236570	253953
0.15	44210	39763	239382	257403
0.20	58777	48317	242249	260510
0.25	61673	55268	244716	264273
0.30	61690	61338	248660	269227
0.35	64000	65286	252400	273211
0.40	65901	66170	256405	277985
0.45	67356	67550	260254	283654
0.50 (median)	68968	69634	263857	289573
0.55	70882	71546	267823	297256
0.60	72198	73427	273099	305911
0.65	73300	75155	279820	314582
0.70	74723	76749	286465	326787
0.75	75821	78249	296330	340751
0.80	77342	79251	305106	361778
0.85	78840	80875	329912	396660
0.90	79735	82361	357104	453894
0.95	80575	83915	415565	622844
Antall obs.	908	2137	1734	5471

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen)

Tabell 24. Gjennomsnittlig ekvivalentinntekt for ulike grupper stønadsmottakere (E=0,5). 1996. Kroner

	Gjennom- snitt	Prosent av gjennom- snitt for alle	Andel personer	Antall obs.
Helårs uførepensjonister	155447	92	5,8	1834
Langtidssosialhjelpsmottakere	99492	59	1,5	364
Langtidpsykemeldte	158326	93	1,8	644
Langtidsledige og personer på tiltak	127640	75	2,7	870
her av kun langtidsledige	129310	76	1,7	529
Alle personer	169509	100	100	37980

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen)

Tabell 25. Andelen personer med ekvivalentinntekter under ulike lavinntektsgrenser (E=0,5). 1996

	p50	p60	p70
Helårs uførepensjonister	6,9	16,6	30,3
Langtidssosialhjelpsmottakere	27,2	50,8	67,8
Langtidpsykemeldte	5,9	13,0	23,2
Langtidsledige og personer på tiltak	15,7	29,5	42,7
her av kun langtidsledige	15,1	29,6	41,7
Alle personer	7,5	14,1	21,5

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen)

Tabell 26. Gjennomsnittlig ekvivalentinntekt for ulike grupper stønadsmottakere (E=OECD). 1996. Kroner

	Gjennom- snitt	Prosent av gjennom- snitt for alle	Andel personer	Antall obs.
Helårs uførepensjonister	130618	98	5,8	1834
Langtidssosialhjelpsmottakere	87381	65	1,5	364
Langtidpsykemeldte	127511	95	1,8	644
Langtidsledige og personer på tiltak	103139	77	2,7	870
her av kun langtidsledige	105666	79	1,7	529
Alle personer	133605	100	100	37980

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen)

Tabell 27. Andelen personer med ekvivalentinntekter under ulike lavinntektsgrenser (E=OECD). 1996

	p50	p60	p70
Helårs uførepensjonister	1,2	7,0	15,5
Langtidssosialhjelpsmottakere	17,0	33,4	51,6
Langtidsykemeldte	3,7	8,8	14,8
Langtidsledige og personer på tiltak	12,3	22,4	34,5
her av kun langtidsledige	11,2	20,5	32,4
Alle personer	4,5	10,6	18,8

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen)

Tabell 28. Andelen personer med inntekt under 50 prosent av medianinntekten for alle. Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (E=0,5). Ulike grupper uføre. 1996

	Prosent
Personer i hushold med minst en uførepensjonist	6,8
Enslig uførepensjonist	16,7
Personer i flerpersonhushold med minst en uførepensjonist	1,9
Alle personer	7,5
	Andel personer i befolkningen
Personer i hushold med minst en uførepensjonist	5,4
Enslig uførepensjonist	1,8
Personer i flerpersonhushold med minst en uførepensjonist	3,6
Alle personer	100
	Gjennomsnittlig ekvivalentinntekt (E=0,5)
Personer i hushold med minst en uførepensjonist	156684
Enslig uførepensjonist	106385
Personer i flerpersonhushold med minst en uførepensjonist	181565
Alle personer	169509
	Prosent av gjennomsnittet for alle
Personer i hushold med minst en uførepensjonist	92
Enslig uførepensjonist	63
Personer i flerpersonhushold med minst en uførepensjonist	107
Alle personer	100

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen)

Tabell 29. Andelen personer med inntekt under 50 prosent av medianinntekten for alle. Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (E=OECD-82). Ulike grupper uføre. 1996

	Prosent
Personer i hushold med minst en uførepensjonist	1,3
Enslig uførepensjonist	0,4
Personer i flerpersonhushold med minst en uførepensjonist	1,8
Alle personer	4,5
	Andel personer i befolkningen
Personer i hushold med minst en uførepensjonist	5,4
Enslig uførepensjonist	1,8
Personer i flerpersonhushold med minst en uførepensjonist	3,6
Alle personer	100
	Gjennomsnittlig ekvivalentinntekt (E=OECD)
Personer i hushold med minst en uførepensjonist	131557
Enslig uførepensjonist	106385
Personer i flerpersonhushold med minst en uførepensjonist	144010
Alle personer	133605
	Prosent av gjennomsnittet for alle
Personer i hushold med minst en uførepensjonist	98
Enslig uførepensjonist	80
Personer i flerpersonhushold med minst en uførepensjonist	108
Alle personer	100

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen)

Yngre enslige og studenthushold

Tabell 1. Inntektsregnskap for enslige under 45 år. Gjennomsnitt i 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Yrkesinntekt	162385	175455	159211	150761	140405	152565
Lønn	145495	162130	147210	141804	133286	144408
Næringsinntekt	16889	13324	12001	8956	7119	8156
Kapitalinntekter	5847	4930	3356	3234	1858	3724
Overføringer	9088	15126	12094	20395	21176	18301
Pensj. fra folketrygden	3828	6154	6532	7660	7474	6292
Arbeidsledighetstrygd*	1634	1753	0	5637	6002	4838
Stipend	887	947	914	1454	1927	2489
Sosialhjelp	2101	4909	3812	4741	5113	3944
Andre overføringer	637	1364	836	904	661	738
Samlet inntekt	177320	195511	174662	174390	163439	174589
Skatt og negative overføringer	50658	55827	46932	44200	43599	47393
Inntekt etter skatt	126662	139684	127730	130190	119840	127196
Antall observasjoner	327	267	575	616	1308	1467

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

* Opplysninger om arbeidsledighetstrygd er ikke tilgjengelig for inntektsåret 1990, men inngår dette året i lønn.

Tabell 1b. Inntektsregnskap for enslige under 45 år. Eksklusive studenter. Gjennomsnitt i 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Yrkesinntekt	172255	179340	169875	162429	154241	164463
Lønn	154148	165709	157050	152668	146297	155587
Næringsinntekt	18107	13631	12826	9762	7944	8876
Kapitalinntekter	6195	4801	3480	3171	1826	3962
Overføringer	9065	14898	11934	20647	21725	18352
Pensj. fra folketrygden	4104	6295	6813	8356	8368	6860
Arbeidsledighetstrygd	1749	1793	0	6011	6631	5213
Stipend	276	548	383	457	938	1615
Sosialhjelp	2253	4868	3894	4871	5095	3876
Andre overføringer	683	1395	845	952	693	789
Samlet inntekt	187515	199039	185289	186247	177792	186777
Skatt og negative overføringer	54144	56998	50323	47912	48425	51464
Inntekt etter skatt	133373	142042	134966	138335	129367	135313
Antall observasjoner	305	261	533	585	1176	1357

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Tabell 2. Inntektsregnskap for enslige under 30 år. Gjennomsnitt i 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Yrkesinntekt	131715	152726	127571	120577	111846	124616
Lønn	119581	147824	122473	115005	109480	119245
Næringsinntekt	12135	4903	5097	5571	2366	5371
Kapitalinntekter	4229	3319	3224	3354	1963	1869
Overføringer	7331	10146	8652	13914	17560	14535
Pensj. fra folketrygden	1966	1920	3114	2727	4150	2700
Arbeidsledighetstrygd	1231	1168	0	4575	4893	3620
Stipend	1593	1724	1732	3000	3307	4358
Sosialhjelp	2189	4494	3354	2927	4763	3506
Andre overføringer	352	840	451	686	448	350
Samlet inntekt	143275	166191	139447	137845	131369	141020
Skatt og negative overføringer	36432	44213	34804	31820	30919	34279
Inntekt etter skatt	106844	121978	104644	106025	100450	106741
Antall observasjoner	180	116	292	231	707	724

Tabell 2b. Inntektsregnskap for enslige under 30 år. Eks. studenter. Gjennomsnitt i 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Yrkesinntekt	146500	160705	144115	141169	130910	142822
Lønn	132675	155534	138465	134437	128080	136540
Næringsinntekt	13825	5171	5649	6733	2831	6282
Kapitalinntekter	4676	2922	3445	3236	1888	2004
Overføringer	7041	9335	7722	13135	18076	14147
Pensj. fra folketrygden	2240	2026	3110	3299	5059	3175
Arbeidsledighetstrygd	1396	1232	0	5212	5845	4166
Stipend	509	818	784	1005	1822	2998
Sosialhjelp	2494	4373	3424	2869	4901	3428
Andre overføringer	401	886	403	750	450	380
Samlet inntekt	158217	172962	155281	157540	150876	158973
Skatt og negative overføringer	41177	46355	39694	37792	36992	39907
Inntekt etter skatt	117040	126607	115587	119748	113884	119066
Antall observasjoner	158	110	252	203	586	618

Tabell 3. Inntektsregnskap for enslige 30-44 år. Gjennomsnitt i 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Yrkesinntekt	199938	192916	191858	178104	173987	184527
Lønn	177228	173121	172734	166081	161279	173186
Næringsinntekt	22711	19793	19125	12022	12707	11341
Kapitalinntekter	7827	6168	3492	3127	1736	5845
Overføringer	11241	18952	15647	26265	25428	22608
Pensj. fra folketrygden	6109	9405	10061	12129	11384	10399
Arbeidsledighetstrygd	2125	2202	0	6599	7305	6232
Stipend	24	350	69	53	303	350
Sosialhjelp	1996	5229	4283	6384	5525	4445
Andre overføringer	986	1765	1233	1102	913	1182
Samlet inntekt	219008	218036	210996	207495	201151	212980
Skatt og negative overføringer	68080	64750	59446	55415	58510	62392
Inntekt etter skatt	150927	153285	151550	152081	142641	150588
Antall observasjoner	147	151	283	385	601	743

Tabell 3b. Inntektsregnskap for enslige 30-44 år. Eks. studenter. Gjennomsnitt i 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Yrkesinntekt	199938	192916	192977	178374	177232	185644
Lønn	177228	173121	173717	166342	164249	174230
Næringsinntekt	22711	19793	19261	12033	12982	11414
Kapitalinntekter	7827	6168	3512	3123	1764	5878
Overføringer	11241	18952	15711	26281	25320	22468
Pensj. fra folketrygden	6109	9405	10132	12149	11630	10466
Arbeidsledighetstrygd	2125	2202	0	6610	7405	6237
Stipend	24	350	23	45	66	262
Sosialhjelp	1996	5229	4314	6372	5286	4314
Andre overføringer	986	1765	1242	1103	933	1189
Samlet inntekt	219008	218036	212200	207778	204315	213990
Skatt og negative overføringer	68080	64750	59855	55503	59692	62775
Inntekt etter skatt	150927	153285	152345	152275	144623	151215
Antall observasjoner	147	151	281	382	590	739

Tabell 4. Inntektsregnskap for enslige kvinner under 45 år. Gjennomsnitt i 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Yrkesinntekt	126662	144658	131454	137846	126376	130849
Lønn	123957	143470	128044	135067	124977	130368
Næringsinntekt	2705	1188	3410	2777	1398	481
Kapitalinntekter	5846	3692	2344	1824	1729	1699
Overføringer	11884	15953	12484	15005	17650	17034
Pensj. fra folketrygden	5761	8096	6781	7087	7367	8041
Arbeidsledighetstrygd	654	222	0	1383	2956	2768
Stipend	1473	822	1337	2042	2044	3237
Sosialhjelp	2946	4206	3284	2634	4401	2301
Andre overføringer	1050	2608	1081	1859	884	688
Samlet inntekt	144391	164302	146281	154673	145755	149582
Skatt og negative overføringer	37421	42231	36626	35950	35053	37235
Inntekt etter skatt	106969	122071	109654	118724	110702	112347
Antall observasjoner	132	99	232	164	457	469

Tabell 4b. Inntektsregnskap for enslige kvinner under 45 år. Eks studenter. Gjennomsnitt i 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Yrkesinntekt	138335	147365	144866	150238	141870	145258
Lønn	135310	146153	141073	147163	140327	144711
Næringsinntekt	3027	1212	3793	3076	1543	546
Kapitalinntekter	6360	3547	2443	1790	1567	1810
Overføringer	11993	15638	12450	14865	18184	16950
Pensj. fra folketrygden	6444	8263	7196	7868	8500	9140
Arbeidsledighetstrygd	731	227	0	1507	3381	3140
Stipend	345	195	372	688	893	2067
Sosialhjelp	3296	4292	3664	2829	4479	1865
Andre overføringer	1175	2662	1216	1972	931	737
Samlet inntekt	156689	166550	159758	166894	161620	164017
Skatt og negative overføringer	41497	43091	40789	39603	39938	41934
Inntekt etter skatt	115192	123460	118969	127291	121682	122083
Antall observasjoner	118	97	206	150	399	414

Tabell 5. Inntektsregnskap for enslige menn under 45 år. Gjennomsnitt i 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Yrkesinntekt	186566	193604	177987	158731	148053	163910
Lønn	160075	173127	160173	145962	137815	151744
Næringsinntekt	26490	20476	17813	12769	10237	12167
Kapitalinntekter	5848	5661	4041	4106	1929	4781
Overføringer	7196	14639	11831	23721	23098	18963
Pensj. fra folketrygden	2521	5009	6365	8014	7533	5378
Arbeidsledighetstrygd	2297	2654	0	8263	7661	5920
Stipend	492	1021	628	1090	1863	2098
Sosialhjelp	1530	5324	4168	6041	5501	4803
Andre overføringer	358	630	671	315	541	764
Samlet inntekt	199610	213903	193858	186558	173080	187654
Skatt og negative overføringer	59620	63839	53902	49292	48257	52701
Inntekt etter skatt	139990	150064	139956	137267	124822	134954
Antall observasjoner	195	168	343	452	851	998

Tabell 5b. Inntektsregnskap for enslige menn under 45 år. Eks. studenter. Gjennomsnitt i 1996-kroner

	1986	1988	1990	1992	1994	1996
Yrkesinntekt	193660	198252	185630	169742	160683	173885
Lønn	166036	177276	167115	155970	149406	160923
Næringsinntekt	27624	20975	18514	13772	11277	12962
Kapitalinntekter	6091	5542	4134	4000	1961	5018
Overføringer	7217	14460	11609	24114	23568	19040
Pensj. fra folketrygden	2629	5131	6570	8649	8299	5741
Arbeidsledighetstrygd	2390	2719	0	8712	8323	6229
Stipend	232	756	389	318	961	1393
Sosialhjelp	1595	5209	4037	6096	5415	4862
Andre overføringer	374	646	612	340	570	815
Samlet inntekt	206969	218255	201373	197856	186212	197943
Skatt og negative overføringer	62124	65223	56329	52897	52845	56139
Inntekt etter skatt	144845	153033	145043	144960	133367	141804
Antall observasjoner	187	164	327	435	777	943

Tabell 6. Inntektsregnskap for enslige under 45 år etter kvartilfordelt inntekt etter skatt. 1986. 1996-kroner

	Kvartil				Alle
	1	2	3	4	
Yrkesinntekt	35093	135594	192193	288192	162385
Lønn	34187	126177	178801	244018	145495
Næringsinntekt	906	9418	13392	44174	16889
Kapitalinntekter	1427	4366	7616	10030	5847
Overføringer	14715	8162	7486	5952	9088
Pensjon fra folketrygden	7075	3785	2538	1892	3828
Arbeidsledighetstrygd	1071	1068	2492	1905	1634
Stipend	3005	357	178	0	887
Sosialhjelp	2886	2012	1651	1854	2101
Andre overføringer	677	940	627	301	637
Samlet inntekt	51235	148122	207295	304174	177320
Skatt og negative overføringer	7649	39645	62056	93812	50658
Inntekt etter skatt	43586	108478	145239	210362	126662
Antall observasjoner	82	82	82	81	327

Tabell 6b. Inntektsregnskap for enslige under 45 år etter kvartilfordelt inntekt etter skatt. 1996

	Kvartil				Alle
	1	2	3	4	
Yrkesinntekt	29186	92398	195687	293522	152565
Lønn	27394	82585	189833	278319	144408
Næringsinntekt	1792	9813	5855	15203	8156
Kapitalinntekter	493	1238	1552	11637	3724
Overføringer	17820	41229	8220	5942	18301
Pensjon fra folketrygden	2437	19828	1731	1188	6292
Arbeidsledighetstrygd	3332	10725	3297	2005	4838
Stipend	5755	1718	1351	1119	2489
Sosialhjelp	6020	7767	1474	508	3944
Andre overføringer	275	1191	368	1121	738
Samlet inntekt	47499	134865	205460	311101	174589
Skatt og negative overføringer	6734	30121	55883	97027	47393
Inntekt etter skatt	40765	104744	149577	214074	127196
Antall observasjoner	352	355	363	397	1467

Tabell 7. Inntektsregnskap for enslige under 45 år etter kvartilfordelt inntekt etter skatt. 1986. 1996-kroner. Eks. studenter

	Kvartil				Alle
	1	2	3	4	
Yrkesinntekt	51196	147418	199605	292397	172255
Lønn	47555	136623	189785	244034	154148
Næringsinntekt	3640	10795	9820	48363	18107
Kapitalinntekter	2078	4492	7864	10400	6195
Overføringer	16134	9661	4521	5851	9065
Pensjon fra folketrygden	10105	3200	1018	2018	4104
Arbeidsledighetstrygd	1129	3259	1024	1590	1749
Stipend	571	434	92	0	276
Sosialhjelp	3507	1855	1658	1976	2253
Andre overføringer	821	913	728	269	683
Samlet inntekt	69409	161572	211989	308649	187515
Skatt og negative overføringer	12757	45480	63671	95211	54144
Inntekt etter skatt	56652	116092	148319	213437	133373
Antall observasjoner	77	76	76	76	305

Tabell 7b. Inntektsregnskap for enslige under 45 år etter kvartilfordelt inntekt etter skatt. 1996 Eks. studenter

	Kvartil				Alle
	1	2	3	4	
Yrkesinntekt	40020	114141	203442	300533	164463
Lønn	36725	103352	197811	284732	155587
Næringsinntekt	3296	10789	5632	15801	8876
Kapitalinntekter	566	1152	1900	12250	3962
Overføringer	25194	35614	6785	5785	18352
Pensjon fra folketrygden	8524	16607	1228	1064	6860
Arbeidsledighetstrygd	5521	10231	2973	2117	5213
Stipend	2625	1420	1300	1114	1615
Sosialhjelp	8248	5932	789	528	3876
Andre overføringer	278	1423	494	962	789
Samlet inntekt	65781	150907	212128	318567	186777
Skatt og negative overføringer	11753	35937	57719	100553	51464
Inntekt etter skatt	54027	114969	154409	218015	135313
Antall observasjoner	330	328	332	367	1357

Tabell 8. Inntektsregnskap for studenthusholdninger*. 1996-kroner. 1986, 1991, 1992 og 1996

	1986	1991	1992	1996
Yrkesinntekt	33930	26733	25899	24980
Kapitalinntekt	2879	9038	4527	2182
Overføringer	28776	56361	32181	25638
Samlet Inntekt	65585	92132	62607	52800
Skatt og negative overføringer	4633	7865	4059	3252
Inntekt etter skatt	60952	84267	58547	49548
Mottatt studielån	37572	36406	48827	39443
Inntekt + studielån	98524	120673	107374	88991
Ekvivalent inntekt**	47301	61459	48400	42464
Ekvivalent inntekt inkl. studielån	79977	92990	92152	78452
Antall observasjoner	41	46	56	162

* Studenthusholdninger er hushold der hovedpersonen ikke er yrkestilknyttet/trygdemottaker og som mottar studielån i inntektsåret.

** Ekvivalensskala tilsvarende kvadratroten av antall personer i husholdningen ($E=0,5$)

Tabell 9. Inntektsregnskap for enslige studenter. 1996-kroner. 1986-1996

	1986	1991	1992	1996
Yrkesinntekt	25533	23010	22406	20777
Kapitalinntekt	1012	2708	3936	1085
Overføringer	9420	13330	17622	17731
Samlet Inntekt	35965	39049	43964	39593
Skatt og negative overføringer	2350	3054	3368	2308
Inntekt etter skatt	33616	35995	40596	37285
Mottatt studielån	34682	37834	46963	35127
Inntekt + studielån	68298	73828	87559	72411
Ekvivalent inntekt**	33616	35995	40596	37285
Ekvivalent inntekt inkl. studielån	68298	73828	87559	72411
Antall observasjoner	22	20	31	110

* Ekvivalensskala tilsvarende kvadratroten av antall personer i husholdningen ($E=0,5$)

Tabell 3. Inntektssammensetning for personer i ulike husholdningstyper. 1986 og 1996. Andel av samlet inntekt

	Lønn	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt	Over- føringer	Samlet inntekt	Skatt	Negative over- føringer	Inntekt etter skatt
Par med barn 0-16 år								
1986								
1 barn	78,2	13,5	2,8	5,4	100,0	24,5	1,0	74,4
2 barn	79,6	10,5	3,1	6,7	100,0	24,0	1,1	74,9
3 barn	71,9	14,1	3,7	10,3	100,0	22,5	1,1	76,5
4+ barn	67,0	16,4	2,3	14,3	100,0	20,0	1,2	78,8
Alle	77,3	12,4	3,1	7,2	100,0	23,8	1,1	75,2
1996								
1 barn	77,7	9,0	5,5	7,8	100,0	26,4	0,8	72,8
2 barn	76,2	9,7	4,0	10,0	100,0	25,7	0,8	73,4
3 barn	71,5	11,0	6,0	11,5	100,0	25,5	0,7	73,8
4+ barn	59,8	16,2	4,4	19,5	100,0	22,1	0,7	77,2
Alle	74,7	10,2	5,0	10,2	100,0	25,7	0,8	73,5
Enslige forsørgere med barn 0-16 år								
1986								
1 barn	60,4	5,4	2,3	31,9	100,0	16,9	0,9	82,2
2 barn	57,4	4,7	2,1	35,7	100,0	14,4	2,1	83,5
3+ barn	26,4	12,0	0,5	61,2	100,0	9,0	0,4	90,7
Alle	53,5	6,4	1,9	38,2	100,0	14,8	1,1	84,1
1996								
1 barn	61,4	2,6	2,2	33,9	100,0	15,9	1,2	82,9
2 barn	55,1	1,7	1,3	41,8	100,0	15,5	0,6	83,9
3+ barn	38,6	1,9	1,1	58,4	100,0	15,4	1,9	82,7
Alle	55,9	2,2	1,7	40,2	100,0	15,7	1,1	83,2

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger).

Tabell 4. Inntektssammensetning for 1. og 2. gen. innvandrere, etter landbakgrunn. 1996. Andel av samlet inntekt

Landbakgrunn	Lønn	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt	Over- føringer	Samlet inntekt	Skatt	Negative over- føringer	Inntekt etter skatt
1	74,1	4,9	4,9	16,1	100,0	26,9	0,8	72,3
2	71,0	8,5	9,0	11,5	100,0	29,2	0,4	70,3
3	57,9	8,0	0,9	33,2	100,0	19,4	0,7	79,9
4	54,6	17,4	8,4	19,6	100,0	29,2	0,9	69,9
5	59,8	4,1	2,1	34,0	100,0	18,1	0,6	81,2
Alle personer	68,5	8,3	6,0	17,3	100,0	25,2	0,8	74,0

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen, 1996)

1= Norden

2= Vest-Europa

3= Øst-Europa

4= Nord-Amerika og Oceania

5= Asia, Afrika, Mellom- og Sør-Amerika samt Tyrkia

Tabell 5. Fordelingen av ulike inntekts- og utgiftsposter, for personer. Andel av samlet husholdningsinntekt. Etter desilfordelt inntekt etter skatt per forbruksenhet (e=0,5). Personer med inntekt over P95 og P99 (dvs. de 5 og 1 prosent rikeste). 1986 og 1996

	Lønn	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt	Over- føringer	Samlet inntekt	Skatt	Negative overfør- inger	Inntekt etter skatt	Antall observa- sjoner
1986									
Alle	72,1	10,5	4,5	12,9	100,0	24,2	1,1	74,7	14271
P95	62,6	25,1	8,3	4,0	100,0	27,0	0,6	72,5	844
P99	52,6	33,5	11,8	2,2	100,0	22,9	0,3	76,8	168
1996									
Alle	68,5	8,3	6,0	17,3	100,0	25,2	0,8	74,0	37980
P95	54,7	14,7	26,4	4,2	100,0	31,0	0,4	68,6	2914
P99	30,8	15,1	51,4	2,6	100,0	28,6	0,3	71,1	601

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Høyinntektsgrupper og simuleringer

Tabell 1. Utviklingen i Gini-koeffisienten (G) når desilgruppe 10 er utelatt. 1986 - 1996. Inntekt etter skatt per forbruksenhet (E=0,5)

	G	Standard- avvik
1986	0,183	0,001
1987	0,180	0,002
1988	0,178	0,001
1989	0,187	0,002
1990	0,185	0,001
1991	0,185	0,002
1992	0,191	0,002
1993	0,190	0,002
1994	0,199	0,001
1995	0,193	0,001
1996	0,192	0,001

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 2. Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer (E=0,5). Desilgrupper og G. Aksjeutbytte inngår ikke i inntekt etter skatt. 1986, 1991 og 1996

	1986	1991	1996
1	4,2	4,0	3,8
2	6,1	6,0	5,8
3	7,2	7,2	7,0
4	8,2	8,1	8,0
5	9,1	9,0	9,0
6	9,9	9,8	9,9
7	10,9	10,8	10,8
8	12,1	12,0	12,0
9	13,8	13,7	13,6
10	18,5	19,4	20,1
Alle	100,0	100,0	100,0
G	0,220	0,231	0,242
Standardavvik	(0,002)	(0,003)	(0,003)

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 3. Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer (E=0,5). Desilgrupper og G. Aksjeutbytte og netto realisasjonsgevinst inngår ikke i inntekt etter skatt. 1986, 1991 og 1996

	1986	1991	1996
1	4,2	4,0	3,8
2	6,1	6,0	5,9
3	7,2	7,2	7,1
4	8,2	8,1	8,2
5	9,1	9,0	9,1
6	9,9	9,8	10,0
7	10,9	10,8	11,0
8	12,1	12,0	12,1
9	13,8	13,7	13,8
10	18,4	19,4	19,0
Alle	100,0	100,0	100,0
G	0,219	0,231	0,231
Standardavvik	(0,002)	(0,003)	(0,002)

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 4. Fordelingen av husholdningens inntekt etter skatt per forbruksenhet, for personer (E=0,5). Desilgrupper og G. Aksjeutbytte for 1994 og 1996 er redusert med 28 pst. 1986, 1991, 1994 og 1996

	1986	1991	1994	1996
1	4,1	4,0	3,6	3,7
2	6,1	6,0	5,7	5,7
3	7,2	7,2	6,9	6,9
4	8,2	8,2	8,0	7,9
5	9,1	9,1	8,9	8,9
6	9,9	9,9	9,9	9,7
7	10,9	10,9	10,9	10,7
8	12,1	12,0	12,1	11,8
9	13,8	13,7	13,8	13,5
10	18,6	19,0	20,4	21,2
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0
G	0,222	0,233	0,250	0,252
Standardavvik	(0,002)	(0,003)	(0,002)	(0,004)

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 5. Utviklingen i aksjeutbytte og realisasjonsgevinster*. 1986 - 1997. Milliarder 1997-kroner

	Utbytte	Realisasjons- gevinst**
1986	2,0	0,9
1991	1,8	0,6
1993	8,6	3,1
1994	9,3	3,3
1995	11,4	4,9
1996	11,6	8,9
1997	12,9	13,4

* Tallgrunnlaget for årene 1986-1991 er inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger, mens selvangivelsesstatistikken (register) er kilden for årene 1993-1997.

** Brutto realisasjonsgevinst (gevinst ved salg av aksjer ol. pluss gev. ved salg av eiendom).

Tabell 6. Andelen husholdninger med aksjeutbytte og nettorealisasjonsgevinst. 1986 -1996

	Med utbytte	Med realisasjons- gevinst
1986	15,1	0,9
1988	16,8	0,9
1990	14,4	0,8
1992	15,6	0,7
1994	12,7	3,1
1996	11,4	4,8

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Tabell 7. Andelen husholdninger som har hhv. aksjeutbytte og realisasjonsgevinst etter størrelsen på denne inntekten. 1986, 1991 og 1996. Prosent

Utbytte/real.gevinst (nominelle kr)	Utbytte			Netto realisasjonsgevinst		
	1986	1991	1996	1986	1991	1996
1-999	58,3	71,5	52,6	2,0	10,6	18,4
1000-9999	31,8	22,0	23,7	42,0	29,1	48,1
10000-49999	7,4	4,5	10,9	30,9	21,6	18,0
50000-99999	1,7	0,7	4,5	9,3	21,7	5,6
100000-499999	0,8	1,2	6,2	13,9	15,5	7,1
500000-	0,0	0,1	2,1	2,0	1,5	2,9
Alle	100,0	100,0	100,0	100,1	100,0	100,1

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Referanser

Andersen, A., J. Epland, R. Kjeldstad og J. Lyngstad (1995): *Husholdningenes økonomi*. Statistiske analyser nr. 8. Statistisk sentralbyrå.

Atkinson, A.B., L. Rainwater og T.M. Smeeding (1995): *Income Distribution in OECD Countries. Evidence from the Luxembourg Income Study*, Social Policy Studies 18, OECD.

Buhmann, B., L. Rainwater, G. Schmaus og T.M. Smeeding (1988): Equivalence Scales, Well-being, Inequality and Poverty: Sensitivity Estimates Across Ten Countries Using the Luxembourg Income Study (LIS) Database, *Review of Income and Wealth*, No. 34.

Burniaux, J-M., Dang, T-T, Fore, D., Förster, M., d'Ercole, M.M. og Oxley, H. (1998): *Income Distribution and Poverty in Selected Countries*, Economics Department, Working Papers No. 189, OECD, Paris.

Danziger, S. og M.K. Taussig (1979): The Income Unit and the Anatomy of Income Distribution, *The Review of Income and Wealth*. No. 25.

De Vos, K. og Zaidi, M.A. (1977): Equivalence scale and Sensitivity of Poverty Statistics for the Member States of the European Community, *Review of Income and Wealth*, No. 3.

Epland, J. (1977a): Inntekts- og formuesundersøkinga - kombinasjon av intervjudata og registerdata i produksjonen av husholdsstatistikk, i Gulbransen, Moen og Keilman (red): *Norske husholdninger i forandring*, Norges forskningsråd.

Epland, J. (1997b): Inntektsfordelingen 1986-1995: Hvorfor øker ulikheten? Økonomiske analyser 1997, 5, Statistisk sentralbyrå.

Epland, J. (1998): Inntekt etter skatt. Revisjon av inntektsregnskapet i inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger, Notater, 98/43, Statistisk sentralbyrå.

Eurostat (commission of the European Communities, Statistical Office of the European Communities), IMF (International Monetary Fund), OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), UNSD (United Nations, Department for Economic and Social Information and Policy Analysis, Statistical Division and Regional Commission) and The World Bank (International Bank for Reconstruction and Development). (1993): *System of National Accounts 1993*. Brussels/Luxembourg, New York, Paris, Washington, D.C.

Melby, I og E. Mørk (1998): Inntekt og forbruk, i *Sosialt utsyn* 1998, Statistiske analyser 22, 1998, Statistisk sentralbyrå.

OECD (1982): *The OECD List of Social Indicators*, OECD, Paris

Simons, H.C. (1938): *Personal Income Taxation*, Chicago, University of Chicago Press.

United Nations (1977): *Provisional Guidelines on Statistics of the Distribution of Income, consumption and Accumulation of Households*, Study M 61.

Inntektsstatistikk for minstepensjonister, 1996

av

Vidar Pedersen

Om statistikken

Tallene baserer seg på registerbasert inntektsstatistikk, Selvangivelsesstatistikk og Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger. All statistikk omfatter tall for inntektsåret 1996. Beløpenes størrelse er bestemt av skatteregler og ligningspraksis. Den registerbaserte inntektsstatistikken inneholder opplysninger fra Selvangivelsesstatistikken i tillegg til opplysninger fra en rekke andre administrative registre. Opplysninger om skattefrie inntekter som for eksempel sosialhjelp, bostøtte og grunn- og hjelpestønad er inkludert.

Tall for ektepar/familier fremkommer ved å summere inntektene til personer med samme familienummer. Det vil si at samboere ikke blir registrert som bosatt i samme familie.

Inntekts- og formuesundersøkelsen er en utvalgsundersøkelse som innhenter opplysninger om husholdningssammensetning ved intervju. I 1996 omfattet undersøkelsen et representativt utvalg på ca. 14000 husholdninger. Inntekts- og formuesundersøkelsen inneholder stort sett de samme inntektsopplysningene som den registerbaserte inntektsstatistikken.

Minstepensjonistene er definert som personer som mottar særtillegg. Pensjonistene er gruppert som alder-, uføre og etterlattepensjonister (etterlatt ektefelle) ved hjelp av pensjonsstatus hentet fra Rikstrygdeverket. Alle med pensjonsstatus er definert som pensjonister.

I tabeller som skiller mellom gifte og ikke-gifte, er gifte personer som bor alene ikke inkludert. Dette vil være tilfelle for ektefeller der den ene bor på institusjon. Disse personen vil ha sivilstand lik gift, men ha hvert sitt familienummer. Ikke-gifte personer (dvs. ugift, enke/enkemann, separert og skilt) er med i grunnlaget uansett om de bor på institusjon eller ikke.

Tabellgrunnlaget er bosatte personer pr. 31.12.1996. Det vil si at personer med tilknytning til Norge (gjennom pensjonsrettigheter, skatteforhold ol.), men som er registrert bosatt i utlandet ikke er med i tabellgrunnlaget. Dette er årsaken til at antall pensjonister i tabellene er litt lavere enn det Rikstrygdeverket oppgir.

**Tabell 1. Inntektsregnskap for minstepensjonister etter pensjonsstatus.
Gjennomsnitt. 1996. Kr**

	Pensjonsstatus				
	Alle minste- pensjo- nister	Alders- pensjo- nister	Uføre- pensjo- nister	Etter- latt ekte- felle	Andre ¹
Yrkesinntekt	3291	1284	6658	70415	22646
+ Kapitalinntekter	5535	6087	2641	9348	7065
Renteinntekter	4030	4512	1697	5036	5216
Andre kapitalinntekter ...	1505	1575	944	4312	1849
+ Overføringer i alt	67602	67517	67664	72985	60831
+ Skattepl. overføringer ..	64452	65550	59417	65596	56166
+ Pensjoner o.l. fra folketrygden	58142	59029	55653	44610	29290
+ Tjenestepensjon	5894	6341	2778	14413	26097
+ Andre skattepl. overføringer	416	181	987	6573	779
+ Skattefrie overføringer .	3150	1967	8247	7389	4665
+ Bostøtte	803	710	1240	817	204
+ Sosialhjelp	540	131	2315	2017	155
+ Andre skattefrie overføringer	1807	1125	4692	4555	4306
= Samlet inntekt	76429	74888	76964	152748	90542
- Utlignet skatt og negative overføringer ...	6772	6555	5733	29853	13779
= Inntekt etter skatt	69657	68333	71231	122895	76763
- Renteutgifter og boliginntekter	730	267	2423	6133	651
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt ..	68927	68065	68808	116761	76111
Antall minstepensjonister ...	290579	234746	50752	4226	855

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 2. Inntektsregnskap for minstepensjonister etter pensjonsstatus. Andel med beløp på postene. 1996. Prosent

	Pensjonsstatus				
	Alle minstepensjonister	Alderspensjonister	Uførepensjonister	Etterlatt ektefelle	Andre ¹
Yrkesinntekt	9,8	6,2	20,8	65,9	54,4
+ Kapitalinntekter	89,5	90,6	84,0	94,0	93,2
Renteinntekter	89,2	90,4	82,8	93,5	92,7
Andre kapitalinntekter ...	8,8	7,6	12,9	26,3	16,6
+ Overføringer i alt	98,8	98,8	99,3	97,3	97,4
+ Skattepl. overføringer ..	98,6	98,7	98,5	96,5	96,8
+ Pensjoner o.l. fra folketrygden	98,4	98,6	98,4	94,1	50,6
+ Tjenestepensjon	28,0	30,3	16,6	32,3	51,7
+ Andre skattepl. overføringer	2,3	1,3	5,2	20,2	6,0
+ Skattefrie overføringer .	22,7	17,8	44,7	25,5	46,3
+ Bostøtte	8,2	7,7	10,7	7,1	2,1
+ Sosialhjelp	3,3	1,1	12,8	8,7	1,3
+ Andre skattefrie overføringer	15,5	11,3	34,3	18,1	43,4
= Samlet inntekt	98,9	98,8	99,4	99,7	98,9
- Utlignet skatt og negative overføringer ...	71,0	70,8	71,1	80,6	83,0
= Inntekt etter skatt	98,9	98,8	99,4	99,7	98,9
- Renteutgifter og boliginntekter	18,1	12,9	39,3	53,6	20,5
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt ..	98,9	98,8	99,3	99,6	98,9
Antall minstepensjonister ...	290579	234746	50752	4226	855

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

**Tabell 3. Inntektsregnskap for minstepensjonister¹ etter kjønn og sivilstand.
Gjennomsnitt. 1996. Kr**

	Begge kjønn			Menn			Kvinner		
	I alt	Ikke gift	Gift	I alt	Ikke gift	Gift	I alt	Ikke gift	Gift
Yrkesinntekt	3291	3495	3075	5219	5803	4159	2992	3027	2957
+ Kapitalinntekter	5535	6495	4520	8637	8487	8910	5054	6091	4041
Renteinntekter	4030	4905	3103	6341	6761	5578	3671	4529	2833
Andre kapitalinntekter	1505	1589	1417	2296	1726	3332	1383	1562	1208
+ Overføringer i alt	67602	77127	57517	74474	74616	74215	66535	77636	55697
+ Skattepliktige overføringer	64452	72866	55542	70638	70158	71511	63491	73415	53802
+ Pensjoner ol. fra folketr.	58142	63939	52004	62537	62589	62441	57459	64212	50866
+ Tjenestepensjon	5894	8320	3325	7657	6980	8888	5620	8592	2718
+ Andre skattepl. overføringer	416	607	214	444	589	182	412	611	217
+ Skattefrie overføringer	3150	4261	1975	3836	4458	2705	3044	4221	1895
+ Bostøtte	803	1477	89	801	1016	411	803	1571	54
+ Sosialhjelp	540	883	177	1496	1676	1167	392	722	69
+ Andre skattefrie overføringer	1807	1900	1708	1539	1765	1127	1849	1927	1772
= Samlet inntekt	76429	87117	65112	88330	88906	87284	74580	86754	62695
- Utlignet skatt og negative overføringer	6772	6791	6751	9360	9077	9873	6370	6328	6411
= Inntekt etter skatt	69657	80325	58360	78970	79829	77411	68211	80426	56284
- Renteutgifter og boliginntekter	730	1070	371	999	1024	955	688	1079	307
= Inntekt etter skatt og renteutgift/ boliginntekt	68927	79256	57989	77971	78805	76456	67522	79347	55977
Antall									
minstepensjonister	290579	149447	141132	39066	25194	13872	251513	124253	127260

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 4. Inntektsregnskap for minstepensjonister¹ etter kjønn og sivilstand. Andel med beløp på postene. 1996. Prosent

	Begge kjønn			Menn			Kvinner		
	I alt	Ikke gift	Gift	I alt	Ikke gift	Gift	I alt	Ikke gift	Gift
Yrkesinntekt	9,8	7,9	11,7	14,0	13,7	14,4	9,1	6,8	11,4
+ Kapitalinntekter	89,5	95,3	83,4	92,4	92,1	92,9	89,1	95,9	82,4
Renteinntekter	89,2	95,2	82,8	92,1	91,9	92,4	88,7	95,9	81,7
Andre kapitalinntekter	8,8	8,7	9,0	12,1	11,0	14,0	8,3	8,2	8,4
+ Overføringer i alt	98,8	99,9	97,7	99,7	99,7	99,7	98,7	99,9	97,5
+ Skattepliktige overføringer	98,6	99,7	97,4	99,3	99,3	99,4	98,5	99,8	97,2
+ Pensjoner ol. fra folketr.	98,4	99,6	97,1	99,1	99,1	99,3	98,3	99,7	96,9
+ Tjenestepensjon	28,0	35,6	19,9	26,0	24,1	29,3	28,3	38,0	18,8
+ Andre skattepl. overføringer	2,3	3,0	1,5	1,9	2,3	1,2	2,3	3,1	1,5
+ Skattefrie overføringer	22,7	28,8	16,2	22,2	25,4	16,4	22,7	29,5	16,2
+ Bostøtte	8,2	15,2	0,9	7,9	10,1	3,9	8,3	16,2	0,5
+ Sosialhjelp	3,3	5,6	0,8	6,6	8,5	3,1	2,8	5,1	0,5
+ Andre skattefrie overføringer	15,5	15,7	15,3	13,1	13,2	12,8	15,9	16,2	15,6
= Samlet inntekt	98,9	99,9	97,8	99,8	99,9	99,7	98,7	100,0	97,6
- Utlignet skatt og negative overføringer	71,0	54,0	89,1	64,6	57,7	77,1	72,0	53,2	90,5
= Inntekt etter skatt	98,9	99,9	97,8	99,8	99,9	99,7	98,7	99,9	97,6
- Renteutgifter og boliginntekter	18,1	23,6	12,4	21,9	22,0	21,8	17,6	23,9	11,4
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	98,9	99,9	97,8	99,8	99,9	99,6	98,8	99,9	97,6
Antall minstepensjonister	290579	149447	141132	39066	25194	13872	251513	124253	127260

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 5. Antall minstepensjonister¹ etter kjønn, sivilstand og inntekt² utover pensjoner ol. fra folketrygden. 1996. Absolutte tall og prosent

	Begge kjønn			Menn			Kvinner		
	I alt	Ikke gift	Gift	I alt	Ikke gift	Gift	I alt	Ikke gift	Gift
Absolutte tall									
Alle	290579	149447	141132	39066	25194	13872	251513	124253	127260
Ingen differanse	19186	2825	16361	1552	911	641	17634	1914	15720
1-4999 kroner	105780	47322	58458	12969	7968	5001	92811	39354	53457
5000-9999 kroner	42304	21253	21051	5598	3539	2059	36706	17714	18992
10000-19999 kroner	51882	31073	20809	6686	4541	2145	45196	26532	18664
20000-39999 kroner	37840	23971	13869	5268	3673	1595	32572	20298	12274
40000 og mere	33587	23003	10584	6993	4562	2431	26594	18441	8153
Prosent									
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen differanse	6,6	1,9	11,6	4,0	3,6	4,6	7,0	1,5	12,4
1-4999 kroner	36,4	31,7	41,4	33,2	31,6	36,1	36,9	31,7	42,0
5000-9999 kroner	14,6	14,2	14,9	14,3	14,0	14,8	14,6	14,3	14,9
10000-19999 kroner	17,9	20,8	14,7	17,1	18,0	15,5	18,0	21,4	14,7
20000-39999 kroner	13,0	16,0	9,8	13,5	14,6	11,5	13,0	16,3	9,6
40000 og mere	11,6	15,4	7,5	17,9	18,1	17,5	10,6	14,8	6,4

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalesfestet pensjon (AFP).

² Andre inntekter enn pensjoner o.l. fra folketrygden som inngår i samlet inntekt.

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996

Tabell 6. Inntektsregnskap for ikke gifte minstepensjonister¹ etter samlet inntekt. Gjennomsnitt. 1996. Kr

	I alt	Samlet inntekt				
		-69999	70000 -79999	80000 -89999	90000 -99999	100000-
Yrkesinntekt	3495	-152	265	853	1941	17961
+ Kapitalinntekter	6495	1302	3606	5220	7725	20966
Renteinntekter	4905	1351	3487	4913	6985	12704
Andre kapitalinntekter	1589	-48	120	306	740	8261
+ Overføringer i alt	77127	63506	70879	78278	84781	107350
+ Skattepl. overføringer	72866	63099	67392	71067	76698	98970
+ Pensjoner o.l. fra folketrygden	63939	62775	65196	65273	65175	62610
+ Tjenestepensjon	8320	304	2145	5645	11107	33370
+ Andre skattepl. overføringer	607	20	51	149	417	2990
+ Skattefrie overføringer	4261	407	3488	7211	8083	8381
+ Bostøtte	1477	121	1731	3217	3152	1417
+ Sosialhjelp	883	167	320	731	1543	2886
+ Andre skattefrie overføringer	1900	120	1437	3263	3388	4079
= Samlet inntekt	87117	64656	74750	84351	94446	146277
- Utlignet skatt og negative overføringer	6791	455	1964	4417	8270	27053
= Inntekt etter skatt	80325	64201	72787	79935	86176	119225
- Renteutgifter og boliginntekter	1070	168	594	1349	1756	2907
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	79256	64033	72193	78586	84420	116318
Antall ikke gifte minstepensjonister	149447	49822	38434	23069	11523	26599

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

Kilde : Registerbasert inntekststatistikk

**Tabell 7. Inntektsregnskap for ikke gifte minstepensjonister¹ etter samlet inntekt.
Andel med beløp på ulike inntektsarter. 1996. Prosent**

	Samlet inntekt					
	I alt	-69999	70000 -79999	80000 -89999	90000 -99999	100000-
Yrkesinntekt	7,9	1,7	4,4	7,6	11,4	23,6
+ Kapitalinntekter	95,3	93,4	96,1	96,3	96,4	96,4
Renteinntekter	95,2	93,4	96,0	96,2	96,2	96,2
Andre kapitalinntekter	8,7	3,3	6,0	7,9	11,5	21,9
+ Overføringer i alt	99,9	99,8	100,0	100,0	100,0	99,5
+ Skattepl. overføringer	99,7	99,6	100,0	100,0	99,9	99,4
+ Pensjoner o.l. fra folketrygden	99,6	99,6	99,9	99,9	99,8	98,9
+ Tjenestepensjon	35,6	10,2	34,0	47,8	58,2	65,2
+ Andre skattepl. overføringer	3,0	0,4	0,9	1,6	3,2	11,9
+ Skattefrie overføringer	28,8	6,1	40,9	51,0	43,8	27,9
+ Bostøtte	15,2	3,0	21,8	29,5	26,8	11,0
+ Sosialhjelp	5,6	2,4	4,7	7,3	10,2	9,7
+ Andre skattefrie overføringer	15,7	1,1	18,5	29,4	28,6	21,7
= Samlet inntekt	99,9	99,8	100,0	100,0	100,0	100,0
- Utlignet skatt og negative overføringer	54,0	28,9	49,5	61,9	76,2	91,0
= Inntekt etter skatt	99,9	99,8	100,0	100,0	100,0	100,0
- Renteutgifter og boliginntekter	23,6	16,4	21,7	26,4	29,6	34,7
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	99,9	99,8	100,0	100,0	100,0	100,0
Antall ikke gifte minstepensjonister	149447	49822	38434	23069	11523	26599

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

Kilde : Registerbasert inntekststatistikk

Tabell 8. Inntektsregnskap for ektepar¹ der minst én er minstepensjonist etter ekteparets/familiens samlede inntekt. Gjennomsnitt. 1996. Kr

	I alt	Samlet inntekt						
		-119999	120000	150000	180000	210000	240000	170000-
Yrkesinntekt	65138	-2223	1267	3233	6715	16088	38860	197349
+ Kapitalinntekter	22615	-2080	5502	7944	10540	13991	16908	53821
Renteinntekter	11649	3680	5214	7210	9256	11660	12984	19315
Andre kapitalinntekter	10966	-5760	288	734	1284	2331	3924	34506
+ Overføringer i alt	169611	108756	129694	153552	177227	193866	198566	185437
+ Skattepliktige overføringer	165759	107076	127319	150970	174424	190553	194847	179048
+ Pensjoner ol. fra folketr.	132361	105039	123947	140256	144646	144374	140112	122075
+ Tjenestepensj.	31057	1820	3153	10256	28716	43617	51157	51947
+ Andre skattepl. overføringer	2340	217	218	458	1063	2562	3578	5026
+ Skattefrie overføringer	3853	1680	2375	2582	2803	3313	3719	6388
+ Bostøtte	101	223	227	91	68	78	92	60
+ Sosialhjelp	456	782	273	214	271	401	609	724
+ Andre skattefrie overføringer	3296	675	1875	2277	2463	2834	3018	5604
= Samlet inntekt	257365	104453	136463	164730	194482	223944	254333	436607
- Utlignet skatt og negative overføringer	51557	2662	9623	21432	31928	41324	51084	110175
= Inntekt etter skatt	205808	101791	126840	143298	162554	182621	203250	326431
- Renteutgifter og boliginntekter	4852	1980	640	877	1236	1824	3139	13099
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	200956	99811	126200	142420	161317	180797	200111	313332
Antall ektepar der minst en er minstepensjonist	130464	4929	18324	23562	20464	14222	10217	38746

¹ Omfatter også ektepar med barn.

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996

Tabell 9. Inntektsregnskap for ektepar¹ der minst én er minstepensjonist etter ekteparets/familiens samlede inntekt. Andel familier med beløp på ulike inntektsarter. 1996. Prosent

	Samlet inntekt							
	I alt	120000	150000	180000	210000	240000	270000-	
		-119999	-149999	-179999	-209999	-239999	-269999	
Yrkesinntekt	40,7	8,4	12,2	18,8	24,9	35,6	48,9	79,8
+ Kapitalinntekter	99,0	95,9	98,6	99,1	99,3	99,3	99,3	99,1
Renteinntekter	99,1	97,2	98,6	99,1	99,4	99,4	99,5	99,3
Andre kapitalinntekter	31,2	9,5	11,9	18,1	22,8	30,4	38,0	54,0
+ Overføringer i alt	100,0	99,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9
+ Skattepliktige overføringer	99,9	99,8	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9	99,9
+ Pensjoner ol. fra folketr.	99,8	99,8	100,0	100,0	99,9	99,9	99,7	99,5
+ Tjenestepensj.	62,5	16,8	34,3	58,7	82,4	85,7	79,0	60,6
+ Andre skattepl. overføringer	7,7	1,2	1,3	2,2	3,8	6,5	9,0	17,0
+ Skattefrie overføringer	25,4	12,1	20,9	22,2	22,1	23,4	23,1	34,1
+ Bostøtte ..	1,1	3,0	3,0	1,0	0,6	0,6	0,7	0,5
+ Sosialhjelp	2,2	3,2	1,4	1,1	1,2	1,7	2,4	3,6
+ Andre skattefrie overføringer	24,0	8,0	18,4	21,3	21,5	22,7	22,1	32,7
= Samlet inntekt	100,0	98,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- Utlignet skatt og negative overføringer	96,2	61,9	87,6	98,0	99,3	99,6	99,6	99,9
= Inntekt etter skatt	100,0	98,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- Renteutgifter og boliginntekter	37,1	24,6	23,4	26,8	29,8	32,2	37,4	57,0
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	99,9	98,4	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antall ektepar der minst en er minstepensjonist	130464	4929	18324	23562	20464	14222	10217	38746

¹ Omfatter også ektepar med barn.

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996

Tabell 10. Inntektsregnskap for ikke gifte minstepensjonister¹ etter inntekt² utover ytelse fra folketrygden. Gjennomsnitt. 1996. Kr

	Inntekt utover ytelse fra folketrygden						
	I alt	Ingen inntekt	1-4999	5000-9999	10000-19999	20000-39999	40000-
Yrkesinntekt	3495	-4029	11	167	434	1461	20919
+ Kapitalinntekter	6495	-563	1268	3304	4448	7521	22756
Renteinntekter	4905	887	1248	3210	4252	6847	13348
Andre kapitalinntekter	1589	-1450	20	94	197	674	9408
+ Overføringer i alt	77127	63792	64720	68852	74654	83907	108208
+ Skattepl. overføringer	72866	63652	64572	66343	68952	75746	99371
+ Pensjoner o.l. fra folketrygden	63939	63162	64344	64866	65011	64992	59797
+ Tjenestepensjon	8320	445	222	1448	3858	10376	36179
+ Andre skattepl. overføringer	607	44	5	29	83	378	3396
+ Skattefrie overføringer	4261	141	147	2509	5701	8161	8836
+ Bostøtte	1477	33	96	1009	2807	3313	1219
+ Sosialhjelp	883	6	44	199	453	1336	3457
+ Andre skattefrie overføringer	1900	102	7	1301	2440	3511	4160
= Samlet inntekt	87117	59200	65998	72324	79536	92889	151882
- Utlignet skatt og negative overføringer	6791	823	420	1604	3220	7810	29185
= Inntekt etter skatt	80325	58377	65579	70720	76316	85079	122697
- Renteutgifter og boliginntekter	1070	823	119	373	1046	1783	2989
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	79256	57554	65460	70346	75270	83296	119708
Antall ikke gifte minstepensjonister	149447	2825	47322	21253	31073	23971	23003

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

² Andre inntekter enn pensjoner o.l. fra folketrygden som inngår i samlet inntekt.

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 11. Inntektsregnskap for ikke gifte minstepensjonister¹ etter inntekt² utover ytelse fra folketrygden. Andel med beløp på postene. 1996. Prosent

	Inntekt utover ytelse fra folketrygden						
	I alt	Ingen inntekt	1-4999	5000-9999	10000-19999	20000-39999	40000-
Yrkesinntekt	7,9	0,1	1,3	4,2	5,7	10,4	26,4
+ Kapitalinntekter	95,3	12,6	98,4	95,5	96,5	96,4	96,1
Renteinntekter	95,2	13,9	98,3	95,4	96,4	96,3	95,8
Andre kapitalinntekter	8,7	2,2	3,3	6,0	6,7	11,0	23,3
+ Overføringer i alt	99,9	98,3	100,0	100,0	100,0	100,0	99,4
+ Skattepl. overføringer	99,7	98,3	100,0	99,9	99,9	99,8	98,9
+ Pensjoner ol. fra folketrygden	99,6	98,3	100,0	99,9	99,9	99,8	98,1
+ Tjenestepensjon	35,6	1,9	10,7	30,6	42,4	56,3	65,0
+ Andre skattepl. overføringer	3,0	0,2	0,3	0,8	1,3	3,1	12,9
+ Skattefrie overføringer	28,8	1,4	5,4	37,7	49,6	45,6	26,4
+ Bostøtte	15,2	0,4	3,1	17,2	28,2	27,9	9,2
+ Sosialhjelp	5,6	0,1	2,1	4,3	6,2	9,6	10,0
+ Andre skattefrie overføringer	15,7	0,9	0,3	18,7	24,7	29,2	20,3
= Samlet inntekt	99,9	97,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- Utlignet skatt og negative overføringer	54,0	19,5	29,5	52,0	53,5	72,9	91,4
= Inntekt etter skatt	99,9	97,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- Renteutgifter og boliginntekter	23,6	19,0	16,3	21,3	23,7	29,2	35,1
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	99,9	96,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antall ikke gifte minstepensjonister	149447	2825	47322	21253	31073	23971	23003

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

² Andre inntekter enn pensjoner o.l. fra folketrygden som inngår i samlet inntekt.

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 12. Inntektsregnskap for ektepar¹ der minst én er minstepensjonist etter ekteparets/familiens inntekt² utover ytelsen fra folketrygden. Gjennomsnitt. 1996. Kr

	I alt	Inntekt utover ytelsen fra folketrygden						
		Ingen inntekt	1- 4999	5000- 9999	10000- 19999	20000- 39999	40000- 99999	100000-
Yrkesinntekt	65138	-29710	-58	181	819	2597	7469	178963
+ Kapitalinntekter	22615	-36605	1767	4292	6401	9458	14134	47779
Renteinntekter	11649	8555	1718	4126	6101	8633	11975	17950
Andre kapitalinntekter	10966	-45160	49	167	300	825	2159	29828
+ Overføringer i alt	169611	145965	134960	139406	146219	161620	193458	176382
+ Skattepliktige overføringer	165759	144682	134921	138066	143423	158322	190367	170089
+ Pensjoner ol. fra folketr.	132361	135399	134610	136389	138701	144250	150016	111697
+ Tjenestepensj.	31057	8844	303	1659	4664	13920	39657	52325
+ Andre skattepl. overføringer	2340	439	7	18	58	152	694	6067
+ Skattefrie overføringer	3853	1283	39	1340	2796	3298	3091	6293
+ Bostøtte	101	34	16	106	210	114	76	100
+ Sosialhjelp	456	135	13	38	74	154	414	903
+ Andre skattefrie overføringer	3296	1115	10	1196	2513	3030	2601	5290
= Samlet inntekt	257365	79650	136669	143879	153439	173675	215061	403123
- Utlignet skatt og negative overføringer	51557	11301	7989	12011	16360	24337	38820	99843
= Inntekt etter skatt	205808	68349	128680	131868	137079	149338	176241	303280
- Renteutgifter og boliginntekter	4852	10405	782	700	716	1043	965	12010
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	200956	57945	127898	131168	136364	148295	175276	291271
Antall ektepar der minst en er minstepensjonist	130464	673	10576	7915	13818	18731	32865	45886

¹ Omfatter også ektepar med barn.

² Andre inntekter enn pensjoner o.l. fra folketrygden som inngår i samlet inntekt.

Kilde: Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 13. Inntektsregnskap for ektepar¹ der minst én er minstepensjonist etter ekteparets/familiens inntekt² utover ytelsen fra folketrygden. Andel familier med beløp på ulike inntektsarter. 1996. Prosent

	Inntekt utover ytelsen fra folketrygden							
	I alt	Ingen inntekt	1-4999	5000-9999	10000-19999	20000-39999	40000-99999	100000-
Yrkesinntekt	40,7	5,8	3,6	8,6	13,9	22,1	30,2	78,6
+ Kapitalinntekter	99,0	61,2	99,5	98,8	99,1	99,2	99,4	99,0
Renteinntekter	99,1	75,0	99,5	98,8	99,2	99,2	99,4	99,2
Andre kapitalinntekter	31,2	16,6	6,9	11,9	15,7	20,9	28,0	51,5
+ Overføringer i alt	100,0	99,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9
+ Skattepliktige overføringer	99,9	99,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,8
+ Pensjoner ol. fra folketr	99,8	99,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,4
+ Tjenestepensjon	62,5	25,0	11,9	33,4	51,5	73,7	87,9	60,3
+ Andre skattepl. overføringer	7,7	3,1	0,3	0,7	1,3	2,1	4,1	17,4
+ Skattefrie overføringer	25,4	11,6	1,4	20,9	28,4	26,4	21,7	33,1
+ Bostøtte	1,1	0,6	0,6	2,0	2,7	1,3	0,7	0,7
+ Sosialhjelp	2,2	1,3	0,7	0,8	1,2	1,2	1,7	3,7
+ Andre skattefrie overføringer	24,0	10,4	0,2	18,5	26,1	25,4	20,8	31,8
= Samlet inntekt	100,0	92,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- Utlignet skatt og negative overføringer	96,2	77,7	81,7	90,1	92,7	97,0	99,1	99,6
= Inntekt etter skatt	100,0	91,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
- Renteutgifter og boliginntekter	37,1	46,5	27,8	24,9	24,3	27,2	28,2	55,5
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	99,9	89,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antall ektepar der minst én er minstepensjonist	130464	673	10576	7915	13818	18731	32865	45886

¹ Omfatter også ektepar med barn.

² Andre inntekter enn pensjoner o.l. fra folketrygden som inngår i samlet inntekt.

Kilde: Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 14. Inntektsregnskap for ektepar der minst én er minstepensjonist etter familietype. Gjennomsnitt. 1996. Kr

	Familietype			
	Alle familier med gift minstep.	Ektepar der begge er minstep.	Ektepar der den ene er minstep.	Øvrige familier med gift minstep. ¹
Yrkesinntekt	65138	2709	32339	247326
+ Kapitalinntekter	22615	12517	23044	24212
Renteinntekter	11649	8721	11982	11099
Andre kapitalinntekter	10966	3796	11062	13113
+ Overføringer i alt	169611	126063	176192	153483
+ Skattepl. overføringer	165759	123256	174054	140913
+ Pensjoner o.l. fra folketrygden	132361	111138	137273	116215
+ Tjenestepensjon	31057	11950	35290	17439
+ Andre skattepl. overføringer	2340	168	1492	7259
+ Skattefrie overføringer	3853	2808	2138	12570
+ Bostøtte	101	373	55	226
+ Sosialhjelp	456	213	113	2208
+ Andre skattefrie overføringer	3296	2221	1970	10136
= Samlet inntekt	257365	141289	231574	425021
- Utlignet skatt og negative overføringer	51557	12779	45455	95343
= Inntekt etter skatt	205808	128509	186119	329678
- Renteutgifter og boliginntekter	4852	501	2312	18786
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	200956	128008	183807	310892
Antall ektepar der minst én er minstepensjonist	130464	7633	101875	20956

¹ Omfatter også ektepar med barn.

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 15. Inntektsregnskap for ektepar der minst én er minstepensjonist etter familietype. Andel familier med beløp. 1996. Prosent

	Familietype			
	Alle familier med gift minstep.	Ektepar der begge er minstep.	Ektepar der den ene er minstep.	Øvrige familier med gift minstep. ¹
Yrkesinntekt	40,7	12,0	32,1	93,3
+ Kapitalinntekter	99,0	98,6	99,1	98,6
Renteinntekter	99,1	98,5	99,2	98,9
Andre kapitalinntekter	31,2	13,4	29,8	44,3
+ Overføringer i alt	100,0	100,0	100,0	100,0
+ Skattepl. overføringer	99,9	100,0	100,0	99,8
+ Pensjoner o.l. fra folketrygden	99,8	100,0	99,8	99,6
+ Tjenestepensjon	62,5	37,3	68,4	43,1
+ Andre skattepl. overføringer	7,7	1,2	4,4	25,7
+ Skattefrie overføringer	25,4	23,0	19,3	55,5
+ Bostøtte	1,1	4,5	0,7	1,7
+ Sosialhjelp	2,2	1,3	0,6	9,8
+ Andre skattefrie overføringer	24,0	19,3	18,6	52,0
= Samlet inntekt	100,0	100,0	100,0	100,0
- Utlignet skatt og negative overføringer	96,2	77,4	97,2	98,6
= Inntekt etter skatt	100,0	100,0	100,0	99,9
- Renteutgifter og boliginntekter	37,1	18,2	30,7	75,2
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	99,9	100,0	99,9	99,9
Antall ektepar der minst én er minstepensjonist	130464	7633	101875	20956

¹ Omfatter også ektepar med barn.

Kilde : Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 16. Antall ikke gifte minstepensjonister¹ etter pensjonsstatus og størrelsen på inntekter² utover folketrygdens minsteytelse³ til enslige. 1996. Absolutte tall og prosent

	Pensjonsstatus				
	Alle minstepensjonister	Alderspensjonister	Uførepensjonister	Etterlatt ektefelle	Andre
Absolutte tall					
Alle	149447	126168	18640	4168	471
0 - 10,0 prosent	57461	50927	5702	640	192
10,1 - 20,0 prosent	24734	21911	2565	206	52
20,1 - 30,0 prosent	19244	16773	2247	175	49
30,1 - 40,0 prosent	11756	9739	1819	160	38
40,1 - 50,0 prosent	7761	6325	1285	123	28
50,1 - 60,0 prosent	5039	4087	841	92	19
60,1 - 70,0 prosent	3651	2852	690	99	10
70,1 - 80,0 prosent	2751	2085	553	101	12
80,1 - 90,0 prosent	2373	1801	452	109	11
90,1 -100,0 prosent	2334	1781	423	119	11
100,1 prosent og over	12343	7887	2063	2344	49
Prosent					
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0 - 10,0 prosent	38,4	40,4	30,6	15,4	40,8
10,1 - 20,0 prosent	16,6	17,4	13,8	4,9	11,0
20,1 - 30,0 prosent	12,9	13,3	12,1	4,2	10,4
30,1 - 40,0 prosent	7,9	7,7	9,8	3,8	8,1
40,1 - 50,0 prosent	5,2	5,0	6,9	3,0	5,9
50,1 - 60,0 prosent	3,4	3,2	4,5	2,2	4,0
60,1 - 70,0 prosent	2,4	2,3	3,7	2,4	2,1
70,1 - 80,0 prosent	1,8	1,7	3,0	2,4	2,5
80,1 - 90,0 prosent	1,6	1,4	2,4	2,6	2,3
90,1 -100,0 prosent	1,6	1,4	2,3	2,9	2,3
100,1 prosent og over	8,3	6,3	11,1	56,2	10,4

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

² Inntekter utover folketrygdens minsteytelse til enslige som inngår i samlet inntekt.

³ Full minstepensjon for enslig pensjonist utgjorde i 1996 65 284 kroner. I denne tabellen er minstepensjonen satt lik 65 200 kroner.

Kilde: Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 17. Antall ektepar der minst én er minstepensjonist etter familietype og størrelsen på inntekter² utover folketrygdens minstepensjon³ til ektepar. 1996. Absolutte tall og prosent

	Familietype			
	Alle familier med gift minstep.	Ektepar der begge er minstep.	Ektepar der den ene er minstep.	Øvrige familier med gift minstep. ¹
Absolutte tall				
Alle	130464	7633	101875	20956
0 - 10,0 prosent	5574	2957	2527	90
10,1 - 20,0 prosent	5564	1712	3814	38
20,1 - 30,0 prosent	7085	997	6002	86
30,1 - 40,0 prosent	8642	530	8023	89
40,1 - 50,0 prosent	8860	253	8480	127
50,1 - 60,0 prosent	8542	246	8155	141
60,1 - 70,0 prosent	7989	187	7629	173
70,1 - 80,0 prosent	7826	143	7473	210
80,1 - 90,0 prosent	6929	149	6528	252
90,1 -100,0 prosent	6046	117	5623	306
100,1 prosent og over	57407	342	37621	19444
Prosent				
Alle	100.0	100.0	100.0	100.0
0 - 10,0 prosent	4.3	38.7	2.5	0.4
10,1 - 20,0 prosent	4.3	22.4	3.7	0.2
20,1 - 30,0 prosent	5.4	13.1	5.9	0.4
30,1 - 40,0 prosent	6.6	6.9	7.9	0.4
40,1 - 50,0 prosent	6.8	3.3	8.3	0.6
50,1 - 60,0 prosent	6.5	3.2	8.0	0.7
60,1 - 70,0 prosent	6.1	2.4	7.5	0.8
70,1 - 80,0 prosent	6.0	1.9	7.3	1.0
80,1 - 90,0 prosent	5.3	2.0	6.4	1.2
90,1 -100,0 prosent	4.6	1.5	5.5	1.5
100,1 prosent og over	44.0	4.5	36.9	92.8

¹ Omfatter også ektepar med barn.

² Inntekter utover folketrygdens minstepensjon som inngår i familiens samlede inntekt.

³ Full minstepensjon for ektepar utgjorde i 1996 110 360 kroner. I denne tabellen er minstepensjonen satt lik 110 300 kroner.

Kilde: Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 18. Inntektsregnskap for ikke gifte minstepensjonister¹ etter bostedskommunens størrelse. Gjennomsnitt. 1996. Kr

	I alt	Bostedskommunens størrelse				
		-4999 innb.	5000- 9999 innb.	10000- 19999 innb.	20000- 49999 innb.	50000- innb.
Yrkesinntekt	3495	3603	3527	3415	3389	3506
+ Kapitalinntekter	6495	5954	5847	5832	6235	8225
Renteinntekter	4905	5096	4887	4666	4534	5198
Andre kapitalinntekter	1589	857	960	1167	1701	3028
+ Overføringer i alt	77127	72066	73596	75587	79741	83958
+ Skattepl. overføringer	72866	69030	70117	71407	74713	78420
+ Pensjoner o.l. fra folketrygden	63939	64116	64056	63707	63960	63818
+ Tjenestepensjon	8320	4541	5674	7062	10055	13684
+ Andre skattepl. overføringer	607	373	388	638	697	918
+ Skattefrie overføringer	4261	3036	3479	4180	5029	5539
+ Bostøtte	1477	1017	1182	1353	1792	2005
+ Sosialhjelp	883	357	619	860	1156	1416
+ Andre skattefrie overføringer	1900	1662	1678	1966	2081	2117
= Samlet inntekt	87117	81623	82969	84835	89365	95690
- Utlignet skatt og negative overføringer	6791	5560	5782	6073	7135	9051
= Inntekt etter skatt	80325	76063	77187	78762	82229	86639
- Renteutgifter og boliginntekter	1070	632	779	1159	1491	1331
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	79256	75431	76408	77602	80739	85308
Antall ikke gifte minstepensjonister	149447	35300	26392	25023	28039	34693

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

Kilde : Regsiterbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 19. Inntektsregnskap for ikke gifte minstepensjonister¹ etter bostedskommunens størrelse. Andel med beløp på postene. 1996. Prosent

	I alt	Bostedskommunens størrelse				
		-4999 innb.	5000- 9999 innb.	10000- 19999 innb.	20000- 49999 innb.	50000- innb.
Yrkesinntekt	7,9	10,1	8,4	7,7	7,0	6,3
+ Kapitalinntekter	95,3	96,8	96,4	95,6	94,9	93,0
Renteinntekter	95,2	96,7	96,3	95,5	94,8	92,9
Andre kapitalinntekter	8,7	9,0	8,2	7,6	8,8	9,4
+ Overføringer i alt	99,9	99,9	99,9	99,9	99,8	99,8
+ Skattepl. overføringer	99,7	99,9	99,8	99,8	99,7	99,6
+ Pensjoner ol. fra folketrygden	99,6	99,8	99,7	99,6	99,5	99,4
+ Tjenestepensjon	35,6	25,5	27,9	31,6	38,8	52,2
+ Andre skattepl. overføringer	3,0	1,9	2,1	3,0	3,6	4,2
+ Skattefrie overføringer	28,8	23,4	24,6	27,5	32,2	35,6
+ Bostøtte	15,2	10,9	12,2	14,0	18,1	20,4
+ Sosialhjelp	5,6	3,2	4,3	5,4	7,2	8,1
+ Andre skattefrie overføringer	15,7	14,0	14,0	15,4	16,4	18,4
= Samlet inntekt	99,9	100,0	99,9	100,0	100,0	99,9
- Utlignet skatt og negative overføringer	54,0	54,8	54,9	53,5	54,1	52,6
= Inntekt etter skatt	99,9	100,0	99,9	100,0	100,0	99,9
- Renteutgifter og boliginntekter	23,6	17,1	18,2	21,7	29,1	31,0
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	99,9	100,0	99,9	100,0	99,9	99,8
Antall ikke gifte minstepensjonister	149447	35300	26392	25023	28039	34693

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

Kilde : Regsiterbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 20. Inntektsregnskap for ektepar¹ der minst én er minstepensjonist etter bostedskommunens størrelse. Gjennomsnitt, 1996. Kr

	I alt	Bostedskommunens størrelse				
		-4999 innb.	5000- 9999 innb.	10000- 19999 innb.	20000- 49999 innb.	50000- innb.
Yrkesinntekt	65138	68292	69046	69871	60605	60234
+ Kapitalinntekter	22615	18745	18101	17420	21433	34313
Renteinntekter	11649	10700	10660	10584	11154	14461
Andre kapitalinntekter	10966	8045	7442	6836	10279	19852
+ Overføringer i alt	169611	149588	155841	163188	175656	195425
+ Skattepl. overføringer	165759	145802	152021	159177	171883	191545
+ Pensjoner o.l. fra folketrygden	132361	125003	127580	130328	134724	141251
+ Tjenestepensjon	31057	18553	22069	26658	34439	48138
+ Andre skattepl. overføringer	2340	2246	2372	2190	2721	2155
+ Skattefrie overføringer	3853	3786	3820	4011	3773	3881
+ Bostøtte	101	68	85	82	94	160
+ Sosialhjelp	456	272	356	428	502	657
+ Andre skattefrie overføringer						
= Samlet inntekt	257365	236626	242989	250479	257694	289973
- Utlignet skatt og negative overføringer	51557	42684	46078	49045	52629	63793
= Inntekt etter skatt	205808	193942	196911	201434	205065	226180
- Renteutgifter og boliginntekter	4852	5314	4775	5267	4545	4491
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	200956	188627	192136	196167	200520	221689
Antall ektepar der minst en er er minstepensjonist	130464	24912	22201	24147	28763	30441

¹ Omfatter også ektepar med barn.

Kilde: Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 21. Inntektsregnskap for ektepar¹ der minst én er minstepensjonist etter bostedskommunens størrelse. Andel med beløp på postene. 1996. Prosent

	I alt	Bostedskommunens størrelse				
		-4999 innb.	5000- 9999 innb.	10000- 19999 innb.	20000- 49999 innb.	50000- innb.
Yrkesinntekt	40,7	46,2	43,4	41,3	37,6	36,9
+ Kapitalinntekter	99,0	99,3	99,1	98,9	98,9	98,9
Renteinntekter	99,1	99,4	99,2	99,0	99,0	99,0
Andre kapitalinntekter	31,2	30,0	31,0	29,8	31,4	33,3
+ Overføringer i alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ Skattepl. overføringer	99,9	99,9	100,0	100,0	99,9	99,9
+ Pensjoner ol. fra folketrygden	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,7
+ Tjenestepensjon	62,5	52,6	55,4	60,4	67,2	73,1
+ Andre skattepl. overføringer	7,7	8,3	8,0	7,5	7,5	7,2
+ Skattefrie overføringer	25,4	25,9	26,0	26,6	25,4	23,4
+ Bostøtte	1,1	0,9	1,0	0,9	1,0	1,5
+ Sosialhjelp	2,2	2,3	2,1	2,2	2,1	2,1
+ Andre skattefrie overføringer	24,0	24,5	24,6	25,3	24,1	22,0
= Samlet inntekt	100,0	100,0	100,0	99,9	100,0	99,9
- Utlignet skatt og negative overføringer	96,2	94,7	95,5	96,4	97,0	97,2
= Inntekt etter skatt	100,0	100,0	100,0	99,9	100,0	99,9
- Renteutgifter og boliginntekter	37,1	34,9	34,4	36,2	37,0	41,8
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9
Antall ektepar der minst en er minstepensjonist	130464	24912	22201	24147	28763	30441

¹ Omfatter også ektepar med barn.

Kilde: Registerbasert inntektsstatistikk, 1996.

Tabell 22. Formuesregnskap for ikke gifte minstepensjonister etter pensjonsstatus. Gjennomsnitt. 1996. Kr

	Pensjonsstatus				
	I alt	Alders- pensjo- nister	Uføre- pensjo- nister	Etter- latt ekte- felle	Andre ¹
Realkapital i alt	59716	54365	68069	181076	87133
Faste eiendommer anlegg og skog	56627	52613	62936	148075	72291
Herav:					
Andelseiers andel av bolig- selskapets ligningsverdi	11612	10295	20018	14731	4476
Ligningsverdi av egen bolig	34552	32731	34872	86696	47423
Driftsløsøre og andre eiendeler i næring	938	481	918	14278	5832
Innbo og løsøre	2151	1272	4215	18723	9010
Brutto finanskapital i alt	153593	168201	53367	157844	168808
Bankinnskudd	136427	150545	44261	118856	156508
Ihendehaverobligasjoner	2887	3038	1339	5257	2746
Utenlandske bankinnskudd og annen skattepl. formue i utlandet	842	954	137	698	-
Aksjer i norske selskap VPS	4582	5055	1494	4366	2149
Aksjer i norske selskap ikke VPS	1754	1776	658	6072	904
Andre fordringer og annen formue	7102	6832	5479	22594	6502
Brutto formue	213310	222566	121436	338920	255942
Gjeld	30009	18014	90239	123434	32531
Netto formue	183301	204552	31197	215486	223410
Antall ikke gifte minstepensjonister	149471	126167	18640	4168	496

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

Kilde : Selvangivelsesstatistikk, 1996.

Tabell 23. Formuesregnskap for ektepar der minst en er minstepensjonist etter familietype. Gjennomsnitt. 1996. Kr

	Familietype			
	Alle familier med gift minstep.	Ektepar der begge er minstep.	Ektepar der den ene er minstep.	Øvrige familier med gift minstep. ¹
Realkapital i alt	235486	95385	220900	356951
Faste eiendommer anlegg og skog	188457	87097	183026	251537
Herav:				
Andelseiers andel av bolig-selskapets ligningsverdi	13359	5987	14611	9971
Ligningsverdi av egen bolig	120622	58851	120720	142563
Driftsløsøre og andre eiendeler i næring	10954	1931	4639	44803
Innbo og løsøre	36075	6357	33235	60612
Brutto finanskapital i alt	367447	271770	372068	379793
Bankinnskudd	274356	247576	275844	276869
Ihendehaverobligasjoner	12312	4343	13788	8053
Utenlandske bankinnskudd og annen skattepl. formue i utlandet	3960	1648	4665	1387
Aksjer i norske selskap VPS	22888	7122	23466	25810
Aksjer i norske selskap ikke VPS	17304	1751	18704	16167
Andre fordringer og annen formue	36628	9331	35600	51507
Brutto formue	602933	367155	592968	736744
Gjeld	124329	26124	83692	356729
Netto formue	478604	341031	509276	380016
Antall ektepar der minst én er minstepensjonist	130463	7630	101807	21026

¹ Omfatter også ektepar med barn.

Kilde : Selvangivelsesstatistikk, 1996.

Tabell 24. Antall ikke gifte minstepensjonister etter størrelsen på bankinnskudd. 1996. Absolutte tall og prosent

	Pensjonsstatus				
	I alt	Alders- pensjo- nister	Uføre- pensjo- nister	Etter- latt ekte- felle	Andre ¹
Absolutte tall					
Alle	149471	126167	18640	4168	496
Ingen bankinnskudd	6122	3596	2251	245	30
1 - 24 999	41986	28435	11732	1681	138
25 000 - 49 999	19383	17572	1363	400	48
50 000 - 74 999	15533	14465	732	302	34
75 000 - 99 999	11409	10687	473	219	30
100 000 - 124 999	8858	8275	373	184	26
125 000 - 149 999	6666	6276	221	146	23
150 000 - 174 999	5480	5132	221	114	13
175 000 - 199 999	4362	4074	178	94	16
200 000 - 224 999	3684	3429	130	103	22
225 000 - 249 999	3124	2916	122	75	11
250 000 - 299 999	4760	4429	187	116	28
300 000 - 399 999	6228	5777	261	165	25
400 000 - 499 999	3692	3444	126	109	13
500 000 - 749 999	4547	4238	156	124	29
750 000 - 999 999	1844	1731	64	45	4
1 mill. og over	1793	1691	50	46	6
Prosent					
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen bankinnskudd	4,1	2,9	12,1	5,9	6,0
1 - 24 999	28,1	22,5	62,9	40,3	27,8
25 000 - 49 999	13,0	13,9	7,3	9,6	9,7
50 000 - 74 999	10,4	11,5	3,9	7,2	6,9
75 000 - 99 999	7,6	8,5	2,5	5,3	6,0
100 000 - 124 999	5,9	6,6	2,0	4,4	5,2
125 000 - 149 999	4,5	5,0	1,2	3,5	4,6
150 000 - 174 999	3,7	4,1	1,2	2,7	2,6
175 000 - 199 999	2,9	3,2	1,0	2,3	3,2
200 000 - 224 999	2,5	2,7	0,7	2,5	4,4
225 000 - 249 999	2,1	2,3	0,7	1,8	2,2
250 000 - 299 999	3,2	3,5	1,0	2,8	5,6
300 000 - 399 999	4,2	4,6	1,4	4,0	5,0
400 000 - 499 999	2,5	2,7	0,7	2,6	2,6
500 000 - 749 999	3,0	3,4	0,8	3,0	5,8
750 000 - 999 999	1,2	1,4	0,3	1,1	0,8
1 mill. og over	1,2	1,3	0,3	1,1	1,2

¹ Omfatter også minstepensjonister med avtalefestet pensjon (AFP).

Tabell 25. Antall ektepar der minst en er minstepensjonist etter størrelsen på bankinnskudd. 1996. Absolutte tall og prosent

	Familietype			
	Alle familier med gift minstep.	Ektepar der begge er minstep.	Ektepar der den ene er minstep.	Øvrige familier med gift minstep. ¹
Absolutte tall				
Alle	130463	7630	101807	21026
Ingen bankinnskudd	1090	99	824	167
1 - 24 999	19715	882	13643	5190
25 000 - 49 999	11132	580	8299	2253
50 000 - 74 999	9609	596	7504	1509
75 000 - 99 999	8253	522	6538	1193
100 000 - 124 999	7375	536	5901	938
125 000 - 149 999	6745	467	5449	829
150 000 - 174 999	5924	411	4850	663
175 000 - 199 999	5413	371	4393	649
200 000 - 224 999	4842	347	3930	565
225 000 - 249 999	4394	314	3579	501
250 000 - 299 999	7415	461	6098	856
300 000 - 399 999	11130	645	9211	1274
400 000 - 499 999	7527	440	6125	962
500 000 - 749 999	10102	526	8222	1354
750 000 - 999 999	4492	218	3502	772
1 mill. og over	5305	215	3739	1351
Prosent				
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen bankinnskudd	0,8	1,3	0,8	0,8
1 - 24 999	15,1	11,6	13,4	24,7
25 000 - 49 999	8,5	7,6	8,2	10,7
50 000 - 74 999	7,4	7,8	7,4	7,2
75 000 - 99 999	6,3	6,8	6,4	5,7
100 000 - 124 999	5,7	7,0	5,8	4,5
125 000 - 149 999	5,2	6,1	5,4	3,9
150 000 - 174 999	4,5	5,4	4,8	3,2
175 000 - 199 999	4,1	4,9	4,3	3,1
200 000 - 224 999	3,7	4,5	3,9	2,7
225 000 - 249 999	3,4	4,1	3,5	2,4
250 000 - 299 999	5,7	6,0	6,0	4,1
300 000 - 399 999	8,5	8,5	9,0	6,1
400 000 - 499 999	5,8	5,8	6,0	4,6
500 000 - 749 999	7,7	6,9	8,1	6,4
750 000 - 999 999	3,4	2,9	3,4	3,7
1 mill. og over	4,1	2,8	3,7	6,4

¹ Omfatter også ektepar med barn.

Kilde : Selvangivelsesstatistikk, 1996.

Tabell 26. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt pr. forbruksenhet¹ for ulike husholdningstyper. 1996. Kr

	OECD-82		Andel av husholdningene
	Ekvivalentinntekt	Prosent av alle	
Alle husholdninger	133584	100	100,0
Enslige			
Under 45 år	127735	96	18,5
45-64 år	141782	106	8,4
65 år og over	103865	78	14,1
Par uten barn			
Eldste persons alder			
Under 45 år	167632	125	3,9
45-64 år	183521	137	7,9
65 år og over	126248	95	9,4
Par med barn			
Yngste barns alder			
0-6 år	127946	96	12,1
7-19 år	141835	106	11,3
20 år og over	162420	122	4,1
Enslige forsørgere			
med barn 0-19 år	110179	82	6,4
Uten yrkestilknyttede	79553	60	2,0
Med yrkestilknyttede	124448	93	4,4
Andre husholdningstyper	135228	101	3,8
Antall minstepensjonister i husholdningen			
Minst én minstepensjonist	96516	72	13,4
1 minstepensjonist	97384	73	12,8
2 eller flere minstepensjonister	77203	58	0,6
Husholdninger der hovedpersonen er minstepensjonist	79424	59	5,8
Husholdninger har samlet folke-trygdsytelse lik minstepensjon for enslige (65 284 kroner)	78340	59	4,6
Husholdninger som mottar sosialhjelp	95859	72	7,1

¹ Etter revidert inntektsregnskap.

Kilde : Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger, 1996.

Tabell 27. Andel husholdninger i ulike deler av fordelingen av inntekt etter skatt pr. forbruksenhet¹ for ulike husholdningstyper. 1996. Prosent

	I alt	Kvintiler (20 prosentgrupper)				
		1	2	3	4	5
Alle husholdninger	100	20	20	20	20	20
Enslige						
Under 45 år	100	27	12	14	22	25
45-64 år	100	15	17	16	24	27
65 år og over	100	41	30	14	8	6
Par uten barn						
Eldste persons alder						
Under 45 år	100	14	10	16	20	40
45-64 år	100	4	8	15	26	48
65 år og over	100	21	34	20	14	11
Par med barn						
Yngste barns alder						
0-6 år	100	16	24	29	21	10
7-19 år	100	7	19	30	27	17
20 år og over	100	4	11	19	30	36
Enslige forsørgere						
med barn 0-19 år	100	27	26	25	15	6
Uten yrkestilknyttede	100	60	31	9	1	0
Med yrkestilknyttede	100	12	24	32	22	9
Andre husholdningstyper	100	11	19	25	23	22
Antall minstepensjonister i husholdningen						
Minst én minstepensjonist	100	48	28	14	6	3
1 minstepensjonist	100	47	29	14	7	4
2 eller flere minstepensjonister	100	77	17	3	3	0
Husholdninger der hovedpersonen er minstepensjonist	100	76	17	4	2	1
Husholdninger har samlet folketrygdsytelse lik minstepensjon for enslige (65 284 kroner)	100	77	17	4	1	1
Husholdninger som mottar sosialhjelp	100	39	30	19	8	4

¹ Etter revidert inntektsregnskap.

Kilde : Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger, 1996.

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 99/10 E. Vinju: Statistikk over avfall og gjenvinning i industrien - 1996: Dokumentasjon av metode. 61s.
- 99/11 I. Aukrust og H. Utne: Detaljerte arbeidsmarkedsdata – på kommunenivå: Dokumentasjon av arbeidsmarkedsdata til PANDA. 4. utgave. 37s.
- 99/12 K.J. Einarsen, H. Hartvedt, A.B. Skara og C.B. Strand: Faktaark for FylkesKOSTRA-utdanning. Årsrapporteringen for 1998. Sør-Trøndelag fylkeskommune: Nøkkeltall med indikatorer for: Prioriteringer og ressursbruk, Dekningsgrad, Produktivitet og kvalitet. 41s.
- 99/13 G. Sparby: Selvangivelsesstatistikk 1993-1996: Dokumentasjon. 121s.
- 99/14 B.R. Joneid og J. Lajord: FD – Trygd: Dokumentasjonsrapport: Demografi. 1992-1993. 95s.
- 99/15 A.L. Brathaug: Evaluering av fylkes-KOSTRA, helsetjenester 1998. 64s.
- 99/16 A.J. Isachsen, S.O. Stoknes og G.H. Bjønnes: Den store gjettekonkurransen. 26s.
- 99/17 Z. Li-Chun, L. Solheim og M. Stålnacke: Lønnsomhetsundersøkelsen for fiskefartøy: Ny utvalgsplan og estimeringsmetode. 61s.
- 99/18 Å. Nossum og L. Sandberg: Harmonisert konsumprisindeks. 31s.
- 99/19 P.E. Tønjum: Dokumentasjon av edb-rutiner for kjeding av årlig og kvartalsvis nasjonalregnskap. 66s.
- 99/20 B. Halvorsen og K.R. Wangen: Dokumentasjon av utdrag fra skattestatistikken 1975-1985 for kobling mot forbruksundersøkelsen. 31s.
- 99/21 B. Halvorsen: Dokumentasjon av analysefiler til prosjektet "Fleksibel energibruk i husholdningene": Prisdata for varer og tjenester (1975-1994), husholdningstariffer for elektrisitet (1975-1996) og temperaturdata (1957-1996). 34s.
- 99/22 B. Halvorsen: Dokumentasjon av analysefiler til prosjektet "Fleksibel energibruk i husholdningene": Forbruksundersøkelsen 1974-1995. 34s.
- 99/23 A. Barstad: På vei mot det gode samfunn?: Om opplegget for en publikasjon som beskriver verdilandskapet i Norge. 72s.
- 99/24 G. Dahl: FD – Trygd: Type prosjekt, organisering, forløpsdata og analysemuligheter. 34s.
- 99/25 J. Johansen og J. Lajord: FD – Trygd: Dokumentasjonsrapport: Arbeidssøkere. 1992-1993. 99s.
- 99/26 K-A. Hovland og F. Bendiksen: Foreldrebetalingundersøkelse: Rapport om betaling for heldagsopphold i kommunale og private barnehager, januar 1999. 38s.
- 99/27 G. Dahl og J. Johansen: FD – Trygd: Dokumentasjonsrapport: Sysselsetting. 1992-1993. 77s.
- 99/28 P. Bakken, H. Hagen og J.A. Osnes: Kvartalsvis lagerstatistikk. 64s.
- 99/29 E. Rønning: Fokusgrupper om opplysninger om skolegang: Dokumentasjon og resultater. 38s.
- 99/30 D. Roll-Hansen: Kompetanse i grunnskolen. 53s.
- 99/31 T.P. Bø: Klassifisering av registrerte arbeidsledige og personer på tiltak i arbeidskraftundersøkelsen (AKU). 45s.
- 99/36 M. Stålnacke, J-A. Sigstad Lie og L. Solheim: En analyse av SSBs generelle utvalgsplan fra 1995 basert på næringsvise sysselsettingstall. 83s.
- 99/37 B.O. Lagerstrøm: Trivsels- og arbeidsmiljøundersøkelse blant intervjuere i Statistisk sentralbyrå. 155s.
- 99/38 K.J. Einarsen: Evalueringsrapport for pilotforsøket for FylkesKOSTRA-utdanning. 55s.